RUDOLF STEINER

POARTA INIŢIERII

UN MISTERIU ROSICRUCIAN
PRIN RUDOLF STEINER

GA 14

CUPRINS

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA 5
CONFERINŢELOR LUI RUDOLF STEINER..... 5
INTRODUCERE..... 6
CUPRINS..... 16
PERSONAJE..... 17
PROLOG..... 18
TABLOUL ÎNTÂI 25
TABLOUL DOI..... 67
TABLOUL TREI..... 75
TABLOUL PATRU..... 89
TABLOUL CINCI..... 104
TABLOUL ŞASE..... 115
TABLOUL ŞAPTE..... 121
INTERMEZZO..... 138
TABLOUL OPT..... 144
TABLOUL NOUĂ..... 154
TABLOUL ZECE..... 159
TABLOUL UNSPREZECE..... 167

Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile I, II) 175
TABLOUL ÎNTÂI 175
TABLOUL DOI 195
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile III, IV, V) 209
TABLOUL TREI 209
TABLOUL PATRU 225
TABLOUL CINCI 232
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile VI, VII, VIII) 239
TABLOUL ŞASE 239
TABLOUL ŞAPTE 246
TABLOUL OPT 266
Comentarii ale lui Hugo Reimann pe baza notelor Mathildei Scholl (Tablourile IX, X, XI) 272
TABLOUL NOUĂ 272
TABLOUL ZECE 278
TABLOUL UNSPREZECE 282
ACTIVITATEA ANTROPOSOFICĂ A MATHILDEI SCHOLL 292

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA CONFERINŢELOR LUI RUDOLF STEINER

Baza ştiinţei spiritului orientată antroposofic o constituie lucrările scrise şi publicate de Rudolf Steiner (1861–1925). Pe lângă aceasta, el a ţinut, între 1900–1924, numeroase conferinţe şi cursuri, atât în faţa unui public larg, cât şi pentru membrii Societăţii teosofice, mai târziu ai Societăţii antroposofice. Vorbind în mod liber, el însuşi a dorit iniţial ca aceste conferinţe să nu fie consemnate în scris, deoarece ele erau concepute drept „comunicări orale, nedestinate tiparului". După ce însă s-au finalizat şi răspândit tot mai numeroase variante incomplete şi eronate după stenogramele şi notiţele auditorilor, s-a văzut nevoit să reglementeze problema acestora. Şi a încredinţat Mariei Steiner von Sivers această misiune. Ei i-a revenit sarcina de a-i desemna pe cei care au dreptul să stenografieze conferinţele, de a asigura administrarea stenogramelor şi revizuirea textelor pentru tipar. Din cauză că, fiind extrem de ocupat, Rudolf Steiner nu a putut corecta el însuşi textele, decât în cazuri foarte rare, în privinţa tuturor conferinţelor publicate trebuie să se ţină seama de această rezervă a sa: „Va trebui să se aibă în vedere faptul că în stenogramele nerevizuite de mine se găsesc greşeli".

În legătură cu raportul dintre conferinţele pentru membri, care, la început, erau accesibile numai sub formă de manuscrise tipărite pentru uz intern, şi cărţile sale, destinate publicului larg, Rudolf Steiner îşi exprimă punctul de vedere în lucrarea autobiografică ***Cursul vieţii mele***, capitolul 35. Cele spuse acolo sunt valabile, în egală măsură, în ceea ce priveşte cursurile ţinute, care se

adresau unui cerc restrâns de participanţi, familiarizat cu bazele ştiinţei spiritului.

După moartea Mariei Steiner (1867–1948) s-a trecut, conform indicaţiilor sale, la tipărirea unei ediţii a operelor complete ale lui Rudolf Steiner (Rudolf Steiner – Gesamtausgabe, GA). Volumul de faţă constituie o parte a acestei ediţii.

INTRODUCERE

Volumul de faţă prezintă – în traducere din limba germană – prima dintre dramele-misterii ale lui Rudolf Steiner; ele fac parte dintr-un ciclu mai amplu, din care însă numai primele patru au fost finalizate: ***Poarta iniţierii*** (1910), ***Încercarea sufletului*** (1911), ***Păzitorul Pragului*** (1912), ***Trezirea sufletelor*** (1913). Acţiunea lor este comună. Primul spectacol cu ***Poarta iniţierii*** a avut loc la München în 1910, celelalte trei drame au fost puse în scenă în anii următori. Izbucnirea primului război mondial a întrerupt brutal munca impetuoasă de creaţie şi de punere în scenă a lor. Dată fiind complexitatea şi profunzimea celor cuprinse în drame, ele sunt însoţite de *Comentarii*, scrise ulterior.

Nu vom face aici o prezentare a vieţii şi activităţii autorului, cunoscute în parte de publicul românesc prin publicaţiile apărute. Nu putem însă omite să menţionăm că opera sa, care stă la baza ştiinţei moderne a spiritului, a antroposofiei, s-a concretizat şi în cele peste 350 de volume, al căror conţinut reprezintă contribuţiile sale în multiple domenii. Acestea au izvorât din facultatea lui Rudolf Steiner de a percepe – în stare de deplină luciditate –, de a *înţelege* şi a *reda* ceea ce Mircea Eliade numea structurile fundamentale ale realului [Nota 1], real care

cuprinde atât realitatea *sensibilă*, perceptibilă prin simţurile fizice, cât şi realitatea *suprasensibilă*, spirituală, care o străbate şi o transcende pe cea dintâi. În acest fel, Rudolf Steiner a putut trata problema cunoaşterii şi a libertăţii umane, a putut prezenta realităţi profunde ale psihicului uman, adresându-se – în limbajul lor – pedagogilor (ca fondator al pedagogiei Waldorf), medicilor, preoţilor etc.

El nu s-a mărginit însă să prezinte cunoştinţele despre lumea spirituală într-o formă care să satisfacă numai dorinţa intelectuală de cunoaştere, simpla informare, ci a căutat să găsească forme mai ample de expresie. Pentru aceasta a apelat la arta dramatică, în cadrul căreia a dat impulsuri înnoitoare: arta vorbirii (*Sprachgestaltung*), arta mişcării (*Eurythmie*), arta iluminării scenice (*Farbenlehre*). Referindu-se la munca sa de creaţie şi la eforturile de realizare scenică, el spune în ***Povestea vieţii mele*** [Nota 2]: „Cândva arta a ţâşnit din viaţa spirituală primară, al cărei vis confuz era populat de imagini şi viziuni. Dar mai târziu, când spiritul s-a retras din umanitate, arta a fost nevoită să-şi caute propriile căi, aşa încât astăzi, pentru a putea acţiona sub o formă nouă în sânul omenirii, ea trebuie să se adapteze inspiraţiilor spirituale".

Trebuie precizat că nu avem de-a face cu o operă literară în sensul obişnuit al cuvântului iar adăugarea *Misteriu rosicrucian* nu indică asocierea la vreuna din feluritele organizaţii care poartă actualmente în titulatură un astfel de adjectiv, ci se referă clar la rosicrucianismul esoteric, cu obârşie în secolul XV, şi care, prin formele la care a ajuns mai târziu, tot mai exoterice, nu era străin nici lui Goethe. Conţinutul dramelor prezintă realităţi spirituale pe care autorul – după cum spune el însuşi – le-a perceput

în lumea spirituală actuală. Precum un ochi sănătos lasă lumina să treacă spre retină prin cristalinul pur, tot astfel sufletul purificat al cercetătorului spiritual, ochiul său spiritual, a lăsat să se reveleze prin el adevăruri mai înalte. În acest fel trebuie interpretată formularea de pe pagina de titlu: *prin* (*durch*) Rudolf Steiner.

Este ştiut că artele majore işi au obârşia în vechile Misterii. Pe atunci însă arta nu avea de-a face cu realitatea concretă, imediată; ea era de inspiraţie divină. Această obârşie a ei este uitată în epoca materialismului şi arta începe să copieze natura. Acesta este de fapt şi miezul discuţiei dintre Sophia şi Estella (cele două personaje ale prologului şi antractului din drama ***Poarta iniţierii***): „Imperfecţiunea atâtor opere de artă provine tocmai din faptul că activitatea creatoare se ridică prin sine însăşi deasupra naturii, iar artistul nu ştie ce aspect are ceea ce nu cade direct sub observaţia simţurilor".

Cel care cunoaşte literatura antroposofică ştie cât de tensionată a fost strădania lui Rudolf Steiner în a găsi mijloace de expresie pentru conţinuturile spirituale scoase de el direct din lumea spiritului. Această nevoie l-a condus la arta scenică, artă care în acel început furtunos de secol XX avea nevoie de o înnoire pe care o putem remarca de pildă şi în pictură (vezi expresionismul). El ştia bine că adevărata artă te apără de abstracţiune, de rigiditatea noţiunilor şi a schemelor intelectuale; ea antrenează întreaga personalitate, întreaga fiinţă a celui implicat, artist sau spectator. Dealtminteri, ne-o spune chiar în primul tablou din Poarta iniţierii când unul dintre personaje, Capesius – cercetător întru ale istoriei, pornit într-un târziu pe calea cunoaşterii spirituale –, atunci când îşi simţea sufletul sterp, căuta povestile doamnei Balde:

„Sufletu-mi are perioade
Când se simte pustiu şi sec.
E ca şi cum în mine izvorul cunoaşterii a secat,
Ca şi cum n-aş găsi cuvântul
Ce-ar merita
Să fie reţinut, auzit."

Imaginile pline de viaţă ale povestirilor ei îl fac să resimtă însă:

„Cum viaţă nouă mi se revarsă-n suflet
Şi cum e izgonită din mine
Orice paralizie sufletească."

Această neputintă a intelectualismului de a duce fiinţa umană spre o evoluţie care să-i îngăduie a-şi regăsi rădăcinile o denunţă şi Faust când îi mărturiseşte lui Mefisto:

„Da, simt c-am adunat prostește
Comoara spiritului tuturor!
Până la urmă văd că nu-mi tâşneste
Nici o putere din interior;
Nu sunt cu-n fir de păr mai nalt şi, iată,
Nemărginirea nu mi-e-nvecinată." [Nota 3]

Dacă Rudolf Steiner a recurs la arta scenică, la acest spaţiu privilegiat în care bogăţia de nuanţe ale cuvântului poate fi susţinută prin plastica vorbirii, prin gest şi euritmie, prin culoare, muzică, lumini etc., a făcut-o tocmai pentru că epoca modernă are nevoie, mai mult ca oricând, de o eliberare de influenţa exclusivă a intelectualismului. Dar a făcut-o şi pentru că a văzut în arta scenică posibilitatea unei apropieri de misterul Cuvântului. „Adevărata contemplare a spiritului – spune el, în ***Cursul vieţii mele*** – ajunge în mod firesc la o «vieţuire a Cuvântului». Ea te învaţă să resimţi profund rezonanţa

vocalei şi spiritualitatea lăuntrică a unei consoane, să întrezăteşti misterul dezvoltării lingvistice. Acest mister constă în faptul că odinioară fiinţe divine au putut comunica prin cuvânt cu sufletul omenesc, în timp ce astăzi limbajul slujeşte doar ca intermediar în raporturile specifice vieţii. Contemplarea spirituală trebuie să trezească un entuziasm în stare să reaşeze Cuvântul în sfera ce i se cuvine."

Dramele-misterii nu pot fi povestite aşa cum poveseşti o operă literară; nu poţi povesti intimitatea, miezul unui proces alchimic – cum este cel al iniţierii moderne –, atât de individuale. Dacă vechea iniţiere avea loc în centre de Misterii, iniţierea modernă nu se mai desfăşoară în sanctuare sacre, centrul de Misterii este însăşi viaţa omului, neizolat de societate, adaptată la cerinţele căii de cunoaştere. Aşa se justifică şi folosirea termenului de Misterii adăugat dramelor prezente, care aduc în faţa spectatorului şi a cititorului câteva traiectorii ale acestei căi de cunoaştere, adecvate timpului actual.

Am putea descrie începutul acestei căi de cunoaştere, indicată în cele patru drame-misterii, prin chiar cuvintele autorului acestora: „Există oameni care cred că o dată cu limitele percepţiei senzoriale ar fi date şi limitele oricărei cunoaşteri. Dacă aceştia ar da atenţie însă modului cum devin conştienţi de aceste limite, ei ar descoperi chiar în această conştienţă şi facultăţile de a trece limitele. Peştele înoată până la limita apei; el trebuie să se întoarcă pentru că îi lipsesc organele fizice ca să trăiască afară din apă. Omul ajunge la limita percepţiei senzoriale; el poate recunoaşte că pe drumul până acolo i s-au dezvoltat forţe ale sufletului ca să trăiască în mod sufletesc în elementul care nu este cuprins de percepţia senzorială." [Nota 4]

Discipolii – *Johannes Thomasius*, pictor, profesorul *Capesius*, istoric, omul de ştiinţă *Strader* – pornesc pe acest drum, urmând fiecare o cale proprie, dat fiind structura sufletească şi treptele de evoluţie diferite la care se află fiecare. Alături de ei se află doamna *Balde* – care povesteşte „imagini de basm ce se plăsmuiesc de la sine" în sufletul ei – şi *Felix Balde*, omul retras în izolarea munţilor, care, fără să fi trecut printr-o iniţiere, are parte de o dezvăluire directă a tainelor naturii, omul prin ale cărui cuvinte – cum spune *Benedictus*, îndrumătorul spiritual – „puterile naturii încearcă să se reveleze în adevărul fiinţei lor", şi care o vreme a crezut că forţele de clarvedere trebuie să rămână departe de raţiune. Cu toţii sunt însă uniţi într-un „nod al destinului" creat în alte vieţi prin fapte şi datorii kamnice, dezvăluite cu precădere în drama ***Încercarea sufletului***; şi numai faptul că ei ajung să vadă aeeste vieţi trecute şi să înţeleagă nodul de destin în care sunt cuprinşi îi ajută să introducă în evoluţia lor, în mod liber, achitarea, transformarea înţeleaptă a acestor datorii în fapte benefice evoluţiei lor şi a omenirii. Este ceea ce prietena lui Johannes, *Maria*, care a ajutat evoluţia acestuia şi în alte întrupări, îşi impune drept datoria sa cea mai sfântă.

Nu vom prezenta aici toate personajele.Vom spune însă că pe scenă se desfăşoară însăşi procesualitatea evoluţiei lor spirituale, cu tot desenul zigzagat al traiectoriei ei; treptat, replicile capătă încărcătura gravă a paşilor de iniţiere. Adevăruri spirituale, pe care până atunci Rudolf Steiner le făcuse cunoscute în cărţi sau conferinţe, prind acum chip viu pe scenă; întreaga viaţă sufletească, ceea ce omul actual defineşte prin termenul de „facultăţi psihice" – gândire, simţire, voinţă – sau de „impulsuri abisale" – temeri, dorinţe, pasiuni etc. –

considerate a fi circumscrise în sufletul propriu sunt acum proiectate pe scenă, aduse în câmpul conştienţei, devenind ceea ce şi sunt de fapt: fiinţe-forţe suprasensibile cu obârşia în lumile spirituale şi extinzându-se până în sufletul omului, de această dată însă a omului care caută să se cunoască pe sine şi să parcurgă ceea ce s-ar putea numi drumul iniţierii moderne, creştine. Sunt forţe-fiinţe spirituale reale, pe care discipolul le descoperă în sine. În pagina de prezentare a personajelor, Rudolf Steiner nu omite să sublinieze că astfel de personaje spirituale – precum *Philia*, *Astrid*, *Luna*, ca forţe ale sufletului uman, sau *Dublul* lui Johannes Thomasius, *Păzitorul Pragului*, *Sufletul* Theodorei, ca entităţi ale elementului spiritual uman, ori *Lucifer* şi *Ahriman*, ca entităţi ale lumii spirituale – nu sunt concepute ca alegorii sau simboluri, ci ca realităţi „care sunt pentru cunoaşterea spirituală la fel de concrete cum sunt persoanele fizice. Desigur, fiinţele spirituale nu au forma pe care eşti obligat să le-o dai pe scenă, dar dacă le-am lua ca simple simboluri sau alegorii, esenţa adevărată a lumii spirituale ne-ar rămâne ascunsă. Dacă ar fi vorba de simbolism sau alegorie, nu le-aş fi dat expresie".

Drumul atât de individual al discipolilor cuprinde tatonări, revelări de datorii karmice, confruntări cu forţe ostile evoluţiei umane – *Lucifer* (Ispititorul) şi *Ahriman* (Potrivnicul). Dar chiar dintru început este prezentă *Fiinţa lui Hristos*. În tabloul întâi al dramei ***Poarta iniţierii*** se vorbeşte despre Hristos ca întruchipare a Adevărului şi Binelui, spre care se străduie cei aflaţi sub îndrumarea lui Benedictus. Maria, discipolul său cel mai apropiat, a dus într-o viaţă anterioară – ca misionar – mesajul creştinismului unor popoare care nu auziseră încă de Hristos. De la o dramă la alta, discipolii se confruntă cu

şirul mereu mai rafinat al iluziilor, care urmează din aproape nivelul treptelor cucerite. Este o luptă în a te menţine continuu treaz, pentru că o dată scăpat de o iluzie nu înseamnă că nu vei fi atacat poate chiar imediat de o alta, o dată o treaptă atinsă, nu înseamnă că drumul cunoşterii spirituale, al iniţierii, este împlinit. Încercările continuă şi de cele mai multe ori abia acestea arată unde te afli. Treptat însă discipolul ajunge să-şi înţeleagă drumul, rostul, locul, responsabilităţile. „Cercul strâmt al unei clipe" se dilată şi el îşi vede viaţa actuală ca fiind vadul în care se varsă atât curentul „avuţiilor" karmice – datoriile şi împlinirile sale din vieţi trecute – dar şi curentul cerinţelor venind dinspre viitor. Libertatea capătă pentru el alte valenţe; în făptuirile sale, el nu se mai raportează doar la cei cu care a împletit, de-a lungul altor vieţi, acel nod al destinului, ci se integrează conştient evoluţiei omenirii, evoluţie de care depinde însăşi evoluţia Cosmosului.

Ar fi greşit să credem – spune Rudolf Steiner – că esenţa iniţierii a rămas aceeaşi în decursul timpurilor, că omul modern, occidentalul, ar trebui să parcurgă, aceleaşi trepte ca în iniţierea de odinioară, când drumul era acelaşi pentru toţi. Împlinită în afara sanctuarelor sacre, fără ritualuri, axată în esenţă pe dezvoltarea directă a capacităţilor sufleteşti, iniţierea modernă poate – până la o anumită treaptă – să fie atinsă fără îndrumări personale exterioare; ea comportă căi diferite, corespunzător destinelor individuale. Caracterul fundamental al vechii înţelepciuni – spune Rudolf Steiner în ***Cerinţa social fundamentală a epocii noastre*** [Nota 5] – era acela de a ajunge la înţelegerea, la cunoaşterea omului pornind de la cunoaşterea lumii. Astăzi – şi în viitor – omul trebuie să meargă, în dezvoltarea sa, de la cunoaşterea de sine spre

cunoaşterea lumii; cunoaşterea de sine trebuie să se lărgească până la cunoaşterea lumii. Această înstăpânire a noului curent – iniţierea modernă – o vom găsi în finalul dramei ***Păzitorul pragului***, când deţinătorii vechii înţelepciuni vor lăsa liber accesul la comorile lor. Înainte de aceasta însă trebuia ca „un om să fi turnat ştiinţa întemeiată numai pe raţiune şi simţuri în astfel de forme care pot permite înţelegerea reală a lumii spiritului". Este ceea ce a izbutit să facă Johannes Thomasius. El realizează o operă care, în limbajul ştiinţei, aduce dovada realităţilor spirituale. Sosise clipa în care înţelepciunea sacră trebuia să se unească cu gândirea umană, căutătoare a adevărului, în afara drumului mistic. Gândirii umane actuale nu îi este suficientă simpla credinţă.

În totalitatea lor, dramele nu numai că ne oferă o imagine concretă a problematicii existenţiale a omului secolului tehnotronicii, secol în care *aparaturi supertehnologizate*, mult mai „puternice", mult mai „sensibile", mult mai „inteligente" par a ne pune – cu intransigenţa Sfinxului de la poarta Tebei – întrebarea: „*Omule, cine eşti tu, de fapt?*" Dar putem afirma că ele duc mai departe însăşi problematica lui Faust, a omului ce caută cunoaşterea cu orice preţ – chiar prin confruntarea nemijlocită cu forţele Răului. Dramele aduc şi soluţii concrete, valabile pentru fiecare din noi, oameni capabili de evoluţie prin efort individual intens. Desluşim în ele – cu precădere în drama ***Poarta iniţierii*** – şi strădania de a oferi soluţii la problematica relaţiei om-societate intens industrializată.

Jucate pentru prima dată la München, tensiunea şi entuziasmul apărute în cadrul repetiţiilor şi al spectacolelor, ecoul pe care l-au stârnit în publicul

cunoscător al antroposofiei, naşte nevoia stringentă a construirii unei clădiri care să slujească de teatru pentru aceste drame. Clădirea – *Johannesbau* – urma să poarte numele personajului principal al dramelor, Johannes Thomasius. Era începutul drumului care avea să ducă – cu sinuozităţile implicite – la înălţarea *Goetheanumului* din Dornach (lângă Basel), clădire considerată actualmente în Elveţia monument de arhitectură. Este demn de remarcat faptul că, de decenii, Goetheanumul este singurul loc din lume în care atât *Faustul* lui Goethe – partea I şi a II-a – cât şi dramele-misterii sunt reprezentate integral.

Este o împlinire, un răspuns la chemarea gravă ce răsună din aceste drame-misterii, aceea de a întrupa ţelurile lumii divine în opera conştientă a oamenilor.

ADRIANA ONOFREI şi GHEORGHE PAXINO

Michaeli, toamna 1999

NOTE

1. Vezi Mircea Eliade, *Mituri, vise şi mistere*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.

2. Rudolf Steiner, ***Povestea vieţii mele***, GA 28, Editura Princeps, Iaşi, 1994.

3. J.W. Goethe, *Faust*, traducere Şt. Aug. Doinaş, Editura Univers, Bucureşti, 1982.

4. Rudolf Steiner, ***Teze antroposofice***, GA 26, Editura Ramida, Bucureşti, 1994; Triade, Cluj-Napoca, 2004; Univers Enciclopedic 2006.

5. Rudolf Steiner, ***Die soziale Grundforderung unserer Zeit – in geenderter Zeitlage***, GA 186. Vezi şi ***Esoterismul creştin***, GA 94, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.

CUPRINS

Prolog. Camera Sophiei
Tabloul întâi. O cameră în tonalitate trandafirie
Tabloul doi. Un colţ de natură
Tabloul trei. O cameră de meditaţie
Tabloul patru. Lumea sufletelor
Tabloul cinci. Un templu-grotă subteran
Tabloul şase. Lumea sufletelor
Tabloul şapte. Domeniul spiritului
Intermezzo. Camera Sophiei
Tabloul opt. O cameră în tonalitate trandafirie
Tabloul nouă. Un colţ de natură
Tabloul zece. O cameră de mediţatie
Tabloul unsprezece. Templul solar

PERSONAJE

a) DIN PROLOG ŞI INTEMEZZO:	**Sophia** **Estella** **Doi copii**
	Johannes Thomasius **Maria** **Benedictus** **Theodosius**, al cărui prototip se revelează pe parcursul acţiunii ca Spiritul iubirii
b) DIN MISTERIU:	**Romanus**, al cărui prototip se revelează pe parcursul acţiunii ca Spiritul iniţiativei **Retardus**, acţionând doar ca spirit **German**, al cărui prototip se revelează pe parcursul acţiunii drept creierul Pământului **Helena**, prototipul căreia se revelează pe parcursul acţiunii ca Lucifer
	Philia **Astrid** **Luna** } prietenele Mariei, prototipul lor revelându-se pe parcursul acţunii ca spirite ale forţelor sufleteşti ale Mariei
	Profesorul Capesius **Doctorul Strader** **Felix Balde**, ca purtător al Spiritului naturii **Doamna Balde** **Cealaltă Maria**, revelându-se pe parcursul acţiunii ca sufletul iubirii **Theodora**, văzătoare

	Ahriman, acţionând doar ca suflet **Lucifer** **Spiritul elementelor**, acţionând doar ca spirit **Un copil**, care pe parcursul acţiunii se revelează ca un suflet tânăr

PROLOG

Camera Sophiei. Tonalitate galben-roşiatică. Sophia cu cei doi copii ai ei, un băiat şi o fată, apoi Estella

COPIII (cântă, acompaniaţi la pian de Sophia):	
	Lumina Soarelui inundă Al spaţiului larg, Al păsărilor cânt răsună-n Văzduhul înalt, Sug plantele haru-ncolţirii Din sân de pământ, Şi-al omului suflet se-nalţă Pios mulţumind Spre spiritele lumilor.
SOPHIA:	Şi-acum, copii, treceţi în camera voastră şi gândiţi-vă la cuvintele pe care le-am învăţat. (Sophia îi conducc pe copii. Intră Estella.)
ESTELLA:	Bine te-am găsit, dragă Sophia. Sper că nu te deranjez.
SOPHIA:	Nu, buna mea Estella. Fii binevenită. (O invită pe Estella să ia loc, apoi se aşază şi ea.)
ESTELLA:	Ai veşti bune de la soţul tău?

SOPHIA:	Foarte bune. Îmi scrie că îl interesează Congresul psihologilor, deşi modul cum sunt tratate multe probleme importante cam lasă de dorit. Ca cercetător al sufletelor, îl interesează cum anume un fel de miopie spirituală îi împiedică pe oameni să aibă o perspectivă liberă asupra esenţei problemelor.
ESTELLA:	Intenţionează să vorbească şi el despre o temă importantă, nu?
SOPHIA:	Da, o temă care şi lui şi mie ne pare foarte importantă. E drept că nu-şi face nici o iluzie privind efectul expunerilor lui, dat fiind modul cum participanţii la Congres îşi concep reprezentările lor ştiinţifice.
ESTELLA:	O dorinţă m-a adus la tine, dragă Sophia. N-am putea petrece seara asta împreună? Se joacă astăzi *Dezmoşteniţii trupului* şi ai sufletului şi n-ai putea să-mi faci o bucurie mai mare decât să mergem împreună.
SOPHIA:	Ai uitat, dragă Estella, că tocmai în seara asta are loc la Societatea noastră reprezentaţia pentru care ne pregătim de mult timp.
ESTELLA:	O, da, am uitat. Mult mi-aş fi dorit să pot petrece seara asta cu vechea mea prietenă. M-aş fi bucurat din toată inima să aruncăm împreună o privire în adâncurile vieţii de astăzi. Dar lumea ideilor tale, atât de străină mie, o să-mi distrugă şi ultima rămăşiţă din legătura frumoasă care ne uneşte sufletele încă de când eram pe băncile şcolii.

SOPHIA:	Mi-ai spus de multe ori aceste lucruri şi totuşi, de fiecare dată, a trebuit să recunoşti că deosebirea dintre convingerile noastre n-ar trebui să ridice un zid între sentimentele pe care le nutrim, încă din tinereţe, una pentru alta.
ESTELLA:	E adevărat că am spus-o de multe ori. Dar mereu se trezeşte în mine o amărăciune când văd cum, cu fiecare an, te înstrăinezi de lucrurile care, pentru mine, reprezintă o valoare în viaţă.
SOPHIA:	Am putea însemna mai mult una pentru cealaltă, tocmai atunci când am admite situaţia la care am ajuns prin predispoziţiile noastre diferite.
ESTELLA:	O, de câte ori nu-mi spune raţiunea că ai dreptate în această privinţă. Şi totuşi este ceva în mine care se revoltă faţă de felul în care concepi tu viaţa.
SOPHIA:	Recunoaşte atunci sincer că îmi pretinzi să-mi reneg sâmburele cel mai lăuntric al fiinţei.
ESTELLA:	Da, aş accepta toate în afară de un singur lucru. Pot foarte bine să-mi imaginez că oameni cu concepţii diferite despre viaţă se pot întâlni printr-o afinitate a sentimentelor. Dar orientarea ideilor tale îţi impune, pur şi simplu ca o necesitate interioară, să adopţi o atitudine orgolioasă. Sunt oameni care pot foarte bine să conviețuiască acceptând că părerile lor nu coincid şi că provin din puncte de vedere diferite, dar că şi unele şi celelalte îşi au raţiunea lor. Concepţia ta însă se crede a fi cea mai profundă din toate. Le consideră pe celelalte

	drept expresia unei trepte inferioare a umanităţii.
SOPHIA:	Ar trebui totuşi să ştii, pentru că am discutat de multe ori acest lucru, că cei care împărtăşesc ideile mele nu măsoară, la urma urmelor, valoarea reală a omului după ceea ce crede sau ştie omul. Şi chiar dacă noi credem că fără înţelegerea vie a ideilor noastre nu poţi înţelege adevăratul sens al vieţii, ne străduim totuşi cât se poate să nu supraapreciem meritul celor cărora le este dat să fie în slujba concepţiei noastre despre viaţă.
ESTELLA:	Tot ce spui pare foarte frumos. Îmi rămâne însă un ghimpe. Nu pot să trec peste faptul că un mod de a privi lumea, care se consideră foarte profund, poate să ducă, din pricina iluziei profunzimii, numai la o anumită superficialitate. Îmi eşti o prietenă prea bună ca să mă refer la prietenii tăi care au aceeaşi concepţie ca şi tine şi care nu jură decât pe ideile voastre, afişând în mod lamentabil o aroganţă spirituală, deşi vidul şi banalitatea lor sufletească apar din fiecare cuvânt şi din toată purtarea lor. Nu vreau să mă refer nici la faptul că tocmai unii dintre adepţii voştri se poartă atât de urât şi sunt atât de insensibili faţă de semenii lor. Sufletul tău mare nu s-a dat niciodată înapoi de la datoriile pe care viaţa de zi cu zi le pretinde fiecărui om care ar trebui să fie numit bun în adevăratul sens al cuvântului. Dar faptul că astăzi mă laşi să merg singură acolo unde vorbeşte adevărata viaţă

	artistică îmi dovedește că ideile despre această viață provoacă și în tine – iartă-mi expresia – o anumită superficialitate.
SOPHIA:	Și în ce constă această superficialitate?
ESTELLA:	Mă cunoști de atâta timp și știi bine cum am luptat să mă smulg dintr-o viață în care, zi de zi, nu se aleargă decât după lucrurile impuse de tradiție sau de părerile banale. Am căutat să descopăr motivul pentru care atâția oameni, în aparență nevinovați, trebuie să sufere. M-am străduit să înțeleg atât abisurile cât și culmile vieții. În măsura în care îmi este accesibil, am căutat în știință să găsesc explicații. Să pornim de la un exemplu pe care ni-l aduce chiar momentul de față. Am înțeles ce este arta adevărată. Am credința că înteleg cum cuprinde ea esența însăși a vieții, aducând în fața sufletului nostru realitatea supremă, adevărată. Am impresia că simt pulsul timpului nostru când o las să acționeze asupra mea. Și mă îngrozesc dacă acum va trebui să mă gândesc: Tu, dragă Sophia, preferi acestei arte, pline de viață, ceva care mi se pare că nu este decât un gen didactico-alegoric învechit, care ia marionetele drept oameni vii și care admiră întâmplările simbolice, aflate atât de departe de tot ce face zilnic apel la mila și la compasiunea noastră.
SOPHIA:	Draga mea Estella, tu nu vrei să înțelegi faptul că viața cea mai bogată poate fi tocmai acolo unde tu nu vezi decât gânduri inventate. Și nu vrei să înțelegi că există oameni care pot considera

	drept săracă realitatea ta plină de viaţă, dacă ea nu este raportată la lucrul din care izvorăste. O să îţi pară dure multe din cuvintele mele. Prietenia noastră însă cere o sinceritate deplină. Tu, ca mulţi alţii, nu cunoşti din ceea ce se numeşte spirit decât acea parte care este purtătorul cunoaşterii; tu nu concepi decât partea gânditoare din spirit. Dar spiritul viu, creator, care plăsmuieşte cu putere elementară oamenii, aşa cum forţele germinative plăsmuiesc fiinţe în natură, pe el nu vrei să-l admiţi. Tu, de pildă, ca atâţia alţii, numeşti, în materie de artă, naiv şi original ceva ce, de fapt, după mine, neagă spiritul. Felul nostru de a vedea lumea uneşte o libertate deplin conştientă cu forţa naivă a devenirii. Noi acceptăm în mod conştient ceea ce este naiv şi prin asta nu îi răpim prospeţimea, plenitudinea şi obârşia. Tu crezi că omul poate doar să gândească asupra caracterului omenesc; acesta ar trebui să se formeze de la sine. Tu nu vrei să vezi cum gândul se cufundă în Spiritul creator, ajungând până la obârşia existenţei şi dezvăluindu-se ca însuşi germenele creator. Aşa cum forţele de germinaţie nu învaţă mai întâi planta cum să crească, dar se revelă ca fiinţe vii în ea, nici ideile noastre nu ne învaţă: ele ne străbat aprinzând viaţă, dăruind viaţă fiinţei noastre. Acestor idei pe care mi le-am însuşit le datorez tot ce dă, pentru mine, un sens vieţii. Nu le datorez numai curajul, dar chiar şi înţelegerea şi forţa de a spera să pot face din copiii mei nu

	numai oameni care, în sensul tradiţional, ştiu să muncească şi să fie folositori în viaţa exterioară, ci să fac din ei şi oameni plini de pace şi de mulţumire în suflet. Şi ca să nu mă las antrenată în detalii, vreau să-ţi mai spun ceva: că visurile pe care ţi le faci, împreună cu atâţia alţii, se vor putea realiza numai atunci când oamenii vor reuşi să unească ceea ce ei numesc realitate de viaţă cu experienţele mai profunde, pe care tu le-ai numit de atâtea ori himere şi visuri. O să-ţi pară curios poate, dacă am să-ţi spun că atâtea lucruri pe care tu le iei drept artă pură eu le simt ca o critică sterilă a vieţii. Pentru că nu se va astâmpăra nici o foame, nu se va usca nici o lacrimă, nu se va descoperi nici o rădăcină a decăderii, atâta timp cât vom înfăţisa numai partea exterioară a foamei, a feţelor înlăcrimate şi a oamenilor decăzuţi. Aşa cum sunt prezentate de obicei aceste lucruri pe scenă, ele sunt foarte departe de adevăratele profunzimi ale vieţii şi de legăturile care îi unesc pe oameni.
ESTELLA:	Să nu crezi cumva că nu te înţeleg când vorbeşti aşa; numai că îmi dovedeşti că preferi să savurezi utopiile, în loc să priveşti adevărurile vieţii. Aici drumurile noastre se despart. Trebuie să renunţ în seara asta la prietena mea. (se ridică.) Acum trebuie să te las; sper totuşi să păstrăm vechea noastră prietenie.
SOPHIA:	Trebuie să rămânem de fapt prietenele de altădată.

(În timp ce rostește ultimele cuvinte, Sophia îşi conduce până la uşă prietena. Cortina cade.)

TABLOUL ÎNTÂI

O cameră în care predomină culoarea trandafirie. La dreapta, cum privești dinspre spectatori, se vede uşa unei săli de întruniri; cei adunaţi în sală ies pe rând, fiecare mai zăbovind pentru un timp în cameră. Ei discută asupra diverselor probleme sugerate de conferinţa la care au asistat în sală. Primii care intră sunt Maria şi Johannes; alţii li se alătură. Conferinţa s-a terminat deja de câtva timp. Discuţiile care urmează sunt o continuare a convorbirilor avute în sală.

MARIA:		Mă frământ mult, prietene, Când văd cum se-ofileşte spiritul şi sufletul tău, Şi văd fără de roade prietenia frumoasă Care de zece ani ne leagă. Chiar ora asta plină, În care toate cele auzite Lumină-au aruncat peste întunecimi în suflet, Ea, ţie, doar umbre ţi-a adus. Şi inima mea a simţit
	10	Ce-adânc ai fost rănit După multe din cuvintele Rostite adineaori de către vorbitorul nostru.

		..... Priveam cândva în ochii tăi. Oglindeau numai bucurie În fața esenței tuturor lucrurilor, Iar sufletul tău prindea 'n-imagini de frumusețe pline Ceea ce lumina Soarelui și aerul, Inundând corpurile
	20	Și revelând enigma existenței, Pictează-n clipele fugare. Încă nu-ți era meșteră mâna Să poată-ncorpora în splendoarea culorilor Ceea ce, plin de viață, plutea În fața sufletului tău. În inima noastră totuși trăia Credința frumoasă că, sigur, Viitorul va aduce, această măiestrie a mâinii, Sufletului ferice,
	30	Atât de intim-adânc revărsat În temeliile faptelor. Iar ceea ce forța căutătoare a spiritului Revelă atât de minunat din ființa existentei, Va revărsa în inimile oamenilor Încântări sufletești Din plăsmuirile artei tale.
	40	Așa gândeam noi în acele timpuri, – Din talentul tău izvorând salvarea viitorului,

		'n-oglinda supremei frumuseţi. Aşa se contura în mine ţelul sufletului tău. Dar stinsă îmi apare acuma Întreaga forţă dinlăuntrul tău, Şi moartă bucuria ta de a crea; Iar braţul tău care mânuia sigur pensula, Cuprins de prospeţime tinerească, Pare ca de paralizie prins.
JOHANNES THOMASIUS:		
		Doare, dar aşa-i. Simt că-i stins Al sufletului foc de-odinioară.
	50	Lipsit de interes priveşte ochiul meu Splendoarea pe care-a Soarelui lumină O răspândeşte peste lucruri. Rămâne inima nepăsătoare Când unduiri de aer Adie-n jurul meu. Şi mâna nu se mişcă Să fixeze, într-un prezent care rămâne, Ceea ce puterile elementelor Scot iute-n faţa simţurilor,
	60	Ca prin vrajă, Din temeliile existentei. O ceaţă se întinde peste întreaga-mi viaţă.
MARIA:		Adânc deplâng Că astfel ţi s-a întâmplat

		Cu ceea ce mie-mi este bunul suprem, Izvor de viată sfântă. O, prietene, în acel joc schimbător Pe care oamenii îl numesc existenţă E-ascunsă o eternă viaţa spirituală.
	70	Şi fiecare suflet ţese-n ea. Mă simt în aceste forte spirituale Ce acţionează ca-n adânc de mare, Iar viețile umane le văd Ca unduire-a valurilor la suprafaţa apei. Mă simt că-s una cu întregul rost al vieţii, Spre care fără hodină oamenii tind, Şi care-mi apare Doar ca revelaţie a fiinţei lor proprii. Acest tel l-am văzut unindu-se adesea
	80	Cu sâmburele sufletesc al unui om, 'nălţându-l pe cele mai înalte culmi Pe care inima le poate dori. Așa cum însă el trăiește-n mine, Se-arată a aduce roadă rea, De-ndată ce fiinţa mea Se-apropie de fiinţa altor oameni. Acest destin al meu se-arată Şi-n tot ce-am vrut să îţi dau ţie Care te apropiai de mine cu iubire.
	90	Ai vrut să mergi curajos lângă mine Pe-acele căi ce urmau să te ducă La o creaţie nobila.

		Şi ce s-a petrecut acum! Ce mi se revelează mereu ca viaţa cea mai pură În adevărul fiinţei sale proprii, A fost moarte pentru sufletul tău.
JOHANNES:		Aşa e. Aceeaşi forţă ce poartă sufletul tău În luminoase înalturi de cer,
		Dacă o trăiesc împreună cu tine, Pe mine vrea să mă arunce 'n-adâncurile întunecate ale morţii. Când tu, pe când abia mijea prietenia noastră,
	100	M-ai dus spre revelaţia care Lumină răspândeşte în întunecimile În care-n fiece noapte, fără să ştie, Sufletul omului trece la viaţă – Acolo unde călătoreşte Fiinţa rătăcindă a omului
		Când bezna morţii pare a-şi bate joc De sensul adevărat al vieţii – Când îmi arătai adevărul Despre repetarea vieţilor,
	110	Atunci puteam să mă gândesc Că voi reuşi să devin Un adevărat om al spiritului. Atunci îmi părea sigur Că ochiul de artist, acuitatea sa Şi-ntreaga siguranţă a creaţiei artistice
	120	Vor înflori întâia oară

		Prin forţa nobilă a focului tău. Şi am lăsat să acţioneze asupra-mi acest foc, Iar el mi-a răpit forţele sufleteşti Ce-n mod armonios se revărsau. Întreaga mea credinţă-n lume Fu stearsă fără milă din inima mea. Şi-acum am ajuns atât de departe Încât, în faţa revelaţiei lumilor spirituale, Nu-mi mai este clar
	130	De trebuie să mă-ndoiesc sau să cred. Şi nu mai am nici forţa de-a iubi Ceea ce vorbeşte, În tine, frumuseţea spiritului.
MARIA:		De ani de zile trebuie să recunosc Că felul meu de-a vieţui Sinea spirituală Se transformă în contrariul său Când străbate firea altor oameni. Şi trebuie chiar să văd Ce binefăcătoare-i forţa spirituală
	140	Când ea ajunge-n sufletele omeneşti pe alte căi. (Intră Philia, Astrid, Luna.) Ea se exprimă în cuvânt, Cuvântul însă se transformă-n forţă Ce-ndrumă modul de-a gândi al omului Spre înălţimile cosmice. Acolo unde înainte doar gânduri triste

		trăiau, Acolo, ea bucurii creează; Şi este-n stare să transforme Fulgurarea spiritului În demnă şi gravă trăire;
	150	Ea dă fiinţei umane un caracter ferm. Iar eu, eu sunt cuprinsă cu totul De-această forţă spirituală, Şi sunt nevoită să văd Că duce cu sine Dureri şi distrugeri când, Din inima mea, Spre alte inimi se varsă.
PHILIA:		Părea că răsună un adevărat cor (Intră profesorul Capesius şi doctorul Strader) În cercu-n care am fost cu toţii
	160	Adineaori strânşi. Erau armonii multe, Dar multe Şi disonanţele aspre.
MARIA:		Când în faţa sufletului se-nfăţişează astfel Cuvintele mai multor oameni, E ca şi cum întregul chip Al omului dintru-nceputuri Ar fi prezent prin ele, tainic. Îl vezi împărţit în multe suflete,
	170	Aşa precum lumina, una, Se revelează-n curcubeu

		În multele culori.
CAPESIUS:		Și astfel, prin muncă aspră, ani în șir, S-a cercetat esența multor epoci, Căutând tot ceea ce Trăia în spiritele oamenilor Care voiau să explice temeiurile existenței Și să dea muncii lor Un țel plin de viață.
	180	S-a crezut a fi înviat în sufletul propriu Înalta putere a gândirii, Precum și enigma unor destine. Se putea crede că sunt resimțite lăuntric Temeinice reazeme pentru orice judecată, Când noi trăiri întrebătoare În fața sufletului stăruiau. Dar reazemele se clatină, Surprins fiind de mult deja, și-acum din nou, Prin ce am ascultat mirat adineaori,
	190	De modul de gândire Cultivat aici; Se clatină cu totul când cuget Ce puternică se dovedește-n viață *Influența* acestui mod de a gândi. Atâta vreme n-am avut decât un scop: Ce am descoperit din tainele timpurilor Să pot exprima în cuvinte

		Care să poată cuprinde şi zgudui inima omului. Şi plin de bucurie eram
	200	Când doar un colţ Din inimile celor ce mă ascultau Îl puteam înflăcăra pe de-a-ntregul. Mi se părea că ceva am izbutit. Nu pot de insuccese să mă plâng. Dar orice activitate de acest gen Mă putea conduce Doar la a recunoaşte acea părere, Atât de preţuită şi răspândită În lumea oamenilor de actiune:
	210	În viaţa reală, gândurile Nu sunt decât palide umbre. E drept, ele pot fecunda În viaţa noastră puterile creatoare, Dar nu lor le e hărăzit Să le dea formă. Şi eu de mult mi-am însuşit Acest cuvânt modest: Acolo unde acţionează doar palidă gândire, Viaţa şi tot ce e legat de ea
	220	Ajunge a fi paralizată. Mai tare decât cele mai mature cuvinte, Cu conţinutul lor artistic bogat, Se dovedeşte-n viaţă Talentul ca dar al naturii, Se dovedeşte destinul.

		Povara-colos a tradiţiei, Coşmarul prejudecăţilor, Vor înăbuşi întotdeauna Forţa celor mai bune cuvinte.
	230	Dar ceea ce aici se arată Dă mult de gândit celor ca mine. Îmi pare de-nţeles atare influenţă Acolo unde un spirit de sectă prea înflăcărat, Năvală dând peste oameni, Le zăpăceşte numai sufletele. Aici însă nu se vede un astfel de spirit. Iar sufletului doar prin raţiune i se vorbeşte. Şi totuşi: prin cuvinte sunt create Adevărate forţe de viaţă,
	240	Şi ele vorbesc inimii în adâncuri. Chiar imperiul voinţei Este cuprins de acel ceva ciudat, Ce ar apărea doar ca o palidă gândire Acelora care, asemenea mie, Merg pe căi învechite. Sunt cu totul neputincios Să neg o astfel de înrâurire. În ce mă priveşte însă, Eu nu mă pot supune ei.
	250	Atât de ciudat îmi vorbesc toate astea; E ca şi cum n-ar depinde de mine Să resping cele vieţuite. Îmi pare aproape că acest „ceva” Nu poate tolera în sine

		Felul meu de-a fi.
STRADER:		Subscriu cu totul La cele ce tocmai aţi rostit. Aş vrea chiar să subliniez Că influenţa pe care ideile o au
	260	Asupra sufletului, care astfel înfloreşte, Nu trebuie să hotărască-n nici un fel Câtă valoare de cunoaştere ascund în ele. Trăieşte în gândirea noastră Adevăr sau eroare, Asta o poate stabili doar Sentinţa justă a adevăratei cunoaşteri. Şi nimeni n-ar trebui să nege Că doctrinele expuse aici cu aparenţă clară, Soluţii vrând să dea
	270	Enigmelor supreme ale vieţii, Nu rezistă unui examen serios. Seducător i se vorbeşte-aici spiritului uman, Şi ispiteşte totuşi doar inima credulă; Se socoate că se deschid uşi într-un domeniu, La pragul căruia se opreşte nedumerită şi umilă Orice cercetare sever chibzuită. Iar cel ce se consacră fidel Acestei cercetări, Se cade să recunoască faptul

	280	Că nimeni nu poate să știe De unde curg izvoarele gândirii Și unde zac temeliile existenței. Chiar dacă sufletului care, plin de râvnă, Ar voi să descopere ce se află-ndărătul întregii cunoașteri, Îi va fi foarte grea o astfel de mărturisire, Sufletului gânditorului, fiecare privire, Fie că ea tinde spre exterior Sau e îndreptată spre înlăuntru, Îi impune să accepte limitele cunoașterii.
	290	Negând rațiunea Și ceea ce ne dă experiența, Ne cufundăm în abis; Și oricine e-n stare să vadă Cât de puțin se împacă modul nostru de gândire Cu ceea ce trece aici Drept noua revelație. Nu este nevoie de prea multă trudă Pentru a demonstra cât de complet îi lipsește Ceea ce dă sprijin ferm oricărei gândiri
	300	Și un simț al siguranței. Această nouă revelație poate încălzi inimile; Gânditorul nu va vedea în ea decât un

		vis utopic.
PHILIA:		Aşa va vorbi-ntotdeauna Ştiinţa dobândită În exactitate şi prin intelect. De altceva însă are nevoie sufletul Care trebuie să creadă în el însuşi. Desigur, el va asculta-ntotdeauna Cuvintele care-i vorbesc despre spirit.
	310	Ce-a presimţit deja confuz, Va căuta să înţeleagă. A vorbi despre necunoscut, Îl poate ispiti pe gânditor; Dar niciodată inimile oamenilor.
STRADER:		Eu pot simţi Câte se află cuprinse într-o atare obiecţie. Ea loveşte în simplii gânditori Care doar torc firul gândirii Şi se întreabă care sunt consecinţele,
	320	Despre care şi-au făcut mai întâi opinia lor. Obiecţia pe mine nu mă poate atinge. Eu nu m-am dăruit gândirii, Condus de cauze exterioare. Copil fiind, am crescut Printre oameni pioşi Şi am văzut obiceiuri Care-mi îmbătau simţurile Prin imaginea acelei împărăţii cereşti Ce-i poate fi zugrăvită omului naiv

	330	Spre o deplină consolare. În sufletul meu de băiat, Am trăit cele mai adevărate bucurii Când îmi înălţam privirea Spre cele mai înalte lumi spirituale; Iar ruga era o nevoie a inimii mele. Apoi am fost educat într-o mânăstire, Călugării fiindu-mi profesori; Dorul meu cel mai adânc, Precum şi dorinţa părinţilor mei,
	340	Era să devin eu însumi călugăr. Eram în ajunul sfinţirii mele ca preot. O întâmplare m-a-mpins afară din mănăstire. Dar trebuie să-i fiu recunoscător acestei întâmplări. Pentru că sufletului meu De mult îi fusese răpită pacea tăcută, Când acea întâmplare l-a salvat. Atâtea lucruri cunoscusem Ce nu-şi au loc în lumea monahală. Cunoaşterea naturii mi-a parvenit
	350	Din scrieri care îmi erau interzise. Aşa am cunoscut cercetarea nouă – Şi greu mi-a fost să mă orientez în ea. Am cercetat mai multe căi. Ce-i drept, n-am născocit Ce mi s-a arătat ca adevăr. În lupte aprige, Mi-am smuls din spirit Ce în copilărie îmi adusese fericire şi

		pace. Eu pot să-nțeleg orice inimă Căreia îi este dor de înalturi.
	360	Dar recunoscând drept un vis Ceea ce îmi dăruise formația spirituală primită, A trebuit să-mi găsesc un sol ferm, Cum numai știința și cercetarea pot să-l creeze.
LUNA:		Fiecare poate să-nțeleagă-n felul lui Unde este sensul, țelul vieții. Desigur, mie-mi lipsește cu totul capacitatea De-a verifica, prin știința epocii noastre, Învățătura spirituală ce o primesc aici.
	370	Dar simt limpede în inima mea Că, fără de ea, sufletul meu ar muri, Cum moarte ar fi, fără sânge, mădularele mele. Dumneata, doctore dragă, spui multe Pentru a ne combate pe noi. Și ceea ce ne-ai spus adineaori Despre luptele domniei tale cu viața Conferă greutate acestor cuvinte, Chiar și pentru acei oameni Ce nu-s în stare să-ți urmărească discursul.
	380	Trebuie însă mereu să mă-ntreb (Intră Theodora) De ce mintea dreaptă-a omului

		Trebuie să accepte ca de la sine-nţeles Cuvântul despre spirit, Pe care-l va primi întotdeauna cu un cald interes, Şi de ce e cuprinsă de răceală Când vrea să-şi caute hrana sufletească În cuvinte ca cele pe care tocmai le-ai rostit.
THEODORA:		Deşi trebuie să mă simt bine În acest cerc,
	390	Discuţiile pe care astăzi le aud aici Îmi par totuşi străine.
CAPESIUS:		De ce străine?
THEODORA:		Nu ştiu nici eu. Maria, spune tu.
MARIA:		Prietena noastră ne-a descris adesea Întâmplarea stranie trăită de ea. Într-o zi s-a simţit ca transformată, Şi n-a putut găsi înţelegere nicăieri. Fiinţa ei isca uimire peste tot,
	400	Până ce a intrat în cercul nostru. Nu spun că noi am înţelege Ceea ce nu are comun cu nici un alt om; Prin felul nostru de gândire însă Câştigăm interesul deplin şi pentru lucrurile neobişnuite, Şi orice fel de a fi Îşi are importanţă pentru noi.

		Prietena noastră a avut În viaţa ei un moment În care a simţit dispărând
	410	Tot ce ţinea de cursul vieţii sale. Trecutul era ca şters din sufletul ei. De când s-a produs această transformare, Acea stare sufletească se repetă mereu. Durează, de fiecare dată, puţin. În restul timpului este asemenea celorlalţi. Când e cuprinsă însă de această stare, Îi lipseste cu totul Darul de a-şi aminti. Îi luată atunci şi forţa văzului.
	420	Mai mult simte ce o înconjoară; Nu vede nimic. În ochii ei Se aprinde o lumină ciudată. În schimb, îi apar plăsmuiri Care la-nceput semănau cu visul, Dar care sunt acum atât de clare Că nu pot fi-nţelese decât ca prevestire A unui viitor îndepărtat. Am fost adesea martori la aceste lucruri.
CAPESIUS:	430	Tocmai asta este Ce-mi place atât de puţin În cercul acesta:

		Se amestecă superstiția Cu logica și rațiunea. Așa s-a-ntâmplat pretutindeni Unde omul a mers pe astfel de căi.
MARIA:		Puteți vorbi astfel Pentru că încă nu știți Cum privim noi aceste lucruri.
STRADER:	440	În ce mă privește, Vă mărturisesc liber Că-mi place mai mult Să aud despre astfel de revelații Decât despre discutabilele învățături spirituale. Pentru că, deși îmi lipsește soluția În dezlegarea enigmei unor astfel de visuri, Văd totuși o stare de fapt. Desigur, nu e posibil Să vedem o probă
	450	A acestui fel straniu de spiritualitate.
MARIA:		S-ar putea să apară din nou. Mi s-a părut Că faptul acela straniu Ar vrea din nou să se ivească.
THEODORA:		Mă simt silită să vorbesc: În fața spiritului un tablou mi-apare în raze de lumină. Din el aud cuvinte răsunând: Mă simt în timpurile viitoare Și pot vedea oameni

	460	Ce nu sunt încă-n viaţă; Şi ei văd tabloul, Şi ei aud cuvintele Care sună astfel: Aţi trăit în credinţă, Aţi fost mângâiaţi în speranţă, Acum fiţi consolaţi prin clarvedere Şi fiţi întăriţi prin mine. Eu trăiam în sufletele Ce-n ele însele m-au căutat
	470	Prin cuvântul trimişilor mei, Prin forţa evlaviei lor. Voi aţi văzut lumina simţurilor; În împărăţia creatoare a spiritului trebuia să credeţi. Acum aţi cucerit O picătură din darul sublim al clarvederii. O, simţiţi-l în sufletul vostru. …….. O fiintă omenească Se smulge din raza de lumină. Aşa îmi vorbeste:
	480	Vestește tuturor celor Ce vor să te asculte, Că ai văzut Ceea ce oamenii vor avea de vieţuit. Hristos trăi odinioară pe Pământ Şi, drept urmare a acestei vieţi, Plutește-n formă sufletească

		În jurul devenirii omenești. El s-a unit cu partea spirituală a Pământului. Oamenii încă nu-l puteau vedea
	490	În forma de existenţă în care se arăta, Fiindcă fiinţei lor îi lipseau ochii spirituali Ce abia mai târziu trebuiau să apară. E-aproape viitorul Când omul pământesc Va fi dotat cu noua vedere. Ce simţurile au văzut odinioară, Când Hristos era pe Pământ, Va fi văzut de către suflete Când timpul se va fi împlinit. (Theodora iese.)
MARIA:	500	E pentru prima oară Când se manifestă de faţă cu mai mulţi; Avea pornirea să o facă Doar când doi-trei erau de faţă.
CAPESIUS:		Îmi pare totuşi curios Că a simţit ca o poruncă şi ca o nevoie Impulsul de a face dezvăluirea aceasta.
MARIA:		Aşa s-ar părea. Noi însă cunoaştem felul ei. Dacă-n acest moment
	510	A vrut ca sufletul vostru să-audă Glasul ei lăuntric,

		E doar pentru că Izvoru-acestui glas Voia să vi se adreseze.
CAPESIUS:		Privitor la acest dar al viitorului, Despre care ea vorbea ca-ntr-un vis, Am aflat că a vorbit adesea Bărbatul care, Mi s-a spus,
	520	E sufletul acestui cerc. Nu s-ar putea ca de la dânsul să parvină Conţinutul celor spuse de ea, Și ei doar formularea să îi aparţină?
MARIA:		De-ar fi așa, N-ar fi important pentru noi. Faptul s-a examinat cu grijă. Prietena noastră nu cunoștea deloc Expunerile Îndrumătorului nostru, Înainte de a intra în acest cerc.
	530	Și nimeni dintre noi Nu auzise înainte nimic despre ea.
CAPESIUS:		Atunci, avem de-a face cu o stare care, Contrar legilor naturii, Apare frecvent Și trebuie considerată bolnăvicioasă. Asupra enigmelor vieții poate hotări Numai gândirea sănătoasă, Izvorâtă dintr-o simţire trează.
STRADER:		Dar faptul ne stă totuși în față
	540	Și e important

		Ce ni s-a spus adineaori; Ne-ar putea sili, Lăsând la o parte toate celelalte, Să ne gândim la transmiterea ideilor Prin forţe sufleteşti.
ASTRID:		O, de-aţi putea păşi pe tărâmul De care gândirea voastră vrea să se ferească! Precum zăpada în lumina Soarelui, Aşa s-ar topi iluzia care face să apară
	550	Străin şi ciudat, chiar bolnăvicios, Ceea ce ne revelează asemenea oameni. De fapt este semnificativ, dar bizar nicidecum. Neînsemnată-mi apare minunea asta, Când privesc miile de minuni Ce zilnic mă înconjoară.
CAPESIUS:		E totuşi altceva Să recunoşti ceea ce există pretutindeni, Şi altceva ce ni se-arată-aici.
STRADER:		A vorbi despre spirit
	560	Este necesar numai Dacă ni se arată lucruri Care nu fac parte din acel cerc Strict limitat Prin ştiinţa noastră.
ASTRID:		Lumina vie a Soarelui, În roua dimineţii strălucind,

		(Intră Felix Balde) Izvorul care picură din stâncă Şi tunetul ce bubuie din nori Vorbesc o limbă spirituală:
	570	Am încercat s-o înţeleg. Despre sensul şi puterea ei, În cercetarea domniilor voastre Se vede doar un palid reflex. Eu mi-am găsit fericirea sufletească Atunci când mi-a pătruns în inimă acest fel de limbaj, Pe care cuvântul omenesc şi învăţătura spirituală, Doar ele, mi l-au putut dărui.
FELIX BALDE:		A fost acesta un adevărat cuvânt.
MARIA:		Mă grăbesc să spun
	580	Ce bucuroasă mi-e inima (Intră doamna Balde) Când văd întâia dată printre noi Pe omul despre care ştiu atâtea lucruri, Şi mi-a stârnit dorinţa Să-l văd cât mai ades aici.
FELIX BALDE:		Nu sunt obişnuit Să intru-n legătură cu atâţia oameni; Şi nu sunt numai neobişnuit.
DNA BALDE:		Ei da, ăsta e felul lui de-a fi, Şi care ne sileşte la o totală izolare.
	590	Ani în şir n-auzim aproape nimic

		altceva Decât ce vorbim amândoi. Și dacă acest om iubit (Arată spre Capesius) Nu ar veni din când în când în căsuța noastră, Aproape că n-am ști că mai trăiesc Și alți oameni în afară de noi. Iar dacă cel care A vorbit adineaori în sală, Și prin cuvintele lui frumoase Atât de puternic ne-a stăpânit,
	600	Nu l-ar fi întâlnit adesea pe Felix al meu Când umblă după treburile lui, N-ați fi știut nimic despre noi, Oameni pierduți de lume!
MARIA:		Și profesorul vine pe la dumneavoastră?
CAPESIUS:		Desigur, și chiar pot spune Că datorez acestei bune doamne Recunoștinta mea cea mai adâncă. Ea-mi dăruiește din belșug Ceea ce nimeni altul nu îmi poate da.
MARIA:	610	De ce natură sunt aceste daruri?
CAPESIUS:		Dacă e să povestesc despre asta, Trebuie să amintesc un lucru Ce pare în adevăr mai ciudat Decât multe lucruri auzite aici, Pentru că îi este mai grăitor sufletului

		meu. Altunde n-aş putea rosti Cuvintele care aici Îmi par atât de uşor de rostit. Sufletul meu are perioade
	620	Când se simte pustiu şi sec. E ca şi cum în mine Izvorul cunoaşterii a secat; Ca şi cum n-aş găsi cuvântul Ce ar merita Să fie reţinut, auzit. Când golul acesta spiritual mă cuprinde, Mă refugiez în singurătatea tăcută, Reconfortantă, a acestor oameni buni. Şi doamna Felicia povesteşte,
	630	În minunate imagini, Despre fiinţe care, în ţara viselor locuind, În lumea basmelor, Duc o viaţă foarte felurită. Tonul povestirilor ei Evocă legendele din timpuri de demult. Eu nu o-ntreb de unde-şi ia cuvântul. Gândesc atunci clar la un singur lucru – Cum viaţă nouă mi se revarsă-n suflet Şi cum e izgonită din mine
	640	Orice paralizie sufletească.

MARIA:		Faptul de a ne spune lucruri măreţe Despre arta soţiei, Se potriveşte de minune Cu ceea ce Benedictus spunea Privitor la izvoarele ascunse Ale prietenului său.
FELIX BALDE:		Cel care adineaori a vorbit, (Intră Benedictus) De parcă spiritul său ar zăbovi numai În nemărginirile lumilor şi în eternitate,
	650	Nu are nici un temei Să vorbească prea mult despre naivitatea mea.
BENEDICTUS:		Greşeşti, prietene, Nespus de preţios îmi este fiece cuvânt al tău.
FELIX BALDE:		A fost numai indiscreţia mea, Pornirea de a spune vrute şi nevrute, Când mi-aţi făcut adesea cinstea Să vă-nsoţesc pe potecile noastre de munte. Am îndrăznit să vorbesc Numai pentru că mi-aţi ascuns
	660	Cât de multe ştiţi dumneavoastră. Dar timpul nostru a trecut; Avem drum lung de mers Pân' la căminul nostru plin de pace.
DNA BALDE:		Adevărată-nviorare-i pentru mine Că am fost şi eu o dată printre oameni.

		Şi n-o să se repete des. Lui Felix nu i se potriveşte altă viaţă Decât aceea pe care-o duce-n munţii lui. (Felix şi doamna Balde ies.)
BENEDICTUS:		Femeia are-n adevăr dreptate.
	670	El nu va reveni curând. Mi-a trebuit mult Ca să-l aduc aici de data asta. Şi totuşi, Motivul pentru care nimeni nu-l cunoaşte, Nu trebuie în el să-l căutăm.
CAPESIUS:		Mi s-a părut a fi doar un original. În unele ceasuri Când mă aflam la ei, Îl găseam vorbăreţ.
	680	Îmi rămâneau mereu neclare vorbele lui ciudate În care destăinuia lucrurile Pe care credea că le ştie. Vorbeşte despre fiinţe solare, Care-şi au lăcaşul în stânci, Despre demoni lunari, Care tulbură munca acestor fiinţe, Despre legile numerelor lucrând în plante, Şi cine-l ascultă nu poate păstra mult timp Înţelesul cuvintelor lui.

BENEDICTUS:	690	Se poate de asemenea simţi Ca şi cum, prin cuvintele lui, puterile naturii Încearcă să se reveleze în adevărul fiinţei lor. (Benedictus iese.)
STRADER:		Presimt deja Că zile rele vor veni În viata mea! Din vremea când, În izolarea mânăstirii, Am aflat despre o astfel de cunoaştere Care mi-a zguduit sufletul până-n temelii,
	700	De-atunci nimic nu m-a impresionat atât Precum văzătoarea aceasta.
CAPESIUS:		Nu văd ce ar putea să vă zguduie Atât de puternic. Mi-e teamă, dragă prietene, Că dacă-n această-mprejurare vă pierdeţi siguranţa, Curând veţi fi cuprins cu totul De-o sumbră îndoială.
STRADER:		Groaza unei astfel de-îndoieli Mă chinuie de multe ceasuri.
	710	Despre darurile clarvederii, Eu nu cunosc nimic prin mine însumi. Adesea însă, când enigmele mă torturează cumplit,

		O înspăimântătoare fantomă urcă din adâncul întunecat spiritual, O ființă de coșmar, în fața ochiului meu spiritual, Cu toată greutatea mi se așază pe suflet Și inima-mi cuprinde în ghearele ei. Apoi vorbește din mine: De nu mă birui Cu armele tale tocite de gânditor,
	720	Nu ești nimic altceva Decât o nălucă trecătoare a propriei tale iluzii.
THEODOSIUS (care intrase deja mai înainte):		
		Așa-i destinul tuturor celor care Se apropie de lume numai gândind. Trăiește înlăuntrul nostru vocea spiritului. Noi nu avem nici o putere să străpungem vălul Ce-n fața simturilor se ridică. Gândirea dă cunoașterea doar a acelor lucruri Ce dispar cu trecerea timpului. Ce este veșnic și spiritual,
	730	Poate fi găsit doar înlăuntrul omului.
STRADER:		Dacă rodul unei pioase credințe Trebuie să aducă sufletului liniște, El poate umbla Pe astfel de căi.

		Dar forţa adevăratei cunoaşteri Nu înfloreşte pe această cale.
THEODOSIUS: 		Dar nu există alte căi (Intră Romanus şi German) De-a naşte-n inima omului adevărata cunoaştere spirituală. Trufia poate ispiti, (Intră Helena)
	740	Transformând adevăratul simţământ al sufletului În himere Şi înfăţişând clarvedere acolo Unde-şi are rostul doar frumuseţea credinţei. Din tot ce-am putut auzi aici Atât de plin de spirit ca înţelepciune Din lumile superioare, un singur lucru E important pentru judecata adevărată omenească: Doar în lumea spirituală Se simte sufletul acasă.
CEALALTĂ MARIA (care a intrat cu Theudosius):		
	750	Atâta timp cât omul simte doar Impulsul de a vorbi, Îl vor satisface asemenea vorbe. În viaţa reală însă, cu năzuinţele ei, Cu dorul de fericire şi cu necazuri, Altă hrană trebuie Să dăm sufletelor. Pe mine, un impuls lăuntric M-a-mpins să îmi consacru restul

		vieţii Ce mi-a mai rămas
	760	Acelor oameni pe care destinul I-a dus în nevoie Şi în mizerie. Şi-adesea am fost nevoită Să ostoiesc mai mult durerile sufleteşti Decât pe cele trupeşti. E drept, în multe feluri Mi-am simţit neputincioasă voinţa; Mereu trebuie să-mi împrospătez forţa Cu bogăţiile ce curg aici
	770	Din izvoarele spiritului. Calda forţă magică a cuvântului Pe care îl aud aici Se revarsă în mâinile mele, Şi curge ca un balsam mai departe Când mâna mea-i atinge pe cei în suferinţă. Pe buzele mele ea devine Cuvânt adevărat de mângâiere Pentru inimile răscolite de dureri. Nu mă întreb care e obârşia acestor cuvinte.
	780	Privesc adevărul lor, Când ele, vii fiind, viaţă răspandesc în mine. Cu fiece zi mai limpede văd Cum ceea ce poate înfăptui forţa slabă

		a voinţei proprii Nu poate să le dea putere, Şi văd cum zilnic ele mă reconstruiesc.
CAPESIUS:		Nu sunt destui oameni oare Care, fără această revelaţie, Înfăptuiesc nenumărate fapte bune?
MARIA:		Desigur,
	790	Există peste tot. Prietena noastră altceva vrea să spună. Când îi veţi cunoaşte viata Veţi vorbi altfel. La cei la care forţe proaspete Înfloresc în deplină putere, Va creşte din belsug iubirea Pe solul bun al inimii lor. Prietena noastră însă şi-a cheltuit, Prin muncă peste măsură, cele mai bune forţe de viaţă,
	800	Şi tot curajul vieţii i-a fost stins Prin povara imensă a destinului Care a copleşit-o. Şi-a jertfit forţele Atentei educări a copiilor; Curajul l-a pierdut Când moartea prematură I-a răpit soţul iubit. În starea asta, părea că doar un rest firav de viaţă I-ar determina soarta-n viitor.

	810	Atunci, puterile destinului au adus-o În cercul învăţăturii noastre spirituale, Şi forţele ei de viaţă Au înflorit pentru a doua oară. Cu noul ei ţel în viaţă, Curajul i-a revenit din nou în suflet. În ea, spiritul a creat în adevăr Fiinţă nouă din germenele care murise. Dacă într-o astfel de forţă creatoare Spiritul se dovedeşte roditor,
	820	Atunci şi felul în care el se manifestă Pare a fi dovedit. Şi când cuvântului îi lipseşte trufia, Şi-n inimă trăieşte ţelul moral suprem al sufletului, Dacă nu credem câtuşi de puţin Că doctrina reprezintă opera proprie, Ci că doar spiritul Se arată pe sine înăuntrul nostru, Atunci, de fapt, nu e o îndrăzneală să spui Că în felul vostru de gândire
	830	Se ţes doar palide umbre Din adevăratul izvor al existenţei omeneşti; Şi că spiritul care ne însufleţeşte Se leagă strâns Cu tot ceea ce destinul omenesc Urzeşte în temeliile vieţii. În anii de când mi s-a îngăduit

		Să mă consacru operei pline de viaţă, Prin faţa ochilor mei s-au perindat Mai multe inimi rănite,
	840	Mai multe suflete pline de dor, Decât poate să bănuie vreun om. Preţuiesc avântul înaltelor voastre idei Şi mândra siguranţă a ştiinţei voastre; Îmi place când, la picioarele voastre, Stă plină de admiraţie mulţimea de ascultători, Şi când, din lucrările voastre, Pentru multe suflete se revarsă Claritatea înaltă a gândirii. Dar mi se pare că, în gândirea aceasta,
	850	Siguranţa locuieşte Doar cât timp această gândire rămâne-n ea însăşi. Felul de gândire căruia eu îi aparţin Îşi trimite-n adânci realităti Rodul cuvintelor lui, Deoarece vrea să-şi implanteze aici Rădăcinile. Desigur, este străină de gândirea voastră Scrierea de pe cerul spiritual, Care prin semne puternice
	860	Vesteşte impulsul nou Din pomul omenirii. Şi oricât de clar şi sigur pare Acest vechi fel de a gândi,

		El nu hrăneşte decât scoarţa pomului; Nu poate să-ajungă La forţa de viaţă a măduvei lui.
ROMANUS:		Eu nu găsesc o punte Care să ducă-n adevăr De la idei la fapte.
CAPESIUS:	870	Se supraestimează pe de-o parte Forţa ideilor; De altă parte, voi înţelegeţi greşit Mersul realităţii. Ideile sunt însă negreşit Germenii tuturor faptelor umane.
ROMANUS:		Când această doamnă face-atâtea fapte bune, Impulsul de a le săvârşi E-n inima ei caldă. Desigur, omul are nevoie,
	880	După ce termină o muncă, Să primească reconfortare din idei; Dar numai educarea voinţei Unită cu iscusinţa şi cu forţa Poate aduce progresul omenirii În orice lucrare adevărată din viaţă. Când vuiet de roţi Îmi răsună-n urechi Şi când, mulţumite, mâinile omului Învârt manivele,
	890	Atunci simt eu puterile vieţii.
GERMAN:		Am spus adesea, în chip uşuratec, Că îmi plac glumele,

		Şi pe ele doar le găsesc pline de spirit, Chiar dacă pentru creierul meu Sunt bune doar Să facă a trece timpul Dintre muncă şi distracţii. Acum cuvântul ăsta mi se pare prostesc. Puterea nevăzută m-a subjugat.
	900	Am învăţat să simt ce este în fiinţa omenească Mai puternic decât castelele din cărţi de joc, Clădite de către noi în glumă.
CAPESIUS:		Şi nicăieri decât aici v-a fost dat Să aflaţi o astfel de forţă spirituală?
GERMAN:		Viaţa pe care am dus-o Mi-a oferit multe valori spirituale. Pe atunci însă nu mă interesa Să culeg astfel de roade. Dar modul de gândire de aici
	910	M-a atras către el, Oricât de puţin făptuiesc eu însumi.
CAPESIUS:		Frumoase ore-am petrecut aici Şi trebuie să-i mulţumesc stăpânei casei. (Pleacă toţi. Rămân numai Maria şi Johannes.)
JOHANNES:		Rămâi încă puţin cu mine. Sunt apăsat, – atât de apăsat.

MARIA:		Ce ai? Spune!
JOHANNES:		Cuvântul maestrului nostru, mai întâi, Apoi discuţiile toate ale acestor oameni! Mă simt tulburat până-n măduva oaselor.
MARIA:	920	Dar cum au putut aceste discuţii Atât de adânc să te tulbure?
JOHANNES:		În clipele astea, Fiecare cuvânt Mi-a fost dovadă-ngrozitoare A propriei mele nimicnicii.
MARIA:		Desigur, e mult Ca-ntr-un timp atât de scurt Să vezi revărsâdu-se-n aceste discuţii Atâta luptă pentru viaţă
	930	Şi-atâta natură omenească. Dar este specificul vieţii Pe care o ducem Să provoace spiritul omului la destăinuiri. Şi ceea ce se dezvăluie în decurs de ani, Aici s-a dezlăntuit în câteva ore.
JOHANNES:		O oglindire a întregii vieţi Ce-aşa de clar m-a-nfăţişat pe mine mie însumi. Înalta revelaţie spirituală M-a ajutat să simt
	940	Cum atâţia oameni ascund în ei

		Doar o parte a omului, Crezându-se totuşi fiinţe întregi. Cu îndrăzneală am păşit Pe calea arătată aici, Spre a uni în Sinea proprie Multele ei laturi. Şi ea a făcut din mine un nimic. Ce lor le lipseşte, Mie îmi este cunoscut.
	950	Dar ştiu şi că ei Stau în viaţă Iar eu în neant. S-a rezumat cu gravitate aici, în fraze scurte, Desfăşurarea unor vieţi întregi, Dar şi tabloul vieţii mele proprii A prins fiinţă-n faţa sufletului meu. Mi s-a înfăţişat copilăria Apoi tinereţea,
	960	Cu mândrele sale speranţe, Trezite-n sufletul părinţilor mei De aptitudinile fiului lor. Visuri de artist, pline de viaţă 'n-acele zile frumoase; Aduceri aminte, ca o avertizare, Au apărut toate din adâncuri spirituale, Precum şi acele visuri În care tu mă vedeai Transpunând în culori şi în forme
	970	Ceea ce trăia în spiritul tău.

		…… Și am văzut flăcările înălțându-se, Nimicind visurile tinereții Și speranțele artistului. Un alt tablou apoi s-a desprins Din îngrozitorul neant: Era o ființă care odinioară Și-a legat cu devotată iubire Destinul ei de al meu. Voise să mă rețină când,
	980	Cu ani în urmă, M-am întors în patrie, Chemat fiind la-nmormântarea mamei mele. M-am smuls de acolo Căci mare era puterea Ce m-a atras spre cercul tău Și către țelurile Proclamate-aici. Și nici un sentiment de vină Nu mi-a rămas din zilele de-atunci
	990	Când astfel am rupt o legătură Care, pentru sufletul ei, însemna viața. Chiar vestea ce mi-a parvenit, Că viața ei se veștejea încetul cu încetul, Stingându-se apoi cu totul, Complet nesimțitor m-a lăsat până azi. Dar ce lucruri grave a spus adineaori, În sală, Îndrumătorul nostru, Cum noi, dacă nu năzuim drept,

		Putem distruge
	1000	Destinul celor care prin iubire Sunt uniţi cu noi. O, cât de cumplit se-auzeau din tablou Cuvintele, care apoi Din toate părtile răsunau, Dând naştere la un cumplit ecou: Pe ea, tu ai ucis-o! Şi astfel, cele atât de grave spuse-n cuvântare, Au fost pentru ceilalţi prilej S-arunce o privire înlăuntrul lor.
	1010	În mine însă ele născură Conştienţa celei mai grele vinovăţii. Prin ea pot recunoaşte Cât de greşit m-am străduit.
MARIA:		În clipa asta, prietene, Pătrunzi în imperii de beznă. Şi nimeni nu te poate ajuta Decât acela în care ne încredem. (Helena se întoarce, Maria este chemată afară.)
HELENA:		Simt în mine îndemnul Să mai rămân puţin cu tine.
	1020	De multe săptămâni Ai o privire-atât de-ndurerată. Cum poate lumina, Ce-atât de măreţ străluceşte, Să-ntunece sufletul tău, Care cu toate forţele sale

		Tinde numai spre adevăr?
JOHANNES:		Şi ţie, numai bucurie Lumina ti-a adus?
HELENA:		Nu numai bucuria-aceea
	1030	Pe care-o cunoscusem mai-nainte; Mai mult, acea bucurie Ce încolţeşte din toate cuvintele Prin care spiritul Pe sine se revelă.
JOHANNES:		Şi totuşi, eu îţi spun: Ceea ce lucrează în mod creator Poate şi să distrugă.
HELENA:		Ca lucrul ăsta să fie cu putintă, O eroare trebuie să se fi strecurat,
	1040	Prin viclenie, în sufletul tău. Şi dacă izvoarele adevărului, În locul unei fericiri deschise, Te umplu cu neliniști, Şi-n loc de bucurii ale spiritului, Mâhnire ţi-aduc, Atunci tu caută să afli Greşelile ce-ţi stânjenesc drumul. De câte ori nu mi s-a spus Că sănătate este rodul adevărat al învăţăturii noastre
	1050	Şi forţă de viaţă înfloreşte din ea. Cum ar putea să işte în tine tocmai contrariul! Aceste roade eu le văd la mulţi care, Încrezându-se-n mine, se adună-aici.

		Vechiul mod de viaţă E tot mai străin de sufletul lor; Izvoare noi în inimă tâşnesc Şi inima se reînnoieşte-apoi. Privirea aruncată-n temelia existenţei Nu dă naştere la dorinţe
	1060	Care să-l chinuie pe om. (Iese.)
JOHANNES:		Ani mulţi mi-au trebuit Ca să-nţeleg că simţurile Aduc rătăcire numai atunci Când nu sunt însoţite De cunoaşterea spiritului. Dar faptul că şi cuvintele celei mai înalte înţelepciuni Sunt doar amăgire sufletească în fiinţa *ta*, Îl arată o singură clipă.

TABLOUL DOI

Un colţ de natură plin cu stânci şi izvoare; întregul peisaj trebuie să ni-l reprezentăm ca fiind în sufletul lui Johannes Thomasius, iar cele ce urmează sunt conţinutul meditaţiei sale; mai târziu Maria.

(Din izvoare şi stânci răsună:
O, omule, cunoaşte-te!)

JOHANNES:		De ani întregi aud
	1070	Cuvintele acestea grave. Răsună din văzduh şi din apă, Se-aud din adânc de pământ; Şi cum în ghinda măruntă-i cuprins În mod tainic uriaşul stejar, La fel se cuprinde În forţa acestor cuvinte Tot ce gândirea poate-nţelege Despre fiinţa elementelor, Despre suflete şi spirite,
	1080	Despre curgerea timpului şi despre eternitate. Universul şi ce eu însumi sunt Trăiesc în cuvântul: O, omule, cunoaşte-te! (Din izvoare şi stânci răsună: O, omule, cunoaşte-te!) Şi-acum! Înlăuntrul meu El prinde viaţă înspăimântător. Se ţese beznă-n jurul meu, Se cască-n mine întunericul; Răsună din tenebrele lumilor,

		Din beznele sufletului:
	1090	O, omule, cunoaşte-te! (Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, cunoaşte-te!*) Răpit din mine însumi sunt acum. Mă schimb cu trecerea orelor zilei Şi-n noapte mă prefac. Urmez Pământul pe orbita lui, În tunet mă rostogolesc Şi-n fulgere scapăr. Eu sunt. – O, deja simt că am dispărut Din propria-mi fiinţă. Privesc învelişul meu trupesc;
	1100	Îmi este fiinţă străină, 'n-afara mea, Cu totul departe de mine. Acum un alt corp văd plutind. Şi trebuie să vorbesc cu gura lui: „El mie mi-a adus mizerie amară. Atâta-ncredere-am avut în el Şi singură-n durere m-a lăsat; Căldura vieţii mi-a răpit-o Şi în ţărâna rece m-a împins”. Chiar eu însumi am fost acum
	1110	Cea pe care am părăsit-o, biata. Şi trebuie chinurile ei să le suport. Cunoaşterea mi-a dat puterea Ca Sinea mea în altă Sine s-o transpun. O, crud cuvânt! Lumina ta se stinge prin propria ta forţă. O, omule, cunoaşte-te!

		(Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, cunoaşte-te!*) Tu înapoi mă duci în cercul Fiinţei mele proprii. Dar cum mă voi cunoaşte-acum!
	1120	Eu forma umană am pierdut-o, Un monstru furios parcă sunt, Născut din pofte şi plăceri. Şi clar resimt cum Imaginea ceţoasă a unei iluzii Mi-a ascuns până-acum Propriul meu chip, oribil. Sălbăticia propriei fiinţe trebuie să mă-nghită. Şi simt cum curg prin arterele mele, Ca foc mistuitor, acele cuvinte
	1130	Ce odinioară, cu forţa obârşiilor, Îmi revelau fiinţa Soarelui şi a Pământului; Trăiesc în pulsul meu Şi bat în bătăile inimii mele. În propria-mi gândire simt Străine lumi arzând de porniri feroce. Acestea-s roadele cuvântului: O, omule, cunoaşte-te! (Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, cunoaşte-te!*) Acolo, din prăpastia neagră, Ce fiinţă se holbează la mine?
	1140	Simt lanţurile Care mă leagă de tine.

		Nici Prometeu n-a fost legat Atât de puternic de stâncile Caucazului, Cum eu mă simt legat de tine. Cine eşti tu, fiinţă fioroasă? (Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, cunoaşte-te!*) O, acum te cunosc! Eu însumi sunt. Cunoaşterea mă-ncătuşează de tine, *monstru periculos*. (Maria intră; la început este neobservată de Johannes.) De mine însumi, *monstru periculos*.
	1150	Am vrut să fug de tine. M-au orbit lumile În care nechibzuinţa mea s-a retras Ca să mă liberez de mine însumi. Orbit sunt iarăşi în sufletul orb: O, omule, cunoaşte-te! (Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, cunoaşte-te!*)
JOHANNES (trezindu-se, parcă, o observă pe Maria. Meditaţia se transformă în realitate interioară):		
		O, eşti aici, prietenă!
MARIA:		Te-am căutat prietene, Deşi ştiu bine cât Iubeşti singurătatea
	1160	Acum, după ce ţi-au năvălit în suflet Părerile atâtor oameni.

		Şi iarăşi ştiu că într-un ceas ca ăsta Nu pot, prin prezenţa mea, Prietenul să mi-l ajut; Dar impuls neclar mă-mpinge-n clipa asta spre tine, De când cuvintele lui Benedictus, 'n-adâncurile spiritului tău, au trezit, În loc de lumină, Durere-atât de grea!
JOHANNES:	1170	Ce dragă mi-e singurătatea! Adeseori am căutat-o Ca să mă regăsesc pe mine însumi, Atunci când durerea şi fericirea oamenilor M-au aruncat în labirinturile gândirii. Dar asta s-a sfârşit, prietenă. Ce mi-au stârnit în suflet mai întâi Cuvintele lui Benedictus, Ce a trebuit să trăiesc În urma celor spuse de-aceşti oameni,
	1180	Îmi pare lucru mărunt Când le măsor cu furtuna Stârnită în mine apoi de singurătate, În timpul surdelor mele frământări. O, această singurătate! M-a izgonit în depărtări de lumi. M-a smuls din mine însumi. 'n-acea fiintă căreia i-am adus durere, Eu m-am născut ca un altul. Şi-a trebuit să sufăr durerea
	1190	Pe care eu însumi i-o provocasem

		înainte. Cumplita, întunecata singurătate, Pe mine mie m-a redat apoi, Dar numai ca să mă-nspăimânte De-abisul propriei mele fiinţe. …….. Pierdut e pentru mine ultimul refugiu-al omului, Pierdută e singurătatea pentru mine!
MARIA:		Ce-am spus, va trebui să îţi repet: Doar Benedictus poate să te-ajute; Sprijinul de care-avem nevoie,
	1200	De la el trebuie să-l primim amândoi. Să ştii că nici eu nu mai pot îndura Enigmele vieţii mele, Dacă el nu mă-ndrumă Să pot găsi dezlegarea. Înalta-nţelepciune cum că peste-ntreaga viaţă Se-ntinde doar iluzie şi amăgire Dacă gândirea noastră cuprinde numai suprafaţa ei, De multe ori mi-am reamintit-o. Şi-ntotdeauna ea-mi spune:
	1210	Tu trebuie să-ţi dai seama că o iluzie este, Deşi atât de des îţi pare-a fi adevăr, Faptul că-atunci când vrei să trezeşti în alţii Lumina care-n tine trăieşte, Ea ar putea aduce-n ei roade rele.

		În cea mai bună parte-a sufletului meu, Eu ştiu, prietene, că şi povara grea Pe care-alături de mine Viaţa ţi-a hărăzit-o E doar o parte-a drumului spinos
	1220	Ce duce la lumina adevărului. 'nainte ca fiinţa adevărului să ţi se revele, Va fi nevoie să treci prin toate spaimele Ce pot să se nască din iluzie. Aşa vorbeşte steaua ta. Cuvântul astrelor mi-arată însă că uniţi Noi trebuie să străbatem căile spiritului. De caut însă-aceste căi, Adâncă noapte peste privirea mea se lasă. Şi noaptea se face mai neagră
	1230	Prin tot ce trebuie să simt Ca rod al propriei mele fiinţe. În lumină trebuie să căutăm limpezimea. În lumina care poate dispărea din ochi, Dar nu se stinge vreodată.
JOHANNES:		Maria, Ştii tu oare prin ce lupte A trecut adineaori sufletul meu? Într-adevăr, un greu destin

		Îți este hărăzit, prietenă bună. Departe-i însă de ființa ta acea putere
	1240	Ce-atât de cumplit m-a strivit. Tu poți urca pe culmile cele mai clare ale adevărului, Îți poți îndrepta o privire fermă Înspre dezordinea omenirii, Și vei rămâne tu însăți Atât în lumină cât și în întuneric. Pe mine însă fiece clipă Mă poate mie însumi răpi. A trebuit să mă cufund în oamenii ce-adineaori Mi s-au dezvăluit prin cuvintele lor.
	1250	Pe unul l-am urmat în izolarea mânăstirii, În sufletul celuilalt am auzit Poveștile Feliciei. Eram fiecare din ei, Doar pentru mine însumi murisem. Și ar trebui să pot crede Că obârșia ființei este neantul, De aș nutri speranta Că din neant, în mine, S-ar putea naște vreodată un om.
	1260	Din spaimă în beznă mă mână, M-alungă prin bezne în spaimă, Cuvântul-ființă al înțelepciunii: O, omule, cunoaște-te! (Din izvoare și stânci răsună: *O, omule, cunoaște-te!*)

		(Cortina cade.)

TABLOUL TREI

O cameră de meditatie. Benedictus, Johannes, Maria, un copil.

MARIA		Vă-aduc copilul Nevoie are de un cuvânt din gura voastră.
BENEDICTUS:		Copilul meu, să vii de-acum Seară de seară la mine Şi să primeşti cuvântul Ce trebuie să te umple
	1270	'nainte de-a păşi-n imperiul sufletesc al somnului. Vrei tu asta?
COPILUL:		Vreau, sunt bucuros.
BENEDICTUS:		În seara asta umple-ţi inima, Până ce somnul te-o cuprinde, Cu forţa acestor cuvinte: „Puterile luminii mă conduc În al spiritului lăcaş.” (Copilul este condus afară de Maria.)
MARIA:		Şi-acum, când soarta acestui copil Se va-mplini în viitor
	1280	La umbra bunăvoinţei voastre părinteşti, Să-mi fie-ngăduit să cer maestrului sfatul Şi eu, care am devenit mamă acestui

		copil Nu prin legături de sânge, Ci prin puterile destinului. Din ziua când l-am găsit Lăsat în faţa uşii mele De către mama sa necunoscută, Mi-aţi arătat calea Pe care să-l îndrum.
	1290	Şi minunate s-au dovedit Aceste reguli, toate, Prin care l-am crescut pe orfan. Au ieşit la lumină toate forţele Ce germinau în trupul şi sufletul lui. Se vedea că îndrumările voastre Veneau din împărăţia Care adăpostise sufletul lui 'nainte de a-şi forma învelişul trupesc. Am văzut crescând speranţa omenească,
	1300	Mai strălucitoare cu fiecare nouă zi. Şi ştiţi ce greu am reuşit să obţin, Treptat doar, apropierea copilului. Creştea sub îngrijirea mea; Nimic altceva însă decât obişnuinţa Lega, la-nceput, sufletul lui de-al meu. Trăia lângă mine, simţind că îi dărui Ce-avea nevoie pentru binele trupului Şi pentru dezvoltarea sufletului lui. Veni apoi momentul când
	1310	În inima lui se trezi Iubire pentru protectoarea sa.

		O cauză din afară pricinui această schimbare. Intrase-n cercul nostru văzătoarea. Copilul o căuta bucuros, Şi multe cuvinte frumoase a-nvăţat Fiind stăpânit de farmecul ei. Veni şi clipa în care buna noastră prietenă Cuprinsă fu de extaz. Copilul nostru a putut să vadă
	1320	Lumina licărindă a ochilor ei. El s-a simţit cutremurat Până-n măduva oaselor. În spaima lui, veni la mine. Din ceasu-acela, Cu toată căldura iubirii mi se dărui. Primind însă acum de la mine, În mod conştient, şi nu doar prin instinct, Darurile de viaţă, De când inima tânără îi bate mai cald
	1330	Când cu iubire privirea lui o-ntâlneşte pe-a mea, Comorile voastre de-nţelepciune şi-au pierdut rodnicia. Şi multe din roadele mature deja în el Sunt veştede-acuma. Şi am văzut şi la această fiinţă Ceea ce la prietenul meu se dovedi atât de funest. Îmi sunt mie însămi enigmă tot mai

		întunecată. Tu nu-mi poţi opri chinuitoarea- ntrebare a vieţii: De ce îl vatăm pe prieten şi pe copil, Când plină de iubire-ncerc
	1340	Să făptuiesc cu ei lucruri Pe care-ndrumările spirituale, În inima mea, le recunoaşte ca bune? Mi-ai spus adesea acest înalt adevăr, Că aparenţă se-ntinde la suprafaţa vieţii, Dar trebuie să-mi lămuresc aceste lucruri, Ca să pot purta destinul acesta crunt Şi care atâta rău face.
BENEDICTUS:		În cercul acesta, ia naştere-aici, Un nod alcătuit din firele
	1350	Pe care karma le ţese-n devenirea cosmică. Prietenă, suferinţele tale Sunt părţi dintr-un nod al destinului În care fapta zeilor cu viaţa oamenilor se-mpleteşte. Când în călătoria mea sufletească Eu am atins acea treaptă Ce-mi acordă demnitatea De a sluji cu sfatul meu în sfera spiritelor, Veni atunci spre mine o fiinţă divină Ce tocmai era pe cale-a coborî pe Pământ,

	1360	Să-mbrace învelişul de carne al unui om. Karma omenească cerea acest fapt 'n-această răscruce de vremi. Un mare pas în mersul lumilor Se poate face doar când zeii Se leagă cu destinul omenesc. Ochii spirituali ce vor încolţi în sufletele omeneşti Se pot dezvolta De-abia când un zeu Va fi pus o sămânţă în fiinţa unui om.
	1370	Am primit deci însărcinarea Să aflu pe acel om Ce ar fi demn să primească În sufletul său forţa seminţei divine. Trebuia să unesc fapta Cerului Cu un destin omenesc. Şi ochiul meu spiritual cercetă. Asupra ta se opri. Viaţa te pregătise a fi instrument al tămăduirii. De-a lungul multor vieţi ai dobândit
	1380	Însuşirea de a fi deschisă La tot ce inima omului cuprinde ca măreţ. Esenţa nobilă a frumuseţii, imperativul virtuţii, Ca moştenire a spiritului le purtai În sufletul tău gingaş. Şi ceea ce Eul tău vesnic,

		Prin naştere, în existenţă a adus, S-a maturizat În anii tinereţii tale. Tu nu te-ai ridicat prematur
	1390	Pe-abruptele-nălţimi ale spiritului. Şi astfel în tine înclinaţia Spre lumea spiritului nu a apărut 'nainte de a fi cuprins deplin Nevinovatele bucurii ale simţurilor. Sufletul tău a cunoscut mânia şi iubirea, Pe când gândirea era încă departe De vreun impuls spre spirit. Să te bucuri de natură în toată frumuseţea ei, Să culegi roadele aduse de artă,
	1400	Ţi-a fost avuţia vieţii. Ai râs senin, Cum poate râde numai copilul Ce n-a-ntâlnit încă Umbrele vieţii. Ai învăţat să-nţelegi fericirea oamenilor, Să fii alături în durerile lor, Când încă nici nu mijea în tine întrebarea Privind rădăcinile fericirii şi ale durerii. Ca rod care s-a copt în multe vieţi,
	1410	Aşa cuprinde existenţa pământească sufletul

		Ce-arată o astfel de-nsuşire. Candoarea lui copilărească este floarea, Şi nu rădăcina fiinţei lui. Doar sufletul acesta l-am putut alege Ca instrument pentru spiritul care Trebuia să obţină forţa de a acţiona Prin lumea noastră omenească. Şi-acum înţelegi că fiinţa ta Trebuie să se schimbe în contrariul ei
	1420	Când ea se revarsă din tine în altă fiinţă. În tine spiritul acţionează în tot ce, În fiinţa omului, Poate coace roade pentru eternitate. El trebuie de-aceea să nimicească multe, Ce doar împărăţiei vremelnicului se cuvin să-i aparţină. Dar jertfele sale aduse morţii Sunt seminţele nemuririi. Pentru viaţa superioară trebuie să crească Ce înfloreşte din moartea celor inferioare.
MARIA:	1430	Aşa stau lucrurile deci cu mine... Tu-mi dai lumină, Dar lumina care-mi răpeşte forţa clarvederii Şi care mă smulge din mine însămi. De sunt numai unealta unui spirit

		Şi nu fiinţa mea proprie, Nu mai suport atunci Această formă a mea, Care este o mască şi nu adevărul.
JOHANNES:		O, ce-i cu tine, prietenă!
	1440	Lumina privirii tale piere, Ca stană de piatră ţi-e trupul, Ating mâna ta; E-aşa de rece De parcă e moartă.
BENEDICTUS:		Prin multe probe ai trecut, fiul meu, Te afli-acum în faţa celei mai grele. Tu vezi învelişul trupesc al prietenei; Privirii mele îi apare însă *Sinea* ei, Plutind în sferele spiritelor.
JOHANNES:	1450	Iată! Mişcă buzele. Vorbeşte...
MARIA:		Mi-ai dat claritate, Da, claritatea ce mă-nvăluie Din toate părţile în întunecimi. Blestem claritatea ta. Te blestem şi pe tine, Care m-ai format ca unealtă A vrăjitoriei sălbatice Prin care vrei să-nşeli oamenii!
	1460	N-am pus vreodată la-ndoială pân' acum 'nălţimea ta spirituală, Dar mi-e destul acest singur moment Ca să-mi smulg din inimă orice

		încredere. Acele spirite cărora te supui Sunt fiinţe ale Infernului. A trebuit să-nşel pe alţii Fiindcă tu m-ai înşelat mai întâi. Să fug vreau din calea ta departe, Acolo unde nici sunet din glasul tău nu ajunge,
	1470	Fiind totuşi atât de aproape Încât să te ajungă blestemele mele! Tu mi-ai răpit Focul propriului sânge Spre-a da falsului tău Dumnezeu Ceea ce trebuia să fie al meu. O, acest foc al sângelui Să te ardă! Trebuia să cred În amăgire şi-n înşelăciune.
	1480	Şi pentru ca asta să se întâmple, A trebuit mai întâi Pe mine însămi să mă prefaci în nălucă. De multe ori a trebuit să simt Cum acţiunile fiinţei mele Au efecte contrare. Ei bine, acum, Iubirea ce-am avut-o pentru tine, În foc de ură sălbatecă să se preschimbe. Voi căuta în lumile toate
	1490	Focul care poate

		Să te înghită. Te bles... vai...
JOHANNES:		Dar cine vorbeşte aici? N-o văd pe prietena mea! Văd o fiinţă monstruoasă.
BENEDICTUS:		Pluteşte-n înălţimi sufletul prietenei Şi ne-a lăsat aici doar Iluzia muritoare. Iar unde un trup omenesc
	1500	E părăsit de spirit, Rămâne un loc liber Pe care-l caută Potrivnicul Ca să pătrundă-n domeniul vizibilului. Găseşte astfel un înveliş trupesc Prin care poate să vorbească. Un astfel de Potrivnic a vorbit. El vrea să-mi distrugă opera Căreia m-am consacrat Pentru viitorul multor oameni
	1510	Cât şi pentru tine, fiul meu. Şi dacă nu aş şti că acele blesteme Pe care învelişul prietenei noastre tocmai le-a rostit Sunt doar o viclenie a Ispititorului, Atunci nu ar mai trebui să mă urmezi. Potrivnicul binelui a fost lângă mine; Iar tu, fiul meu, Tu ai văzut prăbuşindu-se-n beznă Vremelnicul din fiinţa spre care Întreaga ta iubire radiază,

	1520	Fiindcă spiritele ţi-au vorbit De-atâtea ori prin gura ei, N-ai fost cruţat de karma lumilor Ca tot prin ea s-auzi Pe prinţul Iadului. Abia acum poţi căuta Şi poţi cunoaşte sâmburele fiinţei ei. Să-ţi fie ea modelul acelui om superior La care trebuie să te înalţi. Pluteşte-n înălţimi spirituale sufletul ei,
	1530	Acolo unde oamenii-şi găsesc forma primară a fiinţei lor, Care-n sine însăşi se clădeşte. Tu trebuie să o urmezi în domeniul spiritului. O vei vedea în Templul Soarelui. În cercul acesta Ia naştere-aici Un nod alcătuit din firele Pe care karma le ţese În devenirea cosmică. Fiindcă te-ai străduit atât pân'acum,
	1540	Vei merge şi mai departe, fiul meu. Văd steaua ta-n deplina ei strălucire. În lumea simţurilor nu este loc Pentru luptele pe care le duc oamenii Ce tind la iniţiere. Şi orice enigmă a lumii sensibile Pe care mintea o rezolvă, Şi orice-ar isca existenţa sensibilă-n

		inima oamenilor, Prin ură sau prin iubire, Şi oricât de îngrozitor ar izbucni în afară,
	1550	Acestea toate trebuie să fie pentru cercetătorul spiritual Un câmp pe care, nepărtinitor, Îşi poate-ndrepta din afară privirea. Lui trebuie să i se dezvolte forţe Ce nu pot fi găsite pe acest tărâm. Prin încercări sufleteşti A trebuit să lupţi luptă dreaptă, Luptă de care are parte numai acela Care este pregătit să primească astfel de puteri Ce aparţin lumii spirituale.
	1560	Şi dacă aceste puteri Nu te-ar găsi matur pentru calea cunoaşterii, Ar fi trebuit să-ţi paralizeze simţirea Mai înainte de a cunoaşte Ceea ce acum îţi este cunoscut. Fiinţele care privesc în temeliile cosmice Îi conduc, pe-acei oameni Ce tind spre înălţimi, Mai întâi pe acea culme Unde se poate vădi
	1570	Dacă ei au primit puterea De a contempla conştient existenţa spirituală;

		Iar cei ce-au dobândit asemenea forţe Sunt eliberaţi din lumea sensibilă; Ceilalţi însă, trebuie s-aştepte. Tu ţi-ai păstrat Sinea, fiul meu, Când forţa înalturilor te-a zguduit Şi când puterile spiritului De groază te-au umplut. Şi viguros şi-a croit drumul Sinea ta;
	1580	Atunci când pieptul ţi-a fost răscolit de-ndoieli Care-adâncurilor întunecate voiau să te predea. Tu eşti adevăratul meu discipol Abia din ceasul grav În care erai gata să te-ndoieşti de tine, În care te credeai tu însuţi pierdut, Şi când forţa din tine te-a ajutat să birui. Am putut să-ţi dau comori de-nţelepciune Şi ele ţi-au dat puterea Să te susţii pe tine însuţi
	1590	Când chiar tu însuţi nu mai credeai în tine. Iar Înţelepciunea Pe care ai dobândit-o Ţi-a fost mai devotată decât Credinţa Care ţi-a fost dăruită. Ai fost socotit matur. Poţi fi eliberat. Prietena ta a plecat înainte.

		O vei găsi în spirit. Îţi mai pot arăta direcţia:
	1600	Aprinde-ţi toată puterea sufletului tău De la cuvintele acestea care, prin gura mea, Îţi dau cheia spre înălţimi. Te vor călăuzi chiar şi atunci Când nu te va mai conduce nimic Din ceea ce ochii fizici mai pot să perceapă. Primeşte-le deci cu inima toată: *Fiinţa urzindă-a luminii, ea radiază* *Prin ale spaţiului întinderi,* *Existenţă lumii dăruind,*
	1610	*Şi harul iubirii, el încălzeşte* *Şirul vremilor,* *Chemând la revelare întregul Univers.* *Iar solii spiritului, ei unesc* *Fiinţa urzindă-a luminii* *Cu-a sufletului revelaţie;* *Şi dacă omul poate uni cu-aceste două* *Propria-i Sine,* *Trăieşte atunci în înălţimile spirituale.* O, spirite pe care omul le poate vedea,
	1620	Daţi viaţă sufletului fiului nostru. Faceţi să strălucească înlăuntrul lui Ceea ce-i poate strălumina sufletul Cu lumina spirituală. Lăsaţi să-i răsune lăuntric Ceea ce Sinea i-o poate trezi La bucuria devenirii în spirit.

VOCE SPIRITUALĂ (în spatele scenei):		
		Se-nalţă gândurile lui La temelia obârşiei lumii. Ce el ca umbre a gândit,
	1630	Ce el ca nălucire-a trăit, Se pierde-n lumea formelor, La a cărei bogăţie, Oamenii, gândind, Visează în umbre; La a cărei bogăţie, Oamenii, privind, Trăiesc nălucire.

(Cortina cade.)

TABLOUL PATRU

Un peisaj care, prin particularitatea sa, trebuie să exprime caracterul lumii sufleteşti. Apar mai întâi Lucifer şi Ahriman; Johannes, deoparte, adâncit în meditaţie; cele ce urmează sunt trăite de el în timpul meditaţiei.

LUCIFER:		O, omule, cunoaşte-te! O, omule, simte-mă!
	1640	Te-ai smuls De sub conducerea spiritului Şi te-ai refugiat În libera-mpărăţie a Pământului. Fiinţa proprie ţi-ai căutat În haosul pământesc. Să te găseşti pe tine însuţi, Ţi-a fost răsplata,

		Ti-a fost destinul. Pe mine m-ai găsit.
	1650	Au vrut spiritele Să îţi întindă văl peste simţuri. Eu am sfâşiat vălul. Au vrut spiritele Doar vrerile lor să urmezi. Eu vrere proprie ţi-am dat. O, omule, cunoaşte-te! O, omule, simte-mă!
AHRIMAN:		O, omule, cunoaşte-mă! O, omule, resimte-te!
	1660	Tu ai fugit Din întunericul spiritual. Tu ai găsit Lumina Pământului. Soarbe forţa adevărului Din duritatea mea. Eu întăresc solul ferm. Au vrut spiritele Să-ţi răpească frumuseţea simţurilor. Eu ţes această frumuseţe
	1670	În lumină densă. Eu te conduc În realitatea adevărată. O, omule, cunoaşte-mă! O, omule, resimte-te!
LUCIFER:		N-au fost timpuri În care să nu mă fi vieţuit.

		Te-am urmat de-a lungul vieţilor tale. Te-am înzestrat Cu puternică forţă personală,
	1680	Cu fericirea existenţei de sine.
AHRIMAN:		N-au fost timpuri În care să nu mă fi văzut. M-au privit ochii trupului tău În toată devenirea Pământului. Şi ţi-am strălucit În mândra frumuseţe, În fericirea revelaţiei.
JOHANNES (în meditaţie, către sine însuşi):		
		Acesta-i semnul de care vorbea Benedictus. În faţa lumii sufletului stau cele două puteri.
	1690	Ca Ispititorul trăieşte una înlăuntrul nostru, Cealaltă tulbură privirea Când în afară ţi-o îndrepţi. Acum una din ele a luat forma femeii Care mi-a pus în faţa ochilor iluzia sufletului, Iar cealaltă se află-n toate lucrurile. (Lucifer şi Ahriman dispar. Apare Spiritul elementelor cu Capesius şi Strader, pe care i-a adus la

		suprafaţă din adâncurile Pământului. Trebuie să ne reprezentăm cum ei, ca suflete, văd suprafaţa Pământului.)
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		Deci iată-vă în locul Pe care-l doriţi arzător. Multe griji mi-a dat Să vă-mplinesc dorinţa.
	1700	Sălbatică furtună s-a dezlănţuit Printre elemente şi spirite, Când a trebuit cu fiinţele voastre Să intru în domeniul lor. Căci mintea voastră se opunea Domniei forţelor mele.
CAPESIUS (întinerit):		Fiinţă plină de mister, Cine eşti tu Ce prin sferele spiritului În astă frumoasă-mpărăţie m-ai adus?
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
	1710	Mă vede sufletul omului Abia când ia sfârşit Serviciul pe care i-l fac. Dar ascultă de puterea mea Prin tot şirul vremilor.
CAPESIUS:		Doar prea puţin îmi dă ghes Să-ntreb de spiritul Ce m-a adus aici. Pe-acest nou tărâm, eu simt

		Cum se-ncălzesc forţele mele de viaţă.
	1720	Lumina-mi umple pieptul Și simt puterea toată-a lumii Cum bate-n pulsul meu. În inimă-mi zvâcneşte presimtirea Înaltelor înfăptuiri. Aş vrea să torn în cuvinte Revelaţiile împărăţiei de aici, Ce-atât de minunat mă întăreşte. Iar sufletele oamenilor vor trebui Să înflorească în cea mai frumoasă existenţă,
	1730	Când voi putea deschide vieţii Entuziasmul din izvoarele Ce mi se revarsă aici. (Fulgere şi tunete din adâncuri şi din înăltimi.)
STRADER (îmbătrânit):		De ce se zguduie adâncul, De ce vuieşte 'naltul, Când cele mai frumoase visuri de sperantă Se smulg din sufletul acesta tânăr? (Fulgere şi tunete.)
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		Vouă, oamenilor visători, Vă sună mândru un astfel de cuvânt-sperantă;

		Dar în adâncurile lumilor,
	1740	Iluzia gândurilor eronate Mereu trezeşte-un astfel de ecou. Voi îl auziţi doar în momentele Ce vă aduc în apropierea mea. Credeaţi că-i construiţi adevărului Sublime temple; Urmările muncii voastre însă Stârnesc uragane 'n-adâncurile lumii originare, Iar spiritele trebuie lumi să sfărâme
	1750	Pentru ca cele vremelnice, create de voi, Să nu aducă celor eterne Pustiire şi moarte.
STRADER:		Atunci, ceea ce celor mai bune cercetări omeneşti Le apare a fi adevăr, În faţa eternităţii N-ar fi decât o amăgire nebună! (Fulgere şi tunete.)
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		O amăgire nebună, Cât timp mintea scrutează Doar în acel domeniu ce-i străin de spirit.
STRADER:	1760	Tu poţi desigur să numeşti visător

		Sufletul bucuros de tinereţe al amicului meu, Ce plin de-o nobilă ardoare Atât de viguros îşi zugrăveşte ţelul. În inima-mi bătrână însă Cuvântul tău nu moare, În ciuda tunetului şi-a furtunii Ce-i vin în ajutor. M-am smuls din pacea mânăstirii Ca să devin o mândră minte scrutătoare.
	1770	De-a lungul multor ani Am înfruntat furtunile vieţii. Sunt crezut În ceea ce încredinţez oamenilor Din cel mai adânc simţ al adevărului. (Fulgere şi tunete.)
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		Cuvine-se să recunoaştem Că nimeni nu poate şti De unde curg izvoarele gândirii Şi unde zac temeliile existenţei.
STRADER:		O, acest cuvânt este cel care,
	1780	În tinereţea plină de speranţe, L-am auzit adesea răsunând cumplit În sufletul meu, atunci când Se clătinau reazemele pe care

		Le credeam trainice-n gândirea omului. (Fulgere şi tunete.)
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		De nu mă birui Cu armele tale tocite de gânditor, Nu esti nimic altceva Decât o nălucă trecătoare A propriei tale iluzii.
STRADER:	1790	Din nou un astfel de cuvânt cumplit. L-am auzit deja odată răsunând În propriul meu lăuntru, Atunci când o văzătoare A rupt cercul gândirii mele sigure Şi m-a făcut să simt ghimpele De neînlăturat al îndoielii. Dar astea au trecut cu totul. Sfidez puterea ta, Bătrâne, care-mi înfăţişezi
	1800	Atât de-nşelător imaginea propriei fiinţe Sub masca stăpânului naturii. Raţiunea te va îngenunchea, Dar altfel decât îţi închipui. Abia când va fi dobândit în om Mândra ei înălţime, Atunci va fi de fapt stăpână Şi nu sclavă în natură. (Fulgere şi tunete.)

SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		Aşa-i orânduită lumea, Ca munca să pretindă-ntotdeauna
	1810	Răsplata ei. V-am dat Sinea, Răsplată deci îmi datoraţi.
CAPESIUS:		Din sufletul meu vreau să scot la iveală Chipul spiritual al lucrurilor. Şi dacă natura, transformată-n idealuri, Se naşte-n faptele oamenilor, Ea este îndeajuns răsplătită Prin oglindirea ei adevărată. Iar dacă tu însuţi
	1820	Te simti înrudit Cu măreaţa Maică a lumilor Şi vii din adâncurile În care domnesc puterile lumii originare, Primeşte drept răsplată-a faptei tale Voinţa care trăieşte În capul şi în pieptul meu Spre-atingerea înaltelor ţeluri. Ea m-a ridicat din simţirea tocită La o gândire mândră. (Fulgere şi tunete.)
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
	1830	Puteţi vedea,

		Cuvintele voastre-ndrăzneţe Cât valorează în împărăţia mea. Ele stârnesc furtuna Şi cheamă elementele 'mpotriva oricărui duşman al rânduielii.
CAPESIUS:		Să-ţi iei atunci răsplata De unde-ai s-o găseşti. Pe-adevăratele-nălţimi ale spiritului, Pornirile sufleteşti ale omului
	1840	Trebuie singure să-şi dea măsura şi rânduiala. El nu poate crea Când alţii vor să folosească Fructul creaţiei lui. Cântecul păsării, Ieşind din gâtlej, Îşi este sieşi de ajuns, Şi tot aşa şi omul care creează E răsplătit prin fericirea Pe care o simte creând. (Fulgere gi tunete.) .....
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
	1850	Nu se poate Să-mi refuzaţi răsplata; Şi dacă nu-mi puteţi plăti, Atunci spuneţi-i acelei femei, Ce dăruie forţă sufletelor voastre, Ca-n locul vostru să plătească ea.

		(Spiritul elementelor dispare.)
CAPESIUS:		S-a dus. Acum încotro ne îndreptăm? Trebuie să fim cu grijă Cum ne orientăm
	1860	În lumile acestea noi.
STRADER:		Va trebui să urmăm cu încredere Cel mai bun drum Pe care-l vom afla Şi să fim cu băgare de seamă: Faptul ăsta ne va arăta ţelul.
CAPESIUS:		Socot că ar fi mai bine Să nu vorbim de ţel. ÎI vom descoperi Când vom asculta curajoşi
	1870	Impulsul fiinţei noastre lăuntrice. Şi-acest impuls îmi spune: Să-ţi fie adevărul călăuză; Dezvoltă puternică forţă Şi dă-i o formă nobilă În tot ce faci, Şi paşii vor trebui să te conducă La ţelul adevărat.
STRADER:		Şi totuşi, chiar dintru-nceput, Conştienţa ţelului drept
	1880	Nu trebuie să lipsească paşilor Ce vor folos să-aducă oamenilor Şi fericire să nască. Cel care vrea doar siesi a sluji Ascultă numai de imboldul inimii;

		Cel care însă vrea pe alţii să ajute, Va trebui să ştie sigur De ce are trebuinţă viaţa lui. (Apare Cealaltă Maria, şi ea tot sub formă sufletească.) …….. Ia uite, ce ciudată fiinţă! Se pare că stânca
	1890	Însăşi a născut-o. Din ce temelii cosmice Iau naştere atare fiinţe?
CEALALTĂ MARIA:		Mă lupt prin locuri stâncoase, Şi vreau să îmbrac în cuvinte-omeneşti Voinţa însăşi a stâncilor; Adulmec fiinţa Pământului Şi vreau să gândesc într-un cap omenesc Însăşi gândirea Pământului. Eu aerul curat al vieţii îl sorb,
	1900	Puterile din aer le transform În simţăminte omeneşti.
STRADER:		Atunci tu nu ne poţi ajuta. Ceea ce în natură trebuie să rămână, Este departe de năzuinţele omeneşti.
CAPESIUS:		Îmi place vorbirea ta, femeie, Şi-aş adopta bucuros Al tău fel de a fi.

CEALALTĂ MARIA:		Atât de ciudate îmi par Cuvintele voastre mândre.
	1910	Urechile mele nu înţeleg Al vostru fel de-a vorbi. Doar dacă las mai întâi ca din fiinţa mea Cuvintele voastre alte tonuri să capete, Atunci se răspândesc peste lucrurile toate Dimprejurul meu, Şi limpezesc enigmele lor.
CAPESIUS:		De este-adevărat ce spui, Atunci transpune-n limba ta-ntrebările Pe care noi ni le punem
	1920	Privind adevăratele valori ale vieţii, Încât natura să ne dea răspunsul. Noi înşine suntem neputincioşi Să întrebăm pe măreaţa Mama-Natura Într-un chip în care să ne audă.
CEALALTĂ MARIA:		În mine să vedeţi doar pe sora cea mică A 'naltei fiinţe spirituale Ce locuieşte în împărăţia De unde tocmai aţi venit. Ea mi-a încredinţat acest câmp
	1930	Pentru ca să arăt simţurilor

		omeneşti Oglindirea ei aici.
CAPESIUS:		Deci noi am fugit din acel domeniu Ce poate să ne-astâmpere dorul?
CEALALTĂ MARIA:		Nu veţi reuşi asta niciodată, De nu găsiţi Calea-napoi.
CAPESIUS:		Şi care-i calea dreaptă?
CEALALTĂ MARIA:		Sunt două căi. De forţa mea-şi atinge apogeul,
	1940	Atunci, toate fiinţele domeniului meu În frumusetea cea mai sublimă vor străluci. Lumină scânteindă străluceşte apoi Din stâncă şi apă; Belşugul cel mai mare de culori Se răspândeşte-n jur Iar voioşia fiinţelor umple, Cu sunete vesele, aerul. Şi dacă sufletul vostru se dăruie atunci Desfătărilor pure ale fiinţei mele,
	1950	Voi veţi pluti pe aripile spiritului În începuturile dintâi ale lumii.
STRADER:		Nu-i calea asta pentru noi. Vorbirea noastră-i spune exaltare.

		Noi vrem să rămânem pe Pământ, Nu să ne pierdem prin nori.
CEALALTĂ MARIA:		De vreţi să umblaţi Pe cealaltă cale, Voi trebuie să renunţaţi La mândrul vostru spirit.
	1960	Uitaţi ceea ce raţiunea impune; Fiinţa voastră să câştige-ntâi simţul naturii; Lăsaţi să domnească firesc, În pieptul vostru matur, sufletul de copil, Neatins de fantomele gândurilor. Aşa ajungeţi, ce-i drept, nu prin cunoaştere, Dar sigur, la izvoarele vieţii. (Cealaltă Maria dispare.)
CAPESIUS:		Deci iată-ne Lăsaţi din nou în seama noastră. Şi am învăţat doar
	1970	Că se cuvine să muncim Şi să-aşteptăm răbdători Să se coacă roadele muncii.
JOHANNES (ca ieşind din meditaţie; aici, ca şi în scenele următuare, stă la o parte şi nu participă la acţiune):		
		Aşa găsesc în domeniul sufletului, Oameni care-mi sunt cunoscuţi: Cel ce vorbea despre povestirile Feliciei, Aici am putut să-l văd doar

		Aşa cum în tinereţe a fost; Iar cel care, tânăr fiind, Se consacră călugăriei,
	1980	Îmi apăru bătrân. Era, lângă ei, Spiritul elementelor.

TABLOUL CINCI

Un templu subteran din stânci, lăcaşul ascuns, consacrat Misteriilor hierofanţilor. Benedictus, Theodosius, Romanus, Retardus, Felix Balde, Cealaltă Maria. Johannes în meditaţie, ca şi în tabloul precedent.

BENEDICTUS (la Răsărit):		Voi, care tovarăşi mi-aţi devenit În împărăţia veşnicului, Mă aflu acum în mijlocul vostru Spre a primi de la voi ajutorul De care am nevoie Pentru a toarce firul destinului unui om, Ce trebuie să primească lumina de-aici. El a trecut prin proba suferinţei
	1990	Şi în amare chinuri sufleteşti A pus temelia consacrării sale, Care trebuie să îi confere Cunoaşterea. Am împlinit astfel ce mi se-ncredinţase Ca sol al spiritului – Să-aduc oamenilor Comorile acestui Templu.

		Acum, voi trebuie, fraţii mei, Să-mi încheiaţi lucrarea. Eu lui i-am arătat lumina
	2000	Care l-a condus La-ntâia contemplare-n spirit. Dar ca imaginea aceasta Să îi devină adevăr, Cu fapta mea, unită trebuie Fapta voastră. Cuvântul meu din mine singur purcede; Prin voi, răsună Spiritele lumilor.
THEODOSIUS (la Sud):		Vorbeşte forţa Iubirii Ce lumile împreună le leagă
	2010	Şi umple cu existenţă fiinţele. Să curgă căldură în inima lui! El va trebui să înţeleagă Cum să se-apropie de Spiritul lumilor, Sacrificând iluzia Propriei sale personalităţi. Acum, vederea tu i-ai dezlegat-o Din somnul simţurilor; Căldura va trezi spiritul Din fiinţa sufletului său.
	2020	Tu, Sinea i-ai scos-o Din înveligul trupesc; Iubirea, sufletul i-l va-ntări Spre-a deveni oglindă În care să fie contemplate Cele ce-n lumea spirituală se petrec.

		Iubirea îi va da lui forţa Să se simtă el însuşi ca spirit, Şi astfel îi va crea urechea Care aude cuvântul spiritelor.
ROMANUS (la Vest):	2030	Cuvintele mele nu sunt nici ele Revelaţia propriei mele fiinţe. Voinţa cosmică vorbeste. Şi pentru că tu, Pe omul ce ţi-a fost încredinţat, L-ai ridicat la forţa de a trăi în spirit, Această forţă va trebui să îl conducă Prin limitele spaţiului şi ale timpului. El trebuie să intre în acele sfere Unde spirite acţionează creând.
	2040	Iar ele vor trebui să i se reveleze Şi să-i pretindă fapte. Le va săvârsi bucuros. Ţelurile Plăsmuitorilor lumilor Îl vor umple de viaţă; Şi Începătoriile trebuie Să-l pătrundă cu spirit. Puterile cosmice Îl vor umple cu forţă; Suveranii sferelor
	2050	Îl vor străluminа Iar Cei ce tronează asupra lumilor Îl vor învăpăia.
RETARDUS (la Nord):		De la-nceputul Pământului a trebuit În mijlocul vostru să mă toleraţi. Deci trebuie şi astăzi

		Să ascultaţi cuvântul meu În sfatul vostru. Până să-mpliniţi ceea ce Atât de frumos aţi spus adineaori,
	2060	Va trece totuşi un timp. Pământul însuşi încă Nu ne-a anunţat în vreun fel Că ar avea nevoie De noi iniţiaţi. Cât timp în acest loc, În care ţinem sfat, Nu au pătruns fiinţe care, neiniţiate, Îşi pot libera spiritul Din realităţile simţurilor,
	2070	Îmi este-ngăduit Să vă potolesc zelul. Va trebui mai întâi să ne aducă ei solia Că Pământul are nevoie De noua revelaţie. Reţin deci în Templu Lumina voastră spirituală, Ca nu cumva să dăuneze, În loc să-aducă folos, Atunci când întâlneşte suflete nemature.
	2080	Din mine însumi eu îi dau omului Acea parte care-l face să creadă Că adevărul simţurilor Este lucrul cel mai înalt, Atât timp cât Întelepciunea

		spirituală I-ar putea orbi ochii. Credința îl poate conduce Și de aici înainte la spirit, Iar țelurile voirii sale Pot fi călăuzite mai departe
	2090	Prin pofte nestăpânite Ce dibuie în întuneric.
ROMANUS:		De la-nceputul Pământului am fost nevoiți Să te răbdăm în mijlocul nostru. Acum însă timpul Atribuit activității tale a trecut. Voința cosmică simte în mine Cum se apropie acei oameni care, (Felix Balde apare în forma sa pământească. Cealaltă Maria, în forma sa sufletească, iese din stânci) Fără a fi inițiați, pot descătușa spiritul Din aparența sensibilă.
	2100	Nu îți mai este-ngăduit Să ne împiedici pașii. Prin liberă voință ei Se-apropie de Templul nostru Și îți aduc solia că, Uniți de-acum cu noi, Doresc să-ajute operei spirituale. N-au fost până-acum Pregătiți pentru asta Și ancorau în credința

	2110	Că forţele clarvederii Trebuie să rămână despărţite de raţiune. Acum au cunoscut Unde-l conduce pe om raţiunea, când, De clarvedere despărţit, Se rătăceste-n adâncurile lumilor. Ei îţi vor spune Despre fructele care, pornind din forţa ta, Trebuie să se coacă în sufletele omeneşti.
RETARDUS:		Dar voi, care în mod inconştient
	2120	Mi-aţi promovat creaţia, Voi trebuie să mă ajutaţi mai departe. Dacă nu vă amestecaţi În ceea ce e rezervat doar domeniului meu, Atunci şi acţiunii voastre Îi va rămâne mereu Spaţiul care l-a avut pân-acum.
FELIX BALDE:		O forţă, care din temeliile Pământului Vorbeşte spiritului meu, Mi-a poruncit
	2130	Să vin în acest loc sacru. Prin mine, vrea să vă înştiinţeze Despre suferinţa, despre-ngrijorarea ei.

BENEDICTUS:		Ne spune deci, prietene, Ce ai aflat 'n-adâncul sufletului tău Despre supărările Din adâncimile Pământului.
FELIX BALDE:		Lumina care luminează-n oameni Ca rod al ştiinţei, Ea trebuie să devină hrană
	2140	Acelor puteri care, în bezna Pământului, Slujesc mersului lumilor. De mult timp, ele au fost silite Să rămână aproape flămânde. Căci ceea ce-n zilele noastre Se naşte-n creierele omeneşti Slujeşte suprafeţei Pământului, Dar nu pătrunde-n adâncimile lui. Bântuie o nouă superstiţie În capetele deştepte.
	2150	Ele-şi îndreaptă privirea spre obârşii Şi vor să vadă în sferele spiritelor Numai fantome, Născocite din iluzia simţurilor. Un negustor ar lua drept nebun Pe cumpărătorul care i-ar spune: Ceaţa din vale se poate schimba În bani sunători Şi tu vei fi plătit Cu-aceste monede.
	2160	Dar negustorul nu vrea ducaţii Proveniţi din ceaţă.

		Şi totuşi omul însetat de dezlegarea Celor mai 'nalte enigme ale existenţei, Acceptă că Universul s-a construit Din nebuloasa originară, – Atunci când, pentru a-i potoli nevoile spiritului, Ştiinţa îi oferă această monedă. Profesorul, cărturarul care ar afla Că un profan
	2170	Ar vrea să se ridice singur, fără pregătire, Pe culmile ştiinţei, L-ar osândi cu dispreţ. Şi totuşi, ştiinţa nu pune la-ndoială Că animalul erei primare, Fără examene şi lipsit de spirit, A putut deveni om prin proprie forţă.
THEODOSIUS:		De ce nu deschizi oamenilor Izvoarele luminii tale Ce-atât de puternic radiază
	2180	Din sufletul tău?
FELIX BALDE:		Cei binevoitori Îmi spun visător şi fantast Iar pentru ceilalţi Sunt un biet nerod care, Neinstruit de ei, Îşi vede de propria nerozie.
RETARDUS:		Chiar simplismul vorbelor tale

		Arată cât eşti de neinstruit. Tu nu ştii că un om de ştiinţă este
	2190	Destul de inteligent Ca să-şi aducă singur obiecţia de care vorbeşti Şi dacă nu şi-o face, Cunoaşte el de ce.
FELIX BALDE:		Prea bine ştiu Că-i destul de inteligent Obiecţiunea s-o-nţeleagă. Dar sigur e că nu-i atât de inteligent Încât să şi creadă în ea.
THEODOSIUS:		Şi ce e de făcut
	2200	Pentru ca puterile Pământului Să primească hrana de care au atâta nevoie?
FELIX BALDE:		Cât timp pe Pământ Vor găsi ascultare doar acei oameni Ce nu vor să-şi amintească De obârşia spiritului lor, Vor flămânzi-n adâncul Pământului Puterile mineralelor.
CEALALTĂ MARIA:		Desprind din spusele tale, frate Felix, Convingerea că ar fi trecut timpul
	2210	Când trebuia să slujim existenţei pământeşti Ca să putem aduce la viaţă spirit şi iubire Din propriile noastre temelii de

		viaţă, Fără a fi iniţiaţi prin lumina Înţelepciunii. În tine se manifestau Spiritele Pământului, Spre a-ţi da lumina lipsită de ştiinţă, În mine a putut domni iubirea Care prin sine însăşi se-afirmă în existenţa omenească, Să ne unim de-acum cu acesti fraţi Care-mplinesc iniţierea-n Templu,
	2220	Şi să-acţionăm roditor în sufletele oamenilor.
BENEDICTUS:		De vă uniţi cu noi, Atunci Opera de iniţiere trebuie să reuşească. Întelepciunea ce-am dăruit-o fiului meu Va înflori în el, devenind putere.
THEODOSIUS:		De vă uniţi cu noi, A jertfei bucurie se va naşte. Iubirea va străbate cu căldură Viaţa sufletească a căutătorului spiritual.
ROMANUS:		De vă uniţi cu noi,
	2230	Se vor coace roadele spiritului, Şi faptele care purced din discipolatul sufletului Vor germina în activitatea spirituală.

RETARDUS:		De vă uniţi cu ei, Cu mine ce se va-ntâmpla? Faptele mele vor deveni sterile Pentru discipolul spiritual.
BENEDICTUS:		O altă fiinţă vei deveni tu, Fiindcă opera ta e-mplinită.
THEODOSIUS:		Vei dăinui mai departe în jertfă,
	2240	Dacă te vei jertfi pe tine.
ROMANUS:		Vei rodi-n faptele oamenilor, Dacă eu le voi cultiva fructele.
JOHANNES (ca şi în tabloul precedent, ieşind din meditaţie):		
		Ochiului meu sufletesc I se-nfăţişează Fraţii din Templu. La chip sunt asemenea oamenilor Pe care-i cunosc din aparenţa sensibilă. Doar Benedictus, ca spirit. Cel care stătea în stânga lui Semăna cu bărbatul
	2250	Care vrea să se apropie de spirit doar prin simţire. Al treilea se asemăna cu omul care Admite existenţa puterilor vieţii Numai prin manivele-nvârtite şi prin mecanisme exterioare. Al patrulea mi-e necunoscut. Femeia, care după moartea soţului ei S-a-ndreptat spre lumina spiritului,

		Aici am văzut-o în fiinţa ei cea mai profundă. Şi Felix Balde a apărut Aşa cum este-n viaţă.

(Cortina cade încet.)

TABLOUL ŞASE

Acelaşi decor ca în tabloul patru. Spiritul elementelor ocupă acelaşi toc. În faţa lui, doamna Balde; mai târziu German. Johannes în meditaţie.

DNA BALDE:	2260	Tu m-ai chemat; Ce vrei să afli de la mine?
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		Am dăruit Pământului doi oameni, Iar forţa lor spirituală A fost făcută prin tine roditoare. Găseau în cuvintele tale Înviorarea pentru sufletul lor, Atunci când erau paralizaţi de cugetări sterile. Dar ceea ce le-ai dăruit lor, Îmi datorezi şi mie.
	2270	Nu este de ajuns spiritul lor Spre a-mi răsplăti serviciul Pe care eu l-am făcut lor.
DNA BALDE:		Mulţi ani veni-n căsuţa noastră Unul dintre ei, Ca să-şi ia forţa Ce-i înflăcăra cuvintele.

		Apoi, mai târziu, l-a adus şi pe celălalt. Şi astfel, gustau amândoi Din roadele a căror valoare,
	2280	Pe-atunci, nu-mi era cunoscută. Mi-au răsplătit însă Cu prea puţin bine. Ei i-au dat fiului nostru Felul lor de cunoaştere. Intentia lor era bună, Dar prin asta fiul nostru S-a ales cu moarte sufletească. Crescuse-n lumina pe care Tata Felix a primit-o din izvoare,
	2290	Din stânci, din munţi, Prin ce-i vorbeau spiritele. Acestor lucruri le-am adăugat Tot ce mi-a crescut în suflet În primii ani ai copilăriei mele. Dar simţul spiritual al fiului nostru S-a stins în umbra neagră A-ntunecatei lor ştiinţe. Şi-n locul unui copil vesel, Crescu un om
	2300	Cu suflet pustiu Şi inimă deşartă. Şi-acum, tu-mi ceri Să îţi plătesc Ce ei îţi datorează!
SPIRITUL ELEMENTELOR:		

		Aşa trebuie să fie. Ai slujit mai întâi Partea lor pământească, Acum, prin mine, spiritul cere Să-ţi desăvârşeşti lucrarea.
DNA BALDE:	2310	Nu e-n firea mea Să mă împotrivesc la ce trebuie să fac; Dar, mai întâi, spune-mi Dacă fapta mea de iubire Nu-mi va dăuna.
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		Ce ai făcut pe Pământ pentru ei, I-a răpit copilului tău forţa sufletească. Ce-acum vei da spiritului lor, Vei pierde din propria ta Sine, Şi pierderea în forţa ta vitală
	2320	Îti va apare-n timp Ca urâţenie.
DNA BALDE:		Copilului meu i-au luat Forţele sufletului său, Iar eu să umblu Ca o sperietoare-n faţa oamenilor, Pentru ca în ei să se coacă roadele Care puţine lucruri bune-aduc!
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		Tu vei lucra totuşi pentru salvarea oamenilor Şi pentru propria ta fericire.

	2330	Atât frumuseţea mamei cât şi viaţa copilului Vor înflori într-un chip mai înalt, Dacă în sufletele oamenilor Vor încolţi noile forţe spirituale.
DNA BALDE:		Ce trebuie să fac?
SPIRITUL ELEMENTELOR:		
		I-ai inspirat adesea pe oameni, Inspiră acum spiritele stâncilor; În ceasul ăsta trebuie să smulgi din tine Una din plăsmuirile tale de basm Şi s-o încredinţezi fiinţelor
	2340	Ce mă ajută-n munca mea.
DNA BALDE:		Fie... A fost odată o fiinţă Care zbura dinspre Răsărit spre Apus, Urmând al Soarelui mers. Zbura peste ţări, peste mări, Privind din înăltimi Spre forfota oamenilor. Vedea cum se iubesc Şi cum se urmăresc cu ură.
	2350	Nimic nu o putea opri Pe-această fiinţă, din zborul ei; Căci ura şi iubirea creează-ntotdeauna Acelasi înmiit efect. Deasupra unei case, totuşi,

		Trebui să se oprească. În casă era un om trudit. El cugeta la iubirea oamenilor, Și cugeta la ura lor. Pe fața lui, cugetările
	2360	Săpaseră urme adânci Iar părul lui albise. Din pricina mâhnirii lui, Ființa își pierdu călăuza solară Și rămase la acest om. Era încă-n odaia lui Când Soarele apuse. Și când din nou răsări Soarele, Ființa aceasta fu iarăși primită De Spiritul solar.
	2370	Și iar văzu ea oameni Urmându-și în iubire și ură Drumul lor pământesc. Și când, însoțind Soarele, Ajunse înc-odată deasupra aceleiași case, Privirea ei văzu Un om care murise. (De după o stâncă, rămânând nevăzut, vorbește German.)
GERMAN:		A fost odat' un om Ce mergea din Răsărit spre Apus. Era purtat de impulsul cunoașterii
	2380	Peste țări, peste mări. El privi după legile-nțelepciunii sale Îndeletnicirile omenesti.

		Privea pe oameni cum se iubesc Şi cum se urmăresc cu ură Şi-n fiece clipă omul se văzu La capătul înţelepciunii sale. El nu putea cuprinde în vreo lege Felul cum Ura şi Iubirea Stăpânesc peste lumea Pământului.
	2390	Îşi consemnă mii de cazuri, Dar îi lipsea privirea de ansamblu. Acest uscat om de ştiinţă întâlni În drumul său o fiinţă de lumină; O existenţă grea ducea fiinţa asta, Fiindcă neîntrerupt lupta Cu o formă întunecată. „Cine sunteţi voi?” Le întrebă uscatul savant. „Eu sunt Iubirea”,
	2400	Răspunse prima fiinţă; „În mine Ura o priveşti”, Răspunse cea de-a doua. Omul nu mai asculta Ce spuneau aceste fiinţe. Şi de atunci, ca un cercetător surd, El merse mereu, mereu, din Est spre Vest.
DNA BALDE:		Cine eşti tu, Care-mi schimonoseşti Atât de nedorit
	2410	Cuvintele? Sună ca o persiflare Şi persiflarea nu e-n firea mea.

GERMAN (apărând):		Sunt Spiritul creierului Pământuiui. Din mine trăieşte în om Doar o imagine pitică. Îţi poţi închipui în ea multe lucruri Care nu-s decât batjocură de sine, Dacă ar fi să le arăt la mărimea Pe care o iau în creierul meu.
DNA BALDE:	2420	De-aceea şi de mine îţi baţi joc!
GERMAN:		Adesea trebuie Să practic acest meşteşug; De cele mai multe ori însă nimeni nu m-ascultă. De data asta, am prins prilejul Să vorbesc Acolo unde-s auzit.
JOHANNES (în meditaţie):		Acesta a fost bărbatul Ce susţinea Că lumina spiritului
	2430	Ar fi intrat de la sine în creierul său. Iar doamna Felicia, Ca şi soţul ei, A apărut aşa cum este ea în viaţă.

(Cortina cade.)

TABLOUL ŞAPTE

Domeniul spiritului. Maria, Philia, Astrid, Luna, copilul; Johannes, mai întâi în depărtare, apoi apropiindu-se; Theodora, mai târziu Benedictus.

MARIA:		Voi, surorile mele, voi, Ce de-atâtea ori ajutoare mi-aţi

		fost, Şi-n ceasul de-acum daţi-mi ajutor, Eterul cosmic în sine Să-l fac să se cutremure. El trebuie armonios să răsune
	2440	Şi, răsunând, să pătrundă Un suflet cu Cunoaştere. Eu pot vedea semnele care Ne-ndrumă-n munca noastră. Lucrarea voastră trebuie Să facă una cu lucrarea mea. Johannes, năzuitorul, Prin munca noastră trebuie ridicat La existenţa cea adevărată. În Templu,
	2450	Sfat au ţinut Fraţii, Cum să-l conducă din adâncuri Pe culmile luminoase; Şi-aşteaptă de la noi Să trezim în sufletul lui Forţe pentru zborul înalt. Tu, Philia mea, aspiră deci Fiinţa clară a luminii Din ale spaţiului întinderi, Te umple cu vraja sunetelor
	2460	Din puterea sufletească creatoare, Ca să-mi poţi aduce Darurile ce le aduni Din temeliile spirituale. Le-oi ţese-atunci În horele sferelor ce totul animă.

		Şi tu, Astrid, oglindă dragă A spiritului meu, Să naşti o forţă-ntunecată 'n-lumina curgătoare,
	2470	Spre-a străluci-n culori. Substanţa sunetelor rânduieşte-o; Să trăiască răsunând Substanţa Universului în ţesere necontenită. Şi astfel minţii umane căutătoare Îi voi putea încredinţa simţire pentru spirit. Iar tu, puternică Luna, Care eşti întărită lăuntric Precum măduva vieţii Ce creşte-nlăuntrul pomului,
	2480	Uneşte cu darurile surorilor tale Oglinda propriilor virtuţi, Ca să-i devină căutătorului sufletesc Siguranţă a cunoaşterii.
PHILIA:		Vreau să mă umplu Cu cea mai pură existenţă a luminii Din depărtările cosmice; Vreau să aspir substanţa dătătoare de viaţă A sunetelor Dintr-ale eterului întinderi,
	2490	Ca ţie, soră iubită, Să-ţi poată reuşi opera.

ASTRTID:		Eu vreau să-ntreţes Lumină strălucitoare Cu întunericul de umbră, Şi vreau să condensez Viaţa sunetelor. Ea va trebui să răsune scânteind, Şi va trebui să scânteieze răsunând, Ca tu, soră iubită,
	2500	Să poţi cârmui razele sufletului.
LUNA:		Vreau să-ncălzesc substanţa sufletească, Să întăresc eterul vieţii. Ele trebuie să se condenseze, Trebuie să se perceapă, Şi-n ele înseşi fiinţând, Să dăinuie creând, Ca tu, soră iubită, Să poţi naşte-n sufletul celui ce caută Siguranţa cunoaşterii.
MARIA:	2510	Din sferele Philiei Să curgă simţul bucuriei; Şi forţa de schimbare a Undinelor Să deschidă Sensibilitatea sufletului, Pentru ca cel trezit Să poată vieţui Bucuriile lumii, Durerile lumii. – Ce ţese Astrid
	2520	Să devină bucuria iubirii,

		Iar suflul de viaţă al Silfelor Să trezească Impulsul de jertfă al sufletului, Pentru ca cel ce devine iniţiat Să poată-nviora Pe cei împovăraţi de suferinţă, Pe cei ce fericirea o imploră. Din forţa Lunii, Reverse-se tăria.
	2530	Puterea Spiritelor focului Să facă să apară Siguranţa sufletească, Încât Cunoscătorul Pe sine să se regăsească 'n-urzirea sufletească, În viaţa lumilor.
PHILIA:		Eu Spiritelor cosmice vreau să le cer Să-ncânte cu lumina fiinţei lor Simţul sufletului,
	2540	Iar sunetul cuvintelor lor Să facă fericit auzul spiritual; Ca cel ce trebuie trezit Să urce Pe căile sufletului În înăltimile cereşti.
ASTRID:		Curenţii de iubire Ce lumea o-ncălzesc, Vreau să-i îndrum Spre inima Iniţiatului,

	2550	Ca el să poată-aduce Bunăvoinţa Cerului În truda Pământului Şi o stare sacră În copiii oamenilor.
LUNA:		Puterilor dintru începuturi vreau să le cer Curaj şi putere, Ca să le pun 'n-adâncul inimii celui ce caută, Încât încrederea
	2560	În propria-i Sine Să-l poată călăuzi În viată. El însuşi să se simtă apoi Sigur în sine. Din clipe, el să culeagă Roadele coapte, Seminţele lor să le smulgă Pentru eternitate.
MARIA:		Unită cu voi, surorile mele,
	2570	Pentru nobila operă, Îmi va reuşi Ce doresc cu ardoare. Răzbate strigătul Celui greu încercat, În lumea noastră de lumină. (Apare Johannes.)
JOHANNES:		O, Maria, tu eşti! Durerea mi-a adus

		Îmbelşugate roade. A risipit iluzia
	2580	Pe care mi-o făcusem despre mine Şi care mă ţinea încătuşat. Şi-i mulţumesc durerii Că am putut s-ajung la tine, Mergând pe căi sufleteşti.
MARIA:		Şi cum a fost calea Ce te-a condus aici?
JOHANNES:		M-am simţit scăpat De cătuşele simţurilor. Şi liberă mi-a fost apoi privirea
	2590	De-acele bariere Ce-i îngrădesc prezentul. Am putut să văd În viaţa unui om Altceva decât ne arată Cercul strâmt al unei clipe. Pe Capesius, pe care văzul meu obişnuit Mi-l arăta în anii săi maturi, Spiritul l-a dezvăluit sufletului meu Ca adolescent,
	2600	Când plin de visuri înărcate de speranţă Întâmpina viaţa Ce i-a adus Un credincios auditoriu. Pe Strader, care-i tânăr încă În existenţa lui de-aici,

		Abia scăpat de viaţa monahală, Pe el l-am putut vedea Aşa cum va trebui S-ajungă într-o zi,
	2610	Dacă şi-ar urmări ţinta, Aşa cum el a conceput-o. Şi numai acei oameni care pe Pământ Sunt deja plini de spirit, Mi-au apărut în lumea spiritului Neschimbati. Tata Felix Şi mama Felicia Îşi păstrau înfăţişarea lor pământească Atunci când ochiul meu spiritual îi percepea.
	2620	Apoi, mi-au acordat îndrumătorii mei favoarea De a-mi vorbi Despre darurile pe care le voi primi De voi putea atinge Sublimele înălţimi ale cunoaşterii. Şi multe alte lucruri am văzut Cu organele spiritului. Erau lucruri pe care odinioară simţurile Mi le-au arătat în felul lor limitat. Lumina limpede a judecăţii strălucea
	2630	În lumea mea cea nouă.

		De-a fost însă un vis ce se ţesea Sau mă înconjura deja realitatea spirituală, N-am fost în stare să discern. Dacă vederea mea spirituală Era atinsă de-alte lucruri, Sau dacă Sinea mea proprie se lărgise, Devenind o lume, N-am ştiut. Şi-atunci, ai apărut tu însuţi.
	2640	Nu-aşa cum eşti acum, Nu cum te-a cunoscut trecutul, nu, Ci te-am văzut Aşa cum stai veşnic în spirit. Fiinţa ta nu era umană, Şi am putut cunoaşte limpede Spiritul în sufletul tău. El nu lucra aşa cum lucrează omul În trupul sensibil. El acţiona ca un spirit
	2650	Ce vrea să dea naştere la opere Care îşi au izvorul în eternitate. Şi-abia acum, când pot să stau În faţa ta în spirit, Îmi străluceşte pe deplin lumina. În tine, ochii mei fizici Au cuprins realitatea atât de precis, Încât şi aici, în lumea spiritelor, Am certitudinea: În faţa mea nu-i o nălucire,

	2660	Ci e ființa ta adevărată, Pe care-am întâlnit-o acolo, Pe care pot să o-ntâlnesc aici.
THEODORA (apărand):		Trebuie să vorbesc. Din fruntea ta, Maria, O rază de lumină se desprinde. Lumina prinde formă. O-nfățișare omenească prinde chip. E chipul unui bărbat umplut de spirit. Și-n jurul lui se-adună alții.
	2670	Într-o epocă de mult apusă privesc eu. Din ochii-acelui om pios Ce s-a desprins din fruntea ta Se răspândește cea mai pură Pace sufletească. Și profunzime licărește Din nobilele sale trăsături. În fața lui văd o femeie. Ea, plină de devoțiune, Ascultă cuvintele rostite
	2680	De gura lui. Aud cuvintele. Ele sună așa: „Cu veneraţie-aţi privit La zeii voştri. Îi iubesc pe aceşti zei, Așa cum voi înșivă îi iubiți. Ei au dăruit forță gândirii voastre, Au cultivat curajul în inimile

		voastre. Dar darurile lor purced
	2690	De la o ființă spirituală mai înaltă.“ …… Și văd cum cele spuse de el oamenilor Stârnesc sălbatice strigăte. Aud strigătele: „Ucideți-l! Vrea să ne răpească Ceea ce zeii ne-au dat.“ Dar el vorbește calm mai departe. Le spune despre Dumnezeul-om Care a coborât pe Pământ Și a biruit moartea:
	2700	Despre Hristos vorbește el. Și-n timp ce vorbește, Treptat, sufletele se liniștesc. O singură inimă păgână se împotrivește, Jurându-i răzbunare. Eu pot recunoaste inima aceasta: Ea bate din nou în copilul Ce s-a lipit de tine-acum. Vorbi către el atunci trimisul lui Hristos: Destinul tău nu vrea
	2710	Să te aproprii de mine în această viață; Aștept cu răbdare însă. Drumul tău te va aduce totuși la mine.

		Femeia care stă în faţa bărbatului Îi cade la picioare. Se simte transformată. Un suflet se roagă Dumnezeului-om. O inimă iubeşte pe trimisul divin. (Johannes cade în genunchi în faţa Mariei.)
MARIA:		Johannes, ceea ce întrezăreşti, Trezeşte la deplină conştienţă.
	2720	Abia acum memoria ta S-a eliberat din cătuşele simţurilor. M-ai perceput pe mine Şi te-ai simţit pe tine Aşa cum am fost uniţi în viaţa pământească trecută. Femeia despre care vorbea văzătoarea Erai tu însuţi. Aşa te-ai prosternat la picioarele mele Când eu, odinioară, ca trimis al lui Hristos, Am venit la neamul tău.
	2730	Ce în lăcaşurile sacre ale Hyberniei Mi-a fost împărtăşit de către Dumnezeul Care-nlăuntrul omului sălăşluia, Biruitor asupra puterilor morţii, Mi s-a îngăduit să duc popoarelor 'n-a căror suflet mai era vie

		Dorința de-a aduce jertfe, cu bucurie, Puternicului Odin, Gândind cu tristețe La luminosul Baldur.
	2740	Iar forța care s-a născut în tine Prin solia mea, te-a atras către mine Din prima zi când, în viața de-acum, Ochii tăi fizici mă văzură. Și pentru că forța aceasta lucra cu putere, Rămânând totuși neștiută de noi, Ea întreținu existențelor noastre Suferințele prin care a trebuit să trecem. Dar în durerea însăși se afla puterea Care la împărăția spiritului ne conducea,
	2750	Acolo unde învățăm cu-adevărat să ne cunoaștem. Durerea ta crescu peste măsură Prin prezența acestor mulți oameni De care, prin puterea destinului, ești legat. De-aceea a putut revelarea ființei lor Să-ți zguduie atât de puternic inima. Acuma karma i-a adunat în jurul

		tău, Ca să trezească-n tine-o forţă Prin care viaţa ta să avanseze. Această forţă te-a cutremurat
	2760	Încât, eliberat de trup, Ai putut urca în lumile spirituale. Eşti cel mai aproape de sufletul meu, Căruia-n suferinţă i-ai rămas credincios. De-aceea sorţii m-au ales Să împlinesc iniţierea, Căreia tu îi datorezi lumina spirituală. Fraţii care slujesc în Templu, Ei te-au trezit la clarvedere, Dar poţi cunoaşte
	2770	Că este adevăr ceea ce vezi, Doar dacă-n lumea spiritelor regăseşti O fiinţă de care-n lumile simţurilor Eşti deja legat prin fiinţa ta cea mai profundă. Ca-această fiinţă să te poată-ntâmpina aici, De-aceea m-au trimis Fraţii înaintea ta. Cea mai grea probă a fost pentru tine Atunci când eu am fost chemată aici.

		L-am rugat pe Maestru, pe Benedictus, Să îmi dezlege
	2780	Enigma vieţii mele Ce-atât de cumplită-mi apărea. Şi fericire izvorî din cuvintele sale Când îmi vorbi despre misiunea sa şi a mea. El mi-a vorbit despre spiritul Căruia trebuie să-i consacru forţa în mine. Vorbindu-mi, era ca şi cum, într-o clipă, Lumina spirituală cea mai puternică Întregul suflet mi-l strălumina; Durerea mea se preschimbă în fericire.
	2790	Un singur gând umplea atunci sufletul meu: El mi-a dat lumina – Da, lumina care mi-a conferit forţa clarvederii. Voinţa era cea care trăia în gândul: Să mă consacru-n întregime spiritului Şi gata să fiu pentru jertfa Care m-ar putea apropia de el. Putere uriaşă avea acest gând. Ea îi dădu sufletului aripi şi mă răpi În împărăţia-n care m-ai găsit.

	2800	În clipa când m-am simţit liberă De corpul fizic, am putut Să îmi îndrept privirea spirituală asupra ta. Nu îl aveam doar pe Johannes înaintea mea; Vedeam şi pe femeia care mă urmase În timpurile de demult, Legându-şi strâns soarta ei de a mea. Aici adevărul spiritual mi-a apărut prin tine, De care-n lumea fizică Eram atât de-adânc legată.
	2810	Am dobândit certitudinea spiritului Şi-am fost în stare să ţi-o dărui. Lui Benedictus trimitând o rază A celei mai înalte iubiri, am mers înaintea ta. Iar el ţi-a conferit forţa să mă urmezi În sferele spiritului.
BENEDICTUS (apărând):		V-aţi găsit voi înşivă aici, În domeniul spiritului. Voi putea să fiu iarăşi Alături de voi.
	2820	Mi-a fost îngăduit să vă dau forţa Ce v-a mânat aici, Dar nu puteam să vă-nsoţesc Eu însumi.

		Aşa vrea legea, Căreia trebuie să mă supun. Era nevoie-ntâi prin voi înşivă Să dobândiţi ochiul spiritual, Prin care mă puteţi vedea Şi-aici.
	2830	Călătoria voastră spirituală Abia a-nceput. Cu forţe noi veţi sta de-acum În lumea simţurilor. Şi, datorită spiritului Ce s-a deschis în voi, Veţi putea sluji devenirii omeneşti. Destinul v-a legat ca împreună Să vă desfăşurati forţa Ce trebuie să slujească o operă înaltă.
	2840	Mergând pe drumul sufletului, Înţelepciunea însăşi vă va învăţa Că cele mai înalte lucruri pot fi înfăptuite Când sufletele care şi-au conferit siguranţă spirituală Se leagă sincer pentru salvarea lumilor. Conducerea spirituală v-a unit întru cunoaştere, Uniţi-vă-acum singuri pentru lucrare spirituală. Prin gura mea, puterile-acestei împărăţii

		Vă dăruiesc cuvântul forţei: *Fiinţa urzindă-a luminii, ea radiază*
	2850	*De la om la om,* *Spre-a umple cu adevăr întreaga lume.* *Harul iubirii, el încălzeşte* *Suflet lângă suflet,* *Spre a lucra întru fericirea tuturor lumilor.* *Iar solii spiritului, ei cunună* *Lucrarea binecuvântată a oamenilor* *Cu ţelurile cosmice;* *Şi dacă omul, care-n alt om se regăseşte,* *Le poate uni pe amândouă.*
	2860	*Lumină spirituală va străluci prin căldură sufletească.*

(Cortina cade.)

INTERMEZZO

Se presupune că cele arătate până aici au constituit reprezentaţia la care a participat Sophia. A doua zi a fost iar vizitată de prietena ei, Estella. Cele ce urmează se petrec în aceeaşi cameră ca şi prologul.

SOPHIA:	Iartă-mă că te-am făcut să aştepţi, dragă Estella; a trebuit să îngrijesc mai întâi de copii.
ESTELLA:	Am venit iar. Ţin atât de mult la tine încât vreau să te văd ori de câte ori trec printr-o emoţie

	puternică.
SOPHIA:	Întotdeauna ai să găseşti în mine prietena care să ia parte cu toată inima la cele ce resimți.
ESTELLA:	*Dezmoşteniții trupului și ai sufletului* – piesa asta m-a impresionat nespus. O să-ți pară curios dacă am să-ți spun că, pentru câteva clipe, mi s-a părut că în fața sufletului meu s-a înfățișat tot ce am putut vedea vreodată ca suferinţă omenească. Piesa asta nu numai că a prezentat cu cea mai mare forţă artistică loviturile exterioare ale sorţii, de care atâția oameni au parte, dar – cu o mare putere de pătrundere – a aruncat o lumină asupra celor mai profunde dureri sufletești.
SOPHIA:	E sigur că nu-ți poți face o imagine fidelă asupra unei opere de artă dacă doar auzi vorbindu-se despre conținutul ei. Şi totuşi, mi-ar plăcea să-mi spui ceva din cele ce te-au emoționat atât.
ESTELLA:	Reprezentația este o admirabilă construcție literară. Artistul a vrut să arate cum un tânăr pictor pierde orice bucurie de creație, pentru că a început să se îndoiască de dragostea unei femei. Ea îi dăruise forţă să-şi poată dezvolta talentele lui foarte promițătoare. În ea s-a născut, din cel mai pur entuziasm pentru arta lui, cel mai frumos devotament. El îi datora ei faptul că resimțea în arta sa o desfășurare deplină a forţelor lui. Aş spune că el a înflorit la soarele binefăcătoarei sale. Din această recunoştinţă, cum în majoritatea timpului erau împreună, s-a dezvoltat o dragoste pătimașă

	pentru această femeie. Pe de altă parte, el neglijă tot mai mult o biată fiinţă care-l iubea cu tot devotamentul şi care, până la urmă, moare de supărare când îşi dă seama că a pierdut inima bărbatului iubit. Când aude despre moartea ei, vestea nu-l tulbură prea mult pentru că sentimentele lui aparţineau exclusiv binefăcătoarei lui. Dar a trebuit să se convingă tot mai mult că sentimentele nobile, de prietenie, ale acesteia nu s-ar fi putut transforma niciodată într-o iubire pătimaşă. Faptul acesta îi alungă din suflet orice bucurie de creaţie şi-l face să se simtă tot mai pustiu lăuntric. În această situaţie, îşi aminteşte tot mai des de fiinţa sărmană pe care o părăsise. Şi omul acesta plin de speranţe ajunge acum o ruină. De nicăieri nici o lumină. Lâncezea. Toate acestea au fost prezentate cu cea mai mare forţă dramatică.
SOPHIA:	Îmi pot întchipui cât a impresionat acest spectacol pe draga mea Estella care, încă din tinereţea ei, suferea când i se înfăţişa destinul unor oameni care, prin conflicte grave de viaţă, erau împinşi spre cele mai cumplite chinuri sufleteşti.
ESTELLA:	Dar, draga mea Sophia, în această privintă mă înţelegi greşit. Sunt în stare să fac bine deosebirea dintre o operă de artă şi realitate. Ar însemna să nu judecăm opera de artă după ceea ce este ea însăşi, dacă am amesteca în judecata noastră sentimentele cu care privim în viaţă

	întâmplările pe care le întâlnim. Ce m-a zguduit atât de profund a fost aici cu adevărat numai perfecta expresie artistică a unei probleme adânci de viață. Și am putut să recunosc o dată mai mult, foarte limpede, că arta nu-și poate atinge culmile decât atunci când ține pasul cu plenitudinea vieții. Îndată ce se îndepărtează de ea, operele ei devin nesincere.
SOPHIA:	Te pot înțelege perfect când spui acest lucru. Am admirat întotdeauna pe artiștii care ajung la o desăvârșire în interpretarea a ceea ce tu numești adevărul vieții. Și cred că, în vremea noastră chiar, mulți au ajuns la măiestrie în această privință. Totuși, cele mai mari realizări în acest domeniu au lăsat în sufletul meu o anumită stare de nemulțumire. Mult timp n-am putut să-mi explic acest lucru. Într-o bună zi însă mi-a venit lumina care mi-a dat răspunsul.
ESTELLA:	Ai să-mi spui desigur cum concepția ta de viață te-a îndepărtat de la prețuirea a ceea ce se numește arta realistă.
SOPHIA:	Dragă Estella, să nu vorbim acum despre concepția mea de viață. Știi foarte bine că sentimentul pe care ți l-am descris adineaori trăia în mine de mult, chiar înainte de a avea cea mai mică idee despre ceea ce tu numești concepția mea de viață. Și am acest sentiment nu numai față de arta care se pretinde realistă; și alte tendințe îmi produc un sentiment asemănător. El apare în mine mai ales când observ ceea ce, într-un sens înalt, aș numi

	neadevărul anumitor opere de artă.
ESTELLA:	În acest lucru, cu adevărat nu te mai pot urma.
SOPHIA:	Gândeşte-te, draga mea Estella, că o înţelegere vie a adevăratei realităţi trebuie să dea naştere în suflet la sentimentul unei anumite sărăcii a operei de artă, pentru că este sigur că şi cel mai mare artist va trebui să rămână în faţa plenitudinii naturii numai un cârpaci. Mie, cel puţin, nici cea mai desăvârşită copie artistică nu-mi poate da ceea ce îmi revelează un peisaj sau un chip omenesc.
ESTELLA:	Dar e în firea lucrurilor; n-are cum să fie altfel.
SOPHIA:	S-ar putea schimba dacă oamenii ar vrea să se lămurească asupră unui lucru. Ar putea să-şi spună că e lipsit de sens să creezi încă o dată, cu ajutorul forţelor sufleteşti, ceea ce puterile superioare desfăşoară în faţa noastră ca cea mai autentică operă de artă. Cu toate astea, aceleaşi puteri au introdus în sufletul omului o năzuinţă de a continua într-un anumit sens Opera de creaţie, pentru a dărui lumii ceea ce aceste puteri nu oferă încă simţurilor noastre. În tot ceea ce omul poate să producă, puterile creatoare au lăsat natura neterminată. Şi atunci, de ce omul să imite, într-o formă imperfectă, perfecţiunea naturii, ştiut fiind că el ar putea transforma imperfecţiunea ei în perfecţiune. Încearcă să transformi în tine această afirmaţie într-un sentiment elementar şi ai să-ţi poţi face o idee de ce adesea îmi produce un disconfort ceea ce tu numeşti artă. Faptul că îţi dai seama

	de redarea nedesăvârşită a unei realităţi fizice, trebuie să provoace disconfort, în timp ce cea mai imperfectă reprezentare a ceea ce se ascunde îndărătul unei observări exterioare poate fi o revelaţie.
ESTELLA:	De fapt, tu vorbeşti despre ceva ce nu există nicăieri. Este ştiut că nici un artist adevărat nu caută să obţină doar o simplă reproducere a naturii.
SOPHIA:	Dar tocmai în acest fapt constă imperfecţiunea atâtor opere de artă; în faptul că activitatea creatoare se ridică prin sine însăşi deasupra naturii iar artistul nu ştie ce aspect are ceea ce nu cade direct sub observaţia simţurilor.
ESTELLA:	Nu văd nici o posibilitate să ajungem la o înţelegere asupra acestui punct. E destul de trist să vezi că cea mai bună prietenă a ta umblă, în cele mai importante probleme sufleteşti, pe căi care diferă atât de mult de ale tale. Sper totuşi în timpuri mai bune pentru prietenia noastră.
SOPHIA:	În această privinţă, ar trebui să putem primi ce ne va aduce viaţa.
ESTELLA:	La revedere, dragă Sophia.
SOPHIA:	La revedere, buna mea Estella.

(Cortina cade.)

TABLOUL OPT

Aceeaşi cameră ca în primul tablou. Johannes, Maria, Capesius, Strader.

JOHANNES (lângă şevalet, în faţa căruia stau Capesius şi Maria):		
		Sunt ultimele tuşe; Îmi pot considera lucrarea terminată. O mare bucurie am avut Să pot aprofunda, prin arta mea, Fiinţa dumneavoastră.
CAPESIUS:		Tabloul este pentru mine, sincer, o minune. O şi mai mare minune E creatorul său. Schimbarea petrecută-n Domnia ta
	2870	Nu poate fi comparată cu nimic Din ceea ce oameni de felul meu Credeau a fi astăzi cu putinţă. Poţi să o crezi doar când ochii Te constrâng s-o vezi. Întâia oară te-am văzut acum trei ani. Mi s-a-ngăduit să intru în acest cerc În care te-ai ridicat până la înălţimea de acum. Un om împovărat de griji erai pe-atunci, Şi chipul Domniei tale arăta acest lucru.
	2880	Ascultasem o expunere în cercul vostru

		Şi m-am simţit obligat să leg de ea cuvinte Pe care tare greu mi le smulgeam din suflet. Vorbeam aşa cum o face omul Când nu se gândeşte decât la sine. Privirea îmi era mereu îndreptată Spre-acel pictor copleşit de suferinţă, Care şedea într-un colţ şi tăcea. Tăcea şi gândea însă În chip cu totul aparte.
	2890	Puteai să crezi Că n-auzea nici un cuvânt Din cele rostite alături de el. Părea că suferinţa ce îl stăpânea Avea o viaţă proprie a ei. Era ca şi cum omul nu auzea nimic Şi doar suferinta însăşi ar fi avut auz. N-ar fi poate nepotrivit să spun Că era cu totul stăpânit de suferinţă. Nu mult după aceea te-am reîntâlnit
	2900	Şi erai deja transformat. Din ochi îţi radia fericirea Şi forţă trăia-n fiinţa Domniei tale Un nobil foc îţi răsuna din cuvinte. Atunci ţi-ai exprimat o dorinţă Ce mi-a părut destul de ciudată. Doreai să devii discipolul meu. Şi-n adevăr, trei ani întregi, Cu râvnă ai aprofundat Tot ce aveam de spus despre mersul

		lumii.
	2910	Apropiindu-ne mai mult, Am trăit enigma artei Domniei tale, Şi fiecare din tablouri era o nouă minune. (Între timp a intrat Strader.) Gândirea mea nu tindea mai 'nainte Să urce-n lumile ascunse simţurilor. Era departe de mine-ndoiala cu privire la ele. Să mă apropii să le cercetez, O mare îndrăzneală îmi părea. Şi-acum trebuie să recunosc Că m-ai făcut să-mi schimb părerea.
	2920	De-atâtea ori te-am auzit spunând Că datorezi creaţia artistică Doar darului De a percepe conştient în alte lumi, Şi că în opera dumitale Nu poţi aduce nimic Ce să nu fi fost întâi contemplat în spirit. Şi văd în operele Domniei tale Cum spiritul se revelează activ.
STRADER:		Niciodată nu v-am înţeles atât de puţin.
	2930	În fiece artist Spiritul s-a dovedit astfel. Ce deosebire este-atunci Între Thomasius şi ceilalţi maeştri?
CAPESIUS:		Nu m-am îndoit vreodată

		Că spiritul se arată activ în oameni. Fiinţa lui însă, Lor le rămâne necunoscută. Creează dintr-un spirit, Dar nu-l înţeleg.
	2940	Thomasius însă creează în realitatea sensibilă Ceea ce poate vedea deplin conştient în spirit. Şi mi-a mărturisit adesea că o altfel de creaţie Nu-i cu putinţă pentru felul lui.
STRADER:		Pentru mine, Thomasius este de admirat; Şi recunosc deschis că, Abia-n tabloul lui, Capesius – pe care credeam că-l cunosc – Se revelează pentru prima dată-n întregime. Credeam că-l cunosc,
	2950	Dar opera aceasta de artă îmi arată clar Cât de puţin ştiam despre el.
MARIA:		Iubite doctore, cum poţi oare Să-admiri atât măreţia operei Şi totuşi să negi izvorul acestei măreţii?
STRADER:		Ce are de-a face admiraţia Pe care o datorez artistului Cu credinţa-n vederea spirituală?

MARIA:		Desigur, poți ovaționa opera Chiar când lipsește credința în izvoarele ei.
	2960	În cazul de față însă n-ar fi nimic de admirat, Dacă artistul n-ar fi urmat calea Ce l-a condus la spirit.
STRADER:		N-ar trebui totuși să spunem Că, dacă cineva se dedică spiritului, L-a și pătruns prin cunoaștere. Forța spiritului creează-n artist Așa cum creează-n pom sau în piatră. Dar pomul nu se cunoaște pe sine; Îl poate cunoaște doar cel care îl contemplă.
	2970	Artistul trăiește în opera sa Și nu în experiența spirituală. Dar dacă privirea mi se îndreaptă acum Către tabloul acesta, Uitate-s toate câte-l ispitesc pe gânditor. Din ochii aceștia care sunt, totuși, pictați, Strălucește forța sufletească a prietenului meu. Pe fruntea aceasta trăiește Înțelepciunea cercetătorului; Iar căldura nobilă a cuvintelor sale
	2980	Radiază din toate tonurile culorilor Prin care pensula Domniei tale

		A rezolvat această enigmă. O, culorile acestea! Sunt doar o suprafață plană Și totuși nu sunt; E ca și cum ar fi vizibile Numai pentru a mi se ascunde iar. Și formele acestea, ce apar Ca activitate a culorilor, Vorbesc despre țeserea spiritului,
	2990	Vorbesc despre multe lucruri Care nu sunt ele însele. Și unde este lucrul despre care ele vorbesc? Nu poate fi pe pânză; Acolo sunt culori lipsite de spirit. Este în Capesius? Atunci de ce nu-l pot vedea în el? Thomasius, ai pictat în așa fel Încât pictura Se distruge prin ea însăși
	3000	De-ndată ce privirea vrea s-o prindă. Nu pot înțelege Unde vrea să mă-npingă acest tablou. Ce să-nțeleg? Ce să caut? Aș vrea să străpung pânza, Ca să găsesc ce trebuie să caut. Unde voi afla ce radiază din acest tablou În sufletul meu? Trebuie să ajung la asta.

		O, om ieşit din minţi – E ca şi cum aş fi vrăjit de fantome! De o fantomă invizibilă, – Şi neputinţa mea N-o poate vedea.
	3010	Thomasius, dumneata pictezi fantome, Le-aduci prin vrăji în tablourile dumitale; Ele te ispitesc să le cauţi, Dar nu se lasă găsite. ... O, ce cumplite-s tablourile dumitale!
CAPESIUS:	3020	Prietene, ţi-ai pierdut acum Cu totul calmul gânditorului! Gândeşte-te că dacă o fantomă Ar vorbi din acest tablou Eu însumi ar trebui să fiu o fantomă.
STRADER:		Iertare, prietene, A fost o slăbiciune doar...
CAPESIUS:		O, doar de bine vorbeşte Despre aceste clipe! Părea că te-ai pierdut cu totul.
	3030	De fapt, te ridicaseşi Deasupra Sinei tale. Mi s-a-ntâmplat şi mie-adesea. În astfel de momente, Oricât de solidă ţi-ai simţi gândirea, Se dovedeşte că eşti cuprins de o putere Ce nu-şi poate avea obârşia Nici în cunoaşterea prin simţuri, Şi nici în raţiune.

		Cine dă tabloului o astfel de putere?
	3040	Aş numi simbol ceea ce am vieţuit Lângă acest tablou. El m-a-nvăţat să-mi cunosc sufletul Cum n-am fost în stare s-o fac înainte. Şi această cunoaştere de sine a fost convingătoare. Johannes Thomasius m-a adâncit Pentru că el are forţa să străbată Prin aparenţele simţurilor la Sinea spirituală, Datorită capacităţii vederii lui De a se adânci în spirit.
	3050	Vechea vorbă înţeleaptă „Cunoaşte-te!“, 'mi-apare-acum într-o lumină nouă. Pentru a cunoaşte ce eşti, Trebuie mai întâi să găseşti în tine forţa Care, ca un spirit adevărat, Poate să ni se ascundă nouă înşine.
MARIA:		Pentru a se găsi pe sine, Omul trebuie să dezvolte mai întâi forţa De a pătrunde-n propria fiinţă. Adevăr vorbeşte cuvântul înţelepciunii:
	3060	Dezvoltă-te, pentru a te vedea.
STRADER:		Dacă i-am recunoaşte lui Thomasius Că prin înflorirea spiritului a câştigat

		Cunoașterea despre ființa care Este invizibilă în Domnia voastră, Am afirma prin aceasta Că pe fiecare treaptă a vieții cunoașterea e alta.
CAPESIUS:		Chiar asta-am vrut să-afirm...
STRADER:		De-ar fi așa, Atunci orice gândire-ar fi zadarnică,
	3070	Iar știința doar o himeră. Ar trebui să mă pierd în fiece clipă. ..... O, lăsați-mă singur.
CAPESIUS:		Îl voi însoți. (Ies.)
MARIA:		Capesius este mult mai aproape De cunoașterea spirituală decât își închipuie, Iar Strader suferă crunt. Spiritul lui nu poate găsi Ceea ce sufletul lui dorește fierbinte.
JOHANNES:		De la primii pași pe care i-am făcut
	3080	În domeniul sufletului, Ființa acestor doi bărbați A stat în fața ochiului meu spiritual. Îl vedeam pe Capesius ca fiind tânăr, Iar pe Strader în anii Pe care-i va atinge după mult timp. Primul arăta o înflorire tinerească Ce ascundea multe din cele ce viața lui actuală

		N-a lăsat să se maturizeze în existenţa sensibilă. Am fost împins către personalitatea lui.
	3090	Prin fiinţa sa sufletească am putut privi Pentru prima dată Cum, în sâmburele fiinţial ai unui om, Însuşirile vieţii actuale se dovedesc a fi, prin ele însele, Urmări ale unei alte existenţe pământeşti. Am văzut luptele prin care a trecut Şi care, din alte vieţi, I-au plăsmuit existenţa sa de acum; Şi chiar dacă n-am putut avea în faţa sufletului Viaţa lui trecută,
	3100	În felul lui de a fi am văzut totuşi Ceea ce nu poate proveni din viaţa actuală. Şi numai aşa am putut să redau în tablou Ceea ce îl stăpâneşte în adâncul sufletului. Mi-a fost condusă pensula De forţele pe care Capesius le-a dezvoltat În alte vieţi pământeşti. Şi dacă i-am dezvăluit fiinţa proprie, Atunci tabloul şi-a-mplinit menirea Pe care i-am atribuit-o.
	3110	Ca operă de artă, nu-l preţuiesc prea

		mult.
MARIA:		El va continua să lucreze mai departe În sufletul căruia i-a arătat calea spre domeniul spiritului.

(Cortina cade în timp ce Maria şi Johannes sunt încă în cameră.)

TABLOUL NOUĂ

Acelasi colţ de natură ca în tabloul doi. Johannes, apoi Maria

		(Din stânci şi izvoare răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!*)
JOHANNES:		*O omule, vieţuieşte-te!* Trei ani am căutat Forţa sufletească 'naripată de curaj Care-adevăr îi dă cuvântului Prin care omul, eliberându-se pe sine, învinge, Şi învingându-se pe sine, poate afla libertatea: O, omule, vieţuieşte-te! (Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!*)
	3120	Ea-mi dă de veste lăuntric, Abia simţită de auzul meu spiritual. Ascunde-n ea speranţa că, pe măsură ce creşte, Va călăuzi spiritul omului Din existenţa mărginită,

		În depărtările cosmice, Aşa cum tainic se dezvoltă sămâna măruntă, Devenind trupul mândru al uriaşului stejar... Spiritul poate însufleţi în sine Ceea ce ţese în aer şi-n apă
	3130	Şi ceea ce întăreşte solul Pământului. Iar omul poate cuprinde Ceea ce-n elemente, În suflete şi în spirite, A pus stăpânire pe existenţă, În şirul timpurilor şi-n eternitate. Întreaga fiinţă cosmică trăieşte-n viaţa sufletească Atunci când în spirit prinde rădăcini O astfel de forţă care îi dă adevăr cuvâutului: O, omule, vieţuieşte-te! (Din stânci şi izvoare răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!)*
	3140	Îl simt cum răsună în sufletul meu, Dătător de forţă. În mine trăieşte lumina, În jurul meu vorbeşte limpezimea, Lumina sufletească încolţeşte în mine, Creează în mine claritatea cosmică: O, omule, vieţuieşte-te! (Din stânci şi izvoare răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!)* Mă simt în siguranţă peste tot

		Unde mă luminează forţa acestor cuvinte. În bezna simţurilor, ea mă va lumina,
	3150	Mă va susţine-n înălţimile spiritului, Mă va umple de viaţă sufletească Pentru tot şirul timpurilor. Simt în mine fiinţa lumilor Şi trebuie să mă regăsesc în lumile toate. Fiinţa mea sufletească o văd Însufleţită-n mine prin propria mea forţă. Mă odihnesc în mine însumi. Privesc spre stânci şi izvoare; Ele vorbesc limba proprie a sufletului meu.
	3160	Mă regăsesc în fiinţa căreia O cruntă suferinţă i-am adus. Dinlăuntrul ei îmi spun mie însumi: „Tu trebuie să mă regăseşti Şi să-mi alini durerile.“ Lumina spirituală îmi va da tăria, O altă Sine-n propria mea Sine să trăiesc. O, cuvânt plin de speranţă, Tu mă inunzi cu forţă din întregul Univers: O, omule, vieţuieşte-te! (Din stânci şi izvoare răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!)*
	3170	Tu mă faci să-mi simt slăbiciunea

		Şi mă-aşezi lângă înaltele ţeluri divine. Şi fericit simt eu Puterea creatoare a-naltelor ţeluri, În slăbiciunea mea de om pământesc. Din mine însumi trebuie să se reveleze De ce-i ascuns în mine germenele. Lumii vreau să mă dărui Prin viaţa propriei mele fiinţe. Să simt vreau toată puterea cuvântului
	3180	Care, la început, răsună în mine abia auzită; Să fie ca un foc plin de viaţă În forţele mele sufleteşti, Pe căile mele spirituale. Simt cum gândirea mea pătrunde În temeliile adânc ascunse ale lumilor, Cum le străbate, luminându-le. Aşa lucrează forţa-germene a acestui cuvânt: O, omule, vieţuieste-te! (Din stânci şi izvoare răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!)* Din luminoase înălţimi o fiinţă-mi străluceşte
	3190	Şi aripi simt Să mă înalţ spre ea. Pe mine însumi vreau să mă eliberez, Ca toate fiinţele care pe sine s-au învins. (Din stânci şi izvoare răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!)*

		Privesc această ființă, Asemenea ei vreau să devin în timpurile viitoare. În mine spiritul se va elibera Prin tine, țel sublim. Vreau să te urmez! (Maria vine lângă el.) Ființele spirituale care m-au primit
	3200	Mi-au trezit ochiul sufletului. Și văzând în lumile spirituale, Eu simt în mine însumi forța: O, omule, vieţuiește-te! (Din stânci și izvoare răsună: *O, omule, vieţuiește-te!)* Tu ești aici, prietena mea!
MAR1A:		Îndemnul sufletului m-a adus încoace. Eu am putut contempla steaua ta; În toată tăria ei strălucește.
JOHANNES:		Îi pot simți în mine forța ei.
MARIA:		Suntem uniți atât de strâns,
	3210	Încât viața sufletului tău În sufletul meu lumina-și strălucește.
JOHANNES:		O, Maria, atunci tu știi Ce mi s-a revelat acum? Am câștigat prima certitudine a omului, Siguranța ființei sale. Trăiesc forța cuvântului Ce pretutindeni mă poate călăuzi: O, omule, vieţuiește-te!

		(Din stânci şi izvoare răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!)*

(Cortina cade.)

TABLOUL ZECE

O cameră de meditaţie. Johannes, Theodosius, Benedictus, Lucifer şi Ahriman.

THEODOSIUS:		În tine-ntregul Cosmos poţi să-l vieţuieşti.
	3220	Mă vieţuieşte astfel ca putere a iubirii cosmice. O fiinţă străluminată de mine Îşi simte crescând forţa existenţei sale, Dacă altor fiinţe se consacră, fericindu-le. Aşa lucrez în bucuria devenirii Universului. Nu este existenţă fără forţa mea, Nu poate trăi fără mine nici o fiinţă.
JOHANNES:		Aşa apari ochiului meu sufletesc, tu, binefăcătorul omenirii! Zoreşte-n mine bucuria creaţiei prin forţa spiritului meu; Ca rod al vieţuirii de sine, te privesc!
	3230	Tu ochiului meu spiritual te-ai revelat în Templu; Atunci însă nu puteam şti

		Dacă trăiam un vis sau realitate. Acum însă mi s-a luat de pe ochi legătura Ce-mi ascundea lumina spirituală. Pot recunoaşte că exişti cu adevărat. Fiinţa ta vreau să o revelez În faptele mele Ce vor acţiona salvator prin tine. Şi trebuie să-i mulţumesc lui Benedictus.
	3240	Prin înţelepciune, el mi-a dat forţa Să îmi îndrept privirea spiritului către lumea ta.
THEODOSIUS:		Resimte-mă-n adâncurile tale sufleteşti Şi poartă-mi forţa în tot Universul. În fapte de iubire vei trăi fericirea.
JOHANNES:		Eu simt lumina-ncălzitoare a apropierii tale. În mine simt născându-se puterea creatoare. (Theudosius dispare.) A plecat, Dar se va-ntoarce la mine Şi forţă îmi va da din izvoarele iubirii.
	3250	Lumina lui poate să dispară doar un timp; În propria-mi fiinţă trăieşte mai departe. Mă pot lăsa în seama mea,

		În mine însumi vieţuind fiinţa Spiritelor iubirii. Prin ea pot să mă simt eu însumi înălţat; Ea trebuie prin mine să se reveleze. (Devine nesigur, fapt ce se exprimă prin gesturile lui.) Dar aşa cum mă simt... Îmi pare că se-apropie o fiinţă în chip spiritual. De când am fost găsit demn de ochiul spiritual, Mereu simt ca şi cum
	3260	Puteri rele vor să mă apuce. Dar orice s-ar întâmpla, Am forţa să mă apăr. Mă pot vieţui în mine însumi; Iar forţa acestui cuvânt nu poate fi învinsă. Acum simt rezistenţa cea mai dârză; Desigur, trebuie să fie cel mai rău duşman... Să vină numai, mă găseşte înarmat. …….. Tu nu poţi fi decât însuşi duşmanul binelui; Te simt după puternica ta forţă.
	3270	Şi ştiu că vrei să distrugi Ceea ce scapă stăpânirii tale. Voi întări în mine forţa De care nu poţi avea deloc parte.

		(Apare Benedictus.)
JOHANNES:		O,... Benedictus, Tu, izvorul noii mele vieţi. Dar asta nu e cu putinţă, nu!... Nu poţi fi tu, – nu trebuie să fii tu însuţi! Eşti doar o nălucire. O, prindeţi viaţă-n mine, voi forţe bune ale sufletului!
	3280	Distrugeţi-mi iluzia Ce vrea să mă înşele.
BENEDICTUS:		Întreabă-ţi sufletul dacă poate simţi Ce-a fost prin ani, pentru el, apropierea mea. Prin mine s-a copt în tine fructul înţelepciunii. Doar ea te poate ajuta să-naintezi Şi să izgoneşti eroarea din domeniul spiritului. Vieţuieşte-mă-n tine. Dar dacă vrei să înaintezi, Atunci trebuie să mergi pe acea cale
	3290	Ce te conduce la Templul meu. Ca înţelepciunea mea să te lumineze mai departe, Ea trebuie să izvorască din acel loc Unde lucrez unit cu Fraţii mei. Ţi-am dat forţa adevărului. Dacă în tine puterea focului ei se-aprinde de la sine, Atunci tu trebuie să găseşti calea.

		(Benedictus iese.)
JOHANNES:		O, el mă părăseşte. Am alungat oare iluzia... Sau realitatea m-a părăsit...
	3300	Cum pot să le discern? …… Mă simt în mine însumi totuşi întărit. N-a fost amăgire, el însuşi a fost. Pe tine, Benedictus, te vieţuiesc în mine. Tu mi-ai conferit forţele care, Trăind de-acum 'nainte-n Sinea proprie, Vor trebui să îmi discearnă eroarea de-adevăr. Şi totuşi... am fost prada iluziei. Simţeam cu groază apropierea ta Şi te-am putut lua drept amăgire
	3310	Când ai stat în faţa mea. (Theodosius apare din nou.)
THEODOSIUS:		Tu vei scăpa de amăgire, Când te vei umple cu forţele mele. Benedictus a putut să te călăuzească la mine, De-acum propria ta înţelepciune trebuie să te conducă. De vieţuieşti numai ce-a sădit în tine el, Nu te poţi vieţui pe tine însuţi. Te străduie-n deplină libertate spre culmile luminii;

		Primeşte forţa mea pentru strădania aceasta. (Dispare.)
JOHANNES:		Cât de măreţ sună cuvintele tale;
	3320	În mine însumi trebuie să le vieţuiesc. Acţiunea lor mă va elibera de iluzie, Când îmi vor umple întreaga fiinţă. …….. Lucraţi deci mai departe în adâncul sufletului meu, Cuvinte frumoase, sublime! Voi numai din Templu puteţi proveni, Acolo unde Fraţii lui Benedictus le rostesc. Simt deja cum ele se înalţă dinlăuntrul meu. …….. Vor răsuna din mine însumi Şi astfel le voi înţelege bine.
	3330	Tu, spirit care trăieşti înlăuntrul meu, Ridică-te din ascunzişul tău Şi-arată-te-n adevărata ta fiinţă. Eu simt deja apropierea ta. Tu trebuie să mi te-arăţi. (Apar Lucifer şi Ahriman.)
LUCIFER:		O, omule, cunoaşte-mă!, O, omule, resimte-te!; Cu greu te-ai smuls

		De conducerea spirituală Şi te-ai refugiat
	3340	În libera-mpărăţie a Pământului. Fiinţa proprie ţi-ai căutat-o În haosul pământesc. A te fi găsit pe tine însuţi, Ţi-a fost răsplata. Foloseşte-te de ea. Menţine-te tu însuţi În cutezanţa spiritului. Fiinţă străină vei găsi tu În larga-mpărăţie a înalturilor;
	3350	Ea te va surghiuni Într-un destin omenesc, Şi te va asupri. O, omule, resimte-te!, O, omule, cunoaşte-mă!
AHRIMAN:		O, omule, cunoaşte-te! O, omule, resimte-mă! Tu ai fugit Din bezna spiritului. Tu ai găsit
	3360	Lumina Pământului. Soarbe forţa adevărului Din siguranţa mea. Eu întăresc solul ferm. Tu poţi chiar să îl pierzi. În şovăiala ta, Iroseşti forţa existenţei. Tu poţi risipi În lumina înalturilor

		Forţa spiritului.
	3370	Te poţi în tine nimici. O, omule, resimte-mă!, O, omule, cunoaşte-te! (Ei dispar.)
JOHANNES:		O, ce-i asta; din mine ieşi Lucifer, Urmat apoi de Ahriman! Vieţuiesc o nouă iluzie, Când am invocat fierbinte adevărul? Fraţii lui Benedictus au chemat spre mine acele puteri Care-n sufletele omeneşti produc numai iluzii.
CELE CE URMEAZĂ SUNT CA GLASURILE SPIRITELOR DIN ÎNĂLTIMI:		
		Gândurile tale urcă
	3380	În temeliile lumii dintru obârşii; Ce te-a-mpins în iluzia sufletului, Ce te-a menţinut în eroare, Îţi apare în lumina spiritului, Prin plenitudinea căreia, Oamenii, contemplând, Se află-n adevăr când gândesc! Prin plenitudinea căreia, Oamenii, năzuind, Trăiesc în iubire.

(Cortina cade.)

TABLOUL UNSPREZECE

Templul Soarelui, suprapământesc, lăcaş tainic de Misterii al hierofanţilor.

RETARDUS (în faţa lui se află Capesius şi Strader):		
	3390	O mare supărare mi-aţi adus. Slujba pe care v-am încredinţat-o Aţi înfăptuit-o rău. Acum vă chem la judecata mea. Capesius, ţi-am dat un mare dar spiritual Încât ideile tale despre strădania oamenilor Trebuiau să devină conţinutul unor discursuri fermecătoare, Ce-ar fi urmat să acţioneze convingător. Ţi-am îndreptat activitatea spre cercul unde Ai întâlnit pe Johannes şi pe Maria.
	3400	Prin forţa cu care trebuia să acţioneze cuvintele tale, Aveai de-nlăturat Pornirea lor spre clarvedere. În loc de asta, te-ai lăsat Tu însuţi pradă influenţei lor. Ţie, Strader, ţi-am deschis drumul În căile sigure ale ştiinţei. Aveai de nimicit, prin gândirea ta riguroasă, Forţa magică a clarvederii.

		Dar îţi lipseşte siguranţa simţirii.
	3410	Forţa gândirii ţi-a scăpat Acolo unde-ţi apăreau sorţi de izbândă. Destinul meu e strâns legat de faptele voastre. Din pricina voastră, cei doi căutători ai adevărului Sunt definitiv pierduţi peutru împărăţia mea. Eu trebuie să predau sufletele lor Fraţilor.
CAPESIUS:		Nu-ţi pot fi niciodată un bun slujitor. Mi-ai dat forţa să-nfăţişez viaţa omenească. Eu pot evoca ceea ce-i entuziasmează pe oameni Într-una sau alta din epoci.
	3420	Dar n-am fost în stare să dau forţă Cuvintelor ce zugrăveau trecutul, Ca sufletele să le copleşesc.
STRADER:		Slăbiciunea care m-a cuprins Este numai o copie a slăbiciunii tale. Mi-ai putut dărui ştiinţa; Dar nu şi forţa care potoleşte dorul Ce tinde, din inima omului, spre adevăr. Mereu trebuia să simt Şi alte forţe înlăuntrul meu.
RETARDUS:	3430	Vedeţi efectul slăbiciunii voastre.

		Deja se-apropie Fraţii Cu sufletele în care mă vor birui. Johannes şi Maria ascultă de puterea lor. (Apare Benedictus cu Lucifer şi Ahriman. În urma lor, Johannes şi Maria, apoi Theodosius, Romanus, Forţele sufletului, Felix şi Felicia Balde, Cealaltă Maria; în final, Theodora.)
BENEDICTUS (către Lucifcr):		
		În sufletul lui Johannes şi al Mariei Nu mai este loc pentru forţa oarbă; Ei s-au ridicat la existenţa spirituală.
LUCIFER:		Ce-i drept, trebuie să părăsesc aceste suflete. Înţelepciunea pe care-au dobândit-o Le dă puterea de a mă vedea.
	3440	Eu am putere-asupra sufletelor, Atâta timp cât ele nu pot să mă vadă. Rămâne însă în vigoare Puterea ce mi-a fost acordată-n devenirea cosmică. Şi dacă nu mai pot ispiti sufletele lor, Abia atuncea forţa mea va izbuti Să crească-n spiritul lor cele mai frumoase roade.
BENEDICTUS (către Ahriman):		
		Sufletul lui Johannes şi cel al Mariei Au stârpit în ele întunecimile erorii.

		Li s-a deschis ochiul spiritual.
AHRIMAN:	3450	Trebuie să renunţ la spiritul lor. Ei se vor îndrepta spre lumină; Sunt însă liber să le fericesc sufletul Cu bucuria aparenţei. Ei nu vor mai crede Că-n ea percep adevărul. Dar vor putea vedea Cum ea îl revelează.
THEODOSIUS (către Cealaltă Maria):		
		Destinul ţi-a fost strâns legat De viaţa nobilei tale surori.
	3460	Ei i-am putut dărui lumina iubirii, Dar nu şi căldura iubirii, Atâta vreme cât tu ai stăruit în voinţa Ca partea nobilă a ta să se nască-n tine Doar din simţiri confuze, Şi n-ai încercat s-o vezi clar, În lumina deplină a înţelepciunii. Puterea Templului nu pătrunde În zona-ntunecată a pornirilor, Chiar dacă acestea vor să facă binele.
CEALALTĂ MARIA:		
	3470	Eu trebuie să recunosc, doar în lumină Noblețea poate să-acţioneze salutar, Şi mă îndrept spre Templu. Simţirea mea nu va mai răpi de-acum Luminii iubirii efectul ei.
THEODOSIUS:		Înţelegând asta, tu îmi dai forţa să

		deschid Luminii din sufletul Mariei drumul spre lume. Mereu urma să-şi piardă ea puterea Asupra sufletelor care, ca şi tine mai înainte, N-au vrut iubirea cu lumina s-o unească.
JOHANNES (către Cealaltă Maria):		
	3480	Văd în tine un fel de-a simţi Ce stăpâneşte şi lăuntrul meu. Eu n-am putut găsi calea spre nobila ta soră, Cât timp în mine Căldura iubirii rămânea despărţită De lumina iubirii. În sufletul meu trebuie să fac o jertfă La fel cu cea pe care o aduci tu Templului. În ea, căldura iubirii să se dăruie Luminii iubirii.
MARIA:	3490	Johannes, ţi-ai dobândit acum prin mine Cunoaşterea-n împărăţia spiritului; Cunoaşterii spiritului, tu îi vei adăuga viaţă sufletească Dacă îţi vei afla propriul suflet Aşa cum l-ai aflat pe-al meu.
PHILIA:		Din devenirea tuturor lumilor Bucuria sufletească ţi se va revela.

ASTRID:		Căldura sufletească va putea acum Să strălumineze întreaga-ţi existenţă.
LUNA:		Pe tine însuţi te vei putea vieţui,
	3500	Când lumina va putea străluci în sufletul tău.
ROMANUS (către Felix Balde):		
		Ai stat mult timp departe de Templu. Ai vrut să recunoşti iluminarea Numai dacă propriului tău suflet i se revela lumina. Oameni de felul tău îmi răpesc puterea De-a dărui lumina mea sufletelor de pe Pământ. Ei vor să scoată numai din adâncuri întunecate Ceea ce trebuie s-aducă-n viaţă.
FELIX BALDE:		Însăşi amăgirea omenească, din adâncul întunecat, Mi-a arătat lumina şi m-a lăsat
	3510	Să aflu calea către Templu.
ROMANUS:		Faptul că ai găsit drumul aici, Îmi dă mie forţa Să luminez Voinţa lui Johannes şi a Mariei, Încât să nu asculte de puterile oarbe, Ci să îşi cârmuiască drumul, Pornind din ţelurile cosmice.
MARIA:		Johannes, acum te-ai văzut în spirit Pe tine însuţi lângă Sinea mea.

	3520	Vei vieţui ca spirit propria-ţi fiinţă Când lumina cosmică pe sine se va putea privi în tine.
JOHANNES (lui Felix Balde):		
		În tine, Frate Felix, Văd forţa sufletească ce-n spiritul meu Voinţa mi-o încătuşa. Ai vrut să găseşti calea spre Templu. În spiritul meu, eu vreau să arăt forţei voinţei Calea spre Templul sufletului.
RETARDUS:		Sufletul lui Johannes şi al Mariei Se rup de-mpărăţia mea.
	3530	Acum, ei cum vor mai putea găsi Ceea ce provine din puterea mea? Cât timp înlăuntrul lor Lipsea temelia ştiinţei, Se bucurau de darurile mele; Mă văd silit A renunta la ei.
DNA BALDE:		Ţi-am arătat că omul Îşi poate-nflăcăra gândirea Şi fără ajutorul tău.
	3540	Din mine se revarsă o ştiinţă Ce poate purta roade.
JOHANNES:		Să se cunune ştiinţa aceasta Cu lumina care, din izvorul plin al Templului, Poate lumina sufletele omeneşti.

RETARDUS:		Capesius, fiul meu, Tu eşti pierdut; Mi te-ai sustras 'nainte ca lumina Templului Să te fi putut lumina.
BENEDICTUS:		El a pornit pe cale.
	3550	El simte lumina Şi va dobândi forţa Ca-n propriul suflet să întemeieze Ceea ce, până acum, Felicia trebuia să creeze pentru el.
STRADER:		Eu singur par pierdut. Nu-mi pot izgoni îndoiala Şi n-am să regăsesc, desigur, Calea ce duce la Templu.
THEODORA (apărând):		
		Din inima ta, O rază de lumină se ridică,
	3560	Un chip omenesc se desprinde din ea. Şi pot auzi cuvintele Ce vin de la el; Răsună asa: „Mi-am cucerit prin luptă Forţa de a veni la lumină.” Prietene, ai încredere în tine! Tu însuţi vei rosti aceste cuvinte Când timpul tău se va fi împlinit.

(Cortina cade.)

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE I, II)

TABLOUL ÎNTÂI

Poarta inițierii descrie calea de inițiere a lui Johannes Thomasius. Întreaga dramă, cu excepția prologului și antractului, relevă experiențele lui Johannes Thomasius. Acestea se pregătesc chiar din primul tablou, când îl întâlnim pe Johannes în camera Mariei, în cercul prietenilor săi. Aici totul îl impresionează altfel decât pe ceilalți. În timp ce aceștia vorbesc, fiecare dintr-un punct de vedere personal, despre dezvoltarea lor interioară și fac un schimb de păreri în legătură cu conferința lui Benedictus, pe care tocmai au audiat-o, Johannes este profund impresionat; atât de profund încât primește în interiorul său impulsul de a se ridica deasupra vieții din planul fizic. Totuși, pe parcursul acestei drame, el nu ajunge decât la prima etapă a experiențelor suprasensibile, cea a imaginației. Rudolf Steiner spune, în legătură cu aceasta, în conferința a șaptea din ciclul ***Tainele Pragului***:

„În *Poarta inițierii* îl vedem pe Johannes viețuind, așa-zis, lumea superioară. Dar cum o viețuiește el?... De fapt, el nu ajunge prea departe; nu depășește ceea ce poate fi numit viețuiri sufletești imaginative, cu toate limitele și erorile lor. Tot ce este descris aici nu reprezintă decât trăiri subiective ale lui Johannes Thomasius (cu excepția prologului și a antractului, care nu aparțin acțiunii). În Poarta inițierii, Johannes nu depășește această etapă. Faptul apare explicit în Poarta inițierii prin aceea că el se află tot timpul pe scenă – ceea ce constituie o dificultate

pentru actor – şi trebuie să considerăm că totul se petrece în sufletul lui Johannes drept cunoaştere imaginativă. Chiar dacă în templu, la sfârşitul Porţii iniţierii, Johannes rosteşte o seamă de cuvinte care au o valoare teoretică obiectivă, putem afirma că, în diverse temple, mulţi oameni rostesc cuvinte pentru care nici pe departe nu sunt maturi, pentru care urmează să dobândească maturitatea. Nu asta este hotărâtor, ci faptul că recunoaştem în întreaga reprezentaţie: aici avem de-a face cu imaginaţiuni subiective ale lui Johannes Thomasius. În ***Încercarea sufletului*** se merge mai departe, are loc un salt, prin faptul că Johannes Thomasius ajunge la amintiri din vieţi pământeşti anterioare. Nu este vorba aici de o simplă imaginaţiune, ci de o extindere în lumea obiectivă, în care avem de-a face cu fapte spirituale care există ca atare, desprinse de sufletul lui Johannes Thomasius."

Cu toate că prima dramă nu schiţează decât experienţele subiective ale lui Johannes, modul cum sunt descrise acestea arată că sunt trezite însăşi forţele Eului omenesc, arată cum acţionează ele în cei care au început deja să se elibereze de natura umană inferioară, în măsura în care au transformat o parte a corpului astral în Sine spirituală. În special la Maria, această Sine spirituală este deja foarte dezvoltată. La ea aceste forţe ale Sinei spirituale sunt la început, deseori, chiar distrugătoare pentru ceilalţi. Ea este tulburată de această constatare, neînţelegând de ce se petrec astfel lucurile. Mai târziu Benedictus îi explică faptul că forţele Sinei spirituale omoară în suflete ceea ce încă nu este purificat. Dar, de fapt, această distrugere îi conduce pe oameni la o viaţă mai înaltă. Ceea ce se petrece în mod spontan cu aceşti oameni nu poate fi înţeles decât dacă ne gândim că aici se face apel la forţele superioare ale

Eului, care construiesc în om Sinea spirituală. Modul cum acţionează ele trebuie să aprindă şi să cuprindă în fiecare om ceea ce este mai individual în el. Deci fiecare va fi stimulat prin aceste drame să dezvolte în sufletul său ceea ce are mai bun în el şi este mai valoros pentru lume. Pentru asta însă trebuie ca fiecare să devină conştient de nucleul cel mai intim al fiinţei sale şi de raportul său cu lumea spirituală. Aşa cum o scânteie aprinde un foc, tot astfel cuvintele acestor drame pot să înflăcăreze în noi Eul, să-l transforme într-un foc în care natura inferioară va fi arsă, iar fiinţa cea mai intimă purificată şi transformată.

Persoanele care, în primul tablou, discută în salonul Mariei se grupează sufleteşte în jurul lui Johannes Thomasius. Privit din afară, acesta stă deoparte, într-un colţ al camerei, cufundat în el însuşi. Dar tocmai asupra lui acţionează cel mai puternic discuţiile. Pe drept cuvânt se poate spune că firele karmice care îi unesc pe ceilalţi oameni sunt ţesute în jurul lui Johannes, fiindcă în întreaga scenă el este cel mai sensibil la tot ce se spune. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune într-o conferinţă despre Misteriul rosicrucian, ţinută la 30 octombrie 1910 la Berlin[1], puţin timp după reprezentarea dramei:

„Firele care leagă între ele aceste personaje sunt foarte ciudate. Puteţi presimţi cât sunt de ciudate în momentul în care vă apropiaţi pe de o parte de personaje ca Felix Balde şi doamna Balde şi, pe de altă parte, de Capesius şi Strader. Nu conţinutul cuvintelor lor este cel mai important: cel mai important este cine anume le rosteşte. Și aceste personaje sunt oameni vii, nici unul nu

[1] Conferința din 31.10.1910, cuprinsă în *Wege und Ziele des geistigen Menschen* (***Căi și țeluri ale oamenilor spirituali***), GA 125

este imaginat. Le cunosc foarte bine. Prin «cunosc» vreau să spun că ele nu sunt inventate, ci există într-adevăr. Ele sunt reale, în mod special cel la care ţin atât de mult, profesorul Capesius, este o figură luată din viaţă. Şi ea este lumea *noastră*. De aceea a trebuit să apară remarcabila intervenţie a Theodorei, văzătoarea, care uneori poate vedea în viitor şi care profeţeşte evenimentul prodigios ce va avea loc înainte de sfârşitul secolului XX, apariţia lui Hristos. Este ceva ce poate fi explicat karmic. Apoi se arată şi ciudatul raport karmic ce leagă pe doamna Balde şi Capesius, prin efectul pe care îl au asupra acestuia basmele doamnei Balde. Se întrezăresc alte fire karmice care pornesc din inima lui Strader către văzătoarea Theodora, fiindcă vorbele ei l-au răscolit profund. Toate aceste fire karmice sunt ascunse în spatele a ceea ce se desfăşoară exterior, pe planul fizic. Ele sunt ca toarse de karmă spre un punct, şi acest punct este Johannes Thomasius. Acolo se întâlnesc ele. Ceea ce se povesteşte pe planul fizic aprinde o lumină în sufletul lui Johannes, o lumină care ridică cumplite talazuri în sufletul lui, dar care declanşează în acelaşi timp evoluţia sa esoterică, cu un caracter cu totul individual: întretăierea propriei sale karme cu karma cosmică."

Rudolf Steiner insistă aici asupra faptului că în această dramă sunt prezentaţi oameni din lumea noastră. Un astfel de om cunoaştem şi în Johannes. În dezvoltarea sa artistică, el s-a bazat mult pe impulsurile ştiinţei spiritului. Acum însă trebuie să recunoască faptul că întreaga sa forţă se stinge, că ochiul i se întunecă, inima i se pustieşte. Prin aceasta, el ajunge la o stare sufletească pe care o au astăzi mulţi oameni, trăind-o în mod analog. Dat fiind că impulsurile ştiinţei spiritului accelerează dezvoltarea, ele

acţionează asupra lui Johannes în aşa fel încât criza care era latentă în el apare mai repede şi este mai puternică decât în mod obişnuit. Vechiul trebuie să dispară înainte de a începe noul. Acest nou este sesizat de Johannes în mod deosebit prin forţele de compasiune pe care le are şi care îl fac să se adâncească pe deplin în fiecare din personajele prezente. Acest fapt îl duce dincolo de existenţa sa limitată.

Fiecare din personajele dramei poate revela doar o parte a fiinţei umane, în existenta sa limitată. Dar în momentul în care discută între ei se poate aprinde imaginea originară a omului în plinătatea sa. Maria o spune:

„Când în faţa sufletului se-nfăţişează astfel
Cuvintele mai multor oameni,
E ca şi cum întregul chip
Al omului dintru-nceputuri
Ar fi prezent prin ele, tainic.
Îl vezi împărţit în multe suflete,
Aşa precum lumina, una,
Se revelează-n curcubeu
În multele culori."

După aceste cuvinte, vedem intrând diferitele personaje care au audiat o conferinţă a lui Benedictus într-o altă încăpere. Ei se exprimă aşa cum o fac oamenii în care deja acţionează ştiinţa spiritului. Acest lucru este remarcat mai târziu, atunci când Capesius spune că în nici o altă parte nu ar fi putut rosti cuvintele pe care aici le spune cu atâta uşurinţă. Ceea ce spun oamenii nu sunt numai nişte comunicări interesante; sunt în acelaşi timp şi paşi spre cunoaşterea de sine. Este ca şi când fiecare, stimulat de prezenţa celorlalţi, începe să se privească pe sine însuşi, pentru că viaţa spirituală a celorlalţi acţionează în aşa fel

încât fiecare crede că găseşte deplină înţelegere. Ei nu s-au gândit înainte dacă se înţeleg unul pe altul, dar presimt în sufletele lor că pot găsi înţelegere la ceilalţi. De fapt, această înţelegere a celorlalţi le dă forţa de a contempla viaţa propriului lor suflet. Cu siguranţă, Capesius şi Strader nu ar fi vorbit cu alţi oameni despre dezvoltarea lor proprie aşa cum o fac aici.

Capesius vorbeşte mai întâi despre întreaga sa cercetare, despre efectul pe care l-au avut asupra lui cuvintele lui Benedictus şi despre forţele care acţionează în aceste cuvinte. El arată cât este de impresionat, adăugând că nu îl mai satisface modul în care s-a comportat până acum faţă de elevii săi, în calitate de istoric. Înainte credea că simte „lăuntric temeinice reazeme pentru orice judecată". Acum a ajuns să gândească cum „în viaţa reală gândurile nu sunt decât palide umbre". Cu aceasta, el îşi mărturiseşte propria concepţie, foarte răspândită în prezent, şi care este justificată în măsura în care gândirea oamenilor actuali a căpătat un caracter de umbră. Cuvintele lui Benedictus l-au condus la această experienţă mai repede decât ar fi putut s-o facă pe altă cale. Dar aici este vorba de o stare pentru care au predispoziţie mulţi oameni din ziua de azi. Capesius are însă şi capacitatea de a depăşi această etapă a dezvoltării, fiindcă el este în stare să se uimească în faţa modului de gândire practicat aici şi în special în faţa acţiunii acestuia în viaţă. El este uimit de faptul că ceea ce îi apare lui, ca şi altora, ca fiind doar o gândire palidă, poate – în acest cerc – să se impregneze cu atâta voinţă încât cuvintele rostite aici creează o reală forţă de viaţă şi pătrund în adâncurile cele mai profunde ale inimii. El este obligat să recunoască acest lucru, dar nu

poate da frâu liber acestui sentiment, simţind că pentru asta ar trebui să fie el însuşi altfel decât este.

Acum intervine Strader şi explică ce numeşte el adevărata ştiinţă şi cum, în calitate de om de ştiinţă, poate să judece cuvintele lui Benedictus. Ceea ce afirmă el corespunde cu ce ar spune mulţi oameni de ştiinţă astăzi, într-o asemenea situaţie. El crede că, dacă ar voi să se dăruie cunoaşterii spirituale, ar trebui să nege raţiunea şi experienţa şi se teme că atunci ar pierde întreaga certitudine. Această atitudine, ca şi justificările ei, sunt descrise de Rudolf Steiner în ***Un drum spre cunoaşterea de sine***:

[Înainte de a pătrunde în lumea suprasensibilă, sufletul trebuie să-şi spună]: „Prin acest Eu al meu, eu trebuie să-mi fac reprezentări despre lume. Nu trebuie să-l pierd pentru că m-aş pierde ca entitate. Cel mai puternic instinct al lui este să îşi apere pretutindeni Eul pentru a nu pierde pământul de sub picioare. Dar ceea ce sufletul trebuie să resimtă în mod justificat pentru viaţa obişnuită nu mai are voie să resimtă de îndată ce a păşit în lumea exterioară suprasensibilă. Acolo el trebuie să treacă un prag şi trebuie să abandoneze nu numai unul sau altul din bunurile de preţ, ci chiar ce fusese el până aici. El trebuie să-şi poată spune: Ceea ce ai crezut până aici că este adevărul tău cel mai important trebuie să îţi apară de partea cealaltă a pragului ca cea mai mare eroare. În faţa unei asemenea cerinţe, sufletul se poate da înapoi înfiorat. Poate avea sentimentul că ceea ce trebuie să facă este ca o jertfire, ca o aneantizare a propriei sale entităţi şi, în faţa pragului indicat, trebuie să se declare mai mult sau mai puţin neputincios în a împlini imperativul. Această mărturisire poate să îmbrace toate formele, poate apărea

cu totul instinctiv, iar omului care gândeşte şi acţionează în sensul ei îi poate părea total diferită de ceea ce este în realitate. De pildă, el poate simţi o profundă antipatie faţă de toate adevărurile suprasensibile. El le poate considera ca nişte visătorii, nişte fantasmagorii, datorită faptului că, în adâncurile sufleteşti necunoscute lui însuşi, are o teamă ascunsă. El simte că nu poate trăi decât ceea ce ne revelează simţurile şi raţionamentul intelectului."

Această dispoziţie sufletească o aflăm mai întâi la Strader. El se cramponează atât de puternic de raţiune şi de ştiinţă fiindcă presimte că numai în ele este Eul său în siguranţă.

Strader are, desigur, o înclinaţie spre adevărurile spirituale, chiar dacă nu e pe deplin conştient de acest lucru. Să remarcăm că, în prima scenă, ceea ce vieţuieşte inconştient în sufletul său are de exprimat ceva total diferit faţă de ceea ce Strader, omul simţurilor şi al raţiunii, exprimă în lumea fizică. Găsim asta în ceea ce rostesc Philia, Astrid şi Luna, care reprezintă în lumea spirituală arhetipurile sufletului senzatiei, sufletului raţiunii şi sufletului conştienţei. Aici le găsim ca reprezentante ale acestor forţe sufleteşti în lumea fizică; de aceea nu apare atât de clar ce sunt ele cu adevărat în lumea spirituală. Nu trebuie să le considerăm numai ca oameni ai lumii fizice, ci să ne dăm seama că fiecare dintre ele reprezintă o anumită forţă a sufletului. De aceea nu trebuie să spunem că fiecare este atât şi nimic mai mult, ci trebuie să înţelegem că în fiecare din cele trei personaje ale dramei domină un anumit element, ceea ce le pune în legătură cu elementul corespunzător din lumea spirituală.

Ceva analog se poate observa şi atunci când se lucrează în comun în curente spirituale; aici, nu

întâmplarea i-a adunat pe. oameni, ci o lungă pregătire pe parcursul a numeroase întrupări. Cei care activează esoteric şi tind să se transforme pe sine nu reprezintă doar oameni pe care îi cunoaştem sub diferite nume, ci sunt şi forţe în legătură cu forţele cosmice. Iar ceea ce fac ei nu are însemnătate numai pentru ei înşişi, ci şi pentru întreaga evoluţie a lumii, şi are o altă însemnătate decât ce se petrece de obicei în lume. Găsim, în mumite epoci, în activitatea esoterică a unor oameni, forţele care poartă cu adevărat istoria, cu toate că în prezent puţin se mai cunoaşte despre aceste lucruri. Ceea ce se petrece în legăturile esoterice, fie în cult, fie în activităţile în comun ale gândirii, nu are însemnătate numai pentru individ, ci pentru ansamblu. Atunci când zece persoane lucrează astfel împreună, rezultatul activităţii lor nu este numai suma forţelor lor, ci indicele de putere aritmetică. În lume pot fi trimise forţe puternice dacă o comunitate esoterică lucrează într-o armonie interioară şi în armonie cu evoluţia omenirii.

În drama ***Trezirea sufletelor***, în scena iniţierii egiptene, sacrificatorul rosteşte de două ori o frază importantă, în acest sens:

„Când împlinim un act de iniţiere mistică
El are-nsemnătate nu numai aici.
Curentul de destin al evoluţiei cosmice curge
Prin cuvântul şi fapta adâncă a slujbei de jertfă."

Este vorba aici de un cult al Misteriilor, ceremonii care se făptuiesc în imagini şi care exprimă raporturi şi forţe spirituale reale. Dar astfel de raporturi şi forţe se pot naşte mereu într-o activitate în comun în sensul cunoaşterii spirituale. Desigur, pentru aceasta este nevoie ca oamenii să se înţeleagă între ei, făcând să domnească

acel element care în epoca egipteană a fost dat ca impuls al dreptăţii. Când acest impuls se uneşte cu cel al iubirii, adus în lume de Hristos, atunci de aici rezultă o premisă corectă pentru o muncă fructuoasă dusă în comun.

În aceste drame vedem cum fiecare nu poate progresa decât prin celălalt. Într-o activitate spirituală comună nu trebuie să ne aşteptăm ca toţi să fie perfecţi. Fiecare răspunde nu numai de evoluţia sa personală ci, în acelaşi timp, şi de a celorlalţi. Dar acest lucru este făcut nu prin faptul că fiecare observă ce a greşit celălalt, pentru a-i reproşa şi a-l mustra, ci prin aceea că fiecare îşi recunoaşte întâi propria greşeală, încercând să o corecteze. Numai atunci eşti în măsură să judeci corect dificultăţile unui alt om, astfel încât această judecată să îi devină un ajutor acceptat cu bunăvoinţă, care îi poate facilita progresul.

Dramele-misterii ne arată într-un mod emoţionant cum va putea ft organizată în viitor o corectă activitate în comun. Ce-i drept, oamenii pe care îi întâlnim în ele nu sunt fără slăbiciuni şi greutăţi; dar ne este prezentat ca un model faptul că, încetul cu încetul, ei se vor uni – în funcţie de predispoziţiile lor – în grupuri sufleteşti. Strader are încă mult de luptat împotriva îndoielii. El se va îndrepta conştient spre Benedictus abia mai târziu, devenindu-i discipol; dar poartă încă de pe acum această înclinaţie. Philia, Astrid şi Luna ne spun acest lucru. Astrid este, într-un sens superior, arhetipul sufletului înţelegerii, care – fiind la mijloc între celelalte două elemente sufleteşti – are oarecum în sine sufletul sufletului. Aşa se explică de ce Philia, care reprezintă sufletul senzaţiei, vorbeşte prima, fiind urmată de Luna, care reprezintă sufletul conştienţei; şi abia la sfârşit Astrid rosteşte ceea ce vrea să spună sufletul din suflet. Cele trei sunt mădulare sufleteşti aflate

în fiecare om, fiecare îşi are Philia sa, Astrid şi Luna sa. În lumea spirituală însă există numai un arhetip al fiecăreia, iar ceea ce se manifestă de la aceste arhetipuri în omul individual apare transformat prin forţele lui individuale.

Ceea ce Philia, Astrid şi Luna îi spun lui Strader în tabloul întâi este opusul a ceea ce spune el în mod conştient; în realitate însă prin toate trei se exprimă ceea ce se află în adâncul sufletului lui. Prin ele, îi vorbese Philia sa, Astrid şi Luna sa. Faptul că fiecare are Philia sa, Astrid şi Luna sa ca reflectare a arhetipului ne apare şi mai clar în următoarele drame.

Strader este, pe de o parte, o personalitate bine definită, pe de altă parte însă el este şi un reprezentant al acelor oameni care, aflaţi într-o situaţie asemănătoare cu a lui, resimt lăuntric nevoia adevărurilor spirituale, fără a putea ajunge totuşi la ele. Ceea ce spune Strader despre viaţa sa a fost vieţuit într-un mod asemănător şi de filosoful Gideon Spicker. Este vorba de acele firi care au resimţit probabil cu durere că trebuie să renunţe la vechea lor credinţă pentru a se îndrepta spre cunoaşterea naturii, care însă nu le-a adus nici o satisfacţie. În primul tablou al dramei, Strader îşi descrie viaţa: de fapt, el a trăit într-un cerc de oameni pioşi, simţindu-se atât de fericit printre ei încât a nutrit dorinţa fierbinte de a deveni călugăr. Dar, fiind călugăr, a ajuns să cunoască noua ştiinţă a naturii; ea i-a mijlocit cunoştinţe convingătoare, care nu mai erau în acord cu ceea ce crezuse el până atunci. Astfel, el poate să spună:

„Ce-i drept, n-am născocit
Ce mi s-a arătat ca adevăr.
În lupte aprige,
Mi-am smuls din spirit

Ce în copilărie îmi adusese fericire şi pace.
Eu pot să înţeleg orice inimă
Căreia îi este dor de înalturi".

Din aceste două ultime fraze răsună ceva ca un fel de înţelegere a strădaniei antroposofice; Rudolf Steiner a arătat, de fapt, că „Anthropos" înseamnă „cel care priveşte sau se străduie spre înalturi". În acest context, este interesant că şi filosoful Gideon Spicker, a cărui viaţă seamănă mult cu a lui Strader, a ajuns să afirme că cel mai înalt ţel al filosofiei ar trebui să se numească „Anthroposophie". În ultimul capitol al operei sale, *Filosofia contelui Shaftesbury*, el scrie:

„Dacă în ştiinţă este vorba de cunoaşterea lucrurilor, în filosofie însă, în ultimă instanţă, este vorba de cunoaşterea despre cunoaştere, astfel că studiul propriu-zis al omului este omul însuşi, iar ţelul suprem al filosofiei este cunoaştere de sine, *Antroposofie*".

Oameni ca Strader au în adâncul cel mai profund al fiinţei lor o legătură puternică cu ştiinţa spiritului, fără ca în timpul stării de veghe să fie conştienţi de aceasta. Aşa se explică impresia puternică pe care o face asupra lui Strader viziunea spirituală a Theodorei. În timp ce Capesius îşi exprimă îndoiala în legătură cu autenticitatea acestei viziuni, Strader ajunge să spună:

„Din vremea când,
În izolarea mânăstirii,
Am aflat despre o astfel de cunoaştere,
Care mi-a zguduit sufletul până-n temelii,
De-atunci nimic nu m-a impresionat atât
Precum văzătoarea aceasta".

Aici începe într-un fel trezirea sufletului lui Strader pentru lumea spiritului. Este în acelaşi timp un exemplu al

faptului că oamenii se trezesc când sunt laolaltă. A te separa de ceilalţi şi a medita pentru tine într-o cameră liniştită nu duce la trezire. În conferinţele pe care Rudolf Steiner le-a ţinut în februarie 1923 la Stuttgart, în faţa Adunării delegaţilor, el a insistat în special asupra faptului că sufletele trebuie să se trezească unele pe altele. Apariţia şi cuvintele Theodorei au asupra lui Strader o mare influenţă tocmai pentru că în sufletul lui dormitează forţe care sunt puternic atrase de ceea ce acţionează prin Theodora. Această atracţie este cauzată, pe de o parte, de legături karmice; dar, pe de altă parte, şi de predispoziţia de a primi lumina lui Hristos, mijlocită de Theodora. Ea spune:

„Mă simt silită să vorbesc:
În faţa spiritului un tablou mi-apare în raze de lumină
Şi [...]
Va fi văzut de către suflete
Când timpul se va fi-mplinit".

În cuvintele Theodorei se exprimă forţa care conduce la înţelegerea impulsului lui Hristos. De aceea, prin ea, întreaga dramă este învăluită într-o lumină cu totul specială. În lumea fizică, ea apare ca văzătoare a viitorului; în lumea spirituală, ea are forţa de a vedea în trecut.

Au fost necesare anumite pregătiri pentru ca facultatea de a vedea entitatea lui Hristos să poată pătrunde în sufletele umane. Ulterior, Benedictus spune despre aceasta:

„Un mare pas în mersul lumilor
Se poate face doar când zeii
Se leagă cu destinul omenesc.
Ochiul meu spiritual cercetă.
El se opri asupra ta".

Se poate vedea de aici că Maria poartă în ea forţa ce poate deschide ochiul spiritual. În mod special trebuie să se deschidă ochii acelor oameni care fac în prezent efortul spre spirit, dar şi ai celor care sunt pregătiţi din vremuri trecute să vadă, fără iniţiere specială, entitatea Hristos.

Hristos nu se va mai întrupa niciodată într-un corp fizic; oamenii sunt cei care trebuie să se dezvolte în aşa fel încât să-l poată contempla atunci când va apărea în norii eterici. În nori a dispărut din faţa privirii discipolilor, atunci când s-a înălţat la cer şi le-a spus că va reapărea în nori. În limba Misteriilor, cuvântul nori indică substanţa în care arhetipurile spirituale devin vizibile privirii spiritului. Dacă oamenii vor evolua pentru a percepe aceste imagini în eteric, ei îl vor percepe pe Hristos. În ciclul asupra Evangheliei după Matei, Rudolf Steiner spune:

„Să se pătrundă cu forţa lui Hristos, la început interior, apoi într-un mod tot mai exterior, iată ce vor face oamenii care vor consimţi la aceasta. Astfel, viitorul nu numai că va înţelege fiinţa lui Hristos, dar se va şi impregna cu ea. Şi eu am spus deja multora dintre dumneavoastră cum va arăta mersul acestei părtăşii cu Hristos pentru evoluţia Pământului şi a omenirii. Mi-am permis chiar să expun acest lucru în «Misteriul rosicrucian» prin văzătoarea Theodora, care este gândită ca o personalitate ce a dezvoltat în ea forţa de a vedea în viitorul apropiat. Ne îndreptăm spre o epocă în care într-adevăr, într-un viitor nu prea îndepărtat, oamenii – la început câţiva, apoi din ce în ce mai mulţi – îl vor vedea pe Hristos, şi asta nu numai graţie unei discipline spirituale, ci datorită nivelului evoluţiei pe care îl va atinge omenirea, ei îl vor vedea de această dată în lumea eterică, nu în lumea fizică; apoi, într-un viitor mai îndepărtat, îl vor vedea pe

Hristos din nou, într-o formă diferită. În trecut, el a putut fi văzut în formă, fizică, pentru că oamenii care erau în planul fizic trebuiau să vieţuiască aceasta. Dar impulsul lui Hristos nu şi-ar atinge scopul dacă n-ar continua să acţioneze şi să se dezvolte. Ajungem într-o epocă în care – şi acest lucru trebuie înţeles ca un mesaj – forţele spirituale ale omului îi vor permite acestuia să-l contemple pe Hristos. Şi, încă înainte de sfârşitul secolului XX, un număr redus de oameni vor fi adevărate Theodora, adică ochiul lor cu adevărat deschis va avea acel eveniment pe care l-a avut Pavel în faţa Damascului, şi pe care el l-a putut percepe fiindcă «se născuse prematur». Înainte de sfârşitul secolului XX, unii oameni vor retrăi evenimentul Hristos, aşa cum a făcut-o Pavel în faţa Damascului şi, întocmai ca el, nu vor avea nevoie de Evanghelii şi de documente pentru a şti că este vorba de Hristos. Ei vor şti prin vieţuire interioară cum stau lucrurile cu Hristos care le va apărea pe norii eterici" (Conferinţa X).

Acele forţe care vin din lumea spirituală trebuie să se unească mai întâi cu un om. Dar dacă un om le-a primit şi le-a dezvoltat, atunci ele vor deveni accesibile şi altor oameni. Cel care face acest început preia sămânţa care va da apoi roade pentru întreaga omenire. Ceea ce a reuşit unul, este disponibil şi pentru ceilalţi, aşa încât el nu continuă să se desăvârşească pentru sine, ci pentru omenire.

După cele rostite de Theodora, Strader poate primi o comunicare de la Astrid, din care reiese că ceva s-a trezit deja în adâncurile sufletului lui. Ea vorbeşte despre miracolul pe care Strader îl vede în Theodora, miracol care l-a uimit atât de mult. Dacă această uimire s-a trezit o dată, ea va putea să reînvie mereu în faţa miilor de miracole ce

ne înconjoară în lume, iar o asemenea uimire este începutul evoluţiei spirituale. Astrid conduce privirea lui Strader de la miracolul pe care el l-a văzut în Theodora către numeroasele minuni ale naturii; acest lucru duce la apariţia lui Felix Balde şi a soţiei sale. Ei reprezintă acel gen de oameni care au încă în ei un puternic sentiment pentru spiritualul din lume, fără să fi trecut printr-o iniţiere modernă. Pentru ca evoluţia omenirii să poată continua, trebuie ca ei să îşi unească forţele lor vechi cu ceea ce acţionează în conştienta actuală a omenirii şi este nevoie ca ei să intre în legătură cu iniţierea conştientă a epocii prezente, care îndreaptă privirea în special spre viitor.

Vedem aici cum sufletul doarmiei Balde este în relaţie cu Capesius care, datorită modului de a fi al ştiinţei moderne, resimte adesea un gol spiritual interior şi o învârtoşare pe care însă le poate depăşi cu ajutorul basmelor pe care le povesteste doamna Balde. El spune:

„Și doamna Felicia povestește,
În minunate imagini,
Despre ființe care în țara viselor locuind,
[.....]
Și cum e izgonită din mine
Orice paralizie sufletească”.

Mai târziu, atunci când Capesius va fi într-o stare de transă, va spune că basmele îl însoţesc în ţara spiritului când ele sunt povestite din arierplanuri spirituale. Şi tocmai pentru că basmele doamnei Balde vin dintr-un context spiritual, ele acţionează şi îl ajută să biruie dificultăţile sale interioare. Faptul că el poate accepta şi înţelege acest ajutor se explică prin legăturile create în

întrupări anterioare. Pentru Felix, el nu are încă o înţelegere corectă. Capesius spune:

„Îmi rămâneau mereu neclare vorbele lui ciudate
În care destăinuia lucrurile
Pe care credea că le ştie.
[.....]
Şi cine-l ascultă nu poate păstra mult timp
Înţelesul cuvintelor lui".

La care Benedictus răspunde:

„Se poate de asemenea simţi
Ca şi cum, prin cuvintele lui, puterile naturii
Încearcă să se reveleze în adevărul fiinţei lor".

Cu aceste cuvinte este caracterizată succint fiinţa şi misiunea lui Felix Balde. În timpul discuţiei cu şi despre Felix şi Felicia, tulburarea pe care a trăit-o Strader la intervenţia Theodorei continuă să acţioneze asupra sufletului său. Aici el revine la vorbele spuse mai sus:

„Presimt deja
Că zile rele vor veni În viaţa mea!
[.....]
De-atunci nimic nu m-a impresionat atât
Precum văzătoarea aceasta".

Capesius nu poate înţelege deloc motivul pentru care Strader este atât de răscolit. El spune:

„Mi-e teamă, dragă prietene
Că dacă-n această-mprejurare vă pierdeţi siguranţa,
Curând veţi fi cuprins cu totul
De-o sumbră îndoială".

Strader răspunde:

„Groaza unei astfel de-ndoieli
Mă chinuie de multe ceasuri!
[.....]

Apoi vorbeşte din mine:
De nu mă birui
Cu armele tale tocite de gânditor,
Nu eşti nimic altceva
Decât o nălucă trecătoare a propriei tale iluzii".

Acestea sunt cuvintele pe care le va auzi mai târziu răsunând din nou, în lumea elementară, atunci când Johannes îl găseşte lângă Spiritul elementelor. Dar aici Theodosius îi dă un răspuns ce aminteşte de cuvintele Philiei. Theodosius reprezintă forţa iubirii, de aceea există o legătură între ceea ce spune el şi ceea ce ne este prezentat apoi ca fiinţa Celeilalte Marii, în care se exprimă activitatea de iubire care izvorăşte din renaşterea omului.

Maria spune despre Cealaltă Maria:
„În ea, spiritul a creat în adevăr
Fiinţă nouă din germenul care murise".

Pentru că Strader pătrunde cu gândirea lui în domeniul morţii, pentru el este important să afle ceva despre această fiinţă. Această fiinţă este importantă şi pentru Romanus – care vorbeşte după aceea – fiindcă el se află din plin în viaţa activă şi nu găseşte puntea de legătură dintre idei şi fapte; or, tocmai forţa de renaştere poate construi această punte.

După Romanus vorbeşte German. Lui îi plac şi glumele şi vorbele cu tâlc; el spune însă că aici a găsit ceva mai puternic decât castele din cărţi de joc. După cuvintele lui German, prietenii se despart, Maria şi Johannes rămânând singuri.

În tot acest timp, Johannes a rămas aşezat, adâncit în sine, şi a ascultat ceea ce s-a vorbit. El este stăpânit de un puternic sentiment de teamă, aşa cum se întâmplă înaintea unei mari experienţe spirituale, fiindcă omul simte

apropiindu-se de el ceva complet necunoscut, iar necunoscutul este deseori cauza acestei anxietăţi. După ce îi împărtăşeşte Mariei această teamă – iar ea îi cere motivaţia –, el spune:

„Cuvântul maestrului nostru, mai întâi,
Apoi discuţiile toate ale acestor oameni!
Mă simt tulburat până-n măduva oaselor".

Maria îi arată că, într-o viaţă care este astfel condusă încât spiritul ajunge să se exprime, se adună în câteva ore multe lucruri care, în mod obişnuit, cer mult timp. Munca spirituală este cauza unei accelerări a karmei. Acest fapt poate duce la trăiri sufleteşti greu de suportat. Astfel, prin cunoaşterea spirituală viaţa nu devine mai comodă, ci mai plină de dureri. Pentru oamenii care sunt prezentaţi aici, evenimentele, care altfel s-ar fi extins pe lungi perioade, se petrec în puţini ani.

Johannes continuă să spună cum au acţionat asupra lui discuţiile celorlalţi şi cum, datorită lor, el a ajuns să arunce o privire asupra trecutului propriu. Îşi aminteşte în special de o greşeală. Cuvintele lui Benedictus sunt cele care au trezit în el conştienţa vinei. El spune:

„Dar ce lucruri grave a spus adineaori,
În sală, Îndrumătorul nostru,
Cum noi, dacă nu năzuim drept, Putem distruge
Destinul celor care prin iubire Sunt uniţi cu noi
[.....]
În mine însă ele născură
Conştienţa celei mai grele vinovăţii.
Prin ea pot recunoaşte
Cât de greşit m-am străduit"
Maria îi răspunde:

„În clipa asta, prietene,
Pătrunzi în imperii de beznă
Şi nimeni nu te poate ajuta
Decât acela în care ne încredem”.

În legătură cu această stare sufletească a lui Johannes, Rudolf Steiner spune în ***Misterul biblic al Genezei***:

„A fost necesar să fie descrisă viaţa celui care face un efort spre cunoaşterea spirituală; a trebuit să fie arătat cum el se ridică din planul fizic şi îl depăşeşte, cum, chiar în acest plan fizic, tot ceea ce pentru un altul ar părea banal capătă un sens important. Sufletul cercetătorului sufletesc trebuie să crească din evenimentele planului fizic. Şi apoi a trebuit să arătăm ce trebuie să simtă acest suflet în sine, atunci când în el intră tot ce se întâmplă în jurul lui ca destin omenesc, suferinţă umană, bucurie umană, strădanie umană şi iluzie umană; cum sufletul poate fi zdrobit şi strivit, cum forţa înţelepciunii poate să răzbată prin toată această zdrobire şi cum abia atunci când omul crede că a devenit străin – sub un anumit raport – de lumea senzorială, abia atunci se apropie de el marile iluzii” (Conferinţa Introductivă).

Trezirea conştienţei vinei este foarte semnificativă aici; ea apare atunci când lumina Sinei superioare începe să ilumineze viaţa personală, iar durerea legată de conştienţa vinei rezultă din lupta Sinei superioare cu fiinţa personală inferioară.

Spre sfârşitul primului act intră Elena. Este o personalitate în spatele căreia se ascunde iluzia luciferică. Ea încearcă să-l convingă pe Johannes că această dureroasă conştienţă a vinei, care-l răscoleşte, nu este decât o iluzie şi că strădania corectă spre spirit nu poate să aducă decât bucurie, sănătate, forţă de viaţă. Cu toate că această idee

din urmă este un adevăr, pe buzele Elenei ea devine falsă, fiindcă ea vrea, prin aceasta, să micşoreze importanţa celor simţite de Johannes şi să le distrugă. Conştienţa vinei sale rezultă tocmai dintr-o cunoaştere de sine corectă şi îl poate duce la o viziune spirituală mai înaltă. El recunoaşte ce se ascunde în spatele cuvintelor Elenei şi spune:

„Ani mulţi mi-au trebuit
Ca să-nţeleg că simţurile
Aduc rătăcire numai atunci
Când nu sunt însoţite
De cunoaşterea spiritului.
Dar faptul că şi cuvintele celei mai înalte înţelepciuni
Sunt doar amăgire sufletească în fiinţa ta,
Îl arată o singură clipă".

TABLOUL DOI

Fiindcă Johannes a recunoscut că iluzia luciferică este cea care vorbeşte prin Elena, el este pregătit pentru un alt eveniment, descris în scena următoare. Aici el vieţuieşte ceva asemănător cu ceea ce se trăieşte în Kamaloka, domeniul pe care îl traversează omul după moarte. Prin iniţiere, omul ajunge la experienţe pe care în mod normal nu le-ar face decât după moarte. El este transportat chiar de la început într-o lume elementară pe care o vieţuieşte drept Kamaloka. În conferinţa privitoare la Misteriul rosicrucian, Berlin 1910, Rudolf Steiner a spus:

„Johannes Thomasius trebuia să treacă la început prin ceea ce este denumit Kamaloka. Este acea lume în care ne apare, să spunem, ca într-o oglindă ceea ce suntem noi înşine".

Acolo, noi parcurgem viaţa noastră în sens invers, începând cu moartea şi până la naşere. Toate ne apar acolo ca şi când ar fi reflectate într-o oglindă. În vis, vieţuim ceva asemănător. Ceea ce se îndreaptă atunci spre noi a ieşit de fapt din noi şi ne aparţine nouă. Animalele sălbatice care ne atacă în vis sunt propriile noastre instincte şi pasiuni care ies din noi. După moarte, vieţuim acelaşi lucru, dar cu mult mai mare forţă; şi tot astfel îl vieţuieşte – în mod corespunzător – cel care traversează prin iniţiere această sferă.

Aşadar, ceea ce răsună pentru Johannes din exterior, la începutul tabloului doi, este ceea ce a trăit în sufletul său; asta răsună spre el, emanând din izvoare şi stânci. Ani de zile, cuvintele „O, omule, cunoaşe-te!" au trăit în sufletul său drept conţinut al meditaţiei. Prin repetarea ritmică a acestor cuvinte, în suflet se nasc forţe care prin concentrare creează o tensiune ce îl poate ridica pe om în afara trupului său. Ani de zile, Johannes a practicat această meditaţie, fără ca prin aceasta să piardă legătura cu anturajul său. Sentimentul legăturilor karmice a acţionat pentru ca iniţierea lui să poată începe. Rudolf Steiner mai spune în conferinţa citată mai sus:

„În adevăr, cuvintele care circulă atât de inofensive prin teoriile cosmice, prin lucrările filosofice şi teosofice devin în acel moment puteri cutremurătoare. Fiindcă ele răsună din întregul Cosmos, reflectate încoace de pretutindeni din spaţiul infinit, ancorând în diferite evenimente din natură... Aşa răsună când le asculţi după ce au trăit ani şi ani în suflet. Sufletul este atunci în singurătatea sa, faţă în faţă cu el însuşi. Nu există decât lumea. Dar această lume este el însuşi. Şi ceea ce există în

această lume este ceea ce este sufletul în sine, de asemenea, şi ceea ce este karma sa şi tot ceea ce a făcut el".

Omul este condus în lumile superioare prin diferite etape de iniţiere, iar experienţele care îl întâmpină atunci se aseamănă cu cele ce apar după moarte. Ceea ce vedem că se petrece cu Johannes în această scenă este un fel de experienţă a morţii, cu starea de Kamaloka ce urmează morţii. Acolo, ceea ce a vieţuit interior se îndreaptă spre el din exterior. Din exterior îi răsună cuvintele asupra cărora a meditat ani de zile, prin repetări ritmice. Trebuie să presupunem că, prin aceste meditaţii repetate ritmic, Johannes a creat deja în el forţe puternice, altfel nu ar fi în stare să înfrunte încercările care apar acum. Faptul că este atât de răvăşit nu este un semn de slăbiciune; ceea ce simte el este cutremurător şi trebuie să fi dobândit o mare forţă ca să înfrunţi această teroare, cum o face el. Cu cât omul devine mai puternic lăuntric, cu atât mai puternice sunt şi ispitele ce se apropie de el. Dar dacă el urmează îndrumările celui care are experienţa acestui domeniu, el primeste atunci pentru fiecare treaptă de dezvoltare forţele necesare spre a înfrunta încercările.

Vedem aici cum resimte Johannes lumea elementară. În această lume răsună cuvintele pe care el le-a lăsat să acţioneze asupra sufletului său ani de-a rândul prin meditaţie: „O, omule, cunoaşte-te!" În forţa acestor cuvinte este conţinut tot ce poate să înţeleagă el „despre fiinţa elementelor, despre suflete şi spirite, despre curgerea timpului şi despre eternitate". Omul poartă în el o imagine a întregului Cosmos, aşadar cunoaşterea de sine trebuie să fie în acelaşi timp o cunoaştere a lumii. „Şi cum în ghinda măruntă-i cuprins în mod tainic uriaşul stejar", tot astfel în forţa acestor cuvinte sunt conţinute întreaga lume şi fiinţa

proprie a omului. Important este să vieţuieşti forţa acestor cuvinte ca forţă a evoluţiei personale. Modul în care se ajunge la vieţuirea unei astfel de forţe este descris de Rudolf Steiner în cartea ***Un drum spre cunoaşterea de sine***:

„Forţele ce permit evoluţia Sinei sălăşluiesc în fiecare suflet uman; ... vieţuirile ce au loc pe calea cunoaşterii suprasensibile privitoare la sufletul omenesc sunt cu totul asemănătoare, de pildă, cu un sentiment de singurătate maximă, un sentiment al Sinei planând deasupra unui hău. Experienţa unor asemenea vieţuiri dă naştere forţelor pe drumul cunoaşterii. Ele sunt germenii pentru cunoaşterea suprasensibilă. Toate aceste experienţe cuprind în ele, ca să spunem aşa, ceva profund ascuns. Atunci când sunt vieţuite, acest aspect ascuns ajunge la tensiune extremă; el face să explodeze sentimentul singurătăţii, care învăluie acest „ceva" ca într-o coajă şi pătrunde în viaţa sufletului ca un mijloc de cunoaştere".

În aceeaşi carte, într-un pasaj anterior, Rudolf Steiner arată cum trebuie să te pregăteşti pentru a putea vieţui această stare de singurătate în lumea elementară ca pe o stare germinativă. El scrie:

„Viziunea lumii suprasensibile se poate limita la faptul că îi percepi particularităţile dar nu poţi să te deplasezi liber de la una la alta. Te simţi strâns înlănţuit de detaliul particular. Nu poţi decât să cauţi cauza acestei limitări, pe care o poţi găsi numai dacă ajungi – printr-o continuă evoluţie interioară ce învigorează şi mai tare viaţa sufletului – să remarci că în anumite cazuri această îngrădire nu mai există. Atunci înţelegi că motivul pentru care nu te poţi deplasa de la un lucru văzut la altul se află chiar în sufletul tău... Continuând exerciţiile de întărire

sufletească, dobândim această mobilitate mereu sporită pentru anumite domenii. Prin aceasta ajungi să remarci în tine ceva care nu aparţine lumii elementare, dar pe care îl descoperi în tine însuţi în timpul experienţei din această lume. Te vezi atunci în lumea suprasensibilă ca o fiinţă aparte, ca o călăuză a propriului corp elementar, ca stăpânul acestuia, care trezeşte acest corp la o conştienţă suprasensibilă. Când ai ajuns la acest stadiu, pe suflet pune stăpânire un înfricoşător sentiment de singurătate. Te vezi într-o lume elementară care te înconjoară; nu te vezi decât pe tine însuţi în această lume elementară fără de margini, te afli în ea ca o fiinţă care nu poate zări nicăieri pe semenul său."

Dat fiind că Johannes resimte în lumea elementară germenele-forţă al singurătăţii, el a atins deja această treaptă de dezvoltare. La început se simte ca şi când ar fi răspândit în întreaga lume, apoi ca fiind din nou el însuşi:

„Răpit din mine însumi sunt acum.
Mă schimb cu trecerea orelor zilei
Şi-n noapte mă prefac.
Urmez Pământul pe orbita lui,
În tunet mă rostogolesc
Şi-n fulgere scapăr. Eu sunt...".

Acest sentiment ritmic de a se revărsa în lume şi de a se afirma pe sine prin cuvintele „eu sunt" este caracteristic comportării corecte a omului în lumea elementară. În ***Tainele Pragului***, Rudolf Steiner spune în legătură cu acest subiect:

„Voinţa trebuie învigorată, pentru că în lumea elementară nu este aşa comod să i se dea cuiva sentimentul Eului prin forţele corpului fizic. Tu însuţi trebuie să vrei acest sentiment al Eului. În lumea elementară trebuie să

înveţi ce înseamnă: a-ţi umple sufletul cu conţinutul conştienţei «eu mă vreau»; şi trebuie să resimţi că, este lucrul cel mai important ca în clipa în care nu eşti destul de puternic pentru a afirma nu gândul, ci actul voluntar real «eu mă vreau», să simţi că eşti cuprins ca de un leşin... Dacă în lumea elementară nu te susţii tu însuti, cazi în leşin... Înainte de toate, când ai părăsit corpul fizic şi când, fiind în corpul eteric, ai în jurul tău lumea elementară ca lume exterioară, datorită naturii originare a corpului eteric se trezeşte un impuls spre metamorfoză: vrei să te cufunzi în entităţi. Dar aşa cum starea de veghe dă naştere nevoii de somn, tot aşa schimbarea din lumea elementară dă naştere nevoii de a fi din nou tu însuţi, excluzând orice altceva în care te-ai putea metamorfoza. După aceasta însă, după ce te-ai simţit un anumit timp în lumea elementară, după ce ai dezvoltat un timp acest puternic sentiment voluntar: «Eu mă vreau», te simţi cuprins de ceea ce poate fi numit un cumplit sentiment al singurătăţii, al izolării, care antrenează nostalgia de a te trezi din această stare, în care te vrei numai pe tine însuţi, şi a regăsi într-un fel capacitatea de metamorfozare" (Conferinţa III).

În această alternanţă a vieţuirii lumii exterioare şi a vieţuirii de sine se află la început Johannes şi prin aceasta el ajunge să resimtă „eu sunt"-ul durabil. El este în stare să întâmpine o nouă încercare. Îşi vede învelişul trupesc în afara sa, ca pe o fiinţă străină de el. Apoi se apropie plutind de el un alt înveliş trupesc, iar el se simte atât de complet cufundat în acesta încât îi resimte durerea ca durere proprie. Este vorba de suferinţa pe care a provocat-o unei alte fiinţe şi pe care trebuie să o resimtă el însuşi. Conştienţa vinei, despre care el vorbeşte în primul tablou, devine aici viziunea fiinţei care suferă şi vieţuirea

păcatului. El îşi vieţuieşte Sinea în Sinea altuia. Obişnuita afirmare de sine trebuie să amuţească aici. Numai Eul etern poate împiedica aneantizarea, fiindcă Eul obişnuit îşi pierde în acest moment întreaga încredere în sine, iar fără forţa Eului etern ar rătăci într-o îndoială fără de sfârşit. Forţa născută din cuvintele: „O, omule, cunoaşte-te!" stinge lumina proprie prin faptul că ea face ca fiinţa proprie să dispară în fiinţa altuia. Oricum, această forţă este destul de puternică în Johannes pentru a-l reîntoarce în cercul propriei sale fiinţe; de această dată însă el nu se mai vede sub formă umană, ci sub forma unui monstru înspăimântător. Despre acestea, Rudolf Steiner spune în ciclul ***Omul în lumina ocultismului, teosofiei şi filosofiei***[2]***:***

„Dacă, în ceea ce priveşte această formă umană, ocultistul ajunge să vadă ceva asemănător cu un fel de copie... şi să aştepte ca această copie a formei umane să dispară, aspirantul ocultist vede această imagine a formei umane, care acum nu mai este o reproducere a formei fizice şi care este vieţuită în corpul eteric. ... Dacă a ajuns să se vieţuiască astfel în corpul eteric, aspirantul ocultist îşi dă seama că această vieţuire nu este un joc de copil. Fiindcă experienţa sa devine imediat dublă... iar aceste două experienţe trebuie exprimate prin două cuvinte: se vieţuieşte întâi moartea, iar apoi Lucifer... Vieţuirea morţii corespunde oarecum faptului de a şti că forma umană pe care tocmai ai văzut-o şi din care ai ieşit nu are nici o consistenţă în afara existenţei pământeşti... Cel care vrea să se înalţe deasupra existenţei pământeşti... trebuie să ştie clar că această formă umană nu poate exista aşa cum este decât pe Pământ, că ea trebuie distrusă prin moarte, aşa

[2] ***Omul în lumina ocultismului, teosofiei şi filosofiei,*** GA 137.

cum se întâmplă în clipa în care omul se ridică din existenţa pământească. În corpul eteric, forma umană nu poate apărea altfel decât destinată morţii... Este necesar ca moartea să fie întâlnită, pentru simplul motiv că atunci ai deplina certitudine că în corpul pământesc este imposibil să resimţi lumea superioară. Trebuie să ieşi din el, să-l părăseşti. Şi iată a doua experienţă care, de fapt, poate fi indicată prin aceste cuvinte: faci cunoştinţă cu Lucifer. Lucifer se află imediat acolo pentru a ne face să remarcăm ceva ce este deosebit de ispititor... El ne face atenţi asupra fragilităţii formei umane şi ne spune: Priveşte această formă umană, ea este distrusă; zeii ţi-au dat o formă pieritoare, ei – care sunt duşmanii mei... Apoi Lucifer arată şi ce a vrut să facă el din om, ce ar fi devenit omul dacă ar fi putut să se ocupe singur de el, fără să fie influenţat de potrivnicii lui... Când îi este luată forma, omul vede deci două lucruri. Mai întâi vede că ceea ce i-a rămas este, de fapt, folositor lumii suprasenzoriale, pentru că acest lucru este într-un fel nemuritor, în timp ce corpul este muritor. Acest lucru constituie un argument puternic, o bază de ispitire pe care o deţine Lucifer. Mai întâi privirea omului este condusă la chipul lui Dumnezeu, pe care el îl are, dar care este fragil şi legat de Pământ. Prin Lucifer, îi este arătat ce este nemuritor în el. Asta este ispitirea, forţa seducătoare. Când însă omul observă ce este nemuritor în el, când lasă la o parte forma exterioară, atunci se vede pe sine însuşi, vede cu ce preţ l-a făcut Lucifer nemuritor pe om. Atunci când îşi îndreaptă privirea spre sine însuşi omul nu mai este om. Omul superior pe care-l poate contempla atunci când se observă pe sine este diferit, nu este acelaşi pentru toţi oamenii. Cea care îi vorbeşte este, astfel, o imagine mai mult sau mai puţin schimbătoare, dar

ea dă o idee aproximativă despre ceea ce vieţuieşte omul ca impresie. Omul nu mai are un chip uman, el este mai curând asemănător taurului sau leului. Aşa îi apare chipul, cu toate că asta nu este în întregime exact.., pentru că femeia, dacă priveşte în urmă, se simte mai mult ca leu, iar bărbatul ca taur. Această impresie trebuie depăşită, dar ea aşa apare. Apoi, în aceste două imagini care se întrepătrund – pentru că bărbatul nu este lipsit total de aspectul leu, iar femeia nu este lipsită în întregime de aspectul taur –, în aceste două imagini care se contopesc se insinuează imediat o alta, cea a unei păsări, care a fost întotdeauna denumită «vulturul» şi care aparţine acestui ansamblu. Dar toate acestea nu ar fi încă lucrul cel mai rău... Asta este doar partea de sus a omului. Ceea ce se prelungeşte în jos este un dragon feroce, un balaur ameninţător... Lucifer îţi poate promite nemurirea. E un lucru bine întemeiat. Dar numai cu preţul formei, al făpturii, aşa încât în forma care ai devenit sub influenţa lui continui să trăieşti nemuritor. Prezenţa acestor lucruri, impresia pe care ele o fac, nu este deloc încurajatoare; la început este o teribilă descurajare, fatală şi înfricoşătoare. Din acest motiv, o mare parte din misiunea îndrumătorului ocult constă în a atrage atenţia oamenilor asupra faptului că atunci când au o asemenea vieţuire, mai ales când au la început impresii suprasenzoriale, ei nu trebuie să le dea o prea mare importanţă, pentru simplul motiv că aceste prime impresii, indiferent că sunt îmbucurătoare sau dureroase, nu trebuie să fie considerate niciodată ca determinante. Atitudinea corectă este să aştepţi cu răbdare, pentru că se poate întâmpla, dacă vei traversa aceste experiente în modul care a fost descris, să mai treci de multe ori printr-o imensă disperare. Este deci nevoie de

mult curaj pentru a o chema iar şi iar. Dar dacă vrei să progresezi practic în ocultism, este necesar să faci acest lucru – şi vine o dată momentul când te opreşti la ceva." (Conferinţa VIII)

Un sentiment de disperare are şi Johannes în această vieţuire şi, în întreg tabloul doi, el nu reuşeşte să iasă din această stare de disperare. În continuarea acestui ciclu, Rudolf Steiner arată ce poate rezulta din această situaţie disperată:

„Nu te poţi opri la ceea ce îţi oferă prezentul, pentru că tot ce ai dobândit în viaţă apare – fiindcă însuşi corpul este pieritor – ca ceva efemer şi pieritor. Lucifer promite eternitatea, dar nu poţi rămâne nici la ea. Vine însă momentul în care te poţi sprijini pe ceva, chiar dacă nu pe prezent, ci pe o amintire ce ţi-a rămas din viaţa pământească obişnuită. Această amintire trebuie să rămână ca un gând legat de viaţa pământească şi să se strecoare în această întâlnire cu moartea şi cu Lucifer... Dar acest gând este, putem spune, extraordinar de slab. De aceea este nevoie de o mare energie pentru a păstra amintirea, acest gând. Singurul lucru despre care îţi poţi aminti cu certitudine este gândul-Eu, gândul: dincolo tu ai devenit un Eu. Dar acest gând este extrem de greu de păstrat... A transporta în conştienţa în care ai intrat gândul-Eu din lumea pământească este un lucru foarte greu. Şi se întâmplă foarte uşor ca, după ce ai intrat în lumea suprasensibilă, acest gând-Eu să apară asemenea unui vis pe care l-ai avut în lumea pământească, dar de care nu-ţi mai aminteşti. Faptul că acest gând este de aşa natură încât Eul nu rămâne o simplă imagine de vis, ci el poate licări dincolo ca o amintire, necesită un ajutor; fără ajutor nu merge. Dar dacă trebuie să vă revelez ajutorul de care are

nevoie aspirantul ocultist astăzi pentru a nu-şi uita gândul-Eu atunci când s-a înălţat în lumea suprasensibilă, pentru aceasta nu există decât o singură expresie, care este: a vieţui pe Pământ în comuniune cu impulsul lui Hristos. Acesta este ajutorul. Atitudinea pe care a avut-o omul în viaţa sa pământească faţă de impulsul-Hristos, modul în care i-a dat viaţă în sufletul său, de aceasta depinde, în stadiul actual al evoluţiei pământeşti, ca gândul-Eu să fie uitat în momentul urcării în lumea suprasensibilă sau ca gândul-Eu să rămână singurul punct de sprijin pe care omul îl poate duce cu el de pe Pământ în lumea suprasensibilă".

În acelaşi ciclu, ca şi în alte cicluri şi conferinţe, Rudolf Steiner a arătat că omul poate să dea viaţă în el impulsului lui Hristos. În ciclul ***Omul pământesc şi omul cosmic,*** GA 133, el spune:

„Impulsul lui Hristos a trăit pe Pământul actual ca substanţă spirituală. El rămâne şi va fi primit de oameni în timpul evoluţiei pământeşti. Dar cum continuă el să vieţuiască? Când Hristos a umblat pe Pământ, în cei trei ani, el n-a avut pentru el corp fizic, corp eteric, nici corp astral; el luase cele trei învelişuri ale lui Iisus din Nazaret. Când însă Pământul va ajunge la sfârşitul lui, el va fi – ca şi entitatea umană – o entitate deplin dezvoltată, care va corespunde impulsului lui Hristos. Dar *de unde* ia Hristos cele trei învelisuri ale sale? Din ceea ce nu poate fi luat decât de pe *Pământ*. Ceea ce a început în evoluţia umană cu Misteriul de pe Golgotha, ceea ce vieţuieşte pe Pământ din a patra epocă postatlanteană sub formă de uimire sau de admiraţie pentru lucruri, tot ceea ce poate să trăiască în noi ca uimire şi admiraţie, toate acestea se îndreaptă în cele din urmă spre Hristos şi plăsmuiesc împreună *corpul*

astral al impusului lui Hristos. Şi tot ce prinde loc în sufletul omenesc ca iubire şi compasiune formează *corpul eteric* al impulsului lui Hristos; iar ceea ce vieţuieşte în om drept conştiinţă morală şi însufleţeşte sufletele începând cu Misteriul de pe Golgotha până în momentul când Pământul îşi va atinge scopul, aceasta formează *corpul, fizic*, sau ceea ce corespunde corpului fizic pentru impulsul lui Hristos" (Conferinţa V).

Facultăţile de uimire, compasiune şi conştiinţă morală apăruseră în oameni mai înainte ca impulsul lui Hristos să fi pătruns în omenire şi să se transmită forţa de a face binele din interior şi a recunoaşte adevărul. Atunci când impulsul lui Hristos pătrunde în facultatea de uimire, aceasta devine deschidere şi încredere în forţa lui Hristos, care acţionează ca forţă-Eu şi face posibilă cunoaşterea eliberată de lucrurile pământeşti; fiindcă cunoaşterea şi voinţa sunt eliberate de lucrurile pământeşti dacă nu sunt cauzate de ele, ci de forţa lui Hristos care acţionează ca forţă-Eu ce se îndreaptă spre exterior, dăruindu-se liber. Când forţa lui Hristos străbate compasiunea unui om, aceasta se transformă în iubire care acţionează liber. Când forţa lui Hristos străbate conştiinţa morală, aceasta se transformă în lumină ce conturează ţelul, care premerge luminând voinţei hristificate şi plăsmuieşte imaginea de viitor a omului nou. În această lumină, Eul hristificat – sau adevăratul Eu – posedă conştienţa de sine însăşi şi această conştienţă este cea datorită căreia omul învinge situaţia disperată în care se află Johannes în al doilea tablou din prima dramă. În conferinţa a zecea din ciclul ***Omul în lumina ocultismului, a teosofiei şi a filosofiei***, Rudolf Steiner spune:

„Cu toate că această întâlnire produce o impresie teribilă, ea permite – ca să spunem aşa – să înţelegem ce anume poate fi Hristos: o consolare, o speranţă. Fiindcă în locul morţii, în locul corpului uman distrus intervine altceva, ceva ce ne dă certitudinea că Eul nostru poate fi menţinut. Acesta este însuşi Hristos".

În tabloul al doilea, Johannes nu ajunge la această consolare totală, aşa cum poate fi dobândită prin contemplarea lui Hristos. Dar, în situaţia sa disperată, el nu rămâne cu totul părăsit. Maria se apropie de el şi, cu toate că şi ea şi-a pierdut siguranţa de viaţă, poate să-i limpezească puţin starea în care se află, spunându-i:

„'nainte ca fiinţa adevărului să ţi se revele
Va fi nevoie să treci prin toate spaimele
Ce pot să se nască din iluzie.
Aşa vorbeşte steaua ta".

În legătură cu semnificaţia stelei unui om, Rudolf Steiner spune în conferinţa a şasea din ciclul privitor la Evanghelia lui Matei:

„Chiar în lumea exterioară, filologia arată că, într-adevăr, cuvântul «stea» a fost folosit în timpurile vechi ca nume pentru individualitatea umană".

Astfel, Maria îi aminteşte lui Johannes de individualitatea lui, de Eul său, îi spune ce anume îi revelează acest Eu. El însuşi nu îşi aude Eul şi crede chiar că acest Eu este mort; totuşi spune:

„Eram fiecare din ei,
Doar pentru mine însumi murisem.
Şi ar trebui să pot crede
Că obârşia fiinţei este neantul,
De aş nutri speranţa

Că din neant, în mine,
S-ar putea naşte vreodată un om”.

Johannes trece aici printr-un fel de vieţuire interioară a morţii. În timpurile mai vechi, în cursul iniţierii trebuia parcursă o vieţuire mai mult exterioară a morţii. În vechiul Egipt, candidatul la iniţiere era culcat într-un sarcofag sau mormânt şi, sub influenţa magică a hierofantelui, el vieţuia, dacă fusese pregătit corect, de-a lungul unei întinse perioade de încercări, ceva ca o stare de moarte. În acea epocă nu se degaja din corpul fizic numai corpul astral şi Eul, ci, în cea mai mare parte, şi corpul eteric. Astfel, neofitul putea pătrunde în lumea spirituală şi – în această stare – făcea experienţe despre care îşi amintea mai târziu, la trezire. La deşteptare, el primea un nume nou. Omul actual nu ar mai putea suporta acest procedeu, dar fiecare discipol trebuie să treacă o dată prin moartea sufletească interioară, aşa cum a trecut Johannes. Personalităţi ca Goethe şi Jakob Böhme au făcut cu siguranţă experienţe asemănătoare. Goethe spune în *Maxime în proză*: „Omul trebuie să moară ca individ pentru a retrăi iar ca personalitate superioară”. El exprimă ceva similar în maxima citată adeseori:

„Şi cât timp nu ai trecut
Prin acest: mori şi devino,
Nu eşti pe Pământul întunecat
Decât un oaspete trist”.

Jakob Böhme spune:

„Cel care nu moare înainte de a muri,
Moare cu totul atunci când moare”.

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE III, IV, V)

TABLOUL TREI

Prin vieţuirea interioară a morţii, Johannes este pregătit peutru o nouă încercare, care se apropie de el în camera de meditaţie, în prezenţa lui Benedictus şi a Mariei. În tabloul trei, întâlnim mai întâi pe Maria care îi aduce lui Benedictus copilul pe care ea l-a crescut şi căruia el îi dă cuvintele pe care trebuie să le spună înainte de a adormi. Copilul este apoi condus afară şi Maria vorbeşte cu Benedictus despre destinul acestui copil şi despre legătura sa personală cu el. Ea arată că acest copil s-a dezvoltat la început într-un mod remarcabil datorită influenţelor de care a avut parte, pornind de la cunoaşterea spirituală. Povesteşte cum s-a trezit în acest copil iubirea faţă de ea; dar, ca urmare a unei împrejurări exterioare, o mare transformare a intervenit atunci când a întâlnit-o pe Theodora. Într-o zi în care Theodora a fost cuprinsă de o stare de extaz, iar copilul a văzut strălucirea care pâlpâia în ochii ei, a fost profund cutremurat. În spaima sa, el s-a îndreptat spre Maria şi de atunci i-a dăruit o iubire caldă şi conştientă. Dar, începând din acel moment, bogăţiile de înţelepciune comunicate de Benedictus şi-au pierdut eficacitatea şi multe roade deja coapte s-au veştejit. Acest lucru a devenit pentru Maria o adevărată enigmă – de ce ea acţionează paralizant tocmai în acei oameni cu care este legată prin iubire, aşa cum s-a întâmplat deja cu Johannes? Această enigmă devine pentru ea o problemă vitală, care o umple de spaimă şi pe care i-o pune acum lui Benedictus.

Benedictus îi explică Mariei că suferinţele ei fac parte dintr-un nod de destin în care se înnoadă acţiunile zeilor şi viaţa oamenilor. El îi revelează că, prin pregătirea în cursul multor vieţi pământeşti, ea a fost aleasă ca mediator pentru o fiinţă divină care trebuia să obţină prin intermediul lumii noastre umane forţă de acţiune. El îi poate da astfel răspunsul la această întrebare-enigmă a vieţii ei:

„Şi-acum înţelegi că fiinţa ta
Trebuie să se schimbe în contrariul ei
Când ea se revarsă din tine în altă fiinţă.
În tine spiritul acţionează în tot ce
În fiinţa omului
Poate coace roade pentru eternitate.
El trebuie de-aceea să nimicească multe,
Ce doar împărăţiei vremelnicului se cuvin să-i aparţină.
Dar jertfele sale aduse morţii
Sunt seminţele nemuririi.
Pentru viaţa superioară trebuie să crească
Ce înfloreşte din moartea celor inferioare”.

Cuvintele lui Benedictus acţionează în aşa fel încât Maria este smulsă din învelişurile ei corporale. Pentru o clipă ea trece printr-un fel de experienţă a morţii care apare ca atare chiar şi exterior. Johannes vede cum lumina din ochii ei păleşte şi corpul îi devine rigid. Simte cum mâna ei se răceşte; el spune: „este ca moartă”. Dar atunci buzele Mariei se redeschid şi gura ei începe să articuleze cu violenţă blesteme la adresa lui Benedictus. Acum Johannes trebuie să se confrunte cu cea mai grea încercare. Dacă în acel moment el nu ar fi recunoscut că o fiinţă rea vorbea prin gura Mariei, în timp ce ea îşi părăsise corpul, ar fi

rezultat de aici cel mai funest efect pentru dezvoltarea sa. Este ceea ce spune Rudolf Steiner în legătură cu acest subiect în ciclul ***Misterul biblic al Genezei***:

„Trebuia să se arate nu cum un om se ridică la inițiere, ci cum întreaga făptură individuală a lui Johannes Thomasius se putea apropia – din condițiile proprii – de poarta cunoașterii. Și ar fi o greșeală dacă cineva ar crede că ar putea înfățișa întâmplarea arătată în camera de meditație – ridicarea Mariei din corpul pământesc în Devachan –, că ar putea înfățișa toate acestea ca un fenomen general valabil. Acest fapt este absolut real, spiritual real; este faptul prin care chiar o personalitate ca Johannes Thomasius putea primi impulsul de a se înălța în lumile spirituale. – Și aș dori să vă atrag atenția asupra clipei în care se arată că numai atunci când sufletul a găsit deja forța de a depăși iluziile obișnuite, numai atunci el se confruntă cu posibilitatea unor mari iluzii. Presupuneți că Johannes Thomasius nu ar fi fost în stare să își dea seama – cu toate că nu o face în deplină conștiență, ci împins de un ochi interior – că făptura umană care rămâne în camera de meditație și care îl blestemă pe hierofante nu mai conține aceeași individualitate căreia el trebuie să-i urmeze; presupuneți că hierofantele sau Johannes Thomasius ar fi putut avea o secundă de tulburare. Atunci ar fi devenit imposibil, pentru un timp incomensurabil, ca Johannes Thomasius să continue în vreun fel calea cunoașterii. În acea clipă totul ar fi fost oprit și nu numai pentru Johannes Thomasius, ci și pentru hierofantele care n-ar fi fost în stare să dezvolte în Johannes forța de a depăși această probă. Hierofantele ar fi trebuit să-și părăsească funcția sa și perioade imense de timp ar fi fost pierdute pentru evoluția lui Johannes".

Pentru că Johannes a recunoscut că nu Maria este cea care vorbeşte prin învelişul corpului ei, el câştigă posibilitatea să o urmeze în lumea spirituală. Atunci când un om vrea să trăiască conştient în lumea spirituală, este necesar ca el să găsească acolo ceva ce a cunoscut deja pe planul fizic. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„Trebuie să iei cu tine dincolo, în cealaltă lume, ceva şi acolo să-l contempli din nou ca să ai garanţia adevărului. Nu ai această garanţie pentru lumea spirituală decât dacă ai dobândit deja, în lumea de aici, un puternic punct de sprijin, care îţi dă certitudinea realităţii. Reprezentarea dramatică a trebuit să arate că, pe planul fizic, Johannes Thomasius nu s-a unit cu Maria numai prin afecţiunea sa, prin pasionalitate, ei şi prin adâncul inimii lui, aşa încât în această legătură vieţuieşte ceva spiritual pe planul fizic. De aceea, tocmai asta putea fi acel centru de greutate prin care obţii certitudinea pentru tot ce există în lumea spirituală".

Într-un tablou ulterior, vedem cum Johannes se orientează în lumea spirituală datorită Mariei. Între timp asistăm la alte scene, pentru că Johannes mai trebuie să treacă prin multe încercări până o va întâlni pe Maria în lumea spirituală. Toate acestea sunt vieţuite într-un timp mult mai scurt decât pe scenă, pentru că, în domeniile în care pătrunde acum Johannes, clipa se dilată peste trecut şi peste viitor. După scurgerea normală a timpului, scena din Devachan ar fi trebuit să se lege imediat cu vieţuirea din camera de meditaţie, în care Maria este răpită din corpul ei şi Johannes o urmează în lumea spirituală. El este în stare să o urmeze pentru că a depăşit încercările prin care trebuia să treacă, dintre care ultima a fost cea mai grea. Benedictus îi spune:

„Tu ţi-ai păstrat Sinea, fiul meu,
Când forţa înalturilor te-a zguduit
Şi când puterile spiritului
De groază te-au umplut.
Şi viguros şi-a croit drumul Sinea ta
Atunci când pieptul ţi-a fost răscolit de-ndoieli
Care-adâncurilor întunecate voiau să te predea.
Tu eşti adevăratul meu discipol
Abia din ceasul grav
În care erai gata să te-ndoieşti de tine,
În care te credeai tu însuţi pierdut
Şi când forţa din tine te-a ajutat să birui".

Forţa din Johannes, forţa-Eu a sa l-a susţinut, cu toate că el nu a fost încă pe deplin conştient de Eul său adevărat şi, ca urmare, nu a putut contempla forma lui Hristos reînviat atunci când, în momentul vieţuirii interioare a morţii, s-a văzut ca un balaur sălbatic. Dar forţa interioară l-a ajutat să depăşească toate probele, încât – cu ajutorul Mariei – va putea trăi conştient în lumea spirituală. Această forţă interioară a dezvoltat-o datorită bogăţiilor de înţelepciune pe care i le-a împărtăşit Benedictus. Aici, credinţa nu ar fi fost suficientă. Benedictus spune:

„Am putut să-ţi dau comori de-nţelepciune
Şi ele ţi-au dat puterea
Să te susţii pe tine însuţi
Când chiar tu însuţi nu mai credeai în tine.
Iar înţelepciunea
Pe care-ai dobândit-o
Ţi-a fost mai devotată decât credinţa
Care ţi-a fost dăruită".

După ce i-a amintit lui Johannes prin ce forţă interioară a putut învinge probele, Benedictus îi dă

cuvintele care trebuie să-i arate direcţia spre domeniul spiritului, unde o va găsi pe Maria. El spune:

„Aprinde-ţi toată puterea sufletului tău
De la cuvintele-acestea care, prin gura mea,
Îţi dau cheia spre înălţimi.
Te vor călăuzi chiar şi atunci
Când nu te va mai conduce nimic
Din ceea ce ochii fizici mai pot să perceapă.
Primeşte-le deci cu inima toată".

El i-a dat apoi cuvintele care trebuiau să constituie pentru Johannes cheia lumii spirituale:

„Fiinţa urzindă-a luminii, ea radiază
Prin ale spaţiului întinderi,
Existenţă lumii dăruind.
Şi harul iubirii, el încălzeşte
Şirul vremilor,
Chemând la revelare întregul Univers.
Iar solii spiritului, ei unesc
Fiinţa urzindă-a luminii
Cu-a sufletului revelaţie;
Şi dacă omul poate uni cu-aceste două
Propria-i Sine,
Trăieşte-atunci în înălţimile spirituale".

Această cheie a lumilor spirituale, aşa cum este dată prin aceste cuvinte, are o profundă semnificaţie. În timpurile străvechi, cei care urmau să fie iniţiaţi primeau uneori puternice simboluri, ca de pildă Pecetea lui Solomon, pe care o luau cu ei pe drumul către lumea spirituală. În epoca noastră, în general, n-ar fi corect să se ajungă la lumea spirituală prin simboluri, deşi aceste simboluri mai pot fi încă un ajutor pentru mulţi oameni. În cuvintele date aici este cuprinsă însăşi cheia. În legătură cu

aceste cuvinte, Rudolf Steiner spune în conferinţa privitoare la Misteriul rosicrucian:

„În cuvintele care v-au fost citite trebuie să vedeţi o taină a cuvintelor. Ce se are aici în vedere nu poate fi descris simplu ca multe altele. În aceste rânduri, forţe cosmice sălăşluiesc până în sonorităţi. Ele nu pot fi deloc schimbate. Aceste cuvinte sunt de fapt o *deschidere* a porţii lumii spirituale".

Dar dacă cercetăm care este în fiecare om cheia spre lumea spirituală, vom găsi observaţii lămuritoare în ciclul ***Minunile lumii, încercările sufletului, manifestările spiritului***, unde Rudolf Steiner spune:

„Acel lucru în care este învelită entitatea propriu-zisă a omului s-a transformat. Aceste trei învelişuri s-au schimbat complet în cursul evoluţiei, începând cu epoca atlanteană până în zilele noastre. Şi acum ne punem întrebarea: care este factorul eare a acţionat, care a transformat aceste învelişuri? Acest factor care a împins, care a impulsionat spre metamorfoza învelişurilor trebuie căutat în special în corpul eteric. Corpul eteric uman este cel care învigorează, cel activ propriu-zis. El a făcut corpul fizic mai dens, el a transformat şi corpul astral. Aceste trei corpuri... sunt într-o vie interacţiune, iar învelişul cel mai important, cel mai activ în această devenire istorică a omului este corpul eteric... În corpul eteric trebuie căutate forţele ce acţionează de fapt aici, în special cele ale lui Eros şi ale Demetrei. Ele sunt trimise de corpul eteric spre partea de sus, în corpul astral, şi spre partea de jos, în corpul fizic, aşa încât corpul eteric poate influenta la fel de bine şi corpul astral şi corpul fizic... În el sălăşluiesc, de fapt, fortele metamorfozării, dar şi el s-a modificat în egală măsură. La origini, el era astfel organizat încât omul nu a

putut cunoaşte lumea aşa cum o cunoaşte astăzi; câud privea în lumea spirituală, graţie anticei clarvederi a Persefonei, el vedea acolo chiar imaginile fiinţelor spirituale. El vedea în jurul lui o întreagă lume de imagini. Aceste imagini sunt în realitate provocate prin forţele corpului astral, dar corpul astral nu ar putea să le vadă cât timp el nu se îndreaptă decât spre sine însuşi. El nu percepe imaginile când este întors numai spre sine. Aşa cum un om nu se vede pe sine când, nestingherit de vreo oglindă, merge înainte, tot atât de puţin ar percepe corpul astral imaginile produse de el dacă activitatea corpului astral nu ar fi reflectată în natura umană prin corpul eteric. Deci corpul eteric este cel care permite perceperea imaginilor provocate de corpul astral. Ce percepe omul din ceea ce se petrece în propriul corp astral este ceea ce îi oglindeşte corpul său eteric. Dacă nu am avea această reflectare a tuturor evenimentelor astrale interioare datorită corpului eteric, atunci tot ce realizează corpul astral ar fi, desigur, prezent în noi, dar omul n-ar putea să perceapă asta. De aceea, întreaga imagine despre Cosmos pe care şi-o poate face omul, întregul conţinut al conştienţei sale, este o oglindire din corpul său eteric. De corpul eteric depinde, de fapt, ca omul să ştie ceva despre lume. Asta depindea de corpul eteric şi în epoca veche a clarvederii, iar tot ce ştim astăzi despre Cosmos depinde tot de reflectarea activităţii astrale în corpul eteric al omului. Deci ce anume sălăşluieşte în forţele corpului eteric? În forţele corpului eteric sălăşluieşte faptul că prin el avem însăşi cheia cunoaşterii lumii. Dacă nu ar fi aşa, tot ceea ce determină lumea în corpul nostru astral nu ar putea deschide o uşă spre cunoaşterea lumii. Cheia cunoaşterii lumii se află în corpul eteric. Şi toate lucrurile

despre care se vorbeşte în locurile importante din dramele rosicruciene se află, de asemenea, în corpul nostru eteric." (Conferinţa II).

Forţele corpului eteric sunt prezentate aici ca fiind cheia întregii cunoaşteri a lumii fizice şi a celei spirituale. Această cheie trebuie să fie făurită cu substanţele eterice active în corpul eteric. Distingem patru feluri de eter: eterul luminii, eterul căldurii, eterul chimic şi eterul vieţii. Aceste eteruri s-au format pe parcursul evoluţiei şi au fost date şi omului. Atunci când Soarele s-a despărţit de Pământ, anumite forţe eterice mai înalte au părăsit Pământul şi au rămas pe Soare până când, datorită lui Hristos, au fost din nou implantate în omenirea pământească; şi astfel, începând de atunci, ele acţionează din nou pe Pământ şi pot transforma treptat substanţa eterică a Pământului. Forţele eterice superioare ale lui Hristos se unesc în primul rând cu forţele de compasiune ale omului, fiindcă – aşa cum s-a spus mai sus – din aceste forţe îşi făureşte Hristos corpul său eteric. Astfel, prin Hristos, Soarele spiritual a început să se unească din nou cu Pământul; şi cu cât oamenii se vor uni mai mult cu forţa hristică, cu atât mai mult forţele eterice ale Pământului se vor uni treptat-treptat cu cele ale Soarelui. Aceste forţe ale eterurilor sunt stimulate prin cuvintele pe care Benedictus i le dă lui Johannes drept cheie a lumii spirituaie. Prin aceste cuvinte, fiinţa discipolului spiritual este îndrumată spre fiinţa eterului luminii, care ţese, care radiază prin întinderile spaţiului şi umple lumea cu fiinţare. El este îndrumat spre eterul căldurii, în care se revelează forţa activă cea mai intimă a Fiinţei divine, sub forma forţei de sacrificiu – iubire. Dacă observăm că eterul chimic provoacă nunta substanţelor şi că eterul vieţii supune

procesului de viaţă substanţele pregătite chimic, atunci putem recunoaşte că tocmai acţiunea acestor două feluri de eteruri este indicată în „cuvintele-cheie”.

Forţele eterice sunt înfăţişate aici ca ceva care este în egală măsură de esenţa naturii, cat şi spiritualizat şi însufleţit. Vedem astfel că devenirea naturii este legată de fiinţa sufletească spirituală a omului. Conştienţa acestei legături s-a pierdut de mult pentru omul actual. În conştienţa actuală obişnuită, viaţa naturii pare total despărţită de ceea ce se petrece în sufletul şi în spiritul omului. Forţele eterice participă la aceste două aspecte – al omului şi al lumii – aparent separate. În om, ele mijlocesc între corpul fizic şi fiinţa spiritual-sufletească a omului care acţionează prin intermediul corpului astral; în Cosmos, ele mijlocesc între viaţa naturii şi sufletul şi spiritul Cosmosului. În ciclul ***Manifestările karmei***, Rudolf Steiner a indicat astfel raporturile dintre lumină şi materia răspândită în spaţiu:

„Există într-adevăr o stare de disoluţie a oricărei materii, pe care investigaţia clarvăzătoare o poate atinge, în care toată materia se prezintă asemănător; numai că ceea ce apare aici nu mai este materie, ci este ceva ce se află dincolo de materiile specializate care ne înconjoară. Fiecare materie distinctă este o condensare, o densificare a acestei „materii fundamentale” (dar aceasta nu mai este materie), fie că ar fi aur, argint sau orice altă materie. Există deci o esenţă fundamentală a existenţei noastre pământeşti materiale, din care a apărut orice materie prin densificare. Dacă se pune întrebarea: ce este în fond această esenţă fundamentală a existenţei noastre pământeşti, ştiinţa spiritului răspunde: orice materie de pe Pământ este lumină condensată! Nu există nimic în lumea

materială care să nu fie lumină condensată sub o formă oarecare" (Conferința X).

În legătură cu raportul dintre natura sufletescului și a iubirii, el spune:

„Să abordăm acum cealaltă întrebare: care este natura sufletescului? Dacă am cerceta în mod asemănător, cu mijloace ale științei spiritului, partea substanțială, adevărata ființă fundamentală a sufletescului, atunci ni s-ar arăta că – așa cum orice este material e doar lumină condensată – toate fenomenele sufletești de pe Pământ, atât de diverse, ne apar ca modificări, ca metamorfozări nenumărate a ceea ce trebuie să fie numit, dacă pricepem cu adevărat semnificația fundamentală a acestui cuvânt: iubire. Și fiecare impuls cu caracter sufletesc este, oriunde ar apărea, un fel de iubire modificată. Și dacă la om interiorul și exteriorul sunt oarecum îmbucate, întrepătrunse, atunci corporalitatea sa exterioară este țesută din lumină, iar sufletescul său interior este țesut într-un mod spiritual din iubire. Lumina și iubirea se regăsesc, de fapt, în toate fenomenele existenței noastre pământești, întreţesute oarecum una în alta. Cel care vrea să cunoască lucrurile din punctul de vedere spiritual-științific își pune înainte de toate această întrebare: cum se întreţes între ele lumina și iubirea, și în ce măsură?"

În legătură cu anumite ființe care au întreţesut lumina cu iubirea, Rudolf Steiner spune în același context:

„Și tocmai acum intervine un fapt, și anume că pentru cele două elemente – lumină și iubire – care altminteri ar sta, după marele mers al existenței cosmice, unul lângă altul, trebuie să existe un mijlocitor care să întreţească un element în celălalt, lumina în iubire. Acesta trebuie să fie o putere care, să spunem așa, nu are un interes deosebit în ce

privește iubirea, care deci întreţese în elementul iubirii lumina; singurul interes pe care îl are este să dea luminii răspândirea maximă, care deci radiază în elementul iubirii lumina. O putere de acest fel nu poate fi o putere pământească, fiindcă Pământul este tocmai Cosmosul iubirii. Pământul are ca misiune să întreţească iubirea peste tot. Deci tot ceea ce este într-adevăr legat de existenţa pământească nu are nici un interes care să nu fie într-un fel sau altul atins de iubire. Un astfel de interes îl au însă entităţile luciferice; ele sunt cele care au rămas în urmă pe Lună, pe Cosmosul înţelepciunii. Ele au în mod special interesul să întreţească lumina în iubire. De aceea fiinţele luciferice sunt la lucru oriunde interiorul nostru, care de fapt este ţesut din iubire, intră într-o legătură oarecare cu lumina, în orice formă s-ar prezenta ea; şi lumina ne întâmpină în întreaga existenţă materială. De îndată ce intrăm oarecum în raport cu lumina, entităţile luciferice apar şi se infiltrează în iubire. Aşa a intrat omul în cursul întrupărilor sale în contact cu elementul luciferic: Lucifer s-a întreţesut cu elementul iubirii, încât în ceea ce este ţesut din elementul iubirii se îndeasă elementul luciferic; doar el poate aduce ceva ce nu lasă iubirea să fie doar o dăruire totală, ci ceva ce o pătrunde cu înţelepciune încât ea devine o iubire care este străbătută din adâncul cel mai profund cu înţelepciune. Fără această înţelepciune, iubirea ar fi o forţă naturală pentru care omul nu ar putea fi responsabil. Astfel însă iubirea devine prin excelenţă forţa-Eu în care se revarsă elementul luciferic, care nu există în mod normal decât în materia exterioară" (Conferinţa X).

Datorită influenţei luciferice, iubirea – care era o forţă naturală activă – devine forţă-Eu. Iubirea se individualizează. Prin faptul că omul diferenţiază

multiplele forme ale luminii condensate, acestea încep să-i stimuleze iubirea într-un mod diferenţiat. Iubirea devine condiţionată de obiectele exterioare. Ea nu mai este forţa care acţionează la fel în toate direcţiile, ci se uneşte cu obiectele izolate ale lumii spaţiale. Astfel forţa de iubire a fiinţei sufleteşti umane se poate extinde în diferite sfere, legate de diversele domenii ale existenţei materiale. Din acest motiv, uu om poate vedea că sferele sale de interes sunt ameninţate de interesele altor oameni, ceea ce duce la vrajbă şi la luptă. Iubirea oamenilor se limitează la sfere de interes tot mai înguste, până când, în cele din urmă, fiecare nu iubeşte decât ceea ce i-ar părea profitabil existenţei sale individuale. Acest fapt duce la duşmănia tuturor împotriva tuturor şi la războiul tuturor împotriva tuturor. În cele din urmă, ceea ce împinge în această direcţie este totuşi iubirea, care s-a fracţionat în lumea spaţiului în iubire obişnuită a existenţei proprii individuale a oricărei fiinţe care apare în spaţiu. În existenţa individuală, fiinţa sufletească a omului este înlănţuită de materie. Iubirea este amestecată cu lumina condensată până la materie. Rudolf Steiner spune în continuarea citatului de mai sus:

„Abia prin aceasta devine posibil ca interiorul nostru, căruia, în existenţa pământească, ar trebui să-i revină caracteristica iubirii în toată amploarea sa, să fie străbătut de cu totul altceva, ceva ce putem numi ca o acţiune a lui Lucifer, care sub acest aspect duce la o pătrundere a material-exteriorului, în aşa fel încât iubirea nu este întreţinută numai cu lumină, ci apare un fel de iubire care este impregnată de Lucifer. Luând în el elementul luciferic, omul amestecă în propria sa corporalitate existenţa materială cu un element sufletesc care, deşi ţesut din

iubire, este în acelaşi timp impregnat de elementul luciferic".

Iubirea întreţesută cu elementul luciferic devine, ca egoism, forţa vieţii individuale, în care fiecare om se simte închis ca într-un cerc. Prin faptul că nu percepe în jur decât ce este material, el se vede pe sine fără nici o legătură cu celelalte fiinţe. Prin sentimentele sale, el nu trăieşte decât în sine însuşi. Prin voinţa sa se străduie doar pentru sine. Această existenţă închisă în sine poate fi sfărâmată dacă omul, când priveşte în lumea exterioară, nu se rezumă la percepţia comună, dacă presimte, prin uimire, cauze şi relaţii spirituale, dacă nu se trăieşte numai pe sine însuşi în simţire, ci resimte compasiune faţă de celelalte fiinţe, dacă voinţa sa încetează să se străduie pentru sine şi se lasă condusă de conştiinţă. Când cercul existenţei individuale închis în sine însuşi este astfel sfărâmat, ceva nou se poate uni cu el. Acestui nou element i se opune forţa-Eu, care acţionează ca egoism. Omul se teme că îşi pierde Eul atunci când se dăruie cu totul la ceea ce încearcă să pătrundă în el prin uimire, compasiune şi conştiinţă. Dar el poate treptat să ajungă şi să resimtă prin aceasta tot mai mult fiinţa sa reală, să nu mai permită egoismului şi manifestărilor lui să domnească drept manifestare a Eului lui adevărat, cu toate că acest lucru nu este deloc uşor, Apoi se naşte în el dorul de a da realitate adevăratului său Eu, unindu-se cu ceea ce presimte prin uimire, cu ceea ce resimte prin compasiune şi cu ceea ce percepe în conştiinţă. Atunci când se produce această unire, conştiinţa nu reprezintă decât ţelurile propriei străduanii; compasiunea pasivă devine o forţă de iubire activă care se eliberează de cătuşele existenţei sale limitate în spaţiu, iar uimirea care se naşte în contact cu lumea exterioară se transformă în vedere a lumii

spirituale. Pentru aceasta este însă necesar ca iubirea dezinteresată să înlocuiască iubirea de sine şi să devină forţă-Eu adevărată. Atunci omul poate să cunune Sinea sa proprie cu ceea ce au realizat fiinţele luciferice unind lumina cu iubirea. Toate aceste evenimente sunt în legătură cu cuvintele pe care Benedictus i le dă lui Johannes drept cheie spre lumea spirituală. Atunci când pătrundem esenţa luminii şi a căldurii nu ajungem numai la eter şi la forţele eterice, ci ajungem şi la arierplanurile spirituale şi la entităţile creatoare. Despre modul cum acţionează acestea în lumină şi căldură, Rudolf Steiner spune în ciclul ***Mituri şi Misterii egiptene***:

„Cu fiecare rază de Soare curge spre Pământ forţa entităţilor mai înalte, care locuiesc în Soare, iar cu lumina razei de Soare coboară plutind spre Pământ însăşi forţa iubirii, aceeaşi forţă care aici curge de la om la om, de la inimă la inimă. Soarele n-ar putea niciodată să trimită spre Pământ numai lumina fizică; sentimentul cel mai arzător al iubirii există, dar invizibil, în lumina solară. O dată cu el, curg spre Pământ forţele Tronurilor, Serafimilor, Heruvimilor şi ale întregii ierarhii a entităţilor superioare care locuiesc în Soare şi care au nevoie de alt corp decât corpul de lumină". (Conferinţa V, GA 106)

Astfel acţionează în Cosmos fiinţele ierarhiilor, în lumina pură şi în căldura pură, iar prin toate ierarhiile acţionează Hristos. Atunci când se uneşte cu fiinţa intimă a unui om, el acţionează ca adevăratul lui Eu, atât din căldură pură, cât şi din lumină pură. Elementul cosmic devine elementul general-uman. Pe acest general-uman se fundamentează rosicrucianismul adevărat exprimat în această dramă. În legătură cu raportul luminii şi al căldurii

cu ceea ce este general-uman şi cu rosicrucianismul, Rudolf Steiner spune în ciclul ***De la Iisus la Hristos***:

„Este important, pentru tot ce se fondează pe principiile rosicruciene, ca meditaţiile, concentrările etc. să nu fie orientate spre ceva ce nu poate fi decât dogmă, ci spre tot ce este general-*uman*... O privire în Universul mare – spunem noi, admirând revelaţiile luminii în Soarele de amiază şi simţind că ceea ce vede din lumină ochiul nostru este doar vălul exterior al luminii, revelaţia exterioară sau, cum se spune în esoterismul creştin, gloria luminii – şi apoi o dăruire faţă de gândul că în spatele luminii senzoriale exterioare trebuie să fie ascuns cu totul altceva: acesta este general-umanul. A gândi, a privi lumina răspândită prin spaţiul universal – şi apoi fiindu-ţi clar că în acest element al luminii care se răspândeşte trebuie să trăiască ceva spiritual care ţese această pânză a luminii prin spaţiu –, a te concentra asupra acestui gând, a trăi în acest gând, este ceva în întregime general-uman care nu este introdus printr-o dogmă, ci printr-un simţământ general. Sau mai departe: a simţi căldura naturii, a simţi cum prin Cosmos, o dată cu căldura, unduieşte ceva în care este spirit; şi apoi – prin anumite afinităţi din propriul nostru organism cu simţămintele sentimentelor de iubire – a te concentra asupra gândului: cum poate să fie căldura spirituală, cum trăieşte ea pulsând prin Cosmos; apoi, adâncindu-ne în ce putem învăţa din intuiţiile ce ne sunt date prin disciplina ocultă modernă şi sfătuindu-ne mai pe urmă cu cei care ştiu ceva în acest domeniu – cum te poţi concentra în mod corect asupra gândurilor, a gândurilor lumii care sunt gânduri cosmice; şi mai departe: înnobilarea, limpezirea simţămintelor morale prin care ajungem la înţelegerea faptului că ceea ce simţim în domeniul moral este realitate

– prin care putem depăşi prejudecata că simţămintele noastre morale ar fi ceva trecător – fiindu-ne deci clar: ceea ce simţim acum, asta trăieşte în continuare ca specific moral, ca entitate morală... Atunci omul resimte responsabilitatea de a se şti implicat în lume împreună cu ceea ce sunt sentimentele sale morale. Întreaga viaţă esoterică este în fond orientată pe un astfel de general-uman." (Conferinţa II, GA 129).

TABLOUL PATRU

Tot ceea ce a spus Rudolf Steiner despre lumină şi căldură ne poate ajuta să înţelegem mai bine forţa activă conţinută în cuvintele pe care Benedictus i le-a dat lui Johannes ca o cheie a lumii spirituale. Dar înainte ca Johannes să ajungă în lumea spirituală, el trebuie să treacă totuşi prin lumea astrală. Acest lucru este înfăţişat în tabloul patru al dramei. Cu privire la aceasta, Rudolf Steiner spune în conferinţa despre Misteriul rosicrucian:i

„În tabloul patru aveţi o reprezentare a lumii astrale, aşa cum trebuie să o resimtă iar Johannes Thomasius, conform predispoziţiei sale individuale aparte. Nu este o descriere generală a lumii astrale, o zugrăvire pe bază de exemple a acelei lumi, aşa cum trebuie să o vieţuiască Johannes Thomasius. Această lume astrală este altfel decât cea fizică. Acolo poţi să întâlneşti un om şi să-l vezi cum era el în urmă cu mai multe decenii; sau să vezi un tânăr aşa cum va fi el în viitor. Acestea toate sunt realităţi. În sufletul dumneavoastră sunteţi şi azi acelaşi copil care aţi fost la vârsta de trei ani. Ceea ce vedeţi în lumea astrală nu este deloc ceea ce arată cuiva imaginea exterioară fizică. Imaginea fizică a omului ascunde în fiecare clipă ceea ce a

fost îndreptăţit mai înainte şi ceea ce va fi îndreptăţit după aceea. În lumea astrală, privirea trebuie înainte de toate să acţioneze astfel încât să învingi prima maya a lumii seuzoriale şi să pătrunzi cu înţelegerea timpul în forţa lui de iluzionare. De aceea, pe profesorul Capesius, pe care l-a cunoscut în planul fizic, Johannes îl vede în lumea astrală aşa cum era tânăr; iar pe cel pe care în planul fizic l-a cunoscut drept Strader, îl vede aşa cum va arăta ca bătrân. Ce semnifică asta? Johannes Thomasius îl cunoaşte pe Strader aşa cum este în lumea sensibilă, cu forţele pe care le are acum în sufletul lui în planul fizic. În el este însă şi predispoziţia pentru ce va deveni peste câteva decenii. Trebuie să cunoşti acest lucru când vrei să recunoşti un om – Timpul trebuie deci să se «desfacă». «Timpul» este cu adevărat o noţiune foarte elastică atunci când ai ajuns în lumile superioare. Johannes Thomasius îi cunoaşte din lumea fizică pe Capesius bătrân şi pe Strader tânăr. În lumea astrală, ei stau acum unul lângă altul – Capesius tânăr şi Strader bătrân. Asta nu înseamnă că timpul s-a dilatat – să zicem – înainte şi înapoi, ci că unul este arătat la tinereţea sa, altul la bătrâneţe. Este un fapt cu totul real."i

În lumea astrală, Johannes întâlneşte mai întâi pe Lucifer şi Ahriman. Toţi cei care vor să intre în lumea spirituală întâlnesc aceste două fiinţe. Lucifer l-a ajutat pe om să ajungă la voinţa proprie, voalându-i raportul spiritual al sufletului cu lumile spiritual-divine. Ahriman acţionează în lumina condensată a lumii materiale şi vrea să-l reţină pe om în materie, promiţându-i un teren ferm şi stabil pentru fiinţa proprie. La acestea se referă toate cuvintele pe care le rostesc aici Lucifer şi Ahriman. Johannes este destul de pregătit pentru a recunoaşte în ei entităţile despre care i-a vorbit Benedictus, spunându-i că

le-ar putea întâlni la pragul lumii sufletelor. Apare apoi Spiritul elementelor, cu Capesius şi Strader. În legătură cu ceea ce vieţuieşte Johatmes în acest moment, Rudolf Steiner spune în ciclul ***Misterul biblic al Genezei***:

„Ceea ce vedeţi în scenele următoare – şi ceea ce am urmărit să înfăţişez într-o formă spiritual-realistă – reprezintă ceea ce simte cel care se înalţă treptat în lumile superioare, ca o reflectare a sentimentelor pe care le-a vieţuit la început în sufletul său şi care este adevărată, cu toate că cel care le vieţuieşte nu poate să ştie încă pe deplin cât este de adevărat acest lucru. Omul este condus la început să vadă cum timpul în care trăim noi, oamenii fizici, este – în ce priveşte cauzele şi efectele sale – mereu învecinat cu altceva. Acolo nu mai vezi acel unic fragment pe care ni-l prezintă lumea senzorială, dar înveţi să înţelegi că ceea ce ne apare în faţa ochilor în lumea senzorială nu este prin aceasta decât expresia a ceva spiritual. De aceea Johannes vede cu ochii lui spirituali pe omul care s-a îndreptat spre el mai întâi pe planul fizic, pe Capesius; şi nu îl vede aşa cum este el acum, ci cum era cu câteva decenii în urmă, un om tânăr. Şi îl vede pe celălalt, pe Strader, nu sub chipul său actual, ci îl vede profetic, aşa cum va trebui să devină dacă se dezvoltă în continuare în acelaşi fel cum o făcea pe planul fizic. Nu înţelegem în mod real importanţa clipei decât dacă o dilatăm dincolo de prezent, în trecut şi în viitor. Atunci ne apare modul cum sunt legate toate evenimentele prezentului prin legături spirituale; atunci se apropie de noi lumea spirituală, această lume spirituală cu care omul este mereu în relaţie, cu toate că nu e în stare să o înţeleagă cu raţiunea sa fizic-exterioară şi cu simţurile sale fizic-exterioare" (Conferinţa Introductivă).

Aşadar, prin Capesius şi Strader i se revelează lui Johannes faptul că gândirea şi vorbele oamenilor acţionează în lumea astrală. În conferinţa asupra Misteriului rosicrucian, Rudolf Steiner spune:

„Dar de aceasta se leagă şi altceva... şi anume faptul că ceva rău nu este vieţuit în suflet nepedepsit – de pildă dacă gândim ceva rău sau numai nedrept, asta radiază până în profunzimile lumii şi se reflectă din nou – şi că în ce priveşte vieţuirile noastre sufleteşti suntem într-o legătură cu forţele elementare ale naturii. Asta nu este o imagine; în sens ocult este o realitate când de pildă Capesius este condus în faţa «Spiritului elementelor», care conduce pe fiecare om în existenţa sa. Este riguros exact faptul că aici Capesius se află şi în faţa a ceea ce este legat cu acest Spirit al elementelor. Legat de aceasta este şi faptul că dacă vieţuim ceva, asta intră în relaţie cu puterile elementare ale naturii. Aici i se arată lui Johannes Thomasius că, în adâncul sufletului, atât Capesius cât şi Strader pot provoca forţele opuse ale elementelor. De aceea celor vieţuite de ei în sufletele lor în mândrie sau orgoliu, în eroare sau în adevăr ori minciună le urmează fulger şi tunet în acea lume. În lumea fizică, ceea ce omul are în sufletul lui ca eroare sau minciună este ceva foarte ciudat. Iată de pildă un om; în sufletul lui trăiesc erori şi minciuni; în faţa noastră el stă poate cu totul nevinovat. Însă în clipa în care privirea astrală se îndreaptă spre el, ea vede în imagini furtunile zgomotoase ce nu se produc decât atunci când elementele pământului se dezluiţuie în modul cel mai violent”.

De aici reiese că în lumea astrală legile naturale acţionează în strânsă legătură cu legile morale. Rudolf

Steiner a explicat şi mai complet acest lucru în cartea ***O cale spre cunoaşterea de sine a omului***, unde scrie:

„Cu cât lucrurile pe care le parcurgi sunt mai spirituale, cu atât mai mult legile morale coincid cu ceea ce putem numi, pentru aceste lumi spirituale, legi naturale. În existența senzorială eşti conştient de faptul că pentru această existenţă se vorbeşte în sens figurat când se spune despre o acţiune rea că «arde» în suflet. Se ştie că arsura naturală este cu totul altceva. Această deosebire nu este valabilă şi în lumile suprasensibile. Ura sau invidia sunt acele forţe ce acţionează simultan, în aşa fel încât acţiunile care rezultă din ele pot fi descrise ca fenomene naturale ale acestor lumi. Ura sau invidia acţionează în aceste lumi în aşa fel încât fiinţa urâtă sau invidiată acţionează devastator, distrugător asupra celui care urăşte sau invidiază; iau astfel naştere procese de distrugere care prejudiciază fiinţa spirituală. Iubirea acţionează în lumile spirituale ca o radiaţie de căldură care creează şi încurajează”.

Ca o fiinţă care ajută, care acţionează din iubire, aşa îi apare privirii lui Johannes în lumea spirituală Cealaltă Maria. Cuvintele lui Capesius şi Strader, care dezlănţuie tumultul elementelor, se transformă în ea în lumina ce luminează totul în jur. Ea spune:

„Doar dacă las mai întâi ca din fiinţa mea
Cuvintele voastre alte tonuri să capete,
Atunci se răspândesc peste lucrurile toate
Dimprejurul meu,
Şi limpezesc enigmele lor.”

Ea le indică apoi lui Capesius şi Strader căile care duc la ţelul pe care ei îl caută din adâncul fiinţei lor. Ea spune:

„Sunt două căi.
De forţa mea-şi atinge apogeul,
Atunci, toate fiinţele domeniului meu
În frumuseţea cea mai sublimă vor străluci
[.....]
Şi dacă sufletul vostru se dăruie atunci
Desfătărilor pure ale fiinţei mele,
Voi veţi pluti pe aripile spiritului
În începuturile dintâi ale lumii".

Cealaltă Maria, a cărei fiinţă a apărut în lumea astrală, s-a desemnat pe ea însăşi ca fiind o reflectare, vizibilă simţurilor omeneşti, a fiinţei superioare pe care o caută ei. Prima cale se deschide deci atunci când forţa acestei fiinţe creşte până la plenitudine. Ce fel de forţă este totuşi asta? În tabloul întâi, Cealaltă Maria spune în legătură cu forţa fiinţei sale:

„Pe mine, un impuls lăuntric
M-a-mpins să îmi consacru restul vieţii
Ce mi-a mai rămas
Acelor oameni pe care destinul
I-a dus în nevoie
Şi în mizerie.
Şi-adesea am fost nevoită
Să ostoiesc mai mult durerile sufleteşti
Decât pe cele trupeşti".

Vedem astfel că activitatea de ajutorare a iubirii vizibilă pentru simţurile omeneşti este o reflectare a Înaltei entităţi spirituale care domneşte la obârşia lumilor. Atunci când această forţă a activităţii de ajutorare provenită din iubire creşte până la plenitudinea sa, ea poate conduce la obârşia lumilor. Ea îşi atinge plenitudinea când pătrunde nu numai sentimentul şi voinţa, ci şi gândirea. Omul poate

atunci să ajungă conştient la izvoarele existenţei. Prin a doua cale, el ajunge acolo neconştient, atunci când lasă să domnească în el forţele naturale ale copilăriei.

Johannes nu ştie încă dacă ceea ce contemplă el în lumea astrală este iluzie sau realitate. Rudolf Steiner spune în ciclul 14, ***Misterul biblic al Genezei***:

„Prima trezire la conştienţa clarvăzătoare este de aşa natură încât în primul moment nu ajungi deloc în contact cu entităţi exterioare. În acest fapt există o sursă de iluzii multiple pentru cei care, să zicem, graţie evoluţiei lor esoterice, obţin darul clarvederii. Dobândirea acestor forţe clarvăzătoare are loc în etape. Există o primă treaptă a clarvederii; aici se dezvoltă în om tot felul de lucruri; el vede multe în preajma sa. Dar s-ar înşela dacă ar fi imediat convins că ceea ce percepe acolo în jurul lui – să spunem deci în spaţiul spiritual – ar fi şi o realitate spirituală. Johannes Thomasius trece în Misteriul nostru rosicrucian prin acest stadiu de clarvedere astrală. Vă amintesc acele tablouri care apar în faţa sufletului lui Johannes Thomasius în momentul în care, meditând, se aşază în prim-planul scenei şi simte ridicându-se în sufletul său lumea spirituală. Atunci apar tablouri, iar primul este cel în care Spiritul elementelor îi prezintă în faţa sufletului imaginile entităţilor pe care el le cunoştea deja din viaţă... Acestea şi apoi alte tablouri trec prin faţa sufletului lui Johannes Thomasius. Sub aspect dramatic, aceasta se poate reprezenta doar dacă tablourile, care de fapt devin vii în suflet prin meditaţie, se desfăşoară pe scenă. Eroarea nu poate consta în faptul că Johannes Thomasius ia acestea drept o iluzie; el ar rătăci atunci cu totul drumul. Singura atitudine corectă în faţa acestor experienţe este să îşi spună că acum nu poate să ştie în ce măsură sunt iluzie sau

realitate. El nu ştie dacă ceea ce se arată în imagini este o realitate exterioară spirituală – să zicem, dacă este ceva înscris în Cronica Akasha – sau dacă sinea proprie s-a extins până la această lume. Există două posibilităţi şi el trebuie să-şi păstreze convingerea că ambele pot fi adevărate. Ceea ce îi lipseşte încă este capacitatea care i-ar permite să facă distincţia între realitatea spirituală şi conştienţa imaginilor. Şi abia din momentul în care se instalează constienţa devachanică, în care Johannes vieţuieşte realitatea spirituală, în clipa în care, în Devachan, percepe realitatea spirituală a unei fiinţe pe care o cunoaşte în planul fizic – Maria –, numai din acel moment el va putea privi înapoi, deosebind realitatea de simpla conştientă de imagini" (Conferinţa VII, GA 122).

TABLOUL CINCI

În tabloul cinci al dramei ajungem la un eveniment impresionant din experienţele lui Johannes Thomasius. Dar, tocmai despre acest tablou, Rudolf Steiner spune că, în mare parte, nu este o experienţă reală ci o vieţuire-maya. În conferinţa privind Misteriul rosicrucian, el dă această explicaţie:

„În timp ce ceea ce resimte Johannes Thomasius în scena cu Capesius şi Strader, când îi vede la vârste diferite, este real, în tabloul cinci este descrisă o maya, o fata morgana a lumilor spirituale, care trebuie să se descarce asupra sufletului, prin care trebuie trecut. De aceea trebuie să consideraţi tabloul cinci ca ceva ce nu poate fi justificat decât prin faptul că în maya se amestecă şi realitatea. – Întreagă această scenă nu ar ajuta cu nimic evoluţia lui

Johannes Thomasius dacă ea nu s-ar comporta faţă de experienţa astrală precum se raportează noţiunile şi ideile lumii fizice faţă de înţelegerea lumii noastre. Ceea ce este ştiinţa pentru lumea fizică este «maya templului» pentru lumea astrală. Aşa cum nu poţi mânca un concept, tot aşa nici maya templului nu poate fi considerată ca fiind ceva real, ceva înrădăcinat în lumea spirituată. Dar noţiunile trebuie să trăiască în lume pentru ca să apară înţelegerea lumii. Şi doar aşa poate pătrunde dintr-o altă lume ceea ce poate da iarăşi o limpezire profundă pentru Johannes Thomasius, prin faptul că el recunoaşte că un anumit nod se ţese în karma lumilor, că Felix Balde a văzut că nu trebuie să-şi îngroape bogăţiile sufletului într-un umblet solitar prin lume, ci că trebuie să le aducă la templu".

Deci, cu toate că tabloul cinci trebuie să fie considerat ca maya, el are totuşi o mare semnificaţie, în măsura în care uşurează înţelegerea experienţelor astrale, întocmai cum conceptele şi ideile uşurează înţelegerea lumii fizice. Maya templului arată, ca să spunem aşa, imaginea forţelor cosmice care acţionează în suflet. Cel care contemplă acest tablou în lumea astrală capătă certitudinea că există o lume superioară care se reflectă în lumea astrală aşa cum lumea astrală se reflectă în cea fizică. Acest tablou ne informează asupra realităţilor la care nu poţi încă să ajungi în lumea astrală, iar această informaţie ne slujeşte la orientarea în lumea astrală.

În fiecare om acţionează marile forţe ale existenţei: înţelepciune, iubire şi voinţă, ai căror reprezentanţi îi vedem acum în templu. De aceea, ceea ce se întâmplă acolo se poate întâmpla în fiecare om şi exprimă mersul evoluţiei omenrii. Benedictus este în templu reprezentantul înţelepciunii. Sub conducerea sa, Johanes Thomasius a

ajuns la o anumită treaptă de dezvoltare. Dacă trebuie să-şi continue dezvoltarea, este nevoie să colaboreze şi celelalte forţe ale existenţei. După Benedictus vorbeşte Theodosius. El reprezintă forţa iubirii care uneşte lumi şi umple fiinţa cu existenţă. Aceasta este forţa iubirii cosmice din care au ieşit toate şi prin care totul se menţine. Theodosius spune: „Căldură să curgă în inima lui!" Căldura pe care o mijloceşte reprezentantul iubirii cosmice conţine forţele cosmice ale iubirii care nu au căzut în cătuşele materiei prin condensarea luminii în materie. Aceste forţe s-au retras de pe Pământ în momentul când Soarele s-a separat de Pământ. Datorită lui Hristos, ele s-au legat din nou cu Pământul şi, începând de atunci, pot curge în fiinţa cea mai intimă a omului. Când se produce acest lucru, omul ajunge să discearnă că el trebuie să jertfească iluzia propriei personalităţi, care trăieşte în iubirea de sine – în egoism. Din cuvintele lui Theodosius reiese apoi cum înţelepciunea şi iubirea lucrează împreună la iniţiere. Dacă forţa de înţelepciune ar acţiona singură, nefăcând decât să elibereze viziunea din somnul simţurilor, această viziune ar putea antrena omul să se îndoiască de sine dacă n-ar ajunge în acelaşi timp să se simtă pe sine însuşi ca spirit. Dar tocmai acest lucru îl realizează forţa iubirii. Cel care, prin forţa iubirii spirituale, ajunge să sacrifice iluzia personalităţii sale bolnave, resimte, în forţa de sacrificiu, adevărata sa Sine ca pe un element spiritual în fiinţa sufletească. În acest fel, căldura forţei de iubire care înfăptuieşte acest sacrificiu trezeşte spiritul din fiinţa sufletească. Chiar dacă forţa înţelepciunii desprinde Eul de învelişurile corporale, încă nu se asigură vederea clară a lumii spiritului; o fiinţă sufletească neliniştită poate tulbura contemplarea spirituală şi o poate denatura; dar

iubirea fondată în spirit îi dă sufletului siguranţa, calmul şi claritatea „pentru ca el să devină oglinda în care să fie contemplat ceea ce se petrece în lumea spiritului”. Dacă înţelepciunea ajutată de iubire l-a condus astfel pe om la contemplarea spiritului, iubirea poate conduce şi mai departe, dându-i omului forţa de a se simţi pe sine însuşi ca spirit şi de a inspira substanţă de viaţă spirituală în facultatea de inspiraţie sau în auzirea cuvântului spiritual.

După ce Theodosius a manifestat forţa iubirii, Romanus lasă să vorbească prin el forţa voinţei cosmice. Dacă înţelepciunea şi iubirea l-au condus pe om să trăiască în spirit, voinţa cosmică îi poate acorda forţa de a acţiona în exterior din impulsuri spirituale. El primeşte aceste impulsuri prin puterile creatoare spirituale, spre care îl îndrumă forţa voinţei cosmice. Conştienţa impulsurilor de voinţă spiritual-divine omul o are în intuiţie. Astfel, ceea ce reprezintă Romanus în templu duce la o Intuiţie, ceea ce reprezintă Theodosius duce la Inspiraţie, iar ceea ce aduce Benedictus duce la Imaginaţie.

Acţiunea comună a celor trei forţe cosmice, a înţelepciunii, a iubirii şi a voinţei, este arătată aici în aşa fel încât prin ea este trezit spiritul individual; prin aceasta el poate primi în fiinţa sa individuală ceva din forţa cosmică a iubirii, devenind astfel în stare să folosească corect cele trei forţe cosmice din impulsul cel mai interior. Germenele acestei dezvoltări a spiritului individual a fost adus în omenire de către Hristos. În trecut, forţele cosmice de înţelepciune, de iubire şi de voinţă îl puteau conduce pe om numai din exterior, ele se vădeau în el ca un amestec, la realizarea căruia el nu participase cu fiinţa sa individuală. Acţiunea acestor forţe într-o astfel de combinare este reprezentată în dramă prin Retardus. El vrea ca ceea ce era

corect înainte să fie păstrat şi pentru prezent şi pentru viitor. El nu contestă posibilitatea celor spuse de Benedictus şi Romanus, dar nu crede că acest lucru s-ar putea realiza acum, ci că mai întâi ar trebui să se apropie de templu fiinţe care, fără a fi iniţiaţi, pot elibera spiritul din realităţile senzoriale. Romanus îi răspunde că astfel de oameni se apropie deja de templu. Ele apar în figura lui Felix Balde şi Cealaltă Maria. Retardus li se adresează ca unor fiinţe ce au favorizat inconştient opera sa.

Cuvintele lui Felix Balde amintesc raportul ce există între lumină şi materie, despre care s-a vorbit mai sus. Felix Balde vorbeşte despre puteri care, în întunericul Pământului, slujesc evoluţia, şi care, pentru a se hrăni, au nevoie de lumina care luminează în oameni ca fruct al cunoaşterii. Dar fiindcă ceea ce s-a născut în ultima vreme în om ca fructe ale ştiinţei nu serveşte decât suprafeţei Pământului şi nu pătrunde până în adâncurile lui, fiinţele care acţionează în adâncuri flămânzesc. Cealaltă Maria îi spune lui Felix Balde:

„În tine se manifestau Spiritele Pământului
Spre-a-ţi da lumina lipsită de ştiinţă.
În mine a putut domni iubirea
Care prin sine-însăşi se-afirmă în existenţa
omenească”.

Prin faptul că reprezentanţii acestei lumini şi ai acestei iubiri pătrund în templul în care îşi au reprezentanţii forţele cosmice, se poate realiza o unire între lumina pământească şi lumina cosmică, între iubirea oamenilor Pământului şi iubirea cosmică. Prin aceasta devine posibilă transformarea de care a vorbit la început Theodosius; ea va rezulta din jertfa iluziei personalităţii şi prin trezirea spiritului în fiinţa sufletească. Am cunoscut

fiinţa Celeilalte Marii drept acea fiinţă care, prin jertfă, a ajuns la o nouă naştere. În primul tablou am aflat că Cealaltă Maria îşi sacrificase toate forţele ei înainte ca puterile destinului să o fi condus spre învăţăturile spirituale. Forţele ei de viaţă au înflorit astfel pentru a doua oară. Maria spune:

„În ea, spiritul a creat în adevăr
Fiinţă nouă din germenele care murise".

În tabloul patru ni se arată apoi cum acţionează fiinţa Celeilalte Marii în lumea astrală. Ea a apărut acolo „ca şi când stânca însăşi a născut-o" şi spune:

„Mă lupt prin locuri stâncoase
Şi vreau să îmbrac în cuvinte-omeneşti
Voinţa însăşi a stâncilor;
Adulmec fiinţa Pământului
Şi vreau să gândesc într-un cap omenesc
Însăşi gândirea Pământului.
Eu aerul curat al vieţii îl sorb,
Puterile din aer le transform
În simţăminte omeneşti".

Aici vrea să se reveleze în om fiinţa cea mai intimă a Pământului. Gândul ne duce la cuvintele lui Rudolf Steiner, şi anume că sensul Pământului este iubirea. Fiindcă aceeaşi fiinţă pe care am cunoscut-o întâi în activitatea de iubire plină de jertfă ne apare aici ca fiinţa Pământului care vrea să se reveleze în om. Această fiinţă transformă cuvintele lui Capesius şi Strader într-o lumină care luminează de jur împrejur şi care promite să conducă la obârşiile lumii atunci când forţa sa creşte până la plenitudine. Aici, în tabloul cinci, aceeaşi fiinţă spune: „În mine a putut domni iubirea care prin sine însăşi se afirmă în existenţa omenească"; unită cu reprezentantul luminii pământeşti,

ea se hotărăşte ca de aici înainte să acţioneze în unire cu forţele cosmice care îşi au reprezentanţii lor în templu. Este un eveniment foarte important, fiindcă el permite noua iniţiere, datorită căreia individualitatea născută pe Pământ va putea folosi conştient forţele cosmice. Importanţa acestei hotărâri este relevată prin cuvintele celor trei reprezentanţi ai forţelor cosmice:

BENEDICTUS:	„De vă uniţi cu noi, Atunci Opera de iniţiere trebuie să reuşească. Înţelepciunea ce am dăruit-o fiului meu Va înflori în el, devenind putere.
THEODOSIUS:	De vă uniţi cu noi, A jertfei bucurie se va naşte. Iubirea va străbate cu căldură Viaţa sufletească a căutătorului spiritual.
ROMANUS:	De vă uniţi cu noi, Se vor coace roadele spiritului Şi faptele care purced din discipolatul sufletului Vor germina în activitatea spirituală”.

Dacă este aşa, Retardus va trebui să se transforme în altă fiinţă. El va continua să trăiască în sacrificiu, dacă se jertfeşte pe sine; în felul acesta va putea participa şi la roadele faptelor omeneşti.

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE VI, VII, VIII)

TABLOUL ŞASE

Cealaltă Maria şi-a oferit forţele sale active naturale. Felix Balde este pregătit să-şi ofere lumina cunoştintelor sale naturale. În tabloul şase aflăm de un al treilea fel de sacrificiu. Vedem cum doamna Balde dăruie forţele sale de fantezie naturală. Prin poveştile sale, ea umple de viaţă sufletele celor doi savanţi, Capesius şi Strader, atunci când sunt învârtoşate şi ca paralizate prin lipsa de fantezie a gândirii ştiinţifice moderne. Johannes vede ce se petrece în lumea astrală atunci când doamna Balde îşi deapănă basmele. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune următoarele, în conferinţa privind Misteriul rosicrucian:

„Acum, lui Johannes îi este dată posibilitatea să vadă în lumea spirituală, să spunem, raporturi mult mai reale, printre altele şi acele raporturi care sunt de un gen mai subtil şi mai intim, de pildă: cum intervine lumea astrală în lumea fizică atunci când ceva precum inspiraţia unui om cum este Capesius vine prin cineva care nu ştie de fapt ce multe ţine în sufletul său. În dramă, doamna Balde nu o ştie. La un om care este inteligent şi care acţionează dinlăuntrul inteligenţei, totul trece prin inteligenţă. În inteligenţă nu există nimic care să dea o cunoaştere puternică asupra lumii. Forţa cunoaşterii se află în afara inteligenţei. La un om care este foarte inteligent, o forţă ce vine din lumea spirituală poate trece prin inteligenţă şi apoi mai departe; el va putea expune atunci teorii frumoase despre lumea spirituală... Cum arată această

realitate o vede pe planul fizic Johannes, care se află alături, dar care, pentru a şi-o putea explica, trebuie să privească mai întâi lumea astrală. În tabloul astral, el o vede pe doamna Balde aşa cum arată ea în lumea fizică. Ea tocmai îi dă Spiritului elementelor unul din tablourile sale de basm, aşa cum a făcut-o de sute de ori pentru Capesius. Şi acum apare efectul a ceea ce are loc sub pragul conştienţei. Ea îi povesteşte deci lui Capesius basmele şi, atunci când îi povesteşte un basm pe care ea însăşi nu îl înţelege, în sufletul lui Capesius răsar forţe care îi înlătură paralizia sufletului şi el poate din nou să spună ceva auditorilor săi. Dar asta sună cu totul altfel decât ce a povestit doamna Balde. Acolo acţionează forţe tainice, dar ele acţionează şi în Capesius. Dacă mergi pe urmele lor, le găseşti obârşia în lumea astrală. Acolo se poate vedea că ele dau naştere la curenţi opuşi. Ecoul pe care cuvintele doamnei Felicia îl fac să apară în sufletul lui Capesius, un astfel de ecou îl provoacă ele peste tot unde sunt puteri elementare. Şi pentru creierul nostru există ceva asemănător: în creierul nostru trăieşte un mic spirit care născoceşte probabil lucrurile cele mai minunate. Dacă vom căuta cum a apărut el din Cosmos, găsim ceva precum creierul Pământului. El gândeşte gândurile într-o cu totul altă dimensiune decât cea care apare în micul creier uman. Uneori omul nu vede în propriul său creier ceea ce afirmă de fapt. Dar acest lucru devine grotesc când se reflectă în creierul gigantic al Pământului, unde, de asemenea, trebuie să se reflecte. De aici acea relaţie care există între German, ce apare în plan fizic şi apoi ca «Spiritul creierului Pământului». S-ar putea vorbi mult despre acest subiect. Dar dacă ai privi cu o vedere astrală ce se petrece în căsuţa singuratică atunci când doamna Felicia îşi povesteşte

basmele şi dacă ai putea să pătrunzi până la creierul Pământului, ai percepe multe taine – de pildă faptul că acest spirit al creierului Pământului este un ironic şi un batjocoritor, este înclinat să persifleze fiindcă are mult de râs în legătură cu ceea ce fac oamenii".

Vedem astfel în tabloul şase efectul produs în lumea astrală de basmele doamnei Felicia. Urmarea lor pe Pământ este aceea de a face ca gândirea pământeană a lui Capesius şi Strader să poarte roade pentru lumea spirituală. În basmul lui Goethe, luntraşul cere ca plată luminiţelor rătăcitoare fructe ale Pământului; aurul lor nu-l satisface. Nici Spiritul elementelor nu este mulţumit cu ceea ce îi propune ca plată Capesius; gândurile sale nu sunt fructele Pământului, despre care s-a vorbit. Fără îndoială, fructele Pământului, care au în lumile spirituale o anumită importanţă pentru fiecare individualitate, s-au născut prin gândire. Dar această gândire trebuie să fie vie şi ea nu devine astfel decât prin forţele fanteziei pe care le mijloceşte doamna Balde. Gândirea spirituală vie care înţelege ştiinţa spiritului are pentru individualitatea din lumea spirituală o importanţă cu mult mai mare decât simpla clarvedere. De aceea, ceea ce în Capesius şi Strader există ca predispoziţie poate deveni ceva foarte important, dacă ei ar primi în gândirea lor forţele fanteziei şi, prin gândirea vie, ar înţelege ştiinţa spiritului. Dar până când vor dobândi ei înşişi aceste adevărate fructe ale Pământului, doamna Balde este cea care trebuie să plătească în lumea astrală pentru ei. Referitor la aceste fructe ale Pământului, Rudolf Steiner spune într-o conferinţă din 13 noiembrie 1909, tipărită sub titlul ***Ştiinţa spirituală, sarcinile şi ţelurile sale***, GA 117:

„Sunt mulţi oameni care nu-şi amintesc de încarnările lor precedente, deşi au fost în trecut mai mult sau mai puţin clarvăzători, pentru că nu-şi dezvoltaseră aceste facultăţi care sunt cele ale Sinei, ale Eului... Prin faptul că ei erau încă clarvăzători, nu s-au preocupat atunci să-şi dezvolte acele facultăţi, şi anume facultăţile Eului, adică facultatea gândirii, a capacităţii de discernământ, care reprezintă facultăţile specifice Sinei omeneşti pe Pământ; acest Eu nu era deci prezent acolo în încarnările anterioare; sineitatea nu era acolo. Despre ce şi-ar mai putea aduce aminte atunci omul? Pentru a-şi aminti de o întrupare trecută, ar fi trebuit ca un Eu închis în sine să fie acolo, asta e important! Aşa încât astăzi îşi pot aminti de încarnările trecute numai acei oameni care au lucrat în încarnări precedente cu mijloacele gândirii, ale logicii, ale capacităţii de discenământ. Aceştia pot să-şi amintească. Clarvederea poate să fie deci foarte dezvoltată la cineva – dacă însă în încarnările anterioare nu a lucrat cu mijloacele capacităţii de discernământ, cu cele ale gândirii logice, el nu-şi poate aminti nici o încarnare anterioară... Zeii i-au creat pe oameni pentru ca, prin ei, ceea ce posedau să se poată menţine sub forma gândurilor omeneşti. Ceea ce coboară din lumile superioare n-ar fi căpătat deci niciodată forma de gânduri dacă omul însuşi nu i-ar fi dat această formă. Cel care – pe Pământ – nu vrea să gândească, răpeşte zeilor ceva pe care ei au contat; prin urmare, el nu poate ajunge la sarcina şi misiunea omului. El nu poate ajunge aici decât în întruparea în care se decide într-adevăr să lucreze cu gândirea”.

Aşadar, deşi omul poate să dea chiar prin gândire roadele care sunt bine primite de lumile spirituale, nu orice gândire este potrivită pentru aceasta. Gândurile lui

Capesius şi Strader sunt la început refuzate. Acelaşi lucru s-ar fi petrecut dacă ar fi primit în felul lor de gândire vechea înţelepciune pe care o stăpânea Felix Balde; faptul că ei ajung la gânduri moarte care nu sunt primite de lumile spirituale nu ţine de conţinutul gândirii, ci de felul gândirii lor. Fără o schimbare concomitentă a felului lor de a gândi, ei ar primi vechea înţelepciune la fel de exterior ca şi luminiţele rătăcitoare din basmul lui Goethe, care au primit în mod exterior aurul bătrânului pentru a-l arunca imediat. Deşi fiinţa lui Felix Balde ar putea da gândirii unui Capesius sau unui Strader un alt conţinut, prin asta modul lor de a gândi nu s-ar schimba de la sine. Nici fiinţa Celeilalte Marii nu transformă modul de gândire al celor doi savanţi, cu toate că gândurile lor se metamorfozează în ea însăşi. Dimpotrivă, fiinţa doamnei Balde transformă felul lor de gândire, le face vie existenţa, astfel încât gândurile lor se pot insera în viaţa lor. O astfel de gândire devine cel mai bun vas pentru revelaţiile din lumile superioare. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„Ceea ce dă revelaţii sau fapte reale despre lumea spirituală poate pătrunde în sufletele umane în modurile cele mai variate. Desigur, este posibil şi acest lucru în numeroase cazuri, omul poate să ajungă astăzi la o clarvedere fără a fi prin excelenţă un gânditor, fiindcă la clarvedere ajung mai mult oameni care nu sunt prin excelenţă gânditori adevăraţi. Dar există o mare diferenţă între experienţele făcute în lumea spirituală de către adevăraţii gânditori şi de către cei ce nu sunt gânditori cu adevărat. Această diferenţă o pot exprima astfel: ceea ce se revelă din lumile superioare se imprimă cel mai bine în acele forme ale reprezentării pe care le putem oferi ca

gânduri acelor lumi superioare. Acesta este cel mai bun vas... Presupuneţi că avem un clarvăzător care nu gândeşte şi unul care gândeşte. Amândoi ar face aceeaşi experienţă. Să urmărim un caz precis. Clarvăzătorul care nu este un gânditor vede cutare sau cutare fenomen al lumii spirituale; clarvăzătorul care gândeşte nu îl vede încă sau îl vede ceva mai târziu, iar în momentul în care îl vede, gândirea sa îl pricepe imediat, el poate să îl discearnă, poate şti deja dacă este o realitate sau nu. El îl vede puţin mai târziu; pentru că îl vede puţin mai târziu, acest fenomen îi vine în întâmpinare din lumea spirituală pătruns deja în întregime de gândirea sa şi el poate să discearnă dacă este o iluzie sau realitate. Fenomenul a atins gândirea lui mai *înainte* ca el *să vadă*. Firește, el îl are în același moment cu clarvăzătorul care nu este gânditor; îl vede însă puțin mai târziu; atunci când îl vede, fenomenul este deja străbătut cu judecata, cu gândirea lui şi el poate şti cu exactitate dacă este vorba de o nălucire, dacă nu sunt de fapt obiectivate propriile dorinţe sau dacă este cu adevărat o realitate obiectivă. Aceasta este deosebirea în trăirea subiectivă. Clarvăzătorul care nu gândeşte vede fenomenul imediat, cel care gândeşte îl vede puţin mai târziu. De aceea însă, pentru primul, fenomenul rămâne aşa cum îl vede – poate să îl descrie; cel care gândeşte însă îl va putea lega de ceea ce este în lumea fizică obişnuită, îl va putea integra ei, îl va raporta la ea. Lumea fizică este şi ea – ca şi acel fenomen – o revelaţie a lumii spirituale. Vedeţi deci că atunci când sunteţi înarmaţi cu instrumentul gândirii şi vă apropiaţi de lumea spirituală aveţi, prin aceasta, siguranţă în aprecierea a ceea ce v-a fost dat".

Pentru viaţa de după moarte, gândirea vie, care înţelege faptele spirituale, nu are această importanţă

numai pentru clarvăzător, ci şi pentru oricare alt om care printr-o astfel de gândire înţelege corect comunicările spirituale. Despre aceasta, Rudolf Steiner spune în aceeaşi conferinţă:

„S-ar putea crede foarte uşor că, de fapt, clarvederea ar fi o pregătire mai bună pentru moarte decât simpla ascultare a faptelor din lumea spirituală. Şi totuşi! După moarte, ceea ce omul nu a văzut decât prin simpla clarvedere nu-i foloseşte decât foarte puţin; în schimb, aici îi apare imediat un fapt: el începe să devină conştient de ceea ce a primit drept comunicări, dacă le-a înţeles raţional. După moarte are valoare numai ceea ce a fost înţeles, indiferent dacă a fost sau nu văzut".

Din toate aeestea reiese importanţa gândirii vii pentru acel tip de iniţiere care face din individualitate fundamentul unei noi vieţi. Pentru că Johannes este pe calea unei asemenea iniţieri, el contemplă în lumea astrală forţele ce trebuie să acţioneze în comun pentru ca gândirea individuală să devină vie. El îi vede pe Capesius şi pe Strader ca reprezentanţi ai ştiinţei moderne, ei sunt desigur gânditori, dar nu dezvoltă gânduri vii, care dau viaţă, ci gânduri care nu au în sine viaţă şi care acţionează distrugător. El află cum doamna Balde învie gândirea moartă datorită forţelor fanteziei, cum Cealaltă Maria, prin forţele de jertfă ale iubirii, transformă gândurile individuale într-o viaţă interioară luminoasă şi cum Felix Balde, graţie vechii sale înţelepciuni, oferă gândirii individuale o hrană substanţială. Forţele care l-au slujit mai înainte pe Retardus, acţionând în om într-un mod exterior, sunt acum puse în slujba individualităţii. Ele încep să acţioneze mai întâi în gândire, fiindcă gândirea este cea dintâi care se eliberează din legătura în care a fost

încătuşată prin Retardus. Desprinsă de vechea legătură, gândirea se exprimă la început fără sentiment şi voinţă, aşa cum o putem întâlni adesea în ştiinţa modernă. Numai când simţirea începe să acţioneze în ea cu fantezie, iar voinţa ca forţă de sacrificiu a iubirii, numai atunci ajunge în stare să priceapă faptele lumii spirituale, care pe de o parte ne sunt transmise prin vechea înţelepciune şi care, pe de altă parte, se revelează noii viziuni spirituale. Numai după ce a făcut toate aceste experienţe poate Johannes să pătrundă conştient în lumea spirituală.

TABLOUL ŞAPTE

În tabloul şapte al dramei asistăm mai întâi la discuţia pe care o are Maria cu Philia, Astrid şi Luna în domeniul spiritului. Ea li se adresează ca surorilor sufletului său. Ele reprezintă forţele sufletului, despre care Rudolf Steiner a spus că trebuie să le considerăm ca elementul devachanic al sufletului senzaţiei, al raţiunii şi al conştienţei. În acelaşi timp, ele sunt în legătură cu diferitele eteruri, prezente atât în Cosmos cât şi în corpul eteric omenese, eterul căldurii, eterul luminii, eterul chimic şi eterul vieţii. La aceasta se referă cuvintele pe care Maria le adresează Philiei, Astridei şi Lunii, ca şi răspunsurile lor. Această legătură explică ceva din conţinutul cuvintelor. În legătură cu corpul eteric, am aflat deja că el este cel care poate deveni pentru noi cheia lumii spirituale. Acest lucru este arătat în cuvintele pe care i le adresează Benedictus lui Johannes drept cheie pentru lumea spirituală. Aici este vorba de aceleaşi forţe care stimulează etericul din om şi ajută la transformarea lui în spiritul vieţii. Asupra legăturii etericului cu cele trei forţe sufleteşti, există un paragraf

important în ***Misterul biblic al Genezei***, unde Rudolf Steiner spune următoarele:

„Ce anume se pregăteşte deci chiar la primul început al omului, atunci când Geneza ne spune că din gândirea cosmică se nasc cele două complexe, al stimulului interior şi al revelaţiei exterioare... Ce anume din om se pregăteşte acolo? Este vorba de ceea ce am putea numi sufletul senzaţiei – în sensul expunerilor noastre de azi pe tărâmul ştiinţei spiritului; ceea ce privim azi drept interior, se pregăteşte – conform Genezei – în prima zi a Creaţiunii, până în momentul în care se spune: Să fie lumină, şi a fost lumină! În toate acestea, în atmosfera spirituală stă ca spiritual-sufletesc al omului sufletul senzaţiei. Vom spune deci pentru a ne lămuri: sufletul senzaţiei îl căutăm mai întâi în atmosfera Pământului şi îl situăm în momentul care este numit în mod obişnuit prima zi a Creaţiunii. Acolo, în jurul Pământului, unde se înfăptuieşte lucrarea Elohimilor şi a entităţilor care le slujesc, acolo unde ţese o fiinţă spiritual-sufletească, acolo, în această atmosferă spiritual-sufletească trebuie să vedem – precum norii de azi din atmosferă – un spiritual-sufletesc din om, şi anume, înainte de toate, sufletul senzaţiei. Apoi evoluţia continuă şi, dacă urmărim în continuare omul, va trebui să căutăm ceea ce numim sufletul înţelegerii sau afectivităţii. Sufletul senzaţiei evoluează spre sufletul înţelegerii sau afectivităţii. În atmosfera Pământului se produce, în a doua zi a Creaţiunii, un fel de diluare sufletească a sufletului senzaţiei, devenind cumva sufletul înţelegerii sau al afectivităţii. Atunci deci când în evoluţia Pământului intervine eterul sunetului, când masele materiale superioare se despart de cele inferioare, sferei superioare îi aparţine un om ţesându-se în ea şi care, după structură,

există întâi în sufletul senzaţiei şi sufletul raţiunii sau al înţelegerii. Cu al treilea moment avem înaintarea omului până la sufletul conştienţei, aşa încât întregul proces care ne este prezentat în Geneză ar trebui să ni-l înfăţişăm astfel: în această a treia zi a Creaţiunii, jos, pe Pământ, apare, prin intervenţia eterului vieţii, verdeaţa, vegetalul, aşa cum am arătat, conform speciei. Pamântul împinge afară – desigur doar într-un mod ce poate fi sesizat suprasensibil – fundamentul vieţii vegetale, iar sus, în eter, ţese ceea ce am putea desemna drept sufletul conştienţei, unit cu sufletul senzaţiei şi sufletul înţelegerii sau afectivităţii. Astfel se mişcă în atmosfera Pământului omul spiritual-sufletesc" (Conferinţa VIII).

Vedem aici raportul Philiei, Astridei şi Lunii cu diferitele eteruri. Ele pot astfel să menţină corpul eteric într-o legătură armonioasă cu forţele eterurilor cosmice; Philia în special cu eterul luminii, Astrid cu eterul chimic sau eterul sunetului, Luna cu eterul vieţii. Privitor la relaţiile dintre corpul eteric şi forţele eterice cosmice, Rudotf Steiner a spus într-o conferinţă din 2 octombrie 1916, ***Impulsuri interioare ale evoluţiei omenirii, GA 171*** următoarele:

„Corpul eteric inspiră lumina şi prelucrează în el lumina, întunecând-o; în această întunecare, el poate primi ca hrană a sa sunetul cosmic, care trăieşte în armonia sferelor şi poate primi impulsurile de viaţă (vezi cuvintele Astridei). Aşa cum noi absorbim hrana fizică, tot astfel fiinţa eterică ce trăieşte în noi inspiră şi expiră lumina. Aşa cum prelucrăm în noi aerul ca oxigen şi îl transformăm în bioxid de carbon, tot aşa corpul eteric prelucrează lumina şi o pătrunde cu umbră, încât ea apare în culori iar corpul eteric apare pentru privirea clarvăzătoare vălurind în

culori. Dar în timp ce corpul eteric pregătește lumina să primească întunericul – și făcând asta realizează o respirație interioară –, el trăiește; și în timp ce primește în el sunetul cosmic, el transformă sunetul cosmic în viață cosmică... Ceea ce primim însă astfel drept corpul nostru eteric coboară spre noi din întinderile Cosmosului în anumite epoci... atunci când aceste căi ale luminii sunt dirijate de constelații stelare într-un anumit fel. Acesta este misterul intrării corpului eteric uman pe căile luminii, a armoniei sferelor și a sunetului. În descrierile făcute Devachanului, există în mișcarea cuvintelor acel lucru care nu poate fi exprimat în nici un fel în mod obișnuit".

Cele trei forțe ale sufletului participă la această respirație a corpului eteric; aceasta reiese din cuvintele pe care Maria le adresează Philiei, Astridei și Lunii. Philiei îi spune:

„Tu, Philia mea, aspiră deci
Ființa clară a luminii
Din ale spațiului întinderi,
Te umple cu vraja sunetelor
Din puterea sufletească creatoare,
Ca să-mi poți aduce
Darurile ce le aduni
Din temeliile spirituale.
Le-oi țese atunci
În horele sferelor ce totul animă".

Aici Maria spune că ea însăși ar dori să țească darurile adunate de Philia în horele sferelor ce animă totul. Astfel ea preia și ceea ce au înfăptuit Astrid și Luna și dirijează totul spre un anumit țel. Ea acționează ca punct central al tuturor forțelor sufletești care trăiesc în lumea spirituală ca Eu superior. Atunci când ea o numește pe Astrid oglindă

dragă a spiritului ei, putem deduce că în Astrid se reflectă ceva ca o Sine superioară. De acum înainte vom putea bănui în misiunea Astridei ceva cu totul central. Maria îmbracă această misiune în cuvintele:

„Să naşti o forţă-ntunecată
'n lumina curgătoare,
Spre-a străluci în culori.
Substanţa sunetelor rânduieşte-o;
Să trăiască răsunând
Substanţa Universului în ţesere necontenită."

Rudolf Steiner s-a referit la aceste cuvinte în următorul context din ciclul 14 (***Misterul biblic al Genezei***): „Vedeţi deci că în evoluţia cosmică era necesar, pentru perioada noastră de somn, ca fiinţele saturniene să rămână în urmă şi astfel, când nu mai este lumină, ele să aibă grijă de refacerea corpului fizic deteriorat. Aşadar, entităţile saturniene rămase în urmă trebuie să se întreţească existenţei noastre. Fără ele am fi continuu distruşi. Trebuie deci să avem o alternanţă, o conlucrare a fiinţelor solare şi a celor saturniene, a fiinţelor luminii şi a fiinţelor întunericului. Pentru ca activitatea Spiritelor luminii să fie corect dirijată de Elohimi, a trebuit deci ca ele să întreţească în munca lor activitatea Spiritelor întunericului, a Spiritelor tenebrelor. În activitatea cosmică nu există în nici un fel posibilitatea permanenţei dacă în forţa de lumină nu este întreţesută forţa întunericului. Iar în această întreţesere în ţesătura pe care o urzesc forţele de lumină şi forţele întunericului se află unul din misterele vieţii cosmice, al alchimiei universale. În drama rosicruciană se face aluzie la acest mister atunci când Johannes Thomasius intră în Devachan iar una dintre însoţitoarele Mariei, Astrid, primeşte sarcina de a întreţese

forţei de lumină forţa întunericului; discuţia dintre Maria şi cele trei însoţitoare ale ei ascunde astfel nenumărate taine cosmice, care nu se vor revela decât după îndelungate, îndelungate studii" (Conferinţa V, GA 147).

Lunii i se cere să adauge darurilor Philiei şi Astridei oglinda propriei personalităţi. Maria dirijează acţiunile tuturor forţelor sufletului spre un om care se străduie spre înălţimi. În ea se concentrează întregul ajutor care este dăruit de sus cercetătorului care se străduie. Dar este necesar ca, de jos, să fie oferite forţele naturale ale acţiunii, ale fanteziei şi ale înţelepciunii, aşa cum s-a înfăptuit prin Cealaltă Maria, Felicia Balde şi Felix Balde. Benedictus i-a dat cercetătorului cuvintele în care sunt ascunse condiţiile pentru viaţa în înălţimile spiritului. Acum, de sus, apare ajutorul care îi dă sufletului cercetătorului forţa de a se înălţa. Discuţia Mariei cu Philia, Astrid şi Luna este strâns legată de cuvintele lui Benedictus. Acolo, se vorbeşte despre lumina care iradiază în întinderile spatiului; aici, Philia trebuie să aspire lumina care radiază din întinderile spaţiului. În expansiunea sa, lumina se condensează în materie. La aspirarea luminii exterioare prin forţa de reprezentare a sufletului senzaţiei ia naştere negativul materiei, pe care ea o nimiceşte. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune în partea a doua din ***Cursul de ştiinţă natural***, , GA 321 :

„Dacă trec de la materia revelată prin acţiunea de compresiune la reprezentarea mea asupra formei, atunci aspectul negativ al compresiunii trebuie să fie: supţiunea (aspirarea). Asta înseamnă: dacă înfăţişăm materia simbolic, prin acţiunea de comprimare, nu ne putem imagina material, ca reprezentare, ceea ce se produce în om. Trebuie să gândim că în om este ceva care se opune

materiei precum negativul se opune pozitivului. Dacă am simbolizat materia prin acţiunea de comprimare, acest ceva care este activ în om trebuie simbolizat prin acţiunea de supţiune. Fiindcă dacă trecem dincolo de materie ajungem la mai puţin decât nimic, la ceea ce suge materia, deci de la comprimare ajungem la supţiune. Şi aici suntem foarte aproape de ceea ce se relevă în noi ca reprezentare... Suntem constrânşi prin evidenţa faptelor să nu ne reprezentăm omul deloc material, ci să presupunem în noi, oamenii, ceva ce nu este doar absenţa materiei şi care în toate acţiunile sale este faţă de materie ceea ce este supţiunea faţă de comprimare. Dacă vă reprezentaţi entitatea noastră umană în toată puritatea ei, trebuie să v-o reprezentaţi ca cea care aneantizează continuu materia, o aspiră".

Există un raport asemănător între lumina exterioară şi reprezentarea umană, între căldura exterioară şi voinţa umană. Din cuvintele lui Benedictus aflăm că mesagerii spiritului cunună lumina cu căldura. Aici aflăm – în misiunea Astridei – de o întreţesere a luminii cu forţa întunericului, ieşită din planeta căldurii, Saturn, şi care trebuie să aibă loc aşa încât substanţa cosmică ce trăieşte răsunând şi ţesând – care ia naştere astfel – să poată fi încredinţată simţului cercetătorului uman ca simţire spirituală. Asta este înfăptuit aici pentru Sinea individuală, în timp ce, în cuvintele lui Benedictus, legătura cu Sinea era prezentată ca ţel final. Aici ţelul final devine realitate şi este întărit în realitate prin intermediul Lunii.

În lumea spirituală unde se petrece întreaga acţiune, forţele la care face apel Maria acţionează altfel decât o fac în lumea fizică. În timp ce forţa sufletului senzaţiei, legată de eterul luminii, dă naştere în lumea fizică la reprezentări

senzoriale, în lumea spirituală ea creează imaginaţiuni spirituale. În timp ce forţa sufletului raţiunii sau înţelegerii, legată de eterul sunetului sau eterul chimic, uneşte în conştienţa obişnuită reprezentările senzoriale cu sentimentele din viaţa interioară subiectivă care se manifestă în vorbirea zilnică, aceeaşi forţă întreţese în lumea spirituală impulsurile de iubire spirituală cu lumina spirituală în viaţa spirituală ce se exprimă în cuvintele interioare ale spiritului sau în inspiraţie. În timp ce forţa sufletului conştientei, legată de eterul vieţii, orientează şi îndrumă în conştienţa obişnuită viaţa interioară subiectivă conform forţei formatoare a vieţii spirituale, în lumea spirituală ea poate să ordoneze viaţa spirituală după forma Sinei adevărate, făcând să strălucească forma de lumină a Sinei adevărate în intuiţia conştienţei de sine adevărate. Toate aceste forţe sunt reunite prin Maria. Ea apare aici, în lumea spirituală, ca Sinea superioară a lui Johannes. În ciclul ***Tainele Pragului***, Rudolf Steiner descrie astfel întâlnirea cu Sinea superioară:

„Această gândire, simţire şi voire pe care le avem în lumea fizică, toate acestea apar obiectiv, aceluia care întâlneşte în lumea spirituală cealaltă Sine, sub forma unei trinităţi. Şi am încercat să reprezint această trinitate pe care o întâlneşti şi faţă de care trebuie să ai conştienţa: acestea trei sunt eu însumi... Am încercat să reprezint această trinitate prin personajele Philia, Astrid, Luna. Aceste personaje sunt absolut reale şi sunt tot atâtea în lume câte suflete umane individuale sunt... Dar trebuie să ne fie foarte clar că ceea ce nu este în sufletul omenesc decât o umbră, o umbră palidă, devine – atunci când întâlneşti cealaltă Sine a ta – o trinitate vie, net diferenţiată în trei fiinţe. Tu însuţi eşti Philia, Astrid şi Luna, dar

acestea sunt în acelaşi timp fiinţe-gând independente. Şi ceea ce trebuie să ai atunci în sufletul învigorat este conştienţa: eşti unitatea acestor trei fiinţe" (Conferinţa VII, GA 147).

Întâlnirea lui Johannes cu Maria, Philia, Astrid şi Luna în lumea spirituală corespunde deci întâlnirii omului individual cu Sinea sa superioară, ce îi apare sub forma unei trinţăţi care acţionează prin unitatea sa. Philia, entitatea care acţionează din lumea spirituală în sufletul senzaţiei, se umple cu existenţa luminoasă cea mai pură din depărtările cosmice şi aspiră subsanţă sonoră dătătoare de viaţă din depărtări eterice pentru Sinea superioară. Deşi ea acţionează în special în eterul luminii, intră totuşi în legătură şi cu eterul sunetului şi cu eterul vieţii, fiindcă aspiră materie sonoră dătătoare de viaţă. Eterul căldurii este deja conţinut în eterul luminii, fiindcă fiecare tip de eter superior înglobează tipurile aflate sub el. Eterul vieţii conţine celelalte trei eteruri. Astrid, fiinţa care acţionează din lumea spirituală în sufletul raţiunii sau înţelegerii, întreţese lumina radiantă cu întunericul şi condensează viaţa sunetului pentru ca Sinea superioară a omului individual să poată îndruma razele sufleteşti. În măsura în care Sinea superioară este cea care îndrumă razele sufleteşti ale unui om, acesta devine o fiinţă liberă şi începe, ca fiinţă liberă, o transformare interioară care se poate revela în schimbarea comportamentului exterior. Luna, fiinţă care acţionează din lumea spirituală în sufletul conştienţei, luminează şi consolidează certitudinea ţelului pe care şi-l propune omul pe cale de a se transforma.

După ce transformarea a început, Sinea superioară aşteaptă un nou ajutor de la Philia, Astrid şi Luna. Philiei i se cere să răspândească bucuria născută în sfera ei pentru

ca, sub conducerea sa, forţele de metamorfoză ale undinelor să deschidă sensibilitatea sufletului:

„Pentru ca cel trezit
Să poată vieţui
Bucuriile lumii,
Durerile lumii”.

În timp ce acest prim ajutor trebuie să-l aducă pe cercetător în stare să ajungă în lumea spirituală, celălalt ajutor trebuie să-i dea posibilitatea, datorită simţului bucuriei, să ducă corect viaţa în lumea spiritului şi să pregătească, prin trezirea compasiunii, acţiunea pământească generată de impulsuri spirituale. De la Astrid se aşteaptă acum ca, din ţeserea ei, să înflorească bucuria iubirii şi, prin ea, fiinţa adiândă a silfelor să stimuleze în om impulsul de sacrificiu:

„Pentru ca cel ce devine iniţiat
Să poată-nviora
Pe cei împovăraţi de suferinţă,
Pe cei ce fericirea o imploră”.

Prin trezirea în suflet a impulsului de sacrificiu, Astrid apare din nou ca „oglindă iubită a spiritului” Mariei, aşa cum o numise Maria mai înainte, fiindcă spiritul Mariei revelează în dramă dorinţa de sacrificiu a spiritului, în timp ce Cealaltă Maria reprezintă sacrificiul forţelor de acţiune naturale. Dar forţa de sacrificiu este şi forţa centrală a Sinei adevărate, care acţionează din impulsul lui Hristos. Datorită acestei forţe, omul individual poate trăi în lumea spirituală şi poate acţiona cu impulsuri spirituale în existenţa exterioară. – Ajutorul pe care îl conferă Luna trebuie să constea în aceea că din forţa ei curge fermitatea şi că, prin puterea fiinţelor focului, ea dă sufletului siguranţă:

„Încât cunoscătorul
Pe sine să se regăsească
'n urzirea sufletească,
În viaţa lumilor”.

Aici, ajutorul care i se cere Lunii nu mai este pentru *cercetătorul* sufletesc ci pentru *cunoscătorul* care are nevoie de certitudine pentru a trăi în lumea spiritului şi pentru a acţiona din spirit. El ajunge la această certitudine atunci când, cu ajutorul Lunii, se găseşte ca un cunoscător în ţeserea sufletească şi în viaţa cosmică, ajungând astfel la cunoaşterea de sine şi la cunoaşterea lumii.

Din răspunsurile date de Philia, Astrid şi Luna reiese că Philia ar vrea să suscite în special trezirea şi înălţarea spre lumile spiritului, Astrid, înainte de toate, viaţa în lumea spiritului şi impulsurile care tind să pătrundă în activitatea pământească, iar Luna în special ceea ce îi dă omului, în viaţa pe Pământ, siguranţă spirituală, atât atunci când trăieşte pe Pământ ca cercetător, cât şi atunci când dă viaţă pe pământ impulsurilor spiritului. Philia este expusă mai mult influenţelor luciferice; ea le transformă dacă ajută nu numai ca cel ce trebuie să se trezească să se înalţe spre înălţimile cereşti, ci şi ca cel care este deja trezit să poată resimţi bucuria şi durerea pământească. Luna, în fermitatea sa, este legată mai mult de Ahriman. Ea are nevoie de forţele lui Ahriman atunci când îl ajută pe om să culeagă roadele coapte ale clipei şi să desprindă din ele germeni pentru eternitate. În legătură cu aceasta, Rudolf Steiner spune în ciclul 23 (***Despre iniţiere. Despre eternitate şi moment. Despre lumina spiritului şi întunericul vieţii***), GA 138:

„Ce ajutor dă Ahriman? În lumea simţurilor ajută chiar foarte mult. El ajută fiecărui suflet. Îl ajută prin faptul

că multe lucruri care se petrec în lumea simţurilor, şi se petrec acolo şi numai acolo, sunt transportate în lumile superioare. Lumea simţurilor îşi are un rost, ea nu este o simplă maya. Ea există pentru ca în ea să aibă loc evenimente şi pentru ca fiinţele să facă în ea experienţe. Aceste experienţe trebuie transportate în lumea suprasensibilă, iar forţa necesară pentru a duce în eternitate ce are valoare în lumea sensibilă, această forţă este forţa lui Ahriman. A reda eternităţii clipa, asta este forţa lui Ahriman" (Conferinţa VI, GA 138).

Această forţă o pune Luna în slujba Sinei superioare care trăieşte prin forţa lui Hristos. În acest fel, nu numai Philia, Astrid şi Luna slujesc Sinea superioară, ci şi Lucifer şi Ahriman, în măsura în care forţele acestora pot fi întoarse spre bine de către Philia şi Luna. Prin Astrid curg curenţii de iubire care izvorăsc din Sinea superioară hristificată şi pătrund până în inima omului, în centrul vieţii şi voinţei sale. Voinţa divină devine astfel voinţa omului individual, aşa încât ceea ce el înfăptuieşte din cel mai lăuntric imbold răspândeşte în acţiunea pământească bunătatea cerească.

Din discuţia Mariei cu Philia, Astrid şi Luna reiese ce anume vrea să determine în om Sinea superioară, cu ajutorul forţelor sufleteşti. Maria acţionează în lumea spirituală ca Sinea superioară a lui Johannes. De aici reiese clar că omul nu-şi recunoaşte Sinea superioară în lumea spirituală decât dacă, pe planul fizic, a fost unit cu ea. Dacă o recunoaşte, el găseşte punctul de orientare de la care se poate regăsi în lumea spirituală. Pornind de aici, el poate privi îndărăt spre viaţa sa în lumea fizică şi poate contempla drumul care l-a dus până în lumea spiritului.

Din acest punct de vedere, Rudolf Steiner mai spune în ciclul 14, ***Misterul biblic al Genezei***:

„Certitudinea adevărului se extinde peste tot în lumea spirituală prin faptul că Johannes Thomasius găseşte acolo un punct de sprijin pe care-l cunoscuse deja în lumea fizică în alt mod decât prin imaginile înşelătoare ale simţurilor sau raţiunii. Datorită acestui fapt, pentru el, cele două lumi se înnoadă una de alta şi prin aceasta el este în stare să-şi extindă în mod real memoria asupra vieţilor trecute şi să se ridice sufleteşte peste lumea simţurilor, aşa cum ne înconjoară ea. De aceea, în acel moment intervine ceva care, dacă putem spune aşa, cuprinde un anumit mister al lumii spirituale. Theodora, care pe planul fizic vede în viitor şi este în stare să prevadă evenimentul important în faţa căruia ne aflăm, noua apariţie a lui Hristos, pe plan spiritual este capabilă să facă să apară în faţa sufletului sensul trecutului. O reprezentare realistă a lumii spirituale trebuie să prezinte lucrurile aşa cum se petrec într-adevăr acolo. Trecutul, cu forţele şi cu semnificaţia sa, devine important pentru fiinţele care trăiesc în Devachan, prin faptul că acolo se dezvoltă forţele opuse, pe care aici, pe planul fizic, le percepem ca profetice. Faptul că Theodora este pe planul fizic văzătoarea viitorului, iar pe plan spiritual conştiinţa morală şi trezitoarea memoriei pentru trecut, aducând astfel acel moment în care Johannes contemplă retrospectiv propriul său trecut, în care el a fost deja unit cu individualitatea Mariei, este o descriere realistă. El este astfel pregătit ca în viaţa sa viitoare să străbată tot ceea ce îl conduce la o recunoaştere conştientă a lumii spirituale" (Conferinţa Introductivă, GA 122).

Cel care se dezvoltă spiritual ajunge întâi la contemplarea şi judecarea trecutului. Numai atunci când îţi

vezi trecutul eşti în stare să elaborezi pentru viitor ceva care să aibă rădăcini sănătoase. Memoria suscită viziunea trecutului iar conştiinţa suscită aprecierea lui. Rudolf Steiner spune aici despre Theodora că, pe planul spiritual, ea este conştiinţa şi trezitoarea memoriei (nu însăşi memoria). În ciclul 21, ***Entităţile spirituale în corpurile cereşti şi în regnurile naturii***, Rudolf Steiner spune cu privire la importanţa memoriei şi a conştiinţei pentru dezvoltarea spirituală:

„Este deosebit de important ca orice dezvoltare esoterică să fie condusă în aşa fel încât două lucruri pe care le are omul în viaţa obişnuită – dar pe care le poate pierde cu uşurinţă dacă dezvoltarea sa nu este condusă corect – să nu fie pierdute. Dacă această dezvoltare este bine îndrumată, el nu le va pierde...Primul – omul nu trebuie să piardă amintirea, amintirea tuturor experienţelor sale din întruparea prezentă, aşa cum există ele în memoria sa. Fidelitatea memoriei nu trebuie să fie distrusă. Al doilea lucru pe care nu trebuie să-l pierdem noi, oamenii actuali, este nivelul conştiinţei, aşa cum o avem în lumea fizică exterioară. Aici există iarăşi ceva extrem de important de remarcat..., nu trebuie să pierdem nimic din nivelul conştiinţei pe care am dobândit-o. Memoria, pentru ca să nu ne măsurăm valoarea decât prin observarea a ceea ce am devenit deja şi nu prin contractarea unui împrumut din viitor; conştiinţa – la nivelul pe care l-am cucerit până acum în lumea fizică obişnuită; acestea trebuie să le păstrăm. Dacă păstrăm aceste două elemente în conştienţa noastră – memoria noastră sănătoasă care nu ne amăgeşte, care nu ne face să credem că suntem altul decât cel din realizările noastre, şi conştiinţa noastră care nu ne lasă, sub aspect moral, să privim lucrurile mai superficial decât

am făcut-o până acum, ci cât se poate de serios... – dacă le menţinem, Eul nostru nu va putea niciodată să adoarmă când corpul nostru astral este trezit. Noi purtăm atunci coeziunea Eului nostru în lumea în care ne trezim cu corpul astral, când, trezindu-ne oarecum, dormim, deci în momentul în care, dincolo, ne salvăm conştienţa, eliberaţi fiind cu corpul astral de corpurile fizic şi eteric" (Conferinţa II, GA 136).

Conştiinţa şi memoria sunt puse aici în legătură cu conştienţa Eului, aşa cum reiese din cuvintele „atunci când le menţinem, Eul nostru nu poate adormi niciodată". Fiindcă Theodora este, pe planul spiritual, trezitoarea conştiinţei şi a memoriei, ea reprezintă acolo conştienţa Eului. Prin apariţia sa în tabloul şapte al dramei apare evident că Johannes ajunge la conştienţa Eului în lumea spirituală. Tot astfel, dacă ne reprezentăm că, pe planul fizic, Theodora ajunge la viziunea lui Hristos în forma sa eterică, putem deduce de aici că această conştientă a Eului şi conştiinţă morală pe care le găsim în lumea spirituală fac posibilă în lumea fizică viziunea formei eterice a lui Hristos. Asupra relaţiei conştiinţei morale cu contemplarea făpturii lui Hristos în eteric, Rudolf Steiner a mai făcut trimiteri şi în alte conferinţe, cum ar fi ciclul ***De la Iisus la Hristos***, unde spune:

„Întocmai cum la începutul erei noastre a avut loc pe planul fizic evenimentul din Palestina, tot astfel, în epoca noastră, demnitatea de judecător al karmei este transferată lui Iisus Hristos în lumea superioară cea mai apropiată de noi. Pe planul fizic acest fapt acţionează în aşa fel încât omul să poată dezvolta un sentiment legat de aceasta, ca de pildă sentimentul că, în tot ce înfăptuieşte, el creează ceva ce îi datorează lui Hristos. Acest sentiment, care se

infiltrează cu totul natural în curentul evoluţiei omenirii, va interveni de acum înainte şi se va transforma, astfel încât va inunda sufletul cu o lumină care, iradiind încetul cu încetul chiar din om, va lumina forma lui Hristos în lumea eterică. Şi cu cât mai mult se va dezvolta acest sentiment – care va avea o importanţă şi mai mare decât conştiinţa morală abstractă – cu atât va deveni mai vizibilă, în secolele următoare, forma eterică a lui Hristos" (Conferinţa III, GA 131).

Rudolf Steiner dă o explicaţie şi mai amplă privitor la natura şi acţiunea conştiinţei în lumea spirituală, în prima conferinţă din seria ***Omul suprasensibil în concepţia antroposofică*** (consideraţii esoterice). Acolo, el spune:

„Să presupunem că un om trece prin poarta morţii. Forma fizică pe care o vedea atunci când se privea într-o oglindă sau când îşi privea fotografia nu mai este acolo. Ea nici nu-l mai interesează. Dar el contemplă *arhetipul cosmic* imprimat în eter. Da, în timpul vieţii sale pământeşti, acest arhetip este ancorat în propriul său corp eteric, dar el nu l-a perceput. Acest arhetip se află în fiinţa sa fizică – când este pe Pământ – dar nu îl percepe. Acum vede el cum este propria sa formă. Această imagine pe care o percepe acum străluceşte; ea radiază forţe şi acest fapt are efecte foarte precise, fiindcă ceea ce radiază această imagine acţionează aşa cum ar fi făcut-o un corp luminos, doar că acum vorbim în sens eteric. Soarele străluceşte fizic; această imagine cosmică a omului străluceşte spiritual şi, pentru că este o imagine spirituală, ea are forţa să lumineze şi altceva. Aici, în viaţa pământească, aţi putea să expuneţi mult timp la soare pe cineva care a făcut fapte bune sau rele: părul său, corpul său vor fi luminate, dar niciodată nu vor fi luminate faptele lui bune şi rele, drept calităţi. Ceea ce resimte însă

omul în lumea spirituală, după ce a trecut pragul morţii, ca imagine luminoasă a propriei sale forme radiază o lumină spirituală care luminează acum faptele lui morale. Astfel, omul se confruntă după moarte – o dată cu imaginea cosmică – cu ceva care îi luminează propriile sale fapte. În timpul vieţii pământeşti, acest ceva era ascuns în noi şi răsuna încet, ca *vocea conştiinţei*; acum, după moarte, o vedem obiectiv. Acum ştim: asta suntem noi înşine, asta trebuie să avem în jurul nostru după moarte. – Acolo suntem neîndurători cu noi înşine. Fiindcă acest ceva care luminează nu se orientează potrivit cu ceea ce putem invoca noi aici drept scuze pentru păcatele noastre, punându-ne în valoare faptele noastre bune; ceea ce luminează acolo din noi este un judecător necruţător care proiectează o lumină clară asupra a ceea ce a fost valoros în fapta noastră. Conştiinţa devine ea însăşi un impuls cosmic care acţionează după moarte în afara noastră".

Când un om resimte în lumea spirituală conştienţa Eului său ca pe o conştiinţă trezitoare de amintiri, această experienţă este greu de suportat. Este exclus ca un astfel de om să se poată desfăta în contemplarea spirituală; fiindcă el se vede judecat în lumina conştienţei Eului propriu care se uneşte cu lumina lui Hristos. Acestei lumini ii poate face faţă numai ceea ce trăieşte ca Eu adevărat din voinţă spirituală de sacrificiu, pentru că acesta poate transforma karma; omul care recunoaşte că adevăratul său Eu este o fiinţă care trăieşte din voinţa de sacrificiu nu mai este disperat de karma sa. Prin voinţa spirituală de jertfă, el se poate înălţa în lumea spirituală. Asta reiese din cuvintele Mariei:

„Voinţa era cea care trăia în gândul:
Să mă consacru-n întregime spiritului

Și gata să fiu pentru jertfa
Care m-ar putea apropia de el.
Putere uriașă avea acest gând.
El îi dădu sufletului aripi și mă răpi
În împărăția-n care m-ai găsit".

În Maria, această forță de lumină care luminează destinul a fost trezită de Benedictus; prin această forță s-a putut elibera ea de corpul sensibil.

În timp ce în lumea spirituală Maria reprezintă pe de o parte ființa Sinei superioare, care îndeosebi în discuția cu Philia, Astrid și Luna se manifestă ca Sine superioară a lui Johannes Thomasius, pe de altă parte ai impresia, în același tablou șapte, că în lumea spirituală se regăsesc două individualități și că ele câștigă împreună certitudinea spiritului. Aceasta reiese din cuvintele Mariei:

„Aici adevărul spiritual mi-a apărut prin tine,
De care-n lumea fizică
Eram atât de legată.
Am dobândit certitudinea spiritului
Și-am fost în stare să ți-o dărui.
Lui Benedictus trimițând o rază
A celei mai înalte iubiri, am mers înaintea ta.
Iar el ți-a conferit forța
Să mă urmezi
În sferele spiritului".

Pe lângă acestea, ceea ce l-a ajutat pe Johannes să se ridice spre lumea spirituală este rostit mai înainte de Maria, care spune:

„Durerea ta crescu peste măsură
Prin prezența acestor mulți oameni
De care, prin puterea destinului, ești legat.
De-aceea a putut revelarea ființei lor

Să-ţi zguduie atât de puternic inima.
Acum karma i-a adunat în jurul tău
Ca să trezească-n tine-o forţă
Prin care viaţa ta să avanseze.
Această forţă te-a cutremurat,
Încât, eliberat de trup,
Ai putut urca în lumile spirituale".

Maria continuă apoi, arătând că pentru cel ce se înalţă în lumile spirituale este important să găsească acolo o fiinţă pe care a cunoscut-o deja în lumea sensibilă. Ea spune:

„Eşti cel mai aproape de sufletul meu
Căruia-n suferinţă i-ai rămas credincios.
De-aceea sorţii m-au ales
Să-mplinesc iniţierea,
Căreia tu îi datorezi lumina spirituală.
Fraţii care slujesc în Templu,
Ei te-au trezit la clarvedere,
Dar poţi cunoaşte
Că este adevăr ceea ce vezi,
Doar dacă-n lumea spiritelor regăseşti
O fiinţă de care-n lumea simţurilor
Eşti deja legat prin fiinţa ta cea mai profundă".

Iniţierea modernă corectă cere ca individualitatea omului care tinde spre înalturi să fie păstrată, ea cere şi ca individualităţile să se întâlnească în lumea spirituală. Acolo unde doi sau trei oameni s-au adunat în numele lui Hristos, El este cu ei. Numai când individualităţi unite cu Hristos se întâlnesc în lumea spirituală, pot deveni rodnice pentru activitatea pământească impulsurile noii iniţieri.

Felul cum acţionează impulsurile noii iniţieri este rezumat în cuvintele lui Benedictus, la sfârşitul acestui

tablou. Aceste cuvinte sunt în strânsă legătură cu cele pe care i le-a dat mai înainte lui Johannes, ca o cheie spre lumea spirituală. Am aflat din ele cum ființa urzindă a luminii radiază prin întinderile spațiului pentru ca ființarea să umple lumile. Acum ni se spune că ființa urzindă a luminii poate radia de la om la om, pentru a umple cu-adevăr întreaga lume. Tot ceea ce a fost necesar pentru ca acest lucru să fie posibil este înfățișat în tablourile intermediare. Din discuția Mariei cu Philia, Astrid și Luna am aflat că lumina răspândită în spațiu pătrunde până în reprezentările și imaginațiunile omului individual și, acolo, este primită de viața spirituală a individualității, întrețesută cu căldură și transformată în voință de jertfă. Lumina adevărului pătrunsă de iubire nu numai că dă transparență materiei opace în reprezentările omului, dar acționează cu o forță care are într-adevăr puterea de a dizolva materia. În ciclul 6, ***Apocalipsa lui Ioan***, Conferința VIII, Rudolf Steiner spune:

„Ființele vor deveni capabile să dizolve materia, prin faptul că vor primi în sufletul lor forța iubirii".

Este important ca, prin noua inițiere, individualități omenești să devină capabile să spiritualizeze materia opacă și să transforme răul în bine. Aici începe facultatea creatoare a omului individual. Ea acționează spre fericirea tuturor lumilor, prin iubirea care, trăind ca forță-Eu, încălzește suflet de la suflet. Activitatea creatoare a individualităților separate este armonizată prin Mesagerii spiritului, care cunună opera lor de binecuvântare cu țelurile cosmice. Dacă adevăratul Eu poate realiza această armonie, lumina spiritului va radia în căldura sufletului.

TABLOUL OPT

Evenimentele care fac parte din dezvoltarea spirituală a lui Johannes au ajuns în tabloul şapte la un punct culminant. Johannes a pătruns prin clarvedere până la izvoarele existenţei şi prin această contemplare spirituală a recunoscut şi a dobândit forţa şi direcţia transformării interioare. Ceea ce se petrece în tabloul opt are loc trei ani mai târziu. Între timp, impulsurile spirituale pe care le-a primit au acţionat în el.

În tabloul opt îl vedem pe Johannes împreună cu Capesius, Strader şi Maria în faţa unui tablou al lui Capesius, pictat de Johannes Thomasius în aşa fel încât în el poate fi recunoscut ceea ce stăpâneşte profunzimile sufleteşti ale lui Capesius, invizibil pentru simţurile exterioare, şi care actionează cu forţe din vieţi pământeşti anterioare. Capesius mărturiseste că acest tablou este pentru el o minune, dar că pictorul este o şi mai mare minune. Transformarea pe care a observat-o în Johannes depăşeşte tot ceea ce crezuse el până atunci a fi posibil. El îşi aminteşte mâhnirea cumplită în care l-a găsit pe Johannes atunci când l-a cunoscut; acum a apărut ca transformat, cu ochii luminoşi, plin de forţă şi de entuziasm. În acea perioadă Johannes şi-a exprimat dorinţa să fie iniţiat de Capesius în ştiinţa modernă şi timp de trei ani a primit ceea ce Capesius a putut să-l înveţe. În acest răstimp s-au apropiat tot mai mult, astfel încât Capesius a putut să cunoască din aproape măiestria artistică renăscută în Johannes şi a ajuns să se mire tot mai mult; el a recunoscut că arta lui Johannes provine dintr-o contemplare spirituală conştientă. Această cunoaştere l-a condus la convingerea că ar trebui să existe şi posibilitatea

de a conduce gândirea ştiinţifică la viziunea spiritului. El spune:

„Gândirea mea nu tindea mai'nainte
Să urce-n lumile ascunse simţurilor.
Era departe de mine-ndoiala cu privire la ele.
Să mă apropii să le cercetez,
O mare îndrăzneală îmi părea.
Şi-acum trebuie să recunosc
Că m-ai făcut să-mi schimb părerea".

Johannes aflase, prin viaiunea sa în lumea astrală, cum pot ajunge Capesius şi Strader, reprezentanţi ai ştiinţei moderne, la izvoarele existenţei. Dacă însă el vrea să arate cum se pot înălţa oamenii de la conştienţa prezentă la lumea spirituală, este necesar ca el însuşi să cunoască temeinic marile realizări ale conştienţei actuale, pentru ca, pornind de aici, să poată arăta o cale practicabilă spre lumea spirituală. Din acest motiv a urmat lecţiile lui Capesius şi, prin trăirea vieţii sale transformate, i-a conştientizat deja profesorului său direcţia în care se poate schimba ştiinţa actuală.

Înainte de toate, în Capesius se trezeşte uimirea, care este o condiţie preliminară pentru orice cunoaştere vie. Rudolf Steiner a vorbit deseori despre importanţa uimirii; în ciclul 20, ***Lumea simţurilor şi lumea spiritului***, el spune:

„În vechea Grecie se spunea de unde trebuie să pornească înainte de toate cugetarea umană sănătoasă, atunci când vrea să ajungă la adevăr. Ceea ce au spus grecii în legătură cu aceasta îşi menţine valoarea şi astăzi. Ei spuneau: Orice cercetare omenească trebuie să pornească de la uimire! Să ne dăm bine seama că, realmente, în sufletul care vrea să ajungă la adevăr trebuie să apară o

dată această stare, aceea de uimire în faţa Universului. Cel care ajunge să înţeleagă întreaga forţă a acestei afirmaţii a grecilor îşi spune că atunci când un om – indiferent de circumstanţele care îl determină să caute sensul lucrurilor – porneşte de la uimire, deci de la nimic altceva decât de la uimirea care apare faţă de evenimentele cosmice, este ca şi când un bob de grâu ar fi fost pus în pământ şi din el ar fi încolţit o plantă. Întreaga ştiinţă trebuie să aibă ca germene uimirea..., iar o gândire care se desfăşoară fără de uimire rămâne de fapt doar un simplu joc de gânduri. Deci gândirea trebuie să îşi aibă originea – dacă putem folosi această expresie – în uimire" (Conferinţa I, GA 134).

Uimirea nu oferă gândirii doar un fundament corect de viaţă, ci naşte un interes pentru lumea spiritului atunci când ne trimite dincolo de lumea simţurilor. Acestea sunt explicate de Rudolf Steiner în ciclul 36 (***Omul pământesc şi omul cosmic***, GA 133), unde spune:

„Cât timp nu a existat materialismul, filosofii au căutat mereu, alături de ceea ce este în lumea simţurilor, un suprasensibil. Se poate spune deci că admiraţia, uimirea filosofilor trebuie pusă în legătură tocmai cu faptul că ei nu puteau înţelege anumite lucruri prin ceea ce văd ochii sensibili şi atunci trebuiau să-şi spună: Ceea ce văd aici nu se potriveşte cu ceea ce îmi reprezint eu despre asta; trebuie să-mi imaginez aici forţe suprasensibile. Dar, în lumea simţurilor, filosofii nu văd nici o forţă supraumană. Numai atât şi ar fi fost destul pentru un gânditor ca să vadă clar că o amintire, chiar dacă nu pătrunde în conştient, ci rămâne în subconştient, trăieşte în om din vremurile în care sufletul a văzut altceva decât obiecte sensibile. Asta înseamnă că omul îşi aminteşte de lucruri pe care el le-a cunoscut mai înainte de a intra în existenţa sensibilă şi de

aceea spune: «Mă minunez că văd aici lucruri ale căror efecte mă uimesc şi care sunt altfel decât ceea ce am văzut mai înainte, care trebuie să fie deci explicate prin forţe pe care trebuie mai întâi să le extrag din lumea suprasensibilă». Din această cauză, orice filosofare începe prin mirare sau uimire, fiindcă de fapt omul se apropie de lucruri – dar, înainte să fi pătruns în lumea senzorială el era într-o lume suprasensibilă –, iar lucrurile nu corespund cu ceea ce a perceput el în lumea suprasensibilă. Şi el este uimit pentru că lucrurile îi arată efecte pe care le cunoaşte doar din lumea suprasensibilă. Astfel, mirarea sau uimirea ne arată legătura omului cu lumea suprasensibilă, ca ceva care aparţine unei sfere în care omul nu poate pătrunde decât în momentul în care iese din lumea în care este închis prin corpul fizic. Asta ne arată că omul resimte continuu impulsul de a se înălţa deasupra lui însuşi. Cel care nu poate decât să rămână în el însuşi, cel pe care uimirea nu-l scoate din Eul obişnuit, rămâne un om care nu se poate desprinde de sine, care lasă – de pildă – ca Soarele să răsară şi să apună fără se se preocupe în alt fel de aceset lucru. Aşa procedează popoarele necultivate." (Conferinţa V).

În acelaşi context, Rudolf Steiner ne face atenţi asupra faptului că, în afară de capacitatea de uimire, şi compasiunea şi conştiinţa morală îl înalţă pe om deasupra Eului obişnuit. El ajunge la următoarea concluzie:

„Uimirea sau mirarea, compasiunea şi conştiinţa sunt cele trei lucruri prin care omul iese din el însuşi chiar în viaţa fizică, şi prin care, în această viaţă fizică, străluminează lucruri care nu pot pătrunde în acest suflet uman pe calea raţiunii şi a simţurilor".

În dramele-misterii vedem, în tabloul opt, cum Capesius găseste prin uimire accesul la lumea spirituală. La

el, uimirea are deja o influenţă decisivă în orientarea spre lumea spirituală. Şi Strader este cuprins de uimire; dar lui acest lucru îi produce un sentiment de disperare şi numai legătura sa cu Theodora – a cărei fiinţă reprezintă, în lumea spirituală, conştiinţa – este cea care îl conduce spre lumea spirituală. Pentru Johannes, compasiunea este cea care are o importanţă hotărâtoare. Aceste trei facultăţi sunt în fiecare din cele trei personalităţi; Capesius însă, care se ocupă în special cu istoria şi concepţia despre lume, găseşte accesul spre lumea spirituală prin uimire, artistul Johannes Thomasius mai mult prin compasiune, omul tehnicii, Strader, mai mult prin conştiinţă. Uimirea este, desigur, şi ea foarte importantă pentru oameni ca Strader, chiar dacă ea naşte în ei un fel de disperare. Numai trecând prin astfel de zguduiri ajung ei în stare să primească impulsurile spiritului prin care să-şi poată îndruma activitatea. Despre aceste realităţi, ca şi despre misiunea specială a sufletelor de genul lui Strader, Rudolf Stainer spune în ciclul 18, ***Minunile lumii, încercările sufletului, manifestările spiritului***:

„Întregul conflict ce a fost provocat în sufletul uman prin această divizare – şi în acelaşi timp prin dorinţa de a uni cele două contrarii, natură şi spirit – îl vedeţi în drama rosicruciană apăsând sufletul lui Strader. Iar modul cum acţionează un eveniment care iese din cursul natural obişnuit – precum revelaţia Theodorei – asupra celui care este obişnuit să considere a avea valoare doar ceea ce stă sub influenţa legilor fizice şi chimice, modul cum acesta acţionează în suflet ca o încercare, asta puteţi vedea şi din caracterul şi din întâmplările sufletului lui Strader, înfăţişate în Misteriul rosicrucian *Poarta iniţierii*. Prin aceasta aveţi caracterizat doar aproximativ ceva ce se

exprimă ca sentiment al acestei contradicţii în nenumărate suflete moderne. Suflete precum Strader sunt foarte frecvente în lumea de azi. Astfel de suflete-Strader trebuie să priceapă, pe de o parte, ciudăţeniile din mersul regulat, normal, al faptelor naturii, care pot fi explicate prin legi fizice, chimice, biologice; pe de altă parte este necesar şi ca astfel de suflete să fie conduse la recunoaşterea acelor fapte care apar şi ele pe planul fizic, ca minuni, dar sunt lăsate deoparte de gândirea pur materialistă, respinse ca ceva imposibil şi nerecunoscute." (Conferinţa III, GA 129)

O astfel de minune vieţuieşte Strader în faţa tabloului pictat de Johannes, iar ceea ce trăieşte el acolo îl zguduie aproape mai mult decât ceea ce vieţuise cu trei ani în urmă, la întâlnirea cu Theodora. Capesius începe să înţeleagă deja calea sa de cunoaştere. El spune:

„Vechea vorbă înţeleaptă: «Cunoaşte-te!»,
'mi-apare-acum într-o lumină nouă.
Pentru a cunoaşte ce eşti,
Trebuie mai întâi să găseşti în tine forţa
Care, ca un spirit adevărat,
Poate să ni se ascundă nouă înşine".
Maria adaugă:
„Pentru a se găsi pe sine,
Omul trebuie să dezvolte mai întâi forţa
De a pătrunde-n propria fiinţă.
Adevăr vorbeşte cuvântul înţelepciunii:
Dezvoltă-te, pentru a te vedea".

Capesius înţelege aceste cuvinte. Strader însă se teme să nu se piardă pe sine dacă va admite că la fiecare treaptă de dezvoltare cunoaşterea este alta.

Prin tabloul pe care l-a putut picta datorită facultăţii sale de imaginaţie, Johannes îl face pe Capesius să găsească drumul spre lumea spirituală. Maria spune despre tablou:

„El va continua să lucreze mai departe
În sufletul căruia i-a arătat calea spre domeniul spiritului".

Se vede de aici că Johannes poate deja să acţioneze în lumea simţurilor din impulsuri spirituale. Dar pentru ca impulsurile spirituale ale noii iniţieri să poată intra tot mai eficient în organizarea lumii sensibile este necesar ca individualităţi cu predispoziţii diferite să poată ajunge la iniţiere, dat fiind că misiuni mai importante nu pot fi împlinite decât prin colaborarea unor individualităţi diferite. De aceea este deosebit de important ca astfel de reprezentanţi ai conştienţei actuale, precum Capesius şi Strader, să afle drumul spre iniţiere.

COMENTARII ALE LUI HUGO REIMANN PE BAZA NOTELOR MATHILDEI SCHOLL (TABLOURILE IX, X, XI)

TABLOUL NOUĂ

În tabloul nouă Johannes trăieşte în acelaşi domeniu sufletesc ca în tabloul doi. Aceleaşi împrejurimi au acum asupra lui o cu totul altă influenţă. Pe atunci ele i-au provocat chinuri de nesuportat; acum simte fericire. În urmă cu trei ani, ochii sufletului lui s-au deschis, încât el a putut avea o primă întâlnire cu Sinea sa adevărată în lumea spirituală. De atunci el s-a străduit să vieţuiască în el forţa Sinei sale adevărate. Deşi această forţă la început se

vesteşte abia simţită lăuntric de auzul spiritual, ea îi trezeşte totuşi speranţa că:

„... pe măsură ce va creşte
Va călăuzi spiritul omului
Din existenţa mărginită,
În depărtările cosmice,
Aşa cum tainic se dezvoltă sămânţa măruntă,
Devenind trupul mândru al uriaşului stejar..."

Vestirea discretă a forţei Eului în fiinţa interioară îi dă deja speranţa că spiritul va putea însufleţi în el ceea ce acţionează în elemente şi că omul poate înţelege:

„Ceea ce-n elemente,
În suflete şi în spirite,
A pus stăpânire pe existenţă
În şirul timpurilor şi-n eternitate".

În tabloul doi am văzut cum Johatmes a ajuns pe calea cunoaşterii la o astfel de comuniune cu elementele, încât era în pericol să-i fie răpită Sinea. El a trebuit atunci să-şi cheltuie întreaga forţă pentru a-şi apăra această Sine. Acum, în el germinează o forţă care îi dă speranţa că el însuşi poate ajunge să stăpânească forţele care, în elemente, în suflete şi în spirite, guvernează cursul timpului şi al eternităţii. Atunci când forţa vieţuirii Sinei se înrădăcinează în spirit, întreaga fiinţă a Universului poate trăi în viaţa sufletească. Presentimentul acestei posibilităţi trezeşte în Johannes speranţa împlinirii sale. În această speranţă el simte imediat cum cuvintele „O, omule, vieţuieşte-te!" încep să se împlinească în sufletul său. Simte cum în el trăieşte lumina şi cum împrejurul lui vorbeşte claritatea. El simte cum lumina sufletească încolţeşte în el şi cum limpezimea lumilor creează în el. Lumină sufletească şi lumină cosmică se unesc în el. Aici trebuie să

ne amintim de acţiunea Philiei în lumea spirituală. Următoarele cuvinte, care exprimă sentimentul de siguranţă, ne amintesc acţiunea Lunii; sentimentui interior al forţei Eului se intensifică atât de mult în Johannes încât el poate spune:

„Simt în mine fiinţa lumilor
Şi trebuie să mă regăsesc în lumile toate".

Vieţuirea lumii în Eu nu rămâne un sentiment general, nediferenţiat, ci toate lucrurile din natură încep să vorbească propriul lor limbaj în sufletul său, iar Johannes poate vieţui în el nu numai lucrurile din natură, ci şi fiinţa altor oameni. El se regăseşte în acea fiinţă căreia i-a pricinuit suferinţe amare.

Acest lucru s-a petrecut şi în tabloul doi. Dar cât de diferită este vieţuirea acolo şi aici! Acolo era un chin pentru Johalmes; aici, ea trezeşte o nouă speranţă care-şi găseşte expresia în cuvintele:

„Lumina spirituală îmi va da tăria,
O altă Sine-n propria mea Sine să trăiesc".

În această experienţă esenţială a vinei străluceşte lumina spiritului care trezeşte forţa pentru învingerea ei. Astfel, sentimentul vinei îl face pe om să-şi simtă slăbiciunea şi în acelaşi timp îl aşază lângă ţeluri superioare divine. Vieţuirea ţelului înalt în omul pământesc slab provoacă tensiunea necesară metamorfozei sale conform ţelului superior şi această tensiune devine putere creatoare dătătoare de fericire. Prin aceasta s-a pregătit revelarea fiinţei interioare a adevăratului Eu. Johannes spune:

„Din mine însumi trebuie să se reveleze
De ce-i ascuns în mine germenele.

Lumii vreau să mă dărui
Prin viaţa propriei mele fiinţe”.

Aşa se exteriorizează forţa Eului în hotărârea sa, ca forţă de dăruire sau de sacrificiu. Ea este forţa lui Hristos în omul individual. În timp ce cuvintele „O, omule, vieţuieşte-te!” revelează acestea, ele acţionează ca un foc dătător de viaţă în forţele sufletului şi pe căile spiritului. În tabloul doi, Johannes vieţuise în cunoaşterea de sine un foc mistuitor; aici, el resimte în adevărata Sine un foc dătător de viaţă. Acelaşi foc care, în viaţa spirituală, arde şi mistuie tot ce nu este spiritual în entitatea umană.

Acum forţa de dăruire a adevăratului Eu începe să activeze gândirea pentru ca aceasta să poată pătrunde adâncurile ascunse ale lumilor. Această gândire urcă până la o imaginaţiune fundamental diferită de imaginaţiunea corespunzătoare din tabloul doi şi care a fost caracterizată prin cuvintele:

„Acolo, din prăpastia neagră,
Ce fiinţă se holbează la mine?
Simt lanţurile
Care mă leagă de tine.
Nici Prometeu n-a fost legat
Atât de puternic de stâncile Caucazului
Cum eu mă simt legat de tine.
Cine eşti tu, fiinţă fioroasă?
(Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, cunoaşte-te!*)
O, acum te cunosc.
Eu însumi sunt”.

În tabloul nouă, imaginaţiunea corespunzătoare va fi descrisă prin cuvintele:

„Din luminoase înălţimi o fiinţă îmi străluceşte
Şi aripi simt

Să mă înalţ spre ea.
Pe mine însumi vreau să mă eliberez,
Ca toate fiinţele care pe sine s-au învins.
(Din izvoare şi stânci răsună: *O, omule, vieţuieşte-te!*)
Privesc această fiinţă,
Asemenea ei vreau să devin în timpurile viitoare.
În mine spiritul se va elibera
Prin tine, ţel sublim.
Vreau să te urmez".

Aici Johannes contemplă imaginea Sinei sale adevărate străluminată de reprezentantul omenirii, de Hristos. Urmând această imagine, el se urmează pe sine însuşi în fiinţa sa cea mai profundă şi devine liber în sensul cel mai adevărat al cuvântului. În legătură cu vieţuirea acestei imagini ideale a omului, Rudolf Steiner spune în ciclul 14, ***Misterul biblic al Genezei***:

„Forma umană pe Pământ este un ţel pentru zei. Resimţiţi întreaga importanţă a acestui cuvânt: forma umană pe Pământ este un ţel pentru zei! Fiindcă, dacă veţi simţi întreaga greutate a acestor cuvinte, va trebui să vă spuneţi: Această formă umană este ceva faţă de care sufletul individual are o imensă responsabilitate, datoria de a o face cât mai desăvârşită. Posibilitatea desăvârsirii a fost dată în momentul în care Elohimii au luat hotărârea de a uni toate forţele lor într-un acelaşi ţel. Moştenirea zeilor a fost transferată omului pentru ca el să o dezvolte tot mai mult într-un viitor îndepărtat. A simţi acest ţel în răbdare şi umilinţă, dar şi cu forţă, trebuie să fie unul din rezultatele abordării cosmice pe care o putem pune în legătură cu monumentalele cuvinte de la începutul Bibliei. Aceste cuvinte ne dezvăluie obârşia noastră şi, în acelaşi timp, ne indică ţelul nostru, idealul nostru cel mai înalt. Simţim că suntem de

obârşie divină; dar simţim şi ceea ce s-a încercat să se arate în drama rosicrucimă atunci când cel iniţiat a depăşit o anumită treaptă, în care el se simte pe sine – ca să spunem astfel – în sintagma «O, omule vieţuieşte-te!» El îşi simte slăbiciunea sa omenească, dar simte lângă el şi ţelul divin.

El nu se mai pierde, nu se mai ofileşte interior, ci se simte înălţat interior în timp ce se vieţuieşte pe sine, dacă se poate vieţui în cealaltă Sine, care îi este revărsată de ceva înrudit cu sufletul său, fiindcă este propriul său ţel divin" (Conferinţa V, GA 122).

Spre sfârşitul ciclului 15 (***Evanghelia după Matei***, GA 123), Rudolf Steiner spune:

„Cu toate că propria noastră natură, în stadiul în care ne aflăm în lume, este încă foarte departe de natura lui Iisus din Nazaret, putem spune totuşi: Purtăm în noi natura umană şi această natură umană este astfel încât îl poate primi în ea pe Fiul Dumnezeului Cel viu; din această primire poate ţâşni promisiunea că Fiul lui Dumnezeu poate de acum înainte să rămână unit cu existenţa spirituală a Pământului şi că, atunci când Pământul va ajunge la ţelul său, toţi oamenii vor fi pătrunşi de substanţa lui Hristos şi de fiinţialitatea lui Hristos, în măsura în care o vor dori din adâncul fiinţei lor. Avem nevoie de umilinţă pentru a cultiva acest ideal, fiindcă dacă nu îl cultivăm în umilintă el ne face orgolioşi şi îngâmfaţi, ne gândim doar la ceea ce putem fi ca oameni şi nu prea ne amintim cât de puţin suntem încă în stare să facem ceva. În umilinţă trebuie să vieţuim acest ideal. Dacă îl vom înţelege astfel, el ne va apărea atât de puternic şi de mare, atât de maiestuos şi tulburător în strălucirea sa, încât ne va îndemna la umilinţă; dar această umilinţă nu ne poate copleşi, fiindcă pătrundem adevărul acestui ideal. Şi dacă pătrundem

adevărul, forţa care este în noi – oricât de mică ar fi – ne va ridica mereu mai sus şi mai sus, spre ţelul nostru divin. În Misteriul rosicrucian găsim atinse toate tonalităţile de care avem nevoie: o dată în scena a doua, în care Johannes este sub impresia cuvintelor: „O, omule, cunoaşte-te!" şi altă dată când este sub impresia cuvintelor „O, omule, vieţuieşte-te!" şi este ridicat, jubilând, în depărtările cosmice. Dacă aşezăm acest lucru în faţa ochilor noştri, înţelegem – în sprijinul celor de mai sus – şi maiestatea şi măreţia care ne întâmpină în Iisus, în Evanghelia lui Matei, care ne invită la umilinţă, punând în Iumină micimea noastră, dar care ne arată şi adevărul interior şi realitatea interioară, care ne smulge din tot ceea ce ne apare ca prăpastie a micimii noastre faţă de ceea ce trebuie să fim, faţă de ceea ce am putea deveni. Şi dacă prin cunoaştere ne simţim câteodată striviţi în faţa măreţiei divine din om, trebuie totuşi – dacă suntem de bună voinţă – să vieţuim ceva din impulsul divin, din „Fiul Dumnezeului Cel viu", să ne amintim de Iisus Hristos care, atunci când, ca oamen, putem vieţui acest Eu, al cărui reprezentant suprem este El, ne-a avertizat pentru toate timpurile ce vor veni, prin forma lapidară a cuvântului: „O, omule, vieţuieşte-te!"

TABLOUL ZECE

Ceea ce Johannles a dobândit în tabloul nouă prin meditaţie asupra cuvintelor: „O, omule, vieţuieşte-te!" îl duce imediat la experienţele din tabloul zece, din camera de meditaţie. Johannes a trăit forţa sacrificiului sau forţa iubirii ca fiind cea a Sinei sale adevărate. Apoi îi vorbeşte Theodosius, care a apărut în tabloul cinci ca reprezentant al „forţei iubirii ce lumile-mpreună le leagă şi umple cu

existenţă fiinţele". Pentru că Johannes resimte forţa iubirii în Eu, de aceea poate să îi apară reprezentantul forţei cosmice a iubirii. Johannes îl consideră pe Theodosius „rod al vieţuirii Sinei". Când îl văzuse în templul subteran, el nu ştiuse încă dacă îi apare un vis sau o realitate. Acum îl recunoaşte pe Theodosius şi hotărăşte să preia fiinţa sa în el şi să o manifeste prin propriile sale fapte. Făcând aceasta, el nu vrea să uite că forţa sa individuală de sacrificiu o datorează forţei cosmice de sacrificiu şi că forţa înţelepciunii lui Benedictus este cea care l-a condus la vieţuirea Sinei adevărate.

Theodosius îi spune acum:

„Resimte-mă-n adâncurile tale sufleteşti
Şi poartă-mi forţa în tot Universul.
În fapte de iubire vei trăi fericirea".

Cu toate că aceste cuvinte sunt adevărate în sine, ele te pot împinge spre iluzia de sine. Este adevărat că actele de iubire nu răspândesc bucuria numai în exterior, ci îl fac fericit şi pe cel care le înfăptuieşte. De îndată ce această cunoaştere îl îmboldeşte pe om să vrea să facă binele pentru a beneficia de propria sa bucurie, el pierde forţa adevăratului Eu, care este forţă pură de sacrificiu. Fiindcă dacă cineva înfăptuieşte un act de bunătate pentru propria lui satisfacţie, el nu acţionează din forţă de sacrificiu pură, ci dintr-un anumit fel de egoism. Pericolul de rătăcire este deosebit de mare atunci când clarvăzătorul vieţuieşte separat forţele cosmice care realizează binele prin armonia lor. Atunci el nu se uneşte decât unilateral cu forţele cosmice şi fiindcă se declară mulţumit cu aceasta ajunge la autoiluzionare şi eroare. Acest lucru se petrece cu Johannes în tabloul zece. Când Theodosius spune: „În fapte de iubire vei trăi fericirea", Johannes încearcă să menţină

în el acest sentiment şi să-l amplifice. Atunci Theodosius dispare. Ceea ce spune apoi Johannes nu mai este expresia forţei de sacrificiu resimţită de adevăratul Eu, ci mai curând expresia dorinţei de a păstra cu tărie pentru sine cele abia trăite sau a le rechema. Dorinţele egoiste creează iluzii în viziunea sa spirituală. Apropierea lui Benedictus, el o resimte ca şi când s-ar apropia chiar duşmanul binelui. Vedem astfel cât de putemică este încă în el posibilitatea erorii, în pofida dezvoltării sale până la viziunea spirituală. În ciclul 14, Rudolf Steiner spune în legătură cu acest subiect:

„Vedem însă că omul nu trebuie să devină orgolios, vedem că eroarea, posibilitatea erorii nu este încă definitiv îndepărtată şi că Johannes Thomasius, care a cunoscut multe, multe despre lumea spirituală, poate totuşi, în momentul în care se apropie de el Benedictus, cel mai mare binefăcător al său, să aibă impresia spirituală că cel care apare la uşa lui ar putea fi diavolul în persoană" (Conferinţa Introductivă, GA 122).

Benedictus îi aminteşte lui Johannes că numai înţelepciunea pe care el i-a conferit-o are puterea să izgonească eroarea şi că, dacă vrea să progreseze în dezvoltarea sa, trebuie să meargă la templu, unde lucrează împreună reprezentanţii celor trei forţe cosmice, Înţelepciunea, Iubirea şi Puterea. Aceste trei forţe cosmice sunt în raport cu cele trei forţe esenţiale ale sufletului: gândirea, simţirea şi voinţa. Înainte ca omul să ajungă la experienţa adevăratului Eu, aceste trei forţe sunt unite în aşa fel încât activitatea fiecăreia dintre ele antrenează participarea celorlalte. Atâta vreme cât se păstrează legătura originară a forţelor sufleteşti, nici forţele cosmice respective nu pot fi resimţite în mod separat. Johannes a ajuns la stadiul

de evoluție în care are puterea să le vieţuiască separat. El află astfel că evoluţia sa nu poate continua într-un mod corect decât dacă va vieţui cele trei forţe cosmice într-o conlucrare armonioasă. Pentru a reuşi acest lucru, trebuie ca din Eu să pornească armonizarea gândirii, simţirii şi voirii. Lumina înţelepciunii, dacă este vieţuită în Eu, poate acţiona, arătând direcţia. Benedictus spune:

„Ţi-am dat forţa adevărului.
Dacă în tine puterea focului ei se-aprinde de la sine,
Atunci tu trebuie să găseşti calea".

Atâta timp cât omul nu vieţuieşte decât din exterior adevărul care indică orientarea, acesta îl obligă să-l urmeze ca pe o putere exterioară. Prin supunerea faţă de datoria impusă, omul nu se poate simţi liber. El îşi trăieşte libertatea atunci când adevărul care indică direcţia coincide cu strădania sa cea mai intimă; atunci adevărul nu îi mai luminează direcţia a ceea ce trebuie, ci direcţia a ceea ce este voit în mod liber. O asemenea concordanţă nu poate apărea decât dacă efortul personal îşi are izvorul în forţa spirituală a iubirii, fiindcă ea nu este în contradicţie cu datoriile spiritului, ci este forţa împlinrii lor. De aceea Theodosius, ca reprezentant al forţei cosmice a iubirii, îi spune lui Johannes:

„Benedictus a putut să te călăuzească la mine;
De-acum propria ta înţelepciune trebuie să te conducă.
De vieţuieşti numai ce a sădit în tine el,
Nu te poţi vieţui pe tine însuţi.
Te străduie-n deplină libertate spre culmile luminii;
Primeşte forţa mea pentru strădania aceasta".

Aceste cuvinte sunt adevărate. Dar dacă omul nu le primeşte decât într-un singur domeniu al sufletului, de

pildă în cel al simţirii, ele pot pricinui iluzii. Or, din cuvintele lui Johames reiese că el a primit cuvintele lui Theodosius numai în simţirea sa. De aceea trezesc ele înlăuntrul său impulsuri luciferice şi ahrimanice, iar Lucifer şi Ahriman apar în viziunea sa spirituală. El îi recunoaşte ca fiind fiinţele ce provoacă iluzia în sufletul uman. Abia acum găseşte el calea spre templul solar suprapământesc, unde întâlneşte pe reprezentanţii forţelor cosmice în conlucrarea lor armonioasă.

TABLOUL UNSPREZECE

În legătură cu ultimul tablou al dramei, unde vedem templul solar suprapământesc, Rudolf Steiner spune în conferinţa asupra Misteriului rosicrucian:

„Cum se împleteşte în cele din urmă karma şi cum arată ca imagine ceea ce îşi reprezintă ca microcosmos Johannes Thomasius în sufletul omenesc, asta a putut fi înfăţişat pe tot parcursul scenei finale din reprezentaţia de la München. Aşa cum acţionează karma, aşa stăteau şi personajele, fiecare la locul său. Cine era mai apropiat de o persoană, îşi avea şi locul corespunzător. Dacă vă reprezentaţi aceasta ca o reflectare reală în sufletul lui Johannes, atunci aveţi cu aproximaţie conţinutul scenei din tabloul şapte, Devachanul (în legătură cu care doar foarte greu se poate vorbi)".

În acest tablou vedem deci rezumat încă o dată, ca într-o oglindă, esenta procesului de iniţiere. Din nou fiecare cuvânt, fiecare mişcare şi fiecare grupare sunt semnificative.

La început îl vedem pe Retardus discutând cu Capesius şi Strader şi aflăm că el aştepta de la aceşti doi

reprezentanţi ai ştiinţei moderne un ajutor foarte important în acţiunea sa de frânare a evoluţiei. Trebuie remarcat că aceşti doi savanţi, oameni de ştiinţă moderni, ce par atât de progresişti, sunt în slujba acelei forţe cosmice care împiedică progresul şi că depinde mult de conduita savanţilor moderni ca oamenii să găsească, conform epocii, calea modernă de iniţiere. Aceşti savanţi care vorbesc cu convingere despre ideile şi idealurile străduaniei omeneşti pot fi cauza pentru care oamenii care caută se mulţumesc cu discursurile despre idei înalte şi renunţă la cercetarea izvoarelor vii ale spiritului. La o acţiune de acest gen se aştepta Retardus din partea lui Capesius, sperând în acelaşi timp ca Strader, prin gândire riguroasă, să respingă viziunea spirituală şi să distrugă forţa ei magică. Dar el se vede înşelat în ambele speranţe. Concepţiile idealiste ale lui Capesius nu au reuşit să convingă complet – prin cuvântările sale despre idealuri – sufletele auditorilor săi, iar rigurozitatea gândirii lui Strader nu a putut să împlinească toate dorurile lăuntrice după adevăr, fiindcă el însuşi, înlăuntrul său, simţea mereu şi alte forţe pe care gândirea sa nu le putea atinge. Şi pentru că Strader şi Capesius nu au înfăptuit ceea ce a aşteptat de la ei Retardus, tocmai de aceea Maria şi Johannes au putut găsi calea iniţierii. De aici deducem că omul actual poate ajunge la iniţiere pornind de la concepţia ştiinţifică modernă dacă va cunoaşte această ştiinţă atât de temeinic încât să poată percepe momentul exact în care ea nu mai satisface străduania îndreptăţită spre adevăr. Tocmai prin această percepere este învins Retardus în ştiinţa modernă.

După discuţia lui Retardus cu Capesius şi Strader apare Benedictus cu Lucifer şi Ahriman, iar în urma lui, Johannes şi Maria. Benedictus spune:

„În sufletul lui Johannes şi al Mariei
Nu mai este loc pentru forţa oarbă;
Ei s-au ridicat la existenţa spirituală”.

Aici trebuie să ne amintim că acestea sunt vieţuite numai în imaginaţiunea lui Johannes şi că, mult timp, cele contemplate în imaginaţiune nu se vor împlini. Acelaşi lucru se poate spune şi despre cuvintele lui Lucifer şi Ahriman. Lucifer spune: „Ce-i drept, trebuie să părăsesc aceste suflete”, iar Ahriman: „Trebuie să renunţ la spiritul lor”. Dar sunt multe încă nerealizate, ceea ce se va vedea clar în dramele următoare. Mult mai departe este însă perspectiva pe care o deschid Lucifer şi Ahriman, şi anume că vor sluji lui Johannes şi Mariei.

Theodosius vorbeşte cu Cealaltă Maria şi aflăm astfel cum a fost construit podul prin care Johannes a putut să ajungă în lumea spiritului. Atâta vreme cât Cealaltă Maria nu acţiona cu forţa de jertfă a iubirii în lumea simţurilor decât în virtutea unui sentiment obscur, lumina iubirii spirituale, a cărei reprezentantă este Maria, nu a putut să găsească drumul spre lume. Dar în clipa în care Cealaltă Maria a recunoscut că „doar în lumină nobleţea poate să acţioneze salutar” şi s-a întors spre templu – adică a primit lumina comunicată prin ştiinţa spiritului –, ea i-a dat lui Theodosius forţa „să deschid luminii din sufletul Mariei drumul spre lume”. Johannes recunoaşte că această discuţie dintre Theodosius şi Cealaltă Maria are valoare şi pentru propria lui evoluţie. El îi spune Celeilalte Marii:

„Văd în tine un fel de-a simţi
Ce stăpâneste şi lăuntrul meu.

Eu n-am putut găsi calea spre nobila ta soră,
Cât timp în mine
Căldura iubirii rămânea despărţită
De lumina iubirii.
În sufletul meu trebuie să fac o jertfă
La fel cu cea pe care tu o aduci Templului.
În ea, căldura iubirii să se dăruie
Luminii iubirii".

Johannes vorbeşte aici de sora mai mare a fiinţei Celeilalte Marii. În tabloul patru, fiinţa Celeilalte Marii în lumea astrală s-a desemnat ca sora mai mică a înaltei entităţi spirituale care locuieşte în sfera de unde vin Capesius şi Strader; vorbind despre căile care duc acolo, ea spune:

„De forţa mea-şi atinge apogeul,
Atunci, toate fiinţele domeniului meu
În frumuseţea cea mai sublimă vor străluci.
[.....]
Şi dacă sufletul vostru se dăruie atunci
Desfătărilor pure ale fiinţei mele,
Voi veţi pluti pe aripile spiritului
În începuturile dintâi ale lumii".

Entitatea spirituală înaltă, a cărei soră mai mică se autodesemnează a fi Cealaltă Maria, trebuie deci căutată la obârşia lumilor. Forţa Celeilalte Marii este prezentată în dramă drept forţa de sacrificiu a iubirii care acţionează în lumea senzorială. Pentru că ea spune că – pentru simţurile omului – ar fi reflectarea surorii mai mari, putem recunoaşte prin aceasta că sora mai mare este o fiinţă care, la obârşiile lumilor, acţionează cu forţa de sacrificiu a iubirii. Or, această forţă de sacrificiu a iubirii care acţionează la obârşiile lumilor este forţa creatoare din care

toate au ieşit şi care se manifestă în armonia cosmică. Prin faptul că omul jertfeşte căldura individuală a iubirii luminii iubirii, el lasă ca lumina spiritului să îi conducă voinţa de iubire. El se uneşte astfel cu lumina spiritului şi ajunge la cunoaştere în împărăţia spiritului. Johannes găseşte mai întâi în Maria această lumină a spiritului care, pentru el, în lumea spirituală, reprezintă înalta entitate spirituală care domneşte la obârşiile lumilor ca fiinţă creatoare a iubirii. Acesteia îi corespunde Maria în prima parte a scenei Devachanului. Acum Maria îi spune:

„Johannes, ţi-ai dobândit acum prin mine
Cunoaşterea-n împărăţia spiritului;
Cunoaşterii spiritului tu îi vei adăuga viaţă
sufletească,
Dacă îţi vei afla propriul suflet
Aşa cum l-ai aflat pe-al meu”.

Johannes trebuie deci să găsească acum în el însuşi fiinţa creatoare spirituală pe care în lumea spiritului a cunoscut-o mai întâi în Maria. El trebuie să resimtă în el ceea ce înfăptuiesc în lumea spirituală Philia, Astrid şi Luna. În tabloul şapte ne este arătat detaliat modul în care acţionează ele, pornind din lumea spirituală. Găsim un scurt rezumat în acest sens în cuvintele lor.

PHILIA:	„Din devenirea tuturor lumilor Bucuria sufletească ţi se va revela.
ASTRID:	Căldura sufletească va putea acum Să strălumineze întreaga-ţi existenţă
LUNA:	Pe tine însuţi te vei putea vieţui, Când lumina va putea străluci în sufletul tău.”

Luna este cea care ne învaţă că omul nu poate să se vieţuiască pe sine însuşi decât atunci când poate face ca

lumina să lumineze în sufletul său. Ceea ce este necesar în acest scop aflăm din discuţia ce are loc între Romanus şi Felix Balde. Romanus spune:

„Ai stat mult timp departe de Templu.
Ai vrut să recunoşti iluminarea
Numai dacă propriului suflet i se revela lumina.
Oameni de felul tău îmi răpesc puterea
De-a dărui lumina mea sufletelor de pe Pământ.
Ele vor să scoată numai din adâncuri întunecate
Ceea ce trebuie s-aducă-n viaţă".

Felix Balde apare aici ca reprezentantul luminii proprii a sufletului sau al luminii individuale. În tabloul cinci, Felix Balde este caracterizat ca cineva care a crezut până acum că „fortele clarvederii trebuie să rămână despărţite de raţiune". O astfel de viziune a spiritului care rămâne separată de raţiune transmite doar o lumină individuală. Viziunea spirituală nu capătă o semnificaţie supraindividuală decât atunci când este pătrunsă de gândire. Desigur, este vorba aici doar de gândirea eliberată de simţuri. Aşa cum gândirea obişnuită uneşte percepţia senzorială cu noţiuni şi idei şi prin aceasta dă o semnificaţie supraindividuală percepţiei individuale, tot astfel, datorită templului, viziunea spirituală a individului se uneste cu legităţile generale ale lumii spirituale. Acest lucru îl urmăreşte şi ştiinţa spiritului. Hotărârea lui Felix Balde de a se dărui templului corespunde orientării sale spre ştiinţa spiritului. Cand facultatea individuală de clarvedere se uneşte cu ştiinţa spiritului, în sufletul omului individual se pot aprinde ţeluri cosmice, ca lumină care îi luminează propria voinţă, astfel încât lui îi este îngăduit să se urmeze pe sine fără să se abată prin aceasta de la ţelurile juste ale Cosmosului. Pentru că Felix Balde s-a

consacrat templului, Romanus poate lumina voinţa omului individual, încât acesta „să-şi cârmuiască drumul pornind din ţelurile cosmice!”

După aceste cuvinte ale lui Romanus, Maria spune:

„Johannes, acum te-ai văzut în spirit
Pe tine însuţi lângă Sinea mea.
Vei vieţui ca spirit propria-ţi fiinţă
Când lumina cosmică pe sine se va putea privi în tine”.

Atunci când omul individual „îşi cârmuieşte drumul, pornind din ţelurile cosmice” (ceea ce urmăreşte Romanus), ţelurile lumilor se revelează în el; lumina lumilor se poate oglindi în el. Calea care duce aici este indicată prin discuţia dintre Felix Balde şi Romanus. Maria caracterizează împlinirea ţelului acestui drum drept condiţia ce trebuie îndeplinită dacă Johannes vrea să-şi trăiască existenţa sa ca spirit. Voinţa spirituală se trezeşte în om atunci când voinţa de sacrificiu, născută din compasiunea reprezentată de Cealaltă Maria, se uneşte cu voinţa spirituală de jertfă, a cărei acţiune în lumea spirituală o arată Maria. Dar această voinţă spirituală rămâne înlănţuită în om până când forţa sufletului care poate contempla lumina ce iluminează voinţa se dăruie templului. Această forţă spirituală s-a manifestat în om, în etapele precedente ale dezvoltării umane, ca o forţă de clarvedere, iar în omul actual ca forţă a conştiinţei. Voinţa spirituală din om se poate elibera numai atunci când ca o forţă a conştiinţei se uneşte cu celelalte forţe reprezentate în templu. Această unire se realizează atunci când Felix Balde se îndreaptă spre templu.

Johannes îi spune lui Felix Balde:

„În tine, Frate Felix,
Văd forţa sufletească ce-n spiritul meu
Voinţa mi-o încătuşa.
Ai vrut să găseşti calea spre Templu.
În spiritul meu, eu vreau să arăt forţei voinţei
Calea spre Templul sufletului”.
Atunci Retardus rosteşte:
„Sufletul lui Johannes şi al Mariei
Se rup de-mpărăţia mea.
Acum, ei cum vor mai putea găsi
Ceea ce provine din puterea mea?
Cât timp înlăuntrul lor
Lipsea temelia ştiinţei,
Se bucurau de darurile mele;
Mă văd silit
A renunţa la ei”.

Prin eliberarea voinţei spirituale, omul se smulge din sfera lui Retardus. Această eliberare se înfăptuieşte la început în domeniul gândirii. Acest lucru reiese din cuvintele pe care le spune în continuare doamna Balde:

„Ţi-am arătat că omul
Îşi poate-nflăcăra gândirea
Şi fără ajutorul tău.
Din mine se revarsă o ştiinţă
Ce poate purta roade”.

Pentru ca gândirea care se smulge din domeniul lui Retardus să nu se învârtoşeze, ea trebuie să fie înflăcărată de forţele fanteziei, iar acestea se află în basmele doamnei Balde. Forţele fanteziei conferă gândirii capacitate de a forma reprezentări care, prin vitalitatea lor, reflectă corect lumea vie şi aduc o cunoaştere fecundă. Această cunoaştere

însă nu ajunge la o deplină eficienţă decât dacă se cunună cu lumina ştiinţei spiritului. De aceea spune Johannes:

„Să se cunune știința aceasta
Cu lumina care, din izvorul plin al Templului
Poate lumina sufletele omeneşti”.

Capesius încă nu a unit cunoașterea sa cu lumina templului. De aceea, Retardus îi spune:

„Capesius, fiul meu,
Tu ești pierdut;
Mi te-ai sustras'nainte ca lumina Templului
Să te fi putut lumina”.

Benedictus îi răspunde:

„El a pornit pe cale.
El simte lumina
Și va dobândi forța
Ca-n propriul suflet să întemeieze
Ceea ce, până acum, Felicia trebuia să creeze pentru el”.

Prin aceasta este prefigurată pe scurt calea iniţierii pe care Capesius deja a pornit şi care este importantă şi pentru dezvoltarea ulterioară a lui Johannes, în măsura în care eliberarea voinţei sale începe în domeniul gândirii.

Strader nu cunoaşte încă drumul care îl poate duce la templu. El spune:

„Eu singur par pierdut.
Nu pot eu însumi să-mi izgonesc îndoiala
Şi n-am să regăsesc, desigur,
Calea ce duce la templu”.

Theodora îi răspunde:

„Din inima ta,
O rază de lumină se ridică,
Un chip omenesc se desprinde din ea.

Şi pot auzi cuvintele
Ce vin de la el;
Răsună aŢa:
«Mi-am cucerit prin luptă
Forţa de a veni la lumină.»
Prietene, ai încredere în tine!
Tu însuţi vei rosti aceste cuvinte
Când timpul tău se va fi împlinit".

Este răspunsul entităţii care „pe plan spiritual este conştiinţa şi trezitoarea memoriei pentru trecut". Ea contemplă drept cale de iniţiere viitoare a lui Strader ceva asemănător cu ceea ce înfăţişează Rudolf Steiner, într-o conferinţă, ca fiind o experienţă pe care o face omul după moarte. El spune în acea conferinţă că în timp ce arhetipul nostru cosmic rămâne ascuns în noi pe durata vieţii pământeşti şi răsună şoptit prin vocea conştiinţei, după moarte el devine vizibil ca forma noastră proprie, iluminând propriile noastre fapte. Când acest lucru este vieţuit înainte de moarte, ca iniţiere, este vorba de o iniţiere a voinţei. Johannes a fost condus în lumea spirituală prin forţele compasiunii; Capesius începe cu gândirea, în care mirarea joacă un rol decisiv. Corespunde fiinţei lui Strader să înceapă cu iluminarea voinţei. Capesius şi Strader vor trebui să cunoască în templu şi căi de iniţiere diferite de ale lor şi fiecare va trebui să refacă până la un punct începutul căilor pe care le-au urmat ceilalţi.

Dar acţiunea templului nu constă numai în armonizarea forţelor fiecăruia, ci şi în a aduce o armonizare a activităţii în comun. Faptul reiese deosebit de clar în scena templului din finalul dramei a treia. Acolo găsim grupate diferitele personaje după facultăţile şi misiunea lor. Theodora apare şi de această dată alături de

Strader, deşi între timp ea părăsise planul fizic. Ne putem da seama astfel că morţii participă la activitatea comună dintr-o comunitate spirituală şi putem fi convinşi că morţii noştri iau şi ei parte la munca noastră, dacă ne străduim spre armonia adevărată.

ACTIVITATEA ANTROPOSOFICĂ A MATHILDEI SCHOLL

În timpul vieţii sale, Mathilde Scholl şi-a orientat în mod special activitatea antroposofică spre *Basmul despre şarpele verde şi frumoasa floare de crin* de Goethe şi spre dramele-misterii ale lui Rudolf Steiner.

În 1903, Rudolf Steiner i-a citit şi i-a explicat personal basmul lui Goethe. Mai târziu, a asistat la mai multe conferinţe ale lui pe această temă.

Ea a remarcat atunci că se putea vorbi despre acest subiect în maniere foarte diferite. În cursul unei întrevederi particulare, Rudolf Steiner i-a spus că pentru acest gen de basm existau cel puţin şapte explicaţii, în mod aparent total diferite; pe parcursul altor convorbiri i-a arătat că tablourile imaginative ale acestui basm puteau fi considerate reprezentări ale unor evenimente din evoluţia lumii, a omenirii şi a omului.

Rudolf Steiner i-a spus de asemenea că „basmul" îţi permite să presimţi procesele alchimiei şi psihologiei, mecanismul astrologiei şi că în el este schiţată în primul rând o cale de iniţiere.

Aceste impulsuri au determinat-o pe Mathilde Scholl să studieze basmul lui Goethe, apoi dramele-misterii ale lui Rudolf Steiner, din unghiuri diferite, şi să le pună în

legătură cu diversele domenii ale cunoaşterii antroposofice.

Graţie acestei activităţi, toţi cei care se ocupau, ca specialişti, de anumite aspecte ale antroposofiei au fost puşi în faţa unor noi posibilităţi de înţelegere obiectivă.

Mathilde Scholl a dorit să uşureze o percepere bazată pe cunoaşterea obiectivă şi pe activitatea comună armonioasă a oamenilor de formaţii foarte diferite. Interesul pe care l-a avut faţă de basmul lui Goethe şi faţă de dramele-misterii ale lui Rudolf Steiner nu a limitat activitatea sa la o preocupare exclusivă; dimpotrivă, ea a încercat să armonizeze lucrările sale cu toate celelalte aspecte ale cercetărilor antroposofice. Pe de altă parte, această activitate i-a permis să intre în contact cu specialişti din cele mai variate domenii, având în consecinţă un larg evantai de posibilităţi de cercetare.

Puţin înaintea morţii sale, Mathilde Scholl mi-a vorbit despre mulţumirea pe care ar avea-o dacă, după dispariţia sa, cineva i-ar continua opera, pornind de la cărţile şi notele sale. Nu am prevăzut atunci că momentul era atât de aproape şi nici nu puteam să mă gândesc că aş putea să ajut la înfăptuirea acestei dorinţe. Deşi de multe ori Mathilde Scholl şi-a manifestat aprecierea pentru activitatea mea şi mi-a arătat cât de mult concorda cu a sa, eu ştiam că era înconjurată de prieteni şi că printre aceştia mulţi erau în stare să-i continue opera.

Ţin să mulţumesc aici Graciei Ricardo, prietena Mathildei Scholl, care mi-a încredinţat această responsabilitate. Recunoştinţa mea se îndreaptă în egală măsură şi spre doamna Marie Steiner, care m-a sfătuit să cer domnlui Albert Steffen să publice în jurnalul „Goethemum” eseuri privind prima dramă.

Mulţumesc în mod special domnului Albert Steffen că le-a tipărit în *Pagina noutăţilor*.

Eseurile mele nu constituie o activitate încheiată, care ar face inutil orice alt studiu asupra acestei teme; dimpotrivă, ele trebuie să constituie un impuls pentru continuarea activităţii sau colaborării.

O activitate armoniasă comună, acesta era ţelul spre care tindea întreg efortul Mathildei Scholl. De asemenea, ea avea convingerea fermă că morţii participă, din cealaltă parte a Pragului, la o activitate – realizată în comun – în lumea simţurilor.

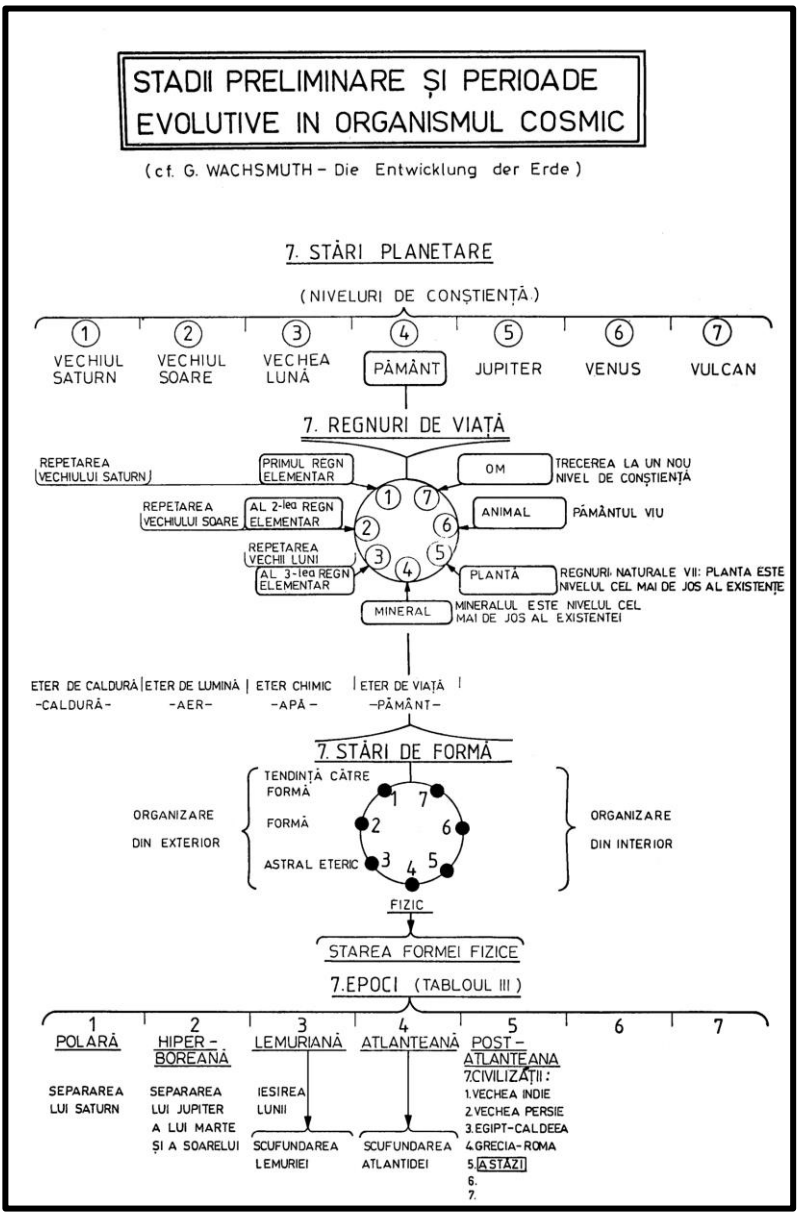
Pentru că Mathilde Scholl a intrat în cealaltă lume cu această stare de spirit, putem gândi logic că ea va încerca din toate puterile să participe, din locul în care se află, la activitatea pe care vor să o realizeze oamenii, împreună şi în armonie.

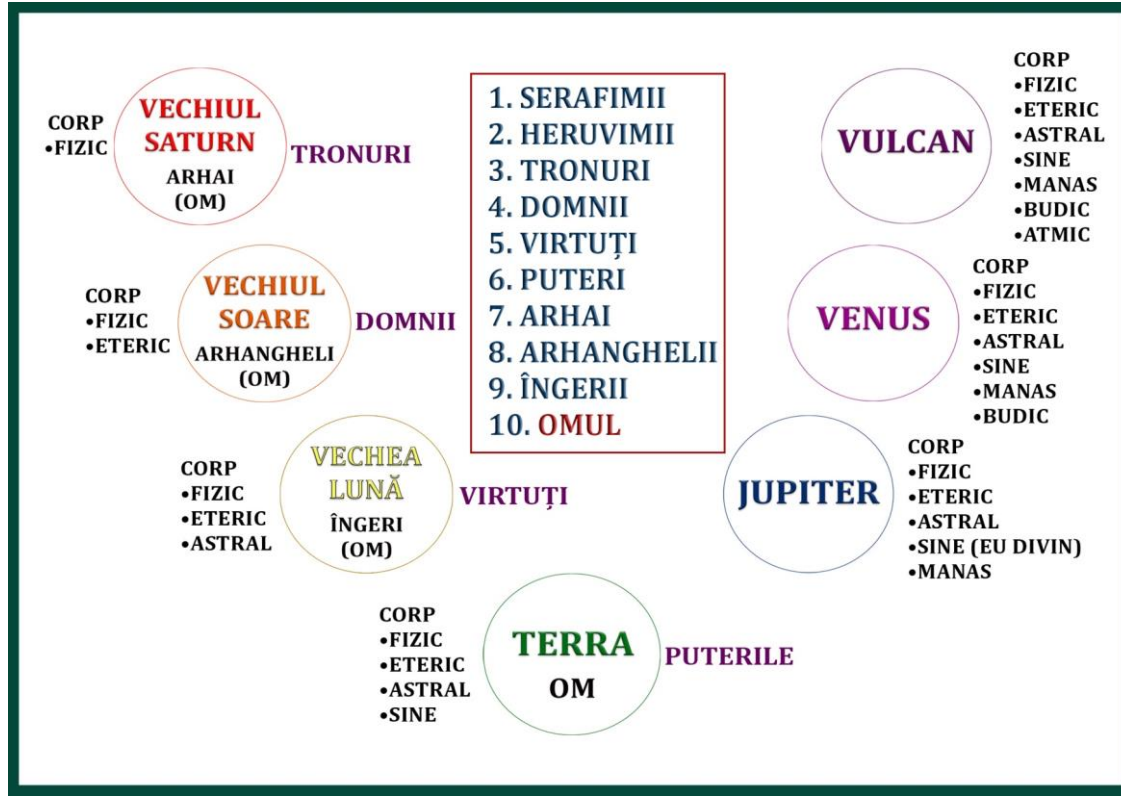
HUGO REIMANN

EPOCI DIN ISTORIA PAMÂNTULUI ȘI PERIOADE GEOLOGICE

(cf. G. WACHSMUTH – Die Entwicklung der Erde)

REPETAREA FAZELOR MAI VECHI LA UN NIVEL SUPERIOR	ERA	ÎMPĂRȚIREA ÎN EPOCI			FAUNA	FLORA	FORMAREA ȘI STRUCTURA PĂMÂNTULUI
REPETAREA VECHIULUI SATURN	FAZE COSMICE	1. EPOCA POLARĂ		Stadii cosmice preliminare ale formării sistemului solar			
				Formarea sferei și a corpului lui Saturn			Diferențierea prin contracție a sferelor planetare
REPETAREA VECHIULUI SOARE		2. EPOCA HIPERBOREANĂ		Formarea sferei și a corpului lui Jupiter Formarea sferei și a corpului lui Marte Separarea Pământului și a Soarelui Pământul, organism planetar (înglobând și Luna) începe să evolueze în jurul Soarelui			
REPETAREA VECHII LUNI	PALEOZOIC	3. EPOCA LEMURIANĂ	INCEPUT	Epocă vitalizată Biosfera generatoare Diferențierea învelișurilor și a nucleului Archaic	Procese de schimb în atmosferă. Compuși albuminoizi Coloizi – suspensii		Formarea straturilor periferice. Atmosfera (TABLOU IV)
REPETAREA EPOCII POLARE ÎN EPOCA LEMURIANĂ					Primele forme animale și vegetale în atmosfera vitalizată.		Precipitare de substanțe primitive, viitoare roci primare
REPETAREA EPOCII HIPERBOREENE ÎN EPOCA LEMURIANĂ				Diferențierea internă și formarea straturilor	Nevertebrate marine Trilobiți. Brahiopode. Corali.	Forme vegetale primitive între două ape, alge, varec.	Sedimentare. Tendința de formare a unei suprafețe terestre plastice.
				Cambrian	Pești primitivi		
				Silurian Devonian	Înmulțirea cochiliilor calcaroase	Primele plante de uscat.	Atmosferă apoasă și caldă.
MIJLOCUL EPOCII LEMURIENE			MIJLOC	Carbonifer	Amfibii	Ferigi Criptogame Lycopode	Cutarea suprafeței terestre (climat tropical în emisfera nordică)
				Permian Triasic	Reptile	Păduri de conifere	(Tendință puternică dar trecătoare de durificare)
SFÂRȘITUL EPOCII LEMURIENE			SFÂRȘIT	Jurasic	Archeopterix Animale uriașe Saurieni Mamifere inferioare	Ferigi arborescente	Ieșirea „Lunii" Purificarea atmosferei Puternice transgresiuni marine.
	MEZOZOIC			Cretacic Scufundarea Lemuriei	Păsări cu dinți Saurieni	Primii arbori foioși și plante cu flori angiosperme	Mobilitate reînoită a suprafeței terestre. Scufundarea Lemuriei
EPOCA ATLANTEANĂ	NEOZOIC (CENOZOIC)	4. EPOCA ATLANTEANĂ	1.	Tertiar: Paleocen	Primele copitate sălbatice. Mamifere superioare Vite Primate	Continuarea diferențierii plantelor până la flora actuală.	Atmosferă caldă încă, dar în curs de răcire. Deformarea plastică a Pământului până în Cuaternar. (TABLOU VII, VIII, IX)
			2.	Eocen			
			3.	Oligocen			
				Miocen			
				Pliocen			
			4.	Cuaternar: Diluvium	(Schelete umane)		
			5.	Glaciații (TABLOU X)	Nici o nouă specie, însă modificări geografice ale florei și ale faunei.		Glaciații
			6.				
			7.	Scufundarea Atlantidei			Scufundarea Atlantidei
EPOCA POST-ATLANTEANĂ		5. EPOCA POST-ATLANTEANĂ	1.	Vechea Indie	Actuală	Actuală	Creșterea căldurii și micșorarea căldurii pe Pământ (TABLOU XI)
			2.	Vechea Persie			
			3.	Egipt-Caldeea			
			4.	Grecia – Roma			
			5.	Astăzi			
			6.				
			7.				

STADII PRELIMINARE ȘI PERIOADE EVOLUTIVE IN ORGANISMUL COSMIC
(cf. G. WACHSMUTH – Die Entwicklung der Erde)
7. STĂRI PLANETARE
(NIVELURI DE CONȘTIENȚĂ)
1 VECHIUL SATURN
2 VECHIUL SOARE
3 VECHEA LUNĂ
4 PĂMÂNT
5 JUPITER
6 VENUS
7 VULCAN
7. REGNURI DE VIAȚĂ
REPETAREA VECHIULUI SATURN
PRIMUL REGN ELEMENTAR
OM
TRECEREA LA UN NOU NIVEL DE CONȘTIENȚĂ
REPETAREA VECHIULUI SOARE
AL 2-lea REGN ELEMENTAR
ANIMAL
PĂMÂNTUL VIU
REPETAREA VECHII LUNI
AL 3-lea REGN ELEMENTAR
PLANTĂ
REGNURI NATURALE VII: PLANTA ESTE NIVELUL CEL MAI DE JOS AL EXISTENȚE
MINERAL
MINERALUL ESTE NIVELUL CEL MAI DE JOS AL EXISTENTEI
ETER DE CALDURĂ -CALDURĂ-
ETER DE LUMINĂ -AER-
ETER CHIMIC -APĂ-
ETER DE VIAȚĂ -PĂMÂNT-
7. STĂRI DE FORMĂ
ORGANIZARE DIN EXTERIOR
TENDINȚĂ CĂTRE FORMĂ
FORMĂ
ASTRAL ETERIC
ORGANIZARE DIN INTERIOR
FIZIC
STAREA FORMEI FIZICE
7. EPOCI (TABLOUL III)
1 POLARĂ
SEPARAREA LUI SATURN
2 HIPER-BOREANĂ
SEPARAREA LUI JUPITER A LUI MARTE ȘI A SOARELUI
3 LEMURIANĂ
IESIREA LUNII
SCUFUNDAREA LEMURIEI
4 ATLANTEANĂ
SCUFUNDAREA ATLANTIDEI
5 POST-ATLANTEANA
7 CIVILIZAȚII:
1. VECHEA INDIE
2. VECHEA PERSIE
3. EGIPT-CALDEEA
4. GRECIA-ROMA
5. A 5-A ZĂ
6.
7.
6
7

CORP
•FIZIC
VECHIUL SATURN
ARHAI (OM)
TRONURI
CORP
•FIZIC
•ETERIC
VECHIUL SOARE
ARHANGHELI (OM)
DOMNII
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
VECHEA LUNĂ
ÎNGERI (OM)
VIRTUȚI
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
TERRA
OM
PUTERILE
1. SERAFIMII
2. HERUVIMII
3. TRONURI
4. DOMNII
5. VIRTUȚI
6. PUTERI
7. ARHAI
8. ARHANGHELII
9. ÎNGERII
10. OMUL
VULCAN
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
•MANAS
•BUDIC
•ATMIC
VENUS
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE
•MANAS
•BUDIC
JUPITER
CORP
•FIZIC
•ETERIC
•ASTRAL
•SINE (EU DIVIN)
•MANAS